ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 5.7.2016 г.
COM(2016) 444 final

ANNEX 1

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

предложение за Решение на Съвета

за подписване, от името на Европейския съюз, на Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна

ВСЕОБХВАТНО ИКОНОМИЧЕСКО И ТЪРГОВСКО СПОРАЗУМЕНИЕ (ВИТС)
МЕЖДУ КАНАДА, ОТ ЕДНА СТРАНА,
И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НЕГОВИТЕ ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ

КРАЛСТВО БЕЛГИЯ,

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА,

КРАЛСТВО ДАНИЯ,

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ,

РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ,

ИРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ,

КРАЛСТВО ИСПАНИЯ,

ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА ХЪРВАТИЯ,

ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА КИПЪР,

РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ,

РЕПУБЛИКА ЛИТВА,

ВЕЛИКОТО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ,

УНГАРИЯ,

РЕПУБЛИКА МАЛТА,

КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,

РЕПУБЛИКА ПОЛША,

ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА,

РУМЪНИЯ,

РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЯ,

СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ,

КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ,

ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,

ОТ ДРУГА СТРАНА,

наричани заедно по-долу „страните“,

заявяват своята решимост:

ДА ЗАДЪЛБОЧАТ ОЩЕ ПОВЕЧЕ тесните икономически връзки помежду си, основавайки се на своите съответни права и задължения по силата на *Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация*, подписано на 15 април 1994 г., и на други многостранни и двустранни инструменти за сътрудничество;

ДА СЪЗДАДАТ разширен и сигурен пазар за своите стоки и услуги чрез намаляване или премахване на пречките пред търговията и инвестициите;

ДА УСТАНОВЯТ ясни, прозрачни, предвидими и взаимноизгодни правила за управление на търговията и инвестициите помежду си;

И,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО силната си привързаност към демокрацията и основните права, прогласени във *Всеобщата декларация за правата на човека*, подписана в Париж на 10 декември 1948 г., и като споделят виждането, че разпространението на оръжията за масово унищожение представлява сериозна заплаха за международната сигурност;

КАТО ПРИЗНАВАТ значението на международната сигурност, демокрацията, правата на човека и върховенството на закона за развитието на международната търговия и икономическото сътрудничество;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че разпоредбите на настоящото споразумение запазват правото на страните да приемат специфична нормативна уредба в рамките на своите територии и гъвкавостта на страните за постигане на легитимни цели на политиката в области като общественото здраве, безопасността, околната среда, обществения морал и насърчаването и опазването на културното многообразие;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ своите ангажименти като страни по *Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване*, приета в Париж на 20 октомври 2005 г., и признават, че държавите имат правото да запазват, доразвиват и прилагат своите политики в областта на културата, да подкрепят своите културни индустрии с оглед укрепване на многообразието от форми на културно изразяване, както и да съхраняват своята културна идентичност, включително чрез използването на регулаторни мерки и финансова подкрепа;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че разпоредбите на настоящото споразумение защитават инвестициите и инвеститорите във връзка с инвестициите им и са предназначени да стимулират взаимноизгодната стопанска дейност, без да се накърнява правото на страните да приемат специфична нормативна уредба в защита на обществения интерес в рамките на своите територии;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО своя ангажимент за насърчаване на устойчивото развитие и развитието на международната търговия по начин, който да допринася за устойчивото развитие в неговото икономическо, социално и екологично измерение;

КАТО НАСЪРЧАВАТ предприятията, осъществяващи дейност в рамките на тяхната територия или под тяхна юрисдикция, да спазват международно признатите ръководни насоки и принципи в областта на корпоративната социална отговорност, включително Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, и да се придържат към добрите практики на отговорно бизнес поведение;

КАТО ПРИЛАГАТ настоящото споразумение по начин, който е съвместим с прилагането на съответното им трудово право и право в областта на околната среда и повишава техните нива на закрила на труда и на опазване на околната среда, и като се основават на своите международни ангажименти по трудови и екологични въпроси;

КАТО ПРИЗНАВАТ тясната връзка между иновациите и търговията, а също и значението на иновациите за бъдещия икономически растеж, и потвърждават своя ангажимент да насърчават разширяването на сътрудничеството в областта на иновациите, както и в свързаните с тях области на научноизследователската и развойна дейност и на науката и технологиите, и да насърчават участието на съответните субекти от публичния и частния сектор,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ПЪРВА ГЛАВА

ОБЩИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И УВОДНИ РАЗПОРЕДБИ

РАЗДЕЛ А

Общи определения

ЧЛЕН 1.1

Определения с общо приложение

За целите на настоящото споразумение и освен ако е посочено друго:

административен акт с общо приложение означава административно решение или тълкуване, което се прилага за всички лица и фактически положения, попадащи по принцип в неговия обхват, и с което се установява правило за поведение, но което не включва:

а) определение или решение, постановено в административно или квазисъдебно производство, което се прилага за конкретно лице, стока или услуга на другата страна в конкретен случай; или

б) решение, което се произнася по отношение на конкретен акт или практика;

Споразумение за селското стопанство означава *Споразумението за селското стопанство,* съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

селскостопанска стока означава продукт, посочен в приложение 1 към Споразумението за селското стопанство;

Антидъмпингово споразумение означава *Споразумението за прилагане на член VI от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г.*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

звена за контакт по ВИТС означава звената за контакт, създадени съгласно член 26.5 (Звена за контакт по ВИТС);

Съвместен комитет по ВИТС означава Съвместният комитет по ВИТС, създаден съгласно член 26.1 (Съвместен комитет по ВИТС);

CPC означава временната Централна класификация на продуктите, изготвена от Статистическата служба на Организацията на обединените нации, Statistical Papers, Series M, № 77, *CPC prov*, 1991 г.;

културни индустрии означава отраслите, в които лицата се занимават със:

а) публикуването, разпространението или продажбата на книги, списания, периодични издания или вестници в печатен или машинно четим формат, освен когато единствената им дейност се състои в отпечатване или типографски набор на някое от гореизброените издания;

б) производството, разпространението, продажбата или излъчването на филми или видеозаписи;

в) производството, разпространението, продажбата или излъчването на музикални аудио- или видеозаписи;

г) публикуването, разпространението или продажбата на музикални творби в печатен или машинно четим формат; или

д) осъществяването на радиокомуникации, в които предаванията са предназначени за пряко приемане от широката публика, и на всякакви дейности по радио- и телевизионно разпръскване и излъчване по кабел, както и предоставянето на всякакви услуги по предаване на сателитни програми и радиоразпръскване в мрежа;

мито означава мито или такса от всякакъв вид, налагани върху вноса или във връзка с вноса на стока, включително всякаква форма на допълнително облагане или допълнителна такса, налагани върху този внос или във връзка с него, но не включва:

а) такса, еквивалентна на вътрешен данък, налаган в съответствие с член 2.3 (Национално третиране);

б) мярка, прилагана в съответствие с разпоредбите на член VI или XIX от ГАТТ от 1994 г., на Антидъмпинговото споразумение, на Споразумението за СИМ, на Споразумението за защитните мерки или на член 22 от ДППУС; или

в) налог или друга такса, налагани в съответствие с член VIII от ГАТТ от 1994 г.;

Споразумение за митническо остойностяване означава *Споразумението за прилагане на член VII от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г.*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

дни означава календарни дни, включително събота и неделя и празничните дни;

ДППУС означава *Договорността относно правилата и процедурите за уреждане на спорове*, съдържаща се в приложение 2 към Споразумението за СТО;

предприятие означава субект, учреден или организиран съгласно приложимото право, с цел печалба или с друга цел, независимо дали е частна или държавна собственост или е под частен или държавен контрол, в това число акционерно дружество, дружество за доверително управление, съдружие, еднолично дружество, съвместно предприятие или друго сдружение;

съществуващ означава действащ към датата на влизане в сила на настоящото споразумение;

ГАТС означава *Общото споразумение по търговията с услуги*, съдържащо се в приложение 1Б към Споразумението за СТО;

ГАТТ от 1994 г. означава *Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г.*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

стоки на една от страните означава местни продукти по смисъла на ГАТТ от 1994 г. или стоки, определени като такива по решение на страните, и включва стоките с произход от тази страна;

Хармонизирана система (ХС) означава *Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките*, включително нейните общи правила за тълкуване, бележките към разделите, главите и подпозициите;

позиция означава четирицифрен номер или първите четири цифри от номер, използван в номенклатурата на ХС;

мярка включва закон, подзаконов акт, разпореждане, процедура, решение, административен акт, предписание, практика или всякаква друга форма на мярка, приета от една от страните;

гражданин означава физическо лице, което е гражданин съгласно определението в член 1.2 или е постоянно пребиваващо лице в една от страните;

с произход означава, че продуктът отговаря на правилата за произход, залегнали в Протокола относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода;

страни означава, от една страна, Европейският съюз или неговите държави членки, или Европейският съюз и неговите държави членки, в рамките на съответните им области на компетентност, произтичащи от Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз (наричани по-долу „ЕС като страна“), и от друга страна, Канада;

лице означава физическо лице или предприятие;

лице от една от страните означава гражданин или предприятие от една от страните;

преференциално тарифно третиране означава прилагането на митническата ставка, предвидена в настоящото споразумение, за стока с произход съгласно графика за премахване на митата;

Споразумение за защитни мерки означава *Споразумението за защитни мерки*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

санитарна или фитосанитарна мярка означава мярка, посочена в параграф 1 от приложение А към Споразумението за СФС;

Споразумение за СИМ означава *Споразумението за субсидиите и изравнителните мерки*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

доставчик на услуги означава лице, което предоставя или цели предоставянето на услуга;

Споразумение за СФС означава *Споразумението за санитарните и фитосанитарните мерки*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

държавно предприятие означава предприятие, което се притежава или контролира от една от страните;

подпозиция означава шестцифрен номер или първите шест цифри от номер, използван в номенклатурата на ХС;

тарифно класиране означава класирането на продукт или материал в дадена глава, позиция или подпозиция на ХС;

график за премахване на митата означава приложение 2-А (Премахване на митата);

Споразумение за ТПТ означава *Споразумението за техническите пречки пред търговията*, съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за СТО;

територия означава територията, на която се прилага настоящото споразумение, както е посочено в член 1.3;

трета държава означава държава или територия извън географския обхват на прилагане на настоящото споразумение;

Споразумение ТРИПС означава *Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост*, съдържащо се в приложение 1В към Споразумението за СТО;

Виенска конвенция за правото на договорите означава *Виенската конвенция за правото на договорите*, съставена във Виена на 23 май 1969 г.;

СТО означава Световната търговска организация; и

Споразумение за СТО означава *Маракешкото споразумение за създаване на Световната търговска организация*, съставено на 15 април 1994 г.

ЧЛЕН 1.2

Специфични за страните определения

За целите на настоящото споразумение, освен ако е посочено друго:

гражданин означава:

а) за Канада — физическо лице, което е гражданин на Канада по смисъла на канадското законодателство;

б) за ЕС като страна — физическо лице, което е с национална принадлежност към държава членка; и

централно държавно управление означава:

а) за Канада — правителството на Канада; и

б) за ЕС като страна — Европейският съюз или националните правителства на неговите държави членки.

ЧЛЕН 1.3

Географски обхват на прилагане

Освен ако е посочено друго, настоящото споразумение се прилага:

а) за Канада — за:

i) сухоземната територия, въздушното пространство, вътрешните води и териториалното море на Канада;

ii) изключителната икономическа зона на Канада, съгласно определеното в нейното вътрешно право, в съответствие с част V от *Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право*, сключена в Монтего Бей на 10 декември 1982 г. („UNCLOS“); и

iii) континенталния шелф на Канада, съгласно определеното в нейното вътрешно право, в съответствие с част VI от UNCLOS;

б) за Европейския съюз — за териториите, на които се прилагат Договорът за Европейския съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, и съгласно условията, предвидени в тези договори. Що се отнася до разпоредбите относно тарифното третиране на стоките, настоящото споразумение се прилага и за онези райони от митническата територия на Европейския съюз, които не попадат в обхвата на първото изречение от настоящата буква.

РАЗДЕЛ Б

Уводни разпоредби

ЧЛЕН 1.4

Създаване на зона за свободна търговия

С настоящото страните създават зона за свободна търговия в съответствие с член XXIV от ГАТТ от 1994 г. и член V от ГАТС.

ЧЛЕН 1.5

Връзка със Споразумението за СТО и други споразумения

Страните потвърждават своите взаимни права и задължения, произтичащи от Споразумението за СТО и други споразумения, по които те са страни.

ЧЛЕН 1.6

Позоваване на други споразумения

Когато в настоящото споразумение изцяло или частично се прави позоваване на други споразумения или правни инструменти, или те се инкорпорират в него чрез позоваване, тези позовавания включват:

а) свързаните приложения, протоколи, бележки под линия, тълкувателни бележки и обяснителни бележки; и

б) последващите споразумения, по които страните са страни, или измененията, които са обвързващи за страните, освен в случаите, когато с позоваването се потвърждават съществуващи права.

ЧЛЕН 1.7

Позоваване на законодателни актове

Когато в настоящото споразумение се прави позоваване на законодателни актове по принцип или чрез позоваване на конкретен правилник, наредба или директива, позоваването е на законодателните актове с евентуалните им изменения, освен ако е посочено друго.

ЧЛЕН 1.8

Обем на задълженията

1. Всяка от страните носи пълна отговорност за спазването на всички разпоредби на настоящото споразумение.

2. Всяка от страните гарантира, че са взети всички необходими мерки, за да се приведат в действие разпоредбите на настоящото споразумение, включително те да се спазват на всички равнища на управление.

ЧЛЕН 1.9

Права и задължения във връзка с водите

1. Страните признават, че водите в естественото си състояние, включително водите в езера, реки, водохранилища, водоносни хоризонти и водни басейни, не са стока или продукт. Поради това за такива води се прилагат само двадесет и втора глава (Търговия и устойчиво развитие) и двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда).

2. Всяка от страните има правото да опазва и съхранява своите природни водни ресурси. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не задължава дадена страна да разреши търговското използване на води за каквато и да било цел, в това число тяхното водовземане, добив или отклоняване за износ в насипно състояние.

3. Ако една от страните разреши търговското използване на конкретен водоизточник, тя трябва да го направи по начин, който да е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 1.10

Лица, упражняващи делегирана държавна власт

Освен ако е посочено друго в настоящото споразумение, всяка от страните гарантира, че лице, на което една от страните е делегирала регулаторно, административно или друго държавно правомощие на което и да е равнище на управление, при упражняване на това правомощие действа в съответствие със задълженията на страната, предвидени в настоящото споразумение.

ВТОРА ГЛАВА

НАЦИОНАЛНО ТРЕТИРАНЕ И ДОСТЪП ДО ПАЗАРИТЕ НА СТОКИ

ЧЛЕН 2.1

Цел

Страните постепенно либерализират постепенно търговията със стоки в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение в рамките на преходен период, започващ от влизането в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 2.2

Приложно поле

Настоящата глава се прилага за търговията със стоки на една от страните, съгласно определението в първа глава (Общи определения и уводни разпоредби), освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 2.3

Национално третиране

1. Всяка страна предоставя национално третиране на стоките на другата страна в съответствие с член III от ГАТТ от 1994 г. За тази цел член III от ГАТТ от 1994 г. се инкорпорира в настоящото споразумение и става част от него.

2. Третиране по параграф 1 означава — по отношение на равнище на управление в Канада, различно от управление на федерално равнище, или по отношение на дадено правителство или равнище на управление в държава — членка на Европейския съюз, — третиране, което е не по-малко благоприятно от третирането, предоставяно от това равнище на управление или това правителство на подобни, пряко конкурентни или заменяеми стоки съответно от Канада или от държавата членка.

3. Настоящият член не се прилага за мерки, включително за тяхното продължаване, незабавно подновяване или изменение, по отношение на канадските акцизи върху абсолютния алкохол, който е посочен в тарифна позиция 2207.10.90 в списъка на отстъпките на Канада (таблица V), приложен към *Маракешкия протокол към Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г*, съставен на 15 април 1994 г. („Маракешкия протокол“), и който е използван в производството съгласно разпоредбите на *Excise Act, 2001*, S.C. 2002, c. 22. (Закон за акцизите).

ЧЛЕН 2.4

Намаляване и премахване на митата върху вноса

1. Всяка от страните намалява или премахва митата върху стоките с произход от която и да е от страните в съответствие с графиците за премахване на митата в приложение 2-А. За целите на настоящата глава „с произход от“ означава с произход от която и да е от страните съгласно правилата за произход, определени в Протокола относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода.

2. За всяка стока базова митническа ставка, по отношение на която следва да бъдат приложени последователните намаления съгласно параграф 1, е ставката, посочена в приложение 2-А.

3. За стоки, които са предмет на тарифни преференции, както са изброени в графика на дадена страна за премахване на митата, определен в приложение 2-А, всяка от страните прилага спрямо стоките с произход от другата страна митото, за което се установи, че е по-ниско при сравнение между ставката, изчислена в съответствие с графика на тази страна, и нейната ставка, прилагана за най-облагодетелствана нация („НОН“).

4. По искане от една от страните те може да проведат консултации, за да обсъдят ускоряването и разширяването на обхвата на премахването на митата върху вноса, осъществяван между страните. След като дадено решение на Съвместния комитет по ВИТС относно ускоряването или премахването на мито върху стока бъде одобрено от всяка от страните в съответствие с нейните приложими правни процедури, това решение заменя всяка митническа ставка или поетапна категория, определена съгласно графиците на страните в приложение 2-А.

ЧЛЕН 2.5

Ограничение по отношение на програмите за възстановяване, отсрочено плащане и отложено плащане на мита

1. При спазване на разпоредбите на параграфи 2 и 3 никоя страна не възстановява, не отсрочва или не отлага плащането на мита — платени или платими — за стока без произход, внесена на нейна територия при изричното условие, че стоката — или идентичен, равностоен или подобен заместител — се използва като материал в производството на друга стока, която впоследствие се изнася на територията на другата страна в рамките на преференциално тарифно третиране съгласно настоящото споразумение.

2. Параграф 1 не се прилага за прилаган от дадена страна режим на намаляване на тарифи, на отлагане на плащането или на опрощаване на мита, постоянно или временно, ако намаляването, отлагането или опрощаването не е изрично обусловено от износа на стока.

3. Параграф 1 не се прилага през тригодишния период след датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 2.6

Мита, данъци или други такси и налози върху износа

Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила каквито и да било мита, данъци или други такси и налози, налагани върху или във връзка с износа на стоки за другата страна, нито каквито и да било вътрешни данъци или такси и налози върху стоки, изнасяни за другата страна, надвишаващи тези, които обичайно се налагат на тези стоки, когато са предназначени за продажба на вътрешния пазар.

ЧЛЕН 2.7

Запазване на съществуващото положение

1. След влизането в сила на настоящото споразумение никоя от страните не може да увеличава мито, съществуващо при влизането в сила, нито да приема ново мито по отношение на стока с произход от страните.

2. Независимо от разпоредбата на параграф 1, дадена страна може:

а) да изменя тарифа, която е извън обхвата на настоящото споразумение, по отношение на стока, за която не е отправено искане за предоставяне на тарифна преференция по силата на настоящото споразумение;

б) да увеличава дадено мито до нивото, определено в нейния график, включен в приложение 2-А, вследствие на едностранно намаляване; или

в) да запазва или увеличава дадено мито в съответствие с разрешеното с настоящото споразумение или с всяка договореност съгласно Споразумението за СТО.

3. Независимо от разпоредбите на параграфи 1 и 2 само Канада може да прилага специални защитни мерки съгласно член 5 от Споразумението на СТО за селското стопанство. Специална защитна мярка може да се прилага само по отношение на стоки, класирани в позиции с обозначението „SSG“ в графика на Канада, включен в приложение 2-А. Използването на тази специална защитна мярка е ограничено до внос, за който не се прилагат тарифни преференции, а в случай на внос, за който е въведена тарифна квота — до вноса, надхвърлящ задължението за осигуряване на достъп.

ЧЛЕН 2.8

Временно преустановяване на преференциалното тарифно третиране

1. Дадена страна може, в съответствие с параграфи 2 — 5, временно да преустанови преференциалното тарифно третиране, предоставяно съгласно настоящото споразумение, по отношение на стока, изнасяна или произведена от лице от другата страна, ако страната:

а) констатира, в резултат на разследване въз основа на обективна, неоспорима и проверима информация, че лицето от другата страна е извършвало системни нарушения на митническото законодателство с цел получаване на преференциално тарифно третиране съгласно настоящото споразумение; или

б) констатира, че другата страна системно и неоснователно отказва да сътрудничи по отношение на разследването на нарушения на митническото законодателство съгласно член 6.13, параграф 4 (Сътрудничество) и че страната, търсеща сътрудничество, има достатъчно основания да заключи, въз основа на обективна, неоспорима и проверима информация, че лицето от другата страна е извършвало системни нарушения на митническото законодателство с цел получаване на преференциално тарифно третиране съгласно настоящото споразумение.

2. Страна, която е направила констатация, посочена в параграф 1:

а) уведомява митническия орган на другата страна и предоставя информацията и доказателствата, на които се основава констатацията;

б) предприема консултации с органите на другата страна, за да се намери взаимно приемливо решение в отговор на опасенията, довели до констатацията; и

в) отправя до съответното лице от другата страна писмено известие, в което се посочва информацията, на която се основава констатацията.

3. Ако органите не намерят взаимно приемливо решение в срок от 30 дни, страната, която е направила констатацията, отнася въпроса до Съвместния комитет за митническо сътрудничество.

4. Ако Съвместният комитет за митническо сътрудничество не реши въпроса в срок от 60 дни, страната, която е направила констатацията, може временно да преустанови преференциалното тарифно третиране, предоставяно съгласно настоящото споразумение, по отношение на тази стока от това лице на другата страна. Временното преустановяване не се прилага за стока, която е вече в режим на транзит между страните в деня, в който влезе в сила временното преустановяване.

5. Страната, която предприема временно преустановяване по силата на параграф 1, го прилага само за срок, съизмерим с въздействието, което оказва върху нейните финансови интереси ситуацията, произтичаща от направената съгласно параграф 1 констатация, като максималната продължителност на този срок е 90 дни. Ако страната има достатъчно основания да смята, въз основа на обективна, неоспорима и проверима информация, че условията, довели до първоначалното преустановяване, не са се променили след изтичането на 90-дневния срок, тази страна може да поднови временното преустановяване за допълнителен срок от не повече от 90 дни. Във връзка с първоначалното преустановяване и с всяко подновено преустановяване се провеждат периодични консултации в рамките на Съвместния комитет за митническо сътрудничество.

ЧЛЕН 2.9

Такси и други налози

1. В съответствие с член VIII от ГАТТ от 1994 г. никоя от страните не може да приема или да запазва в сила такива такси или налози върху или във връзка с внос или износ на стока от една от страните, които не са съизмерими с разходите за предоставените услуги или които представляват косвена защита на местните стоки или облагане на вноса или износа за данъчни цели.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че параграф 1 не възпрепятства страните да налагат мито или такса, посочени в букви а) — в) от определението за мито съгласно член 1.1 (Определения с общо приложение).

ЧЛЕН 2.10

Стоки, повторно въвеждани след ремонт или преправяне

1. За целите на настоящия член ремонт или преправяне означава всяка операция по усъвършенстване, предприета по отношение на стоки с цел отстраняване на функционални дефекти или на материални щети и водеща до възстановяване на стоките до състояние, отговарящо на първоначалната им функция, или с цел осигуряване на съответствието им с техническите изисквания за експлоатацията им, без която операция стоките повече не биха могли да бъдат използвани по обичайния начин за целите, за които са били предназначени. Действията по ремонт или преправяне на стоки включват възстановяване и поддръжка, но не включват операция или процес, които:

а) водят до унищожаване на съществените характеристики на дадена стока или до създаване на нова или различна от търговска гледна точка стока;

б) водят до превръщане на незавършена стока в завършена стока; или

в) се използват за съществено изменение на функцията на дадена стока.

2. С изключение на предвиденото в бележка под линия 1, никоя от страните не може да прилага мито за стока, независимо от произхода ѝ, която се въвежда повторно на нейната територия, след като е била временно изнесена от нейната територия към територията на другата страна за ремонт или преправяне, независимо дали е било възможно действията по ремонт или преправяне да се извършат на територията на страната, от която стоката е изнесена за ремонт или преправяне[12].

3. Параграф 2 не се прилага за стока, която се внася под гаранция в зони за свободна търговия, или се внася с подобен статус, и след това се изнася за ремонт и не се внася повторно под гаранция в свободни зони или като внесена с подобен статус.

4. Никоя от страните не може да прилага мито за стока, независимо от произхода ѝ, която е внесена временно от територията на другата страна с цел ремонт или преправяне[3].

ЧЛЕН 2.11

Ограничения на вноса и износа

1. Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, никоя от страните не може да приема или да запазва в сила каквато и да било забрана или ограничение върху вноса на всяка една стока на другата страна или върху износа или продажбата за износ на всяка една стока, предназначена за територията на другата страна, освен ако това е в съответствие с

---

1 За посочените по-долу стоки от глава 89 от Хармонизираната система, независимо от техния произход, които се въвеждат повторно на територията на Канада от територията на Европейския съюз и са регистрирани по *Canada Shipping Act 2001* (Закон за търговския флот на Канада), Канада може да прилага ставката на митата, определена за такива стоки в съответствие с нейния график, включен в приложение 2-А (Премахване на митата), за стойността на ремонта или преправянето на такива стоки, а именно: 8901.10.10, 8901.10.90, 8901.30.00, 8901.90.10, 8901.90.91, 8901.90.99, 8904.00.00, 8905.20.19, 8905.20.20, 8905.90.19, 8905.90.90, 8906.90.19, 8906.90.91, 8906.90.99.

2 Европейският съюз ще прилага настоящия параграф чрез режима пасивно усъвършенстване, посочен в Регламент (ЕС) № 952/2013, по начин, съвместим с настоящия член.

3 Европейският съюз ще прилага настоящия параграф чрез режима пасивно усъвършенстване, посочен в Регламент (ЕС) № 952/2013, по начин, съвместим с настоящия член.

член XI от ГАТТ от 1994 г. За тази цел член XI от ГАТТ от 1994 г. се инкорпорира в настоящото споразумение и става част от него.

2. Ако една от страните приеме или запази в сила забрана или ограничение върху вноса от или износа за трета държава на дадена стока, тази страна може:

а) да ограничи или забрани вноса от територията на другата страна на дадена стока от тази трета държава; или

б) да ограничи или забрани износа на дадена стока за тази трета държава през територията на другата страна.

3. Ако една от страните приеме или запази в сила забрана или ограничение върху вноса на дадена стока от трета държава, страните, по искане на другата страна, започват обсъждания с цел да се избегне неправомерна намеса или нарушаване на договореностите във връзка със ценообразуването, предлагането в търговската мрежа или разпространението в другата страна.

4. Настоящият член не се прилага за дадена мярка, включително за нейното запазване, незабавно подновяване или изменение, по отношение на:

а) износа на трупи от всички биологични видове. Ако една от страните престане да изисква разрешително за износ на трупи, предназначени за трета държава, тази страна окончателно престава да изисква разрешителни за износ на трупи, предназначени за другата страна;

б) за период от три години след влизането в сила на настоящото споразумение — по отношение на износа на непреработена риба съгласно приложимото законодателство на провинция Нюфаундланд и Лабрадор;

в) канадския акциз върху абсолютния алкохол, посочен в тарифна позиция 2207.10.90 в списъка на отстъпките на Канада, приложен към Маракешкия протокол (таблица V), използван в производството съгласно разпоредбите на Excise Act, 2001, S.C. 2002, c. 22; и

г) вноса в Канада на употребявани превозни средства, които не отговарят на изискванията на Канада за безопасност и опазване на околната среда.

ЧЛЕН 2.12

Други разпоредби, свързани с търговията със стоки

Всяка от страните се стреми да гарантира, че стока от другата страна, която е била внесена и законно продавана или предлагана за продажба на което и да е място на територията на страната вносител, може също така да се продава или предлага за продажба на цялата територия на страната вносител.

ЧЛЕН 2.13

Комитет по търговията със стоки

1. Функциите на Комитета по търговията със стоки, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква а) (Специализирани комитети), включват:

а) насърчаване на търговията със стоки между страните, включително чрез консултации относно ускоряването на премахването на митата съгласно настоящото споразумение и по други въпроси по целесъобразност;

б) изготвяне на препоръки до Съвместния комитет по ВИТС за изменение или допълнение на разпоредбите на настоящото споразумение, свързани с Хармонизираната система; и

в) своевременно разглеждане на въпроси, свързани с движението на стоки през пристанища на въвеждане на страните.

2. Комитетът по търговията със стоки може да представи на Съвместния комитет по ВИТС проекторешения относно ускоряването или премахването на митата за дадена стока.

3. Комитетът по селското стопанство, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква а) (Специализирани комитети):

а) заседава в срок от 90 дни след получаване на искане от една от страните;

б) предоставя на страните форум за обсъждане на свързани със селскостопанските стоки въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение; и

в) отнася до Комитета по търговията със стоки всеки нерешен въпрос, разглеждан съгласно буква б).

4. Страните отбелязват сътрудничеството и обмена на информация по въпросите на селското стопанство, осъществявани в рамките на годишния Диалог за селското стопанство, провеждан между Канада и ЕС, създаден съгласно разменените на 14 юли 2008 г. писма. При необходимост Диалогът за селското стопанство може да се използва за целите на параграф 3.

ТРЕТА ГЛАВА

СРЕДСТВА ЗА ТЪРГОВСКА ЗАЩИТА

РАЗДЕЛ А

Антидъмпингови и изравнителни мерки

ЧЛЕН 3.1

Общи разпоредби относно антидъмпинговите и изравнителните мерки

1. Страните потвърждават отново своите права и задължения по член VI от ГАТТ от 1994 г., по Антидъмпинговото споразумение и по Споразумението за СИМ.

2. Протоколът относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, не се прилага по отношение на антидъмпинговите и изравнителните мерки.

ЧЛЕН 3.2

Прозрачност

1. Всяка от страните прилага антидъмпингови и изравнителни мерки, които са в съответствие с приложимите изисквания на СТО, като се придържа към справедлив и прозрачен процес.

2. Дадена страна гарантира, след налагането на временни мерки и във всеки случай преди да бъде направено окончателно определяне, пълно и съдържателно разгласяване на всички съществени факти, които се разглеждат и които стоят в основата на решението дали да се приложат окончателни мерки. Това не засяга член 6.5 от Антидъмпинговото споразумение и член 12.4 от Споразумението за СИМ.

3. При условие че, с това не се забавя излишно провеждането на разследването, на всяка от заинтересованите страни в антидъмпингово или антисубсидийно разследване[4] се предоставя пълна възможност да защити интересите си.

ЧЛЕН 3.3

Отчитане на обществения интерес и на по-ниското мито

1. Органите на всяка от страните вземат предвид информацията, предоставена в съответствие с правото на страната, за това дали налагането на антидъмпингово или изравнително мито не би противоречало на обществения интерес.

[4] За целите на настоящия член **заинтересовани страни** са заинтересовани страни съгласно определението в член 6.11 от Антидъмпинговото споразумение и член 12.9 от Споразумението за СИМ.

2. След разглеждане на информацията по параграф 1 органите на съответната страна може да преценят дали антидъмпинговото или изравнителното мито да бъде наложено в пълния размер на дъмпинговия марж или на субсидията, или в по-малък размер, в съответствие с правото на страната.

РАЗДЕЛ Б

Глобални защитни мерки

ЧЛЕН 3.4

Общи разпоредби относно глобалните защитни мерки

1. Страните потвърждават отново своите права и задължения по отношение на глобалните защитни мерки съгласно член XIX от ГАТТ от 1994 г. и съгласно Споразумението за защитните мерки.

2. Протоколът относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, не се прилага по отношение на глобалните защитни мерки.

ЧЛЕН 3.5

Прозрачност

1. При отправено искане от страната износител страната, която започва разследване с оглед въвеждане на защитни мерки или която възнамерява да приеме временни или окончателни глобални защитни мерки, незабавно предоставя:

а) информацията, посочена в член 12.2 от Споразумението за защитните мерки, съгласно образеца, установен от Комитета по защитните мерки към СТО;

б) публичната версия на жалбата, подадена от местните предприятия, когато е приложимо; и

в) публичен доклад, в който се излагат констатациите и мотивираните заключения по всички имащи отношение фактически и правни въпроси, разглеждани при разследването за налагане на защитни мерки. В публичния доклад се включва анализ, който обвързва вредата с факторите, които я причиняват, и се посочва използваният метод за определяне на глобалните защитни мерки.

2. Когато е предоставена информация съгласно настоящия член, страната вносител предлага провеждането на консултации със страната износител за разглеждане на предоставената информация.

ЧЛЕН 3.6

Налагане на окончателни мерки

1. Страна, която приема глобални защитни мерки, се стреми да ги налага по начин, засягащ във възможно най-малка степен двустранните търговски отношения.

2. Страната вносител предлага провеждането на консултации със страната износител за разглеждане на въпросите по параграф 1. Страната вносител не приема мерките, преди да са изминали 30 дни от датата на предложението за провеждане на консултации.

РАЗДЕЛ В

Общи разпоредби

ЧЛЕН 3.7

Изключване от обхвата на уреждането на спорове

По отношение на настоящата глава не се прилагат разпоредбите на двадесет и девета глава (Уреждане на спорове).

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 4.1

Приложно поле и определения

1. Настоящата глава се прилага за подготвянето, приемането и прилагането на технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието, които могат да засегнат търговията със стоки между страните.

2. Настоящата глава не се прилага за:

а) спецификации за покупка, подготвени от държавен орган по изискванията за производство или потребление от държавни органи; или

б) санитарна или фитосанитарна мярка съгласно определението в приложение А към Споразумението за СФС.

3. Общите термини за стандартизацията и процедурите за оценяване на съответствието като правило имат значението, придадено им с определението, прието в рамките на системата на Организацията на обединените нации, и от международните органи за стандартизация, като се има предвид контекстът им и се отчитат предметът и целите на настоящата глава, освен в случаите, когато в настоящото споразумение, включително във включените в него съгласно член 4.2 разпоредби на Споразумението за ТПТ, се дава определение или се придава смисъл на даден термин.

4. Позоваванията в настоящата глава на технически регламенти, стандарти и процедури за оценяване на съответствието включват измененията към тях и допълненията към правилата или към техния продуктов обхват, с изключение на несъществените изменения и допълнения.

5. Член 1.8, параграф 2 (Обем на задълженията) не се прилага по отношение на членове 3, 4, 7, 8 и 9 от Споразумението за ТПТ, както са инкорпорирани в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 4.2

Инкорпориране на Споразумението за ТПТ

1. С настоящото посочените по-долу разпоредби от Споразумението за ТПТ се инкорпорират в настоящото споразумение и стават част от него:

а) член 2 (Подготвяне, приемане и прилагане на технически регламенти от органи на централната власт);

б) член 3 (Подготвяне, приемане и прилагане на технически регламенти от местни органи на управление и неправителствени организации);

в) член 4 (Подготвяне, приемане и прилагане на стандарти);

г) член 5 (Процедури за оценяване на съответствието от органите на централната власт);

д) член 6 (Признаване на оценяването на съответствието от органите на централната власт), без да се ограничават правата или задълженията на дадена страна съгласно Протокола относно взаимното приемане на резултатите от оценяването на съответствието и Протокола относно взаимното признаване на програмите за осигуряване на съответствието и за правоприлагане в областта на добрите производствени практики по отношение на фармацевтичните продукти;

е) член 7 (Процедури за оценяване на съответствието от органи на местното управление);

ж) член 8 (Процедури за оценяване на съответствието от неправителствени организации);

з) член 9 (Международни и регионални системи);

и) приложение 1 (Термини и техните дефиниции за целите на това споразумение); и

й) приложение 3 (Кодекс на добрата практика за подготовка, приемане и прилагане на стандарти).

2. Терминът „страните членки“ в инкорпорираните разпоредби има същото значение в настоящото споразумение, както в Споразумението за ТПТ.

3. По отношение на членове 3, 4, 7, 8 и 9 от Споразумението за ТПТ може да се прави позоваване на двадесет и девета глава (Уреждане на спорове) в случаите, в които една от страните счита, че другата страна не е постигнала задоволителни резултати в съответствие с тези членове и в резултат на това търговските интереси на първата страна са сериозно засегнати. В това отношение тези резултати трябва да са равностойни на резултатите, които биха били постигнати, ако въпросният орган е страна.

ЧЛЕН 4.3

Сътрудничество

Страните засилват своето сътрудничество в областта на техническите регламенти, стандартите, метрологията, процедурите за оценяване на съответствието, надзора на пазара или дейностите по мониторинг и правоприлагане с цел да улеснят търговията помежду си съгласно посоченото в двадесет и първа глава (Регулаторно сътрудничество). Това може да включва подпомагане и насърчаване на сътрудничеството между съответните за страните публични или частни организации, отговарящи за метрологията, стандартизацията, изпитването, сертифицирането и акредитацията, надзора на пазара или дейностите по мониторинг и правоприлагане; и по-специално, насърчаване на техните органи по акредитация и оценяване на съответствието да участват в договорености за сътрудничество, с които се способства за приемането на резултатите от оценяването на съответствието.

ЧЛЕН 4.4

Технически регламенти

1. Страните се ангажират да си сътрудничат, доколкото това е възможно, за да направят така, че техните технически регламенти да бъдат съвместими помежду си. За тази цел ако една от страните прояви интерес към разработването на технически регламент, еквивалентен или сходен по своя обхват с регламент, който съществува в другата страна или се подготвя от нея, то тази друга страна предоставя на първата страна — при поискване и доколкото е практически възможно — информацията, проучванията и данните, които са относими и които тя е взела като основа при подготвянето на своя технически регламент, независимо от това дали регламентът е приет или е в процес на разработване. Страните отчитат, че може да е необходимо да пояснят и да постигнат съгласие относно обхвата на конкретно искане, и че може да се отказва предоставяне на поверителна информация.

2. Страна, която е подготвила технически регламент, за който счита, че е еквивалентен на технически регламент на другата страна, който е със съвместима цел и съвместим продуктов обхват, може да поиска от другата страна да признае техническия регламент като еквивалентен. Страната отправя искането в писмен вид и излага подробно основанията, поради които техническият регламент следва да се счита за еквивалентен, включително основанията във връзка с продуктовия обхват. Страната, която не е съгласна, че техническият регламент е еквивалентен, при поискване предоставя на другата страна мотивите за своето решение.

ЧЛЕН 4.5

Оценяване на съответствието

Страните спазват Протокола относно взаимното приемане на резултатите от оценяването на съответствието и Протокола относно взаимното признаване на програмите за осигуряване на съответствието и за правоприлагане в областта на добрите производствени практики по отношение на фармацевтичните продукти.

ЧЛЕН 4.6

Прозрачност

1. Всяка от страните гарантира, че — чрез процедури, осигуряващи прозрачност при разработването на технически регламенти и на процедури за оценка на съответствието — се дава възможност на заинтересованите лица от страните да участват на подходящ предварителен етап, когато все още могат да се внесат изменения и да се вземат предвид евентуалните коментари, с изключение на случаите, когато възникват или съществува опасност да възникнат неотложни проблеми, свързани с безопасността, здравето, опазването на околната среда или националната сигурност. Когато се допуска участие на обществеността в конкретен процес на консултация във връзка с разработването на технически регламенти или на процедури за оценяване на съответствието, всяка от страните разрешава участието на лица от другата страна при условия, които са не по-малко благоприятни от условията, които предоставя на своите собствени лица.

2. Страните насърчават по-тясното сътрудничество между органите по стандартизация, намиращи се на техните съответни територии, с цел улесняване, наред с другото, на обмена на информация за техните съответни дейности, както и хармонизирането на стандартите, на основата на взаимния интерес и реципрочност, по ред и условия, които се договарят от съответните органи по стандартизация.

3. Всяка от страните се стреми да предостави срок от най-малко 60 дни, считано от предаването на предложените технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието в Централния регистър на нотификациите на СТО, в който срок другата страна да представи писмени коментари, освен в случаите, когато възникват или съществува опасност да възникнат неотложни проблеми, свързани с безопасността, здравето, опазването на околната среда или националната сигурност. Всяка страна се отзовава положително на разумно обосновано искане за удължаване на срока за представяне на коментари.

4. Ако дадена страна получи коментари от другата страна по своето предложение за технически регламент или за процедура за оценяване на съответствието, първата страна изпраща писмен отговор на тези коментари преди приемането на техническия регламент или на процедурата за оценяване на съответствието.

5. Всяка от страните публикува или по друг начин прави публично достояние, в печатен или електронен вид, своите отговори или обобщение на отговорите си на важните коментари, които получава, не по-късно от датата, на която публикува приетия технически регламент или приетата процедура за оценяване на съответствието.

6. Всяка от страните предоставя, по искане на другата страна, информация относно целите, правното основание и обосновката във връзка с технически регламент или с процедура за оценяване на съответствието, които страната е приела или предлага да приеме.

7. Всяка страна се отзовава положително на разумно обосновано искане от другата страна, получено преди края на срока за представяне на коментари след предаването на предложен технически регламент, да се определи или удължи периодът между приемането на техническия регламент и деня, в който той започва да се прилага, освен в случаите, когато закъснението би довело до неефективност с оглед изпълнението на преследваните легитимни цели.

8. Всяка от страните гарантира, че приетите от нея технически регламенти и процедури за оценяване на съответствието са публично достъпни на официални уебсайтове.

9. Ако дадена страна задържи в пристанище на влизане стоки, внасяни от територията на другата страна, на основание, че стоката не е в съответствие с технически регламент, първата страна своевременно уведомява вносителя за основанията за задържането на стоката.

ЧЛЕН 4.7

Управление на дейностите по настоящата глава

1. Страните си сътрудничат по въпросите, попадащи в обхвата на настоящата глава. Страните се договарят Комитетът по търговията със стоки, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква а):

а) да ръководи прилагането на настоящата глава;

б) своевременно да разглежда всеки въпрос, който страна повдига във връзка с разработването, приемането или прилагането на стандарти, технически регламенти или процедури за оценяване на съответствието;

в) по искане на една от страните да улеснява дискусиите във връзка с изготвяна от другата страна оценка на риска или на опасността;

г) да насърчава сътрудничеството между органите по стандартизация и органите за оценяване на съответствието на страните;

д) да осъществява обмен на информация относно стандартите, техническите регламенти или процедурите за оценяване на съответствието, включително такива на трети страни или на международни органи, когато това е от взаимен интерес;

е) да прави преглед на настоящата глава в светлината на настъпили промени пред Комитета по техническите пречки пред търговията към СТО или съгласно Споразумението за ТПТ и при необходимост да разработва препоръки за изменение на настоящата глава, които да бъдат разгледани от Съвместния комитет по ВИТС;

ж) да предприема всякакви други стъпки, каквито страните считат, че ще са им от полза за прилагането на настоящата глава и на Споразумението за ТПТ и за улесняване на търговията между страните; и

з) да докладва, когато това е необходимо, на Съвместния комитет по ВИТС за прилагането на настоящата глава.

2. Ако страните не са в състояние да разрешат въпрос, попадащ в обхвата на настоящата глава, в рамките на Комитета по търговията със стоки, то по искане на една от страните Съвместният комитет по ВИТС може да сформира *ad hoc* техническа работна група за набелязване на решения за улесняване на търговията. Ако една от страните не е съгласна с отправено от другата страна искане за създаване на техническа работна група, първата страна обяснява мотивите за своето решение, ако това бъде поискано. Техническата работна група се ръководи от страните.

3. Когато една от страните поиска информация, другата страна я предоставя, съгласно разпоредбите на настоящата глава, в печатен или електронен вид и в разумен срок. Страната се стреми да отговори на всяко искане за информация в срок от 60 дни.

ПЕТА ГЛАВА

САНИТАРНИ И ФИТОСАНИТАРНИ МЕРКИ

ЧЛЕН 5.1

Определения

1. За целите на настоящата глава се прилагат следните определения:

а) определенията в приложение А към Споразумението за СФС;

б) определенията, приети под егидата на Комисията по Кодекс алиментариус („Кодекса“);

в) определенията, приети под егидата на Световната организация за здравеопазване на животните („OIE“);

г) определенията, приети под егидата на *Международната конвенция по растителна защита* („IPPC“);

д) защитена зона за определен регулиран вреден организъм означава официално определен географски район в Европейския съюз, в който този организъм не е установен въпреки благоприятните условия за неговото установяване и неговото присъствие в други части на Европейския съюз; и

е) компетентен орган на една от страните означава орган, посочен в приложение 5-А.

2. В допълнение към параграф 1, доколкото е налице несъответствие между определенията, приети под егидата на Кодекса, OIE, IPPC, и определенията съгласно Споразумението за СФС, с предимство се ползват определенията съгласно Споразумението за СФС.

ЧЛЕН 5.2

Цели

Целите на настоящата глава са:

а) да се защитават животът или здравето на хората, животните и растенията, като същевременно се улеснява търговията;

б) да се гарантира, че санитарните и фитосанитарните („СФС“) мерки на страните не създават неоправдани пречки пред търговията; и

в) да се насърчава прилагането на Споразумението за СФС.

ЧЛЕН 5.3

Приложно поле

Настоящата глава се прилага за СФС мерки, които може да засегнат пряко или косвено търговията между страните.

ЧЛЕН 5.4

Права и задължения

Страните потвърждават своите права и задължения, произтичащи от Споразумението за СФС.

ЧЛЕН 5.5

Приспособяване към регионалните условия

1. По отношение на животни, животински продукти и странични животински продукти:

а) страните признават концепцията за зониране и са решили да прилагат тази концепция за болестите, посочени в приложение 5-Б;

б) ако страните вземат решение относно принципите и насоките за признаване на регионалните условия, те ги включват в приложение 5-В;

в) за целите на буква а) страната вносител основава своите санитарни мерки, приложими за страната износител, чиято територия е засегната от болест от списъка в приложение 5-Б, на решението за зониране, взето от страната износител, при условие че страната вносител се е уверила, че решението за зониране на страната износител е в съответствие с принципите и насоките, установени от страните в приложение 5-В, и се основава на съответните международни стандарти, насоки и препоръки. Страната вносител може да прилага всякакви допълнителни мерки, за да постигне подходящото за нея равнище на санитарна защита;

г) в случай че една от страните счита, че има специален статус по отношение на болест, която не е посочена в приложение 5-Б, тя може да поиска признаването на този статус. Страната вносител може да поиска за вноса на живи животни, животински продукти и странични животински продукти допълнителни гаранции, съответстващи на договорения статус, признат от страната вносител, включително специалните условия, посочени в приложение 5-Д; и

д) страните признават концепцията за компартментализация и се договарят да си сътрудничат по този въпрос.

2. По отношение на растенията и растителните продукти:

а) когато страната вносител установява или запазва в сила своя фитосанитарна мярка, тя взема предвид, наред с другото, определеният от страната износител статус на дадена зона по отношение на вредителите, като например свободна от вредител зона, свободно от вредители място на производство, свободен от вредители производствен обект, зона със слабо разпространение на вредители и защитена зона; и

б) ако страните вземат решение относно принципите и насоките за признаване на регионалните условия, те ги включват в приложение 5-В.

ЧЛЕН 5.6

Еквивалентност

1. Страната вносител приема СФС мярка на страната износител за еквивалентна на нейната собствена, ако страната износител докаже обективно на страната вносител обективни доказателства, че с въпросната мярка се постига подходящото за страната вносител равнище на санитарна и фитосанитарна защита.

2. В приложение 5-Г се определят принципите и насоките за определяне, признаване и поддържане на еквивалентност.

3. В приложение 5-Д се определят:

а) зоната, за която страната вносител признава, че СФС мярка на страната износител е еквивалентна на нейната собствена; и

б) зоната, за която страната вносител признава, че с изпълнението на конкретното специално условие, в съчетание със СФС мярка на страната износител, се постига подходящото за страната вносител равнище на санитарна и фитосанитарна защита.

4. За целите на настоящата глава член 1.7 (Позоваване на законодателни актове) се прилага при спазване на настоящия член, на приложение 5-Г и на общите бележки съгласно приложение 5-Д.

ЧЛЕН 5.7

Условия за търговия

1. Страната вносител предоставя достъп до своите общи санитарни и фитосанитарни изисквания за внос, приложими за всички стоки. Ако страните съвместно определят дадена стока за приоритет, страната вносител определя за тази стока специфични санитарни и фитосанитарни изисквания за внос, освен ако страните решат друго. При определянето на стоките, които са приоритет, страните си сътрудничат, за да гарантират ефикасното управление на наличните си ресурси. Специфичните изисквания за внос следва да се прилагат за цялата територия на страната износител.

2. В съответствие с параграф 1 страната вносител своевременно предприема необходимите действия за определяне на специфичните санитарни и фитосанитарни изисквания за внос за стоката, определена за приоритет. След определянето на тези специфични изисквания за внос страната вносител своевременно предприема необходимите стъпки, за да се даде възможност за търговия въз основа на тези изисквания за внос.

3. За целите на определянето на специфичните санитарни и фитосанитарни изисквания за внос страната износител, по искане на страната вносител:

а) предоставя цялата относима информация, изисквана от страната вносител; и

б) предоставя разумен достъп на страната вносител, за да може тя да извършва инспекции, проверки, одити и да осъществява други подходящи процедури.

4. Ако страната вносител води списък на одобрени предприятия или съоръжения за вноса на дадена стока, тя одобрява предприятие или съоръжение, разположено на територията на страната износител, без предварителна инспекция на това предприятие или съоръжение, при условие че:

а) страната износител е отправила искане, придружено от подходящи гаранции, за такова одобрение за предприятието или съоръжението; и че

б) са изпълнени условията и процедурите, посочени в приложение 5-Е.

5. В допълнение към параграф 4 страната вносител осигурява публичен достъп до своите списъци на одобрени предприятия или съоръжения.

6. Всяка от страните като правило приема пратка с регулирана стока без предварително митническо оформяне на стоките на база пратка, освен ако страните решат друго.

7. Страната вносител може да поиска от съответния компетентен орган на страната износител да докаже обективно, по удовлетворителен за страната вносител начин, че изискванията за внос могат да бъдат изпълнени или са изпълнени.

8. Страните следва да се придържат към процедурата, посочена в приложение 5-Ж относно специфичните изисквания за внос, прилагани с фитосанитарна цел.

ЧЛЕН 5.8

Одит и проверка

1. С цел поддържане на доверието в прилагането на разпоредбите на настоящата глава, всяка страна може да извърши одит или проверка, или и двете, на цялата програма за контрол на компетентния орган на другата страна или на част от тази програма. Страната поема за своя сметка направените от нея разноски, свързани с одита или проверката.

2. Ако страните вземат решение относно принципите и насоките за извършване на одит или проверка, те ги включват в приложение 5-З. Ако страна извършва одит или проверка, тя прави това в съответствие с принципите и насоките в приложение 5-З.

ЧЛЕН 5.9

Сертифициране за износ

1. Когато за внос на пратка с живи животни или животински продукти се изисква официален ветеринарен сертификат и ако страната вносител е приела въведената от страната износител СФС мярка за еквивалентна на своята собствена мярка по отношение на такива животни или животински продукти, страните използват образеца на ветеринарно-санитарно удостоверение, посочен в приложение 5-И, за такъв сертификат, освен ако страните решат друго. Страните могат също така да използват образци на удостоверения за други продукти, ако решат това.

2. В приложение 5-И се определят принципите и насоките за сертифициране за износа, включително за електронно сертифициране, за оттегляне или заменяне на сертификати, за езиковите режими и за образците на удостоверения.

ЧЛЕН 5.10

Проверки на вноса и такси

1. В приложение 5-Й се определят принципите и насоките за проверките на вноса и свързаните такси, включително за честотата на проверките на вноса.

2. Ако при проверките на вноса се установи несъответствие с относимите изисквания за внос, предприетото действие от страната вносител трябва да се основава на оценка на свързания риск и да не е по-ограничително по отношение на търговията, отколкото е необходимо за постигане на подходящото за страната равнище на санитарна или фитосанитарна защита.

3. При всяка възможност страната вносител уведомява вносителя на несъответстваща на изискванията пратка или неговия представител за причината за това несъответствие, и им предоставя възможност за преразглеждане на решението. Страната вносител взема под внимание всяка относима информация, представена с цел да се подпомогне преразглеждането.

4. Всяка от страните може да събира такси за покриване на разходите, направени за извършване на граничните проверки, като таксите не трябва да надвишават необходимото за възстановяване на изразходваните за тази цел средства.

ЧЛЕН 5.11

Уведомяване и обмен на информация

1. Всяка от страните своевременно уведомява другата страна за:

а) значима промяна в статуса по отношение на вредители или болести, като например наличие на болест или промяна в ситуацията във връзка с болест, посочена в приложение 5-Б;

б) констатация от епидемиологично значение относно болест по животните, която не е посочена в приложение 5-Б или е нова болест; и

в) значим от гледна точка на безопасността на храните въпрос, свързан с даден продукт, търгуван между страните.

2. Страните се стремят да обменят информация по други имащи отношение към темата въпроси, включително:

а) промяна във въведена от дадена страна СФС мярка;

б) всяка значима промяна в структурата или организацията на компетентен орган на една от страните;

в) при поискване — резултатите от извършения от дадена страна официален контрол и доклад относно резултатите от извършения контрол;

г) резултатите от проверка на вноса, съгласно предвиденото в член 5.10, в случай на пратка с отказано въвеждане или обявена за несъответстваща на изискванията; и

д) при поискване — анализ на риска или научно становище, изготвен(о) от дадена страна и от значение за настоящата глава.

3. Освен ако Съвместният управителен комитет реши друго, когато информацията, посочена в параграф 1 или 2, е била предоставена чрез уведомление до Централния регистър на нотификациите на СТО или до съответния международен орган за стандартизация в съответствие с неговите приложими правила, се счита, че изискванията по параграфи 1 и 2 са изпълнени, както се прилагат за тази информация.

ЧЛЕН 5.12

Технически консултации

Ако една от страните има сериозни опасения по отношение на безопасността на храните, здравето на растенията или здравето на животните, или по отношение на СФС мярка, предложена или прилагана от другата страна, първата страна може да поиска провеждането на технически консултации с втората страна. Страната, към която е отправено искането, следва да отговори своевременно. Всяка от страните се стреми да предостави необходимата информация, за да се избегне евентуално смущаване на търговията и според случая, да се постигне взаимно приемливо решение.

ЧЛЕН 5.13

Спешни санитарни и фитосанитарни мерки

1. Всяка страна, която реши да предприеме спешна СФС мярка, уведомява за това другата страна в срок от 24 часа от вземането на решението. Ако страна поиска технически консултации във връзка с тази спешна СФС мярка, те трябва да се проведат в срок от 10 дни от уведомяването за спешната СФС мярка. Страните вземат предвид всяка информация, предоставена в рамките на техническите консултации.

2. Страната вносител взема предвид информацията, която е била своевременно предоставена от страната износител, при вземането на решение относно пратка, която към момента на приемане на спешната СФС мярка е в процес на транспортиране между страните.

ЧЛЕН 5.14

Съвместен управителен комитет по санитарните и фитосанитарните мерки

1. Съвместният управителен комитет по санитарните и фитосанитарните мерки („Съвместният управителен комитет“), създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква г), се състои от отговарящи за санитарните и фитосанитарните мерки регулаторни и търговски представители на всяка от страните.

2. Функциите на Съвместния управителен комитет са, както следва:

а) да упражнява надзор върху прилагането на настоящата глава, да разглежда въпросите, свързани с настоящата глава, и да проучва всички въпроси, които може да възникнат във връзка с нейното прилагане;

б) да предоставя насоки за идентифицирането, приоритизирането, управлението и намирането на решение на конкретни въпроси;

в) да разглежда всяко искане от някоя от страните за изменение на проверка на вноса;

г) поне веднъж годишно да подлага на преразглеждане приложенията към настоящата глава, по-специално с оглед на напредъка, постигнат в рамките на консултациите, предвидени по настоящото споразумение. В резултат на преразглеждането Съвместният управителен комитет може да вземе решение за изменение на приложенията към настоящата глава. Страните може да одобрят решението на Съвместния управителен комитет, като спазят съответните свои процедури, необходими за влизането в сила на изменението. Решението влиза в сила на дата, договорена между страните;

д) да следи за изпълнението на решението, посочено в буква г) по-горе, както и за осъществяването на мерките, посочени в буква г) по-горе;

е) да предоставя форум за редовен обмен на информация, свързана с регулаторната система на всяка от страните, включително научните оценки и оценките на риска, които са основание за налагане на СФС мярка; и

ж) да подготви и текущо да актуализира документ, подробно отразяващ етапа, на който се намират обсъжданията между страните относно работата им по признаване на еквивалентността на конкретни СФС мерки.

3. Съвместният управителен комитет може, наред с другото:

а) да набелязва възможности за засилване на двустранната ангажираност, включително за укрепване на връзките, например чрез размяна на посещения на официални представители;

б) да обсъжда на ранен етап промяна или предложена промяна на планирана СФС мярка;

в) да улеснява постигането на по-добро разбиране между страните по прилагането на Споразумението за СФС, и да насърчава сътрудничеството между страните по СФС въпроси, които са предмет на обсъждане в многостранни форуми, включително в Комитета по санитарните и фитосанитарните мерки към СТО и в международни органи за стандартизация, в зависимост от случая; или

г) да набелязва и да обсъжда на ранен етап инициативи, в които има СФС компонент и при които сътрудничеството би било от полза.

4. Съвместният управителен комитет може да създава работни групи, състоящи се от представители на страните на експертно ниво, за разглеждането на конкретни СФС въпроси.

5. Всяка страна може да отнася всякакви СФС въпроси пред Съвместния управителен комитет. Съвместният управителен комитет следва да разгледа въпроса възможно най-експедитивно.

6. Ако Съвместният управителен комитет не е в състояние да разреши даден въпрос експедитивно, той своевременно докладва за това — по искане на една от страните — пред Съвместния комитет по ВИТС.

7. Освен ако страните решат друго, Съвместният управителен комитет трябва да проведе заседание и да изготви своята работна програма не по-късно от 180 дни след влизането в сила на настоящото споразумение, а своя процедурен правилник — не по-късно от една година след влизането в сила на настоящото споразумение.

8. След първоначалното си заседание Съвместният управителен комитет заседава при необходимост, като правило веднъж годишно. Съвместният управителен комитет може да реши да заседава чрез видео- или телеконферентна връзка, и може да разглежда въпроси и извън заседанията, посредством кореспонденция между своите членове.

9. Съвместният управителен комитет докладва ежегодно на Съвместния комитет по ВИТС за дейността си и за работната си програма.

10. След влизането в сила на настоящото споразумение всяка от страните определя звено за контакт и писмено информира за това другата страна; звеното координира програмата на Съвместния управителен комитет и улеснява комуникацията по СФС въпроси.

ШЕСТА ГЛАВА

МИТНИЦИ И УЛЕСНЯВАНЕ НА ТЪРГОВИЯТА

ЧЛЕН 6.1

Цели и принципи

1. Страните по споразумението признават значимостта на митническите и свързаните с улесняването на търговията въпроси в динамичния контекст на световната търговия.

2. В рамките на възможното страните си сътрудничат и обменят информация, включително информация относно най-добрите практики, за да насърчават прилагането и спазването на мерките за улесняване на търговията, съдържащи се в настоящото споразумение.

3. Мерките за улесняване на търговията не трябва да възпрепятстват механизмите за защита на дадено лице посредством ефективно правоприлагане и спазване на законодателството на дадена страна.

4. Изискванията и процедурите за внос, износ и транзит не трябва да водят до по-голяма административна тежест или да ограничават в по-голяма степен търговията, отколкото е необходимо за постигането на дадена легитимна цел.

5. Съществуващите инструменти и стандарти в областта на международната търговия и митническите въпроси представляват основата за изискванията и процедурите за внос, износ и транзит, освен в случаите, в които тези инструменти и стандарти биха представлявали неподходящи или неефективни средства за постигането на преследваната легитимна цел.

ЧЛЕН 6.2

Прозрачност

1. Всяка от страните публикува или предоставя достъп по друг начин, включително чрез електронни средства, до своите законови и подзаконови актове, съдебни решения и административни политики, свързани с изискванията по отношение на вноса или износа на стоки.

2. Всяка от страните се стреми да оповестява публично, включително в интернет, предложените подзаконови актове и административни политики, свързани с митническите въпроси, и да предоставя на заинтересованите лица възможност да направят коментари преди тяхното приемане.

3. Всяка от страните определя или поддържа едно или повече звена за контакт, които да отговарят на запитвания на заинтересовани лица по митнически въпроси, и предоставя в интернет достъп до информация относно процедурите за отправяне на такива запитвания.

ЧЛЕН 6.3

Вдигане на стоки

1. Всяка от страните приема или запазва в сила опростени митнически процедури за ефикасното вдигане на стоки, с цел да се улесни търговията между страните и да се намалят разходите за вносителите и износителите.

2. Всяка от страните гарантира, че с тези опростени процедури:

а) се дава възможност за вдигане на стоките в срок, който не е по-дълъг от срока, изискван за осигуряване на спазването на нейното законодателство;

б) се дава възможност стоките, и доколкото е възможно — контролираните или регулирани стоки, да бъдат вдигнати в първото място на пристигане;

в) се цели да се даде възможност за експедитивно вдигане на стоките, за които е необходимо спешно митническо оформяне;

г) се дава възможност на вносителя или неговия агент да изважда стоки извън митническия контрол преди окончателното определяне на размера и плащането на митата, данъците и таксите. Преди вдигането на стоките всяка от страните може да изиска от даден вносител да предостави достатъчна гаранция под формата на обезпечение, депозит или друг подходящ инструмент; и

д) се предвиждат, в съответствие с нейното законодателство, опростени изисквания към документацията за въвеждането на стоки с ниска стойност, както са определени от всяка от страните.

3. В своите опростени процедури всяка от страните може да изисква представянето на по-подробна информация чрез осъществявани след въвеждане на стоката на нейна територия счетоводно отчитане и проверки, по целесъобразност.

4. Всяка от страните осигурява възможност за ускорено вдигане на стоките и, доколкото е възможно и ако е приложимо:

а) предвижда осъществяване по електронен път на предварително подаване и обработка на информацията преди физическото пристигане на стоките, така че да се даде възможност за вдигането им при пристигането, в случай че не е бил идентифициран риск или ако не се предвижда извършване на проверки на случаен принцип; и

б) предвижда митническо оформяне на някои стоки с минимален набор от документи.

5. Всяка от страните гарантира, в рамките на възможното, че нейните органи и агенции, участващи в дейностите по граничен и друг контрол при внос и износ, си сътрудничат и координират действията си, за да се улесни търговията, наред с другото, чрез хармонизиране на изискванията относно данните и документацията във връзка с вноса и износа и чрез определяне на едно-единствено място за еднократна документална и физическа проверка на пратките.

6. Всяка от страните гарантира, в рамките на възможното, че нейните изисквания за вноса и износа на стоки са координирани, така че да се улеснява търговията, независимо от това дали за спазването на тези изисквания следи агенция или това се прави, от името на въпросната агенция, от митническата администрация.

ЧЛЕН 6.4

Митническо остойностяване

1. Митническото остойностяване, прилагано при реципрочната търговия между страните, е уредено в Споразумението за митническо остойностяване.

2. Страните си сътрудничат с оглед постигането на общ подход към въпросите, свързани с митническото остойностяване.

ЧЛЕН 6.5

Класиране на стоките

Класирането на стоките, които са предмет на търговия между страните по настоящото споразумение, е установено в съответната митническа номенклатура на всяка от страните в съответствие с Хармонизираната система.

ЧЛЕН 6.6

Такси и налози

Всяка от страните публикува или предоставя на разположение по друг начин, включително чрез електронни средства, информация за таксите и другите плащания, начислявани от митническата администрация на страната. Тази информация включва приложимите такси и налози, конкретната причина за налагането на таксата или налога, отговорния орган, както и това кога и как да бъде извършено плащането. Никоя от страните не може да налага нови или изменени такси и налози, преди да публикува или по друг начин да предостави на разположение въпросната информация.

ЧЛЕН 6.7

Управление на риска

1. Всяка от страните основава процедурите си по разглеждане и вдигане, както и по проверка след въвеждане на стоката на нейна територия, на принципи за оценка на риска, вместо да изисква всяка пратка, предложена за въвеждане, да се подлага на всеобхватна проверка за съответствие с изискванията по отношение на вноса.

2. Всяка от страните приема и прилага своите изисквания и процедури във връзка с вноса, износа и транзита на стоки въз основа на принципи за управление на риска и насочва мерките за привеждане в съответствие към сделките, които заслужават внимание.

3. Параграфи 1 и 2 не възпрепятстват никоя от страните да осъществява контрол на качеството и проверки за съответствие с изискванията, които може да изискват по-щателно проучване.

ЧЛЕН 6.8

Автоматизация

1. Всяка от страните използва информационни технологии, насочени към ускоряване на процедурите за вдигане на стоки, за да се улеснява търговията, включително търговията между страните.

2. Всяка от страните:

а) се стреми да предоставя по електронен път митническите формуляри, които се изискват при внос или износ на стоки;

б) дава възможност, при спазване на нейното законодателство, тези митнически формуляри да се подават в електронен формат; и

в) предвижда, доколкото е възможно, осъществяването на електронен обмен на информация с търговските среди, чрез своята митническа администрация.

3. Всяка от страните полага усилия:

а) да разработи или да поддържа напълно взаимосвързани системи за обслужване на едно гише, за да улесни единното електронно подаване на информацията, изисквана за трансгранично движение на стоки съгласно митническите разпоредби и разпоредби извън митническото законодателство; и

б) да разработи набор от данни и процеси в съответствие с модела на данни на Световната митническа организация („СМО“) и свързаните препоръки и насоки на СМО.

4. Страните се стремят да си сътрудничат при разработването на оперативно съвместими електронни системи, включително като се взема предвид работата на СМО в това отношение, с цел да се улесни търговията между страните.

ЧЛЕН 6.9

Предварителни решения

1. Всяка от страните издава, въз основа на писмено искане, предварителни решения за тарифното класиране в съответствие със своето законодателство.

2. При спазване на изискванията за поверителност всяка от страните публикува, например в интернет, информация за предварителните решения за тарифното класиране, която има отношение към разбирането и прилагането на правилата за тарифно класиране.

3. С цел улесняване на търговията страните редовно си предоставят, в рамките на своя двустранен диалог, актуализирана информация относно измененията в своите съответни законодателни разпоредби и мерките по прилагането им във връзка с въпросите, посочени в параграфи 1 и 2.

ЧЛЕН 6.10

Преразглеждане и обжалване

1. Всяка от страните осигурява възможност за незабавно преразглеждане на административни действия или официални решения, предприети или взети във връзка с внос на стоки от обикновени, арбитражни или административни съдилища или чрез административни процедури.

2. Съдът или длъжностното лице, действащо съгласно тези административни процедури, следва да са независими от длъжностното лице или службата, които са издали решението, и да притежават необходимата компетентност, за да запазят в сила, да променят или да отменят определянето в съответствие със законодателството на страната.

3. Всяка от страните предвижда възможността, преди да се изисква от дадено лице да търси правна защита по по-формален или съдебен път, лицето да може да прибягва до обжалване или преглед по административен път, което да се осъществява независимо от длъжностното лице или службата, отговорни за първоначалното действие или решение.

4. Всяка от страните предоставя на лице, което е получило предварително решение съгласно член 6.9, по същество същото право на преразглеждане и обжалване на определеното в предварителните решения от нейната митническа администрация, каквото страната предоставя на вносителите на нейна територия.

ЧЛЕН 6.11

Санкции

Всяка от страните гарантира, че в нейното митническо законодателство се предвижда санкциите, налагани за нарушения на това законодателство, да са пропорционални и недискриминационни и прилагането на тези санкции да не води до неоправдано забавяне.

ЧЛЕН 6.12

Поверителност

1. Всяка от страните, в съответствие със своето законодателство, третира като строго поверителна цялата получена съгласно настоящата глава информация, която е поверителна по своя характер или се предоставя на поверителна основа, и осигурява защита на тази информация от разгласяване, което би могло да се отрази неблагоприятно върху конкурентната позиция на лицето, предоставящо информацията.

2. Ако съгласно законодателството на страната, която получава или се сдобива с посочената в параграф 1 информация, се изисква тя да я разгласи, тази страна уведомява страната или лицето, предоставили информацията.

3. Всяка от страните осигурява поверителната информация, събрана съгласно настоящата глава, да не се използва за цели, различни от административното обслужване и правоприлагането във връзка с митническите въпроси, освен с разрешение на страната или лицето, предоставили поверителната информация.

4. Дадена страна може да позволи информацията, събрана съгласно настоящата глава, да се използва в административни, съдебни или квазисъдебни производства, образувани поради неспазване на свързани с митниците законодателни актове, с които се прилага настоящата глава. Тази страна уведомява предварително страната или лицето, предоставили информацията, за такова използване.

ЧЛЕН 6.13

Сътрудничество

1. Страните продължават да си сътрудничат в рамките на международни форуми, като например СМО, за постигане на взаимно признатите цели, включително целите, определени в Рамката от стандарти за сигурност и улесняване на глобалната търговия на СМО.

2. Страните редовно подлагат на преглед съответните международни инициативи във връзка с улесняването на търговията, включително Сборника от препоръки за улесняването на търговията, разработени от Конференцията на ООН за търговия и развитие и от Икономическата комисия за Европа на ООН, за да набелязват области, в които по-нататъшните съвместни действия биха улеснили търговията между страните и биха способствали за постигането на споделените многостранни цели.

3. Страните си сътрудничат в съответствие със *Споразумението между Европейската общност и Канада относно митническо сътрудничество и взаимопомощ в митническата област*, съставено в Отава на 4 декември 1997 г. („Споразумението относно митническо сътрудничество Канада—ЕС“).

4. Страните си оказват взаимопомощ в митническата област в съответствие със Споразумението относно митническо сътрудничество Канада—ЕС, включително по въпроси, свързани с подозрения за нарушение на митническото законодателство на една от страните, съгласно определеното в посоченото споразумение, и с прилагането на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 6.14

Съвместен комитет за митническо сътрудничество

1. Съвместният комитет за митническо сътрудничество, на който се предоставят правомощия да действа под егидата на Съвместния комитет по ВИТС като специализиран комитет по член 26.2, параграф 1, буква в) (Специализирани комитети), следи за правилното функциониране на настоящата глава, на Протокола относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, както и на член 20.43 (Обхват на граничните мерки) и член 2.8 (Временно преустановяване на преференциалното тарифно третиране). Съвместният комитет за митническо сътрудничество разглежда въпросите, произтичащи от тяхното прилагане, в съответствие с целите на настоящото споразумение.

2. За разглеждане на въпросите, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, Съвместният комитет за митническо сътрудничество се състои от представители на митническите, търговските или други компетентни органи по преценка на всяка от страните.

3. Всяка от страните следи за това нейните представители на заседанията на Съвместния комитет за митническо сътрудничество да имат експертни знания, които отговарят на съответните точки от дневния ред. Съвместният комитет за митническо сътрудничество може да заседава в специализиран експертен състав, за да разглежда въпроси във връзка с правилата за произход или във връзка с процедурите, свързани с произхода, било като Съвместен комитет за митническо сътрудничество по въпросите на правилата за произход, било като Съвместен комитет за митническо сътрудничество по въпросите на процедурите, свързани с произхода.

4. Съвместният комитет за митническо сътрудничество може да формулира резолюции, препоръки или становища и да представя на Съвместния комитет по ВИТС проекти на решения, които той счита за подходящи за постигане на общите цели и за стабилното функциониране на механизмите, установени в настоящата глава и в Протокола относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, както и в член 20.43 (Обхват на граничните мерки) и член 2.8 (Временно преустановяване на преференциалното тарифно третиране).

СЕДМА ГЛАВА

СУБСИДИИ

ЧЛЕН 7.1

Определение за субсидия

1. За целите на настоящото споразумение **субсидия** означава мярка, свързана с търговията със стоки, която отговаря на условията, посочени в член 1.1 от Споразумението за СИМ.

2. Дадена субсидия е предмет на разпоредбите на настоящата глава само ако е специфична по смисъла на член 2 от Споразумението за СИМ.

ЧЛЕН 7.2

Прозрачност

1. По отношение на всяка субсидия, предоставена или запазена в рамките на нейната територия, веднъж на всеки две години всяка от страните уведомява другата страна за посоченото по-долу:

а) правното основание за субсидията;

б) формата на субсидията; и

в) размера на субсидията или сумата, предвидена за субсидията в бюджета.

2. По отношение на уведомленията, предоставени на СТО съгласно член 25.1 от Споразумението за СИМ, се счита, че отговарят на изискването по параграф 1.

3. Всяка страна, по искане на другата страна, в кратки срокове предоставя информация и отговаря на въпроси, отнасящи се до конкретни случаи на държавна подкрепа, свързана с търговията с услуги, предоставяни в рамките на нейната територия.

ЧЛЕН 7.3

Консултации относно субсидиите и държавната подкрепа в сектори, различни от селското стопанство и рибарството

1. Ако една от страните счита, че предоставена от другата страна субсидия — или конкретен случай на държавна подкрепа, свързана с търговията с услуги, предоставяна от другата страна — оказва или може да окаже неблагоприятно въздействие върху нейните интереси, тя може да изрази своята загриженост пред другата страна и да отправи искане за провеждане на консултации по този въпрос. Получилата искането страна го разглежда добронамерено и с цялото необходимо внимание.

2. По време на консултациите една от страните може да поиска допълнителна информация относно субсидия или конкретен случай на държавна подкрепа, свързана с търговията с услуги, предоставяни от другата страна, включително относно нейната цел с оглед на политиката, нейния размер, и всякакви мерки, взети за ограничаване на потенциалното смущаване на търговията.

3. Въз основа на консултациите получилата искането страна се стреми да премахне или да сведе до минимум всякакви неблагоприятни последици от субсидията — или от конкретния случай на държавна подкрепа, свързана с търговията с услуги — за интересите на отправилата искането страна.

4. Настоящият член не се прилага за субсидии, свързани със селскостопански стоки и продукти от риболов, и с него не се засягат разпоредбите на членове 7.4 и 7.5.

ЧЛЕН 7.4

Консултации относно субсидиите, свързани със селскостопански стоки и продукти от риболов

1. Страните споделят целта да работят съвместно за постигане на съгласие по следното:

а) да се усъвършенстват допълнително в рамките на СТО многостранните дисциплиниращи разпоредби и правила относно търговията със селскостопански продукти; и

б) да се способства за разработване на глобално многостранно решение във връзка със субсидиите за сектора на рибарството.

2. Ако една от страните счита, че предоставена от другата страна субсидия — или държавна подкрепа, предоставена от другата страна — оказва или може да окаже неблагоприятно въздействие върху нейните интереси в областта на селскостопанските стоки или продуктите от риболов, тя може да изрази своята загриженост пред другата страна и да отправи искане за провеждане на консултации по този въпрос.

3. Получилата искането страна го разглежда добронамерено и с цялото необходимо внимание и ще положи максимални усилия да премахне или да сведе до минимум неблагоприятните последици от субсидията — или от предоставянето на държавна подкрепа — за интересите в областта на селскостопанските стоки или продуктите от риболов на отправилата искането страна.

ЧЛЕН 7.5

Експортни субсидии за селскостопански продукти

1. За целите на настоящия член:

а) **експортна субсидия** означава експортна субсидия съгласно определението в член 1, буква д) от Споразумението за селското стопанство; и

б) **пълно премахване на мито** означава — при наличие на тарифни квоти — премахването на митото както в рамките на квотата, така и при превишаване на квотата.

2. Никоя от страните не може да приема или да запазва експортна субсидия за дадена селскостопанска стока, която се изнася — или която е включена в продукт, който се изнася — на територията на другата страна, след като другата страна незабавно или след преходния период е премахнала напълно митото за тази селскостопанска стока в съответствие с приложение 2-А (Премахване на митата), в това число своите графици за премахване на митата.

ЧЛЕН 7.6

Поверителност

От никоя страна не се изисква да разгласява поверителна информация в рамките на предоставянето на информация по настоящата глава.

ЧЛЕН 7.7

Изключване на субсидиите и на държавната подкрепа за аудио-визуалните услуги и за културните индустрии

Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се прилага за субсидии или за държавна подкрепа, предоставяни за аудио-визуалните услуги — в случая с Европейския съюз, и за културните индустрии — в случая с Канада.

ЧЛЕН 7.8

Връзка със Споразумението за СТО

Страните потвърждават отново своите права и задължения по член VI от ГАТТ от 1994 г., по Споразумението за СИМ и по Споразумението за селското стопанство.

ЧЛЕН 7.9

Уреждане на спорове

Разпоредбите на настоящото споразумение, отнасящи се до уреждането на спорове, не се прилагат за членове 7.3 и 7.4 от настоящата глава.

ОСМА ГЛАВА

ИНВЕСТИЦИИ

РАЗДЕЛ А

Определения и приложно поле

ЧЛЕН 8.1

Определения

За целите на настоящата глава:

дейности, извършвани в процеса на упражняване на държавна власт означава дейности, които не се извършват нито на търговска основа, нито в конкуренция с един или повече икономически оператори;

услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства означава дейности, които се осъществяват по отношение на въздухоплавателно средство или на негова част, докато въздухоплавателното средство е извадено от експлоатация, и не включват така нареченото линейно техническо обслужване;

услуги по експлоатацията на летище означава експлоатацията или управлението, срещу възнаграждение или по договор, на летищната инфраструктура, включително терминали, писти за излитане и кацане, пътеки за рулиране и перони, паркинги, както и транспортни системи в рамките на летището. В интерес на правната сигурност се уточнява, че услугите по експлоатацията на летище не включват собствеността върху или инвестициите в летища или летищни терени, нито която и да е от функциите, осъществявани от съвет на директорите. Услугите по експлоатацията на летище не включват аеронавигационното обслужване;

запор означава поставяне под възбрана на имущество на страна по спор с цел да обезпечи или гарантира изпълнението на решение;

услуги, свързани с компютърни системи за резервация означава предоставянето на услуги чрез компютризирани системи, които съдържат информация за разписанията на въздушните превозвачи, наличните свободни места, тарифите и тарифните правила, и чрез които може да се правят резервации или да се издават билети;

поверителна или защитена информация означава:

а) поверителна търговска информация; или

б) информация, която е защитена срещу разгласяване пред обществеността;

i) в случай на информация от ответника — съгласно законодателството на ответника;

ii) в случай на друга информация — съгласно законодателството или правилата, за които Съдът решава, че са приложими по отношение на разгласяването на такава информация;

попадаща в обхвата инвестиция означава, по отношение на дадена страна, инвестиция:

а) на нейна територия;

б) направена в съответствие с приложимото към момента на извършване на инвестицията право;

в) притежавана или контролирана пряко или непряко от инвеститор от другата страна; и

г) съществуваща към датата на влизане в сила на настоящото споразумение, или направена или придобита след това;

страна по спора е инвеститорът, който започва производство в съответствие с раздел Е, или ответникът. За целите на раздел Е, и без да се засяга член 8.14, в понятието „инвеститор“ не се включва понятието „страна“;

страни по спора са инвеститорът и ответникът;

налагане на забрана означава даване на разпореждане, с което се забранява или ограничава дадено действие;

предприятие означава предприятие съгласно определението в член 1.1 (Определения с общо приложение) и клон или представителство на предприятие;

услуги по наземно обслужване означава предоставяне на услуги срещу възнаграждение или по договор за: наземно административно обслужване и надзор, включително контрол на товарите и комуникации; обслужване на пътници; обработка на багажите; обработка на товари и поща; перонно обслужване и обслужване на въздухоплавателното средство; обслужване с горива и масла; линейно техническо обслужване на въздухоплавателни средства, операции по време на полет и административно обслужване на екипажа; наземен транспорт; или кетъринг. Услугите по наземно обслужване не включват услуги, свързани със сигурността или функционирането или управлението на централизираната летищна инфраструктура, като например системите за обработка на багажите, антиобледенителните съоръжения, системите за зареждане с гориво или транспортните системи в рамките на летището;

ICSID означава Международният център за разрешаване на инвестиционни спорове;

Правила на допълнителния механизъм на ICSID означава *Правилата на допълнителния механизъм за административно обслужване на производства от секретариата на Международния център за разрешаване на инвестиционни спорове*;

Конвенция на ICSID означава *Конвенцията за уреждане на инвестиционни спорове между държави и граждани на други държави*, открита за подписване във Вашингтон на 18 март 1965 г.;

права върху интелектуална собственост означава авторско право и сродните му права, права върху търговски марки, права върху географски означения, права върху промишлени дизайни, патентни права, права върху проекти на топологията на интегрални схеми, права във връзка със защитата на неразгласена информация, както и права на селекционерите на растения; и — ако такива права са предоставени от законодателството на една от страните — права върху полезни модели. Съвместният комитет по ВИТС може със свое решение да добави други категории интелектуална собственост към това определение;

инвестиция означава всеки вид актив, който е притежаван или контролиран — пряко или непряко — от инвеститор и има характеристиките на инвестиция, в което се включват определен срок и други характеристики, като осигуряването на капитал или други ресурси, наличието на очаквания за приход или печалба, или поемането на риск. Инвестициите могат да приемат някоя от следните форми:

а) предприятие;

б) акции, дялове и други форми на участие в капитала на предприятие;

в) обезпечени и необезпечени облигации и други дългови инструменти на предприятие;

г) заем на предприятие;

д) всякакъв друг вид участие в дадено предприятие;

е) участие, произтичащо от:

i) концесия, предоставена съгласно законодателството на една от страните или по силата на договор, включително за търсене, култивиране, извличане или експлоатация на природни ресурси,

ii) договор за строителство до ключ, за строителство, за производство или за поделяне на приходите; или

iii) други подобни договори;

ж) права върху интелектуална собственост;

з) друго материално или нематериално движимо имущество или недвижимо имущество и свързаните с тях права;

i) парични искове или искове за изпълнение съгласно договор.

В интерес на правната сигурност се уточнява, че понятието **парични искове** не включва:

i) паричните искове, които произтичат единствено от търговски договори за продажба на стоки или услуги, осъществявана от физическо лице или предприятие на територията на една от страните, на физическо лице или предприятие на територията на другата страна;

ii) местното финансиране на такива договори; или

iii) всяко разпореждане, съдебно решение или арбитражно решение във връзка с подточка i) или ii).

Доходи, които се инвестират, се третират като инвестиции. Всякакви промени на формата, под която са инвестирани или реинвестирани активи, не засягат разглеждането им като инвестиции;

инвеститор означава една от страните, физическо лице или предприятие от една от страните, различно от клон или представителство, която или което цели да направи, прави или е направило инвестиция на територията на другата страна;

За целите на това определение **предприятие от една от страните** е:

а) предприятие, което е учредено или организирано съгласно законите на тази страна и има съществена стопанска дейност на територията на тази страна; или

б) предприятие, което е учредено или организирано съгласно законите на тази страна и е пряко или непряко притежавано или контролирано от физическо лице от тази страна или от предприятие, посочено в буква а);

местно установено предприятие означава юридическо лице, което е учредено или организирано съгласно законите на ответника и което пряко или непряко е притежавано или контролирано от инвеститор от другата страна;

физическо лице означава:

а) в случая на Канада — физическо лице, което е гражданин на Канада или е постоянно пребиваващо в Канада лице; и

б) в случая на ЕС като страна — физическо лице, което е с национална принадлежност към една от държавите — членки на Европейския съюз, съгласно съответните им законодателства, а за Латвия — също така всяко физическо лице, което е постоянно пребиваващо в Република Латвия, без да е гражданин на Република Латвия или на друга държава, но което има право, по силата на законовите и подзаконовите актове на Република Латвия, да получи паспорт на лице без гражданство.

Физическо лице, което е гражданин на Канада и е с национална принадлежност към една от държавите — членки на Европейския съюз, се счита изключително за физическо лице от страната на неговата основна и ефективна национална принадлежност.

Физическо лице, което е с национална принадлежност към една от държавите — членки на Европейския съюз, или е гражданин на Канада, и също така е постоянно пребиваващо в другата страна, се счита изключително за физическо лице от страната на неговата национална принадлежност или неговото гражданство, според случая;

Нюйоркска конвенция означава *Конвенцията на Организацията на обединените нации за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения*, съставена в Ню Йорк на 10 юни 1958 г.;

неучастваща в спора страна означава Канада, ако Европейският съюз или държава — членка на Европейския съюз, е ответник, или Европейският съюз, ако Канада е ответник;

ответник означава Канада или — в случая на Европейския съюз: съответната държава — членка на Европейския съюз, или Европейският съюз съгласно член 8.21;

доходи означава всички суми, получени в резултат на инвестиция или реинвестиция, включително печалби, авторски и лицензионни възнаграждения и лихви или други такси, както и плащания в натура;

продажба и маркетинг на услуги по въздушен транспорт означава възможностите за съответния въздушен превозвач да продава и предлага свободно на пазара своите услуги по въздушен транспорт, включително всички аспекти на маркетинга, като проучване на пазара, реклама и разпространение, без обаче това да включва ценообразуването на услугите по въздушен транспорт, нито приложимите условия;

финансиране от трета страна означава всяко едно финансиране, предоставено от физическо или юридическо лице, което не е страна по спора, но се споразумява със страна по спора да финансира частично или изцяло разходите по производствата чрез дарение или предоставяне на безвъзмездни средства, или срещу възнаграждение, зависещо от изхода на спора;

Съд означава съдът, сформиран съгласно член 8.27;

арбитражни правила на UNCITRAL означава арбитражните правила на Комисията на Организацията на обединените нации по международно търговско право; и

правила за прозрачност на UNCITRAL означава *Правилата на UNCITRAL за прозрачността при основаващ се на договор арбитраж между инвеститор и държава*;

ЧЛЕН 8.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мярка, приета или запазена в сила от една от страните на нейната територия[5] във връзка със:

а) инвеститор от другата страна;

б) попадаща в обхвата инвестиция; и

в) по отношение на член 8.5 — всякакви инвестиции на нейната територия.

[5] В интерес на правната сигурност се уточнява, че задълженията по настоящата глава се прилагат за изключителните икономически зони и континенталния шелф съгласно предвиденото в *Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право*, сключена в Монтего Бей на 10 декември 1982 г.:
а) на Канада — съгласно посоченото в член 1.3, буква а) (Географски обхват на прилагане); и
б) спрямо които се прилагат Договорът за Европейския съюз и Договорът за функционирането на Европейския съюз, както е посочено в член 1.3, буква б) (Географски обхват на прилагане).

2. По отношение на установяването или придобиването на попадаща в обхвата инвестиция[6] раздели Б и В не се прилагат за мерки, отнасящи се до:

а) услуги в сферата на въздухоплаването или свързани услуги в подкрепа на услуги в сферата на въздухоплаването и на други услуги, предоставяни посредством въздушен транспорт[7], с изключение на:

i) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства;

ii) продажба и маркетинг на услуги по въздушен транспорт;

iii) услуги, свързани с компютърни системи за резервация („CRS“);

iv) услуги по наземно обслужване;

v) услуги по експлоатацията на летище; или

б) дейности, извършвани в процеса на упражняване на държавна власт.

3. За ЕС като страна раздели Б и В не се прилагат за мерки по отношение на аудио-визуалните услуги. За Канада раздели Б и В не се прилагат за мерки по отношение на културните индустрии.

---

[6] В интерес на правната сигурност се уточнява, че една от страните може да запази в сила мерки по отношение на установяването или придобиването на попадаща в обхвата инвестиция и да продължи да прилага такива мерки за попадащата в обхвата инвестиция след нейното установяване или придобиване.

[7] Тези услуги включват услуги, при които дадено въздухоплавателно средство се използва за извършване на специализирани дейности в различни сектори, сред които селското стопанство, строителството, фотографията, геодезията, картографирането, горското стопанство, наблюдението и патрулирането или рекламата, ако специализираната дейност се извършва от лице, което отговаря за експлоатацията на въздухоплавателното средство.

4. Искове могат да се подават от инвеститор по настоящата глава само в съответствие с член 8.18 и в съответствие с процедурите, определени в раздел Е. Искове по отношение на задължение, посочено в раздел Б, са изключени от приложното поле на раздел Е. Искове съгласно раздел В по отношение на установяването или придобиването на попадаща в обхвата инвестиция са изключени от приложното поле на раздел Е. Раздел Г се прилага само за попадаща в обхвата инвестиция и за инвеститори по отношение на тяхната попадаща в обхвата инвестиция.

5. Настоящата глава не засяга правата и задълженията на страните по силата на *Споразумението за въздушен транспорт между Канада и Европейската общност и нейните държави членки*, подписано в Брюксел на 17 декември 2009 г. и в Отава на 18 декември 2009 г.

ЧЛЕН 8.3

Връзка с други глави

1. Настоящата глава не се прилага по отношение на мерки, приети или запазени в сила от една от страните, доколкото мерките се прилагат за инвеститорите или за техните инвестиции, попадащи в обхвата на тринадесета глава (Финансови услуги).

2. Изискване, предявено от една от страните към доставчик на услуги от другата страна да предостави залог или друга форма на финансово обезпечение като условие за предоставяне на услуга на нейната територия, само по себе си не прави настоящата глава приложима за мерките, приети или запазени в сила от страната по отношение на предоставянето на въпросната трансгранична услуга. Настоящата глава се прилага за мерки, приети или запазени в сила от страната по отношение на предоставения залог или финансово обезпечение, доколкото този залог или финансово обезпечение е попадаща в обхвата инвестиция.

РАЗДЕЛ Б

Установяване на инвестициите

ЧЛЕН 8.4

Достъп до пазара

1. Никоя от страните не приема, нито запазва в сила, що се отнася до достъпа до пазара чрез установяване на даден инвеститор от другата страна, независимо дали се касае за цялата територия на страната или за територия на национално, провинциално, териториално, регионално или местно равнище на управление, мярка, с която:

а) се налагат ограничения по отношение на:

i) броя на предприятията, които могат да осъществяват определена стопанска дейност, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни доставчици или на изискване за тест за икономическа необходимост;

ii) общата стойност на сделките или активите, под формата на количествени квоти или на изискване за тест за икономическа необходимост;

iii) общия брой на операциите или общото количество на продукцията, изразени като определени количествени единици, под формата на квоти или на изискване за тест за икономическа необходимост[8];

iv) участието на чуждестранен капитал от гледна точка на лимита (в процентно изражение) на максималния размер на чуждестранно акционерно участие или общата стойност на отделните или съвкупните чуждестранни инвестиции; или

v) общия брой физически лица, които могат да бъдат наети в рамките на определен сектор или които дадено предприятие може да наеме и които са необходими за извършването на стопанска дейност и са пряко свързани с нейното извършване, под формата на количествени квоти или изискване за тест за икономическа необходимост; или

б) се ограничават видовете правни субекти или се изискват специфични видове правни субекти или съвместни предприятия, посредством които дадено предприятие може да упражнява стопанска дейност.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че посочените по-долу мерки отговарят на изискванията по параграф 1:

а) мярка във връзка с нормативните актове за зониране и планиране, която има отражение върху разработването на земи или земеползването, или друга аналогична мярка;

[8] В параграф 1, буква а) подточки i), ii) и iii) не се отнасят за мерките, взети с цел ограничаване на производството на дадена селскостопанска стока.

б) мярка, изискваща отделянето на собствеността върху инфраструктурата от собствеността върху стоките или услугите, предоставяни чрез тази инфраструктура, за да се гарантира лоялна конкуренция, например в областта на енергетиката, транспорта и телекомуникациите;

в) мярка, служеща за ограничаване на концентрацията на собственост с цел гарантиране на лоялна конкуренция;

г) мярка, чиято цел е да се гарантира опазването и защитата на природните ресурси и на околната среда, включително ограничение върху предлагането, броя и обхвата на предоставените концесии, както и налагане на мораториум или забрана;

д) мярка за ограничаване на броя на предоставените разрешения поради технически или физически ограничения, например телекомуникационните честоти и спектър; или

е) мярка, изискваща известен процент от акционери, собственици, съдружници или директори в предприятие да имат определена квалификация или да практикуват определена професия, например да са юристи или счетоводители.

ЧЛЕН 8.5

Изисквания за постигнати резултати

1. Никоя от страните не може да налага или да изисква изпълнението на посочените по-долу изисквания, нито да налага принудително изпълнение на задължение или ангажимент във връзка с установяването, придобиването, разширяването, ръководенето, експлоатацията и управлението на каквито и да било инвестиции на нейна територия с цел:

а) да изнася определен обем или процент от стока или услуга;

б) да постига определена степен или процент на национално съдържание;

в) да купува, да използва или да отдава предпочитание на стока или услуга, произведена или предоставена на нейна територия, или да купува стока или услуга от физически лица или предприятия на своята територия;

г) да обвързва обема или стойността на вноса с обема или стойността на износа или с размера на постъпленията на чуждестранна валута, свързани с инвестицията;

д) да ограничава на своята територия продажбите на стока или услуга, произвеждана или предоставяна от инвестицията, като обвързва тези продажби с обема или стойността на своя износ или с печалбите в чуждестранна валута;

е) да осъществява трансфер на технологии, производствени процеси или други, представляващи нечия собственост познания, към физическо лице или предприятие на своята територия; или

ж) да предоставя изключително от територията на страната стока или услуга, произвеждана или предоставяна от инвестицията, за конкретен регионален или световен пазар.

2. Никоя от страните не може да поставя като условие за получаването или запазването на предимство във връзка с установяването, придобиването, разширяването, управлението, ръководството или експлоатацията на която и да било инвестиция на нейна територия, да е спазено някое от следните изисквания:

а) да се постигне определена степен или процент на местно съдържание;

б) да се купува, да се използва или да се отдава предпочитание на стока, произведена на нейна територия, или да се купува стока от производител на нейната територия;

в) да се обвързва обемът или стойността на вноса с обема или стойността на износа или с размера на постъпленията на чуждестранна валута, свързани с инвестицията; или

г) да се ограничават на нейната територия продажбите на стока или услуга, произвеждана или предоставяна от инвестицията, като се обвързват тези продажби с обема или стойността на нейния износ или с печалбите в чуждестранна валута.

3. Никоя от разпоредбите на параграф 2 не възпрепятства дадена страна да поставя като условие за получаването или запазването на предимство във връзка с инвестиция на нейната територия, да е спазено изискване да се разполага производството на определено място, да се предоставя услуга, да се обучават или наемат работници, да се изграждат или разширяват определени съоръжения, или да се извършва научноизследователска и развойна дейност на нейна територия.

4. Параграф 1, буква е) не се прилага, ако изискването е наложено или задължението или ангажиментът са приведени в изпълнение от съд, от административен съдебен орган или от компетентен орган, за да се отстрани нарушение на законодателството в областта на конкуренцията.

5. Разпоредбите на:

а) параграф 1, букви а), б) и в) и параграф 2, букви а) и б) не се прилагат за изискванията за допустимост на стока или услуга за участие в програми за насърчаване на износа и за чуждестранна помощ;

б) настоящият член не се прилага за възлагане, осъществявано от дадена страна, на поръчки за стоки или услуги, закупувани за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им при доставката или предоставянето на стока или услуга за търговска продажба, независимо дали тези поръчки са „попадащи в обхвата поръчки“ по смисъла на член 19.2 (Приложно поле и обхват).

6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че параграф 2, букви а) и б) не се прилагат за наложени от страна вносител изисквания във връзка със съдържанието, което е необходимо да има дадена стока, за да може да се ползва от преференциални тарифи или от преференциални квоти.

7. Настоящият член не засяга ангажиментите на дадена страна към Световната търговска организация.

РАЗДЕЛ B

Недискриминационно третиране

ЧЛЕН 8.6

Национално третиране

1. Всяка от страните предоставя на инвеститор от другата страна и на попадаща в обхвата инвестиция третиране, не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на собствените си инвеститори и на техните инвестиции по отношение на установяването, придобиването, разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владеенето и продажбата или разпореждането с техните инвестиции на своята територия.

2. Третирането, предоставяно от дадена страна съгласно параграф 1, означава — по отношение на равнище на управление в Канада, различно от управление на федерално равнище, или, по отношение на дадено правителство или равнище на управление в държава — членка на Европейския съюз, — третиране, което е не по-малко благоприятно от най-благоприятното третиране, предоставяно в подобни ситуации от това равнище на управление или това правителство на инвеститори от въпросната страна на нейната територия, както и на инвестициите на такива инвеститори.

ЧЛЕН 8.7

Третиране като най-облагодетелствана нация

1. Всяка от страните предоставя на инвеститор от другата страна и на попадаща в обхвата инвестиция третиране, не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на инвеститори от трета държава и на техните инвестиции по отношение на установяването, придобиването, разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владеенето и продажбата или разпореждането с техните инвестиции на своята територия.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че третирането, предоставяно от дадена страна съгласно параграф 1, означава — по отношение на равнище на управление в Канада, различно от управление на федерално равнище, или по отношение на дадено правителство или равнище на управление в държава — членка на Европейския съюз, — третирането, предоставяно в подобни ситуации от това равнище на управление или това правителство на инвеститори, намиращи се на неговата територия, както и на инвестициите на такива инвеститори, от трета държава.

3. Параграф 1 не се прилага за третирането, предоставяно от дадена страна, при което се предвижда признаване — включително чрез договореност или споразумение с трета държава, с които се признават акредитацията на службите по изпитване и анализ и на доставчиците на такива услуги, акредитацията на службите по ремонт и поддръжка и на доставчиците на такива услуги, както и сертифицирането на квалификациите, резултатите или работата, извършена от тези акредитирани служби и доставчици на услуги.

4. В интерес на правната сигурност се уточнява, че понятието „третиране“, посочено в параграфи 1 и 2, не включва процедурите по разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститор и държава, предвидени в други международни инвестиционни договори и други търговски споразумения. Задълженията по същество в рамките на други международни инвестиционни договори и други търговски споразумения сами по себе си не представляват „третиране“ и следователно не може да се счита, че е налице нарушение на разпоредбите на настоящия член в случай на липса на мерки, приети или запазени в сила от една от страните съгласно тези задължения.

ЧЛЕН 8.8

Висше ръководство и съвети на директорите

Никоя от страните не може да изисква дадено предприятие от същата страна, което е и попадаща в обхвата инвестиция, да назначава за членове на висшето ръководство или на съвета на директорите физически лица, които да бъдат с национална принадлежност към конкретна държава.

РАЗДЕЛ Г

Защита на инвестициите

ЧЛЕН 8.9

Инвестиционни и регулаторни мерки

1. За целите на настоящата глава страните потвърждават отново правото си да предприемат регулаторни мерки в рамките на своите територии за постигане на легитимни цели на политиката в области като общественото здраве, безопасността, околната среда или обществения морал, социалната закрила или защитата на потребителите, или насърчаването и опазването на културното многообразие.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че самият факт на регулиране от дадена страна, включително чрез изменение на нейното законодателство, по начин, въздействащ неблагоприятно върху инвестиция или който е в разрез с очакванията на инвеститора, включително с неговите очаквания за печалба, не съставлява нарушение на задължение по настоящия раздел.

3. В интерес на правната сигурност се уточнява, че решението на дадена страна да не предостави, да не поднови или да не запази субсидия:

а) при липса на специфично законово или договорно установено задължение по законодателство или по договор за предоставяне, подновяване или запазване на тази субсидия; или

б) в съответствие с определени условия, с които е обвързано предоставянето, подновяването или поддържането на субсидията,

не представлява нарушение на разпоредбите на настоящия раздел.

4. В интерес на правната сигурност се уточнява, че никоя от разпоредбите в настоящия раздел не се тълкува като пречка за някоя от страните да преустанови предоставянето на субсидия[9] или да изисква нейното възстановяване — когато такава мярка е необходима за спазването на международните задължения, съществуващи между страните, или когато тя е била разпоредена от компетентен съд, от административен съдебен орган или от друг компетентен орган[10] — или като изискваща от въпросната страна да предостави на инвеститора компенсация за това.

---

9 В случая на Европейския съюз понятието „субсидия“ включва и понятието „държавна помощ“ съгласно определението в неговото законодателство.

10 В случая на Европейския съюз „компетентен орган“ означава Европейската комисия в съответствие с член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ЧЛЕН 8.10

Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции

1. Всяка от страните предоставя на своята територия на попадащите в обхвата инвестиции от другата страна и на инвеститорите по отношение на техните попадащи в обхвата инвестиции справедливо и равноправно третиране и пълна защита и сигурност в съответствие с параграфи 2 — 7.

2. Дадена страна нарушава задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране, посочено в параграф 1, ако конкретна мярка или поредица от мерки представлява:

а) отказ от правосъдие в рамките на наказателно, гражданско или административно производство;

б) съществено нарушение на изискването за справедлив процес, включително съществено нарушение на изискването за прозрачност, в рамките на съдебни и административни производства;

в) явна проява на произвол;

г) целенасочена дискриминация въз основа на явно неправомерни основания, като пол, раса или религиозни убеждения;

д) неправомерно третиране на инвеститорите, от рода на принуда, натиск и тормоз; или

е) нарушение на допълнителни елементи на задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране, приети от страните в съответствие с параграф 3 от настоящия член.

3. Страните редовно или по искане на една от страните преразглеждат съдържанието на задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране. Комитетът по услугите и инвестициите, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква б) (Специализирани комитети), може да разработва препоръки в това отношение и да ги представя на Съвместния комитет по ВИТС за решение.

4. При прилагане на посоченото по-горе задължение за предоставяне на справедливо и равноправно третиране Съдът може да вземе предвид дали дадена страна е създала у инвеститор конкретна представа, за да го подтикне към попадащи в обхвата инвестиции, която е породила легитимно очакване и на която инвеститорът е разчитал при вземането на решение да направи или да запази попадащите в обхвата инвестиции, но която впоследствие е била опровергана от страната.

5. В интерес на правната сигурност се уточнява, че „пълна защита и сигурност“ се отнася за задълженията на дадена страна, свързани с физическата сигурност на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции.

6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че нарушение на друга разпоредба на настоящото споразумение или на отделно международно споразумение не води до установяване на нарушение по настоящия член.

7. В интерес на правната сигурност се уточнява, че фактът, че дадена мярка нарушава националното законодателство, сам по себе си не води до установяване на нарушение по настоящия член. За да се установи дали мярката представлява нарушение по настоящия член, Съдът трябва да прецени дали с действията си страната не е спазила задълженията си по параграф 1.

ЧЛЕН 8.11

Обезщетяване за загуби

Независимо от разпоредбата на член 8.15, параграф 5, буква б) всяка от страните предоставя на инвеститорите от другата страна, чиито попадащи в обхвата инвестиции търпят загуби, дължащи се на въоръжен конфликт, граждански бунт, извънредно положение или природно бедствие на нейната територия, третиране, което е не по-малко благоприятно от това, което предоставя на своите собствени инвеститори или на инвеститорите на трета държава, което от двете е по-изгодно за засегнатия инвеститор, по отношение на възстановяването, обезщетяването, компенсирането или друг вид уреждане на въпроса.

ЧЛЕН 8.12

Отчуждаване

1. Никоя от страните не може да национализира или да отчуждава попадаща в обхвата инвестиция, било то пряко или непряко, чрез мерки, чийто ефект е еквивалентен на национализация или отчуждаване („отчуждаване“), освен:

а) в името на обществена цел;

б) съгласно надлежно спазена законна процедура;

в) по недискриминационен начин; и

г) при заплащане на незабавно, достатъчно и ефективно обезщетение.

В интерес на правната сигурност се уточнява, че настоящият параграф се тълкува в съответствие с приложение 8-А.

2. Обезщетението, посочено в параграф 1, е в размер, равен на справедливата пазарна стойност на инвестицията в момента непосредствено преди да стане известно отчуждаването или неизбежното отчуждаване, в зависимост от това кое настъпи по-рано. Критериите за оценка на стойността следва да включват стойността като действащо предприятие, стойността на активите, включително обявената данъчна стойност на материалното имущество, и други критерии, по целесъобразност, с които да се определи справедливата пазарна стойност.

3. Обезщетението включва също лихва, начислена по обичайния търговски курс от датата на отчуждаването до датата на плащането, и за да бъде ефективно за инвеститора, трябва незабавно да бъде изплатено и предоставено за прехвърляне на държавата, посочена от инвеститора, и във валутата на държавата, на която той е гражданин, или във всяка свободно конвертируема валута, приета от инвеститора.

4. Засегнатият инвеститор има право, съгласно законодателството на отчуждаващата страна, на бързо преразглеждане на неговия иск и на оценката на стойността на неговата инвестиция, от съдебен или друг независим орган на тази страна, в съответствие с принципите, установени в настоящия член.

5. Настоящият член не се прилага по отношение на издаването на задължителни лицензи, предоставяни във връзка с права върху интелектуална собственост, доколкото това издаване е в съответствие със Споразумението ТРИПС.

6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че отнемането, ограничаването или създаването на права върху интелектуална собственост, доколкото тези мерки са в съответствие със Споразумението ТРИПС и двадесета глава (Интелектуална собственост), не представлява отчуждаване. Освен това констатацията, че тези мерки са в противоречие със Споразумението ТРИПС или с двадесета глава (Интелектуална собственост), не води до установяване на отчуждаване.

ЧЛЕН 8.13

Прехвърляния

1. Всяка от страните разрешава всички свързани с попадаща в обхвата инвестиция прехвърляния да бъдат извършвани без ограничение или забавяне в свободно конвертируема валута и по пазарния обменен курс, приложим на датата на прехвърляне. Тези прехвърляния включват:

а) вноски в капитала, като например основни и допълнителни средства за поддържане, разработване или увеличаване на инвестиция;

б) печалби, дивиденти, лихви, капиталови печалби, плащания на авторски и лицензионни възнаграждения, такси за управление, за техническа помощ или други такси, или други форми на доходи или суми, произтичащи от попадащата в обхвата инвестиция;

в) постъпления от продажбата или ликвидация на цялата или на част от попадащата в обхвата инвестиция;

г) плащания по договорно задължение, поето от инвеститора или от попадащата в обхвата инвестиция, включително плащания, извършени по споразумение за заем;

д) плащания, направени в изпълнение на членове 8.11 и 8.12;

е) приходи и други възнаграждения на чуждестранен персонал, работещ във връзка с инвестиция; и

ж) плащания на обезщетения в съответствие с решение, постановено съгласно раздел Е.

2. Никоя от страните не може да изисква от своите инвеститори да извършват прехвърляне — нито да санкционира своите инвеститори, ако не извършат прехвърляне — на доходи, приходи, печалби или други суми, които са получени или може да се считат за произтичащи от инвестиции на територията на другата страна.

3. Никоя от разпоредбите на настоящия член не може да се тълкува като пречка за някоя от страните да приложи по справедлив и недискриминационен начин, а не по начин, който представлява прикрито ограничение на прехвърляния, своето законодателство, отнасящо се до:

а) несъстоятелността, неплатежоспособността или защитата на правата на кредиторите;

б) емитирането, търговията или сделките с ценни книжа;

в) престъпленията;

г) финансовото отчитане или документирането на прехвърляния, когато съответните документи са необходими за подпомагане на правоприлагащите или финансовите регулаторни органи; и

д) изпълнението на съдебни решения по производства.

ЧЛЕН 8.14

Суброгация

Ако една от страните или агенция на една от страните извърши плащане по силата на обезщетение, на гаранция или на застрахователен договор, сключен във връзка с инвестиция, направена от някой от нейните инвеститори на територията на другата страна, другата страна признава, че първата страна или нейната агенция се ползват при всички обстоятелства със същите права, като тези на инвеститора, по отношение на инвестицията. Тези права могат да бъдат упражнявани от страната или агенция на страната, или от инвеститора, ако страната или агенция на страната разреши това.

РАЗДЕЛ Д

Резерви и изключения

ЧЛЕН 8.15

Резерви и изключения

1. Членове 8.4 — 8.8 не се прилагат по отношение на:

а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от една от страните на равнището на:

i) Европейския съюз, съгласно изложеното в неговия списък към приложение I;

ii) национално правителство, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I;

iii) управление на провинциално, териториално или регионално равнище, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I; или

iv) управление на местно равнище;

б) продължаването или незабавното подновяване на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало непосредствено преди изменението, с членове 8.4 — 8.8.

2. Членове 8.4 — 8.8 не се прилагат за мярка, която дадена страна приема или запазва в сила по отношение на определен сектор, подсектор или дейност, съгласно изложеното в нейния списък към приложение II.

3. Без да се засягат членове 8.10 и 8.12, след датата на влизане в сила на настоящото споразумение никоя страна не може да приема мярка или поредица от мерки, фигуриращи в нейния списък към приложение II, с които от инвеститор от другата страна се изисква, пряко или непряко, по причина на неговата национална принадлежност, да продаде или да се разпореди по друг начин с инвестиция, съществуваща към момента, в който мярката или серията от мерки станат ефективни.

4. По отношение на правата върху интелектуална собственост дадена страна може да ползва дерогация от член 8.5, параграф 1, буква е) и членове 8.6 и 8.7, ако това е допустимо съгласно Споразумението ТРИПС, включително с всички изменения в него, които са в сила и за двете страни, и съгласно освобожданията по Споразумението ТРИПС, приети съгласно член IX от Споразумението за СТО.

5. Членове 8.4, 8.6, 8,7 и 8.8 не се прилагат по отношение на:

а) възлагане, осъществявано от дадена страна, на поръчки за стоки или услуги, закупувани за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им в предоставянето на стоки или услуги за търговска продажба, независимо дали тези поръчки са „попадащи в обхвата поръчки“ по смисъла на член 19.2 (Приложно поле и обхват); или

б) субсидии или държавно подпомагане във връзка с търговията с услуги, предоставяни от дадена страна.

ЧЛЕН 8.16

Отказ за предоставяне на предимства

Една от страните може да откаже да предостави предимствата, произтичащи от настоящата глава, на даден инвеститор от другата страна, който е предприятие на въпросната страна, и на инвестициите на въпросния инвеститор, ако:

а) предприятието е притежавано или контролирано от инвеститор от трета държава; и

б) отказващата страна приема или запазва в сила по отношение на тази трета държава мярка, която:

i) се отнася до поддържането на международния мир и сигурност; и

ii) забранява извършването на сделки с предприятието или която би била нарушена или заобиколена, ако предимствата, предвидени в тази глава, бъдат предоставени на предприятието или на неговите инвестиции.

ЧЛЕН 8.17

Формални изисквания

Независимо от членове 8.6 и 8.7 една от страните може да изисква от инвеститор от другата страна или от негова попадаща в обхвата инвестиция да предоставя редовно информация относно инвестицията единствено с информативна или статистическа цел, при условие че тези искания са приемливи и не са неоправдано обременителни. Страната осигурява защита на поверителната или защитената информация от евентуално разгласяване, което би отслабило конкурентната позиция на инвеститора или на попадащата в обхвата инвестиция. Настоящият параграф не възпрепятства никоя от страните по друг начин да получава или да разгласява информация в рамките на разумното и добросъвестно прилагане на своето законодателство.

РАЗДЕЛ Е

Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави

ЧЛЕН 8.18

Приложно поле

1. Без да се засягат правата и задълженията на страните по силата на двадесет и девета глава (Уреждане на спорове), инвеститор от една от страните може да предяви пред Съда, сформиран съгласно настоящия раздел, иск, в който твърди, че другата страна не е изпълнила задължение, произтичащо от:

а) раздел В — по отношение на разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владеенето и продажбата или разпореждането с попадаща в неговия обхват инвестиция, или

б) раздел Г,

когато инвеститорът твърди, че е претърпял загуби или щети в резултат на твърдяното неизпълнение.

2. Искове съгласно параграф 1, буква а) по отношение на разширяването на попадаща в обхвата инвестиция могат да бъдат предявявани само доколкото мярката се отнася за съществуващите стопански дейности на попадаща в обхвата инвестиция и в резултат на мярката инвеститорът е претърпял загуби или щети по отношение на попадаща в обхвата инвестиция.

3. В интерес на правната сигурност се уточнява, че инвеститор не може да предявява иск по реда на настоящия раздел, ако инвестицията е била направена чрез умишлено въвеждане в заблуждение, укриване на информация, корупционна практика или поведение, водещо до злоупотреба с процесуални възможности.

4. Иск във връзка с преструктурирането на дълг, предприето от някоя от страните, може да се предявява по реда на настоящия раздел единствено в съответствие с приложение 8-Б.

5. Съдът, сформиран съгласно настоящия раздел, не може да се произнася по искове, които попадат извън обхвата на настоящия член.

ЧЛЕН 8.19

Консултации

1. Споровете следва, доколкото е възможно, да се разрешават по взаимно съгласие. Такова разрешаване по взаимно съгласие може да бъде договорено по всяко време, включително след предявяването на иска по реда на член 8.23. Освен ако страните по спора се договорят за по-дълъг период, консултациите се провеждат в срок от 60 дни от датата на подаване на искането за консултации съгласно параграф 4.

2. Освен ако страните по спора се договорят за друго, консултациите се провеждат:

а) в Отава, ако оспорваните мерки са мерки на Канада;

б) в Брюксел, ако сред оспорваните мерки е мярка на Европейския съюз; или

в) в столицата на съответната държава — членка на Европейския съюз, ако оспорваните мерки са изключително мерки на тази държава членка.

3. Страните по спора може да провеждат консултациите чрез видеоконферентна връзка или други средства, когато това е целесъобразно, като например в случаите, когато инвеститорът е малко или средно предприятие.

4. Инвеститорът представя на другата страна искане за консултации, в което посочва:

а) името и адреса на инвеститора, а когато искането е представено от името на местно установено предприятие — наименованието, адреса и мястото на учредяване на местно установеното предприятие;

б) ако има повече от един инвеститор — името и адреса на всеки инвеститор, а ако има повече от едно местно установено предприятие — наименованието, адреса и мястото на учредяване на всяко местно установено предприятие;

в) разпоредбите на настоящото споразумение, за които се твърди, че са нарушени;

г) правното и фактическото основание за иска, включително въпросните мерки; и

д) поисканото обезщетение и в какъв размер са оценен претендираните щети.

Искането за консултации следва да съдържа доказателства за това, че инвеститорът е инвеститор от другата страна и че той притежава или контролира инвестицията, включително, ако е приложимо, че той притежава или контролира местно установеното предприятие, от чието име е подадено искането.

5. Посочените в параграф 4 изисквания по отношение на искането за консултации трябва да бъдат изпълнени с посочване на достатъчно конкретни данни, за да се даде възможност на ответника да участва ефективно в консултациите и да подготви защитата си.

6. Искания за консултации трябва да се подават в срок от:

а) три години след датата, на която инвеститорът или, според случая, местно установеното предприятие за първи път е узнал(о) или е следвало за първи път да узнае за твърдяното нарушение и за това, че в резултат от нарушението инвеститорът, или, според случая, местно установеното предприятие, е претърпял(о) загуби или щети; или

б) две години след като инвеститорът или, според случая, местно установеното предприятие е прекратил(о) действията си по искове или производства пред съд или съдебна инстанция съгласно правото на една от страните, или когато такива производства са приключили по друг начин, но при всички обстоятелства не по-късно от 10 години след датата, на която инвеститорът или, според случая, местно установеното предприятие за първи път е узнал(о) или е следвало за първи път да узнае за твърдяното нарушение и за това, че в резултат от нарушението инвеститорът е претърпял загуби или щети.

7. Искания за консултации относно твърдяно нарушение от страна на Европейския съюз или на държава — членка на Европейския съюз, се изпращат до Европейския съюз.

8. В случай че инвеститорът не предяви иск по реда на член 8.23 в срок от 18 месеца от подаването на искането за консултации, се счита, че той е оттеглил своето искане за консултации и ако е приложимо, своето известие, с което се иска определяне на ответника, и не може да предявява иск по реда на настоящия раздел по отношение на същите мерки. Този срок може да бъде удължен по взаимно съгласие на страните по спора.

ЧЛЕН 8.20

Медиация

1. Страните по спора могат по всяко време да се споразумеят да прибягнат до медиация.

2. Прибягването до медиация не засяга правната позиция или правата на която и да е от страните по спора съгласно настоящата глава и се урежда от правилата, договорени от страните по спора, включително, ако са налични, правилата за медиация, приети от Комитета по услугите и инвестициите съгласно член 8.44, параграф 3, буква в).

3. Медиаторът се назначава по общо съгласие на страните по спора. Страните по спора може също така да поискат медиаторът да бъде назначен от генералния секретар на ICSID.

4. Страните по спора полагат усилия да стигнат до разрешаване на спора в срок от 60 дни от назначаването на медиатора.

5. Ако страните по спора се договорят да прибягнат до медиация, член 8.19, параграф 6 и член 8.19, параграф 8 не се прилагат от датата, на която страните по спора са се договорили да прибягнат до медиация, до датата, на която едната или другата страна по спора реши да прекрати медиацията. Решението на страна по спора да прекрати медиацията се съобщава с писмо на медиатора и на другата страна по спора.

ЧЛЕН 8.21

Определяне на ответника за спорове с Европейския съюз или с неговите държави членки

1. Ако спорът не може да бъде разрешен в срок от 90 дни от датата на подаване на искането за консултации, а искането се отнася до твърдяно нарушение на настоящото споразумение от страна на Европейския съюз или на държава — членка на Европейския съюз, и инвеститорът възнамерява да предяви иск по реда на член 8.23, той отправя до Европейския съюз известие, с което се иска определяне на ответника.

2. В известието по параграф 1 се посочват мерките, във връзка с които инвеститорът възнамерява да предяви иск.

3. След като определи ответника, Европейският съюз информира инвеститора дали ответник е Европейският съюз или държава — членка на Европейския съюз.

4. В случай че инвеститорът не е бил информиран за определения ответник в срок от 50 дни от отправянето на известието с искането за определянето на такъв:

а) ако мерките, определени в известието, са изключително мерки на дадена държава — членка на Европейския съюз, ответник е тази държава членка;

б) ако сред мерките, посочени в известието, фигурират и мерки на Европейския съюз, ответник е Европейският съюз.

5. Инвеститорът може да предяви иск по реда на член 8.23 на основание направеното в съответствие с параграф 3 определяне, а в случай че инвеститорът не е бил уведомен за такова определяне — на основание прилагането на параграф 4.

6. Ако ответник е Европейският съюз или държава — членка на Европейския съюз, в съответствие с параграф 3 или 4, нито Европейският съюз, нито държавата — членка на Европейския съюз, могат да претендират недопустимост на иска, липса на компетентност на Съда или по друг начин да възразят срещу иска или решението с аргумента, че ответникът не е бил надлежно определен съгласно параграф 3 или идентифициран на основание прилагането на параграф 4.

7. Съдът е обвързан от направеното в съответствие с параграф 3 определяне, а в случай че инвеститорът не е бил уведомен за такова определяне — от прилагането на параграф 4.

ЧЛЕН 8.22

Процесуални и други изисквания за предявяването на иск пред Съда

1. Инвеститор може да предяви иск по реда на член 8.23 само ако инвеститорът:

а) предостави на ответника, при предявяването на иска, своето съгласие за уреждането на спора от Съда в съответствие с процедурите, изложени в настоящия раздел;

б) даде възможност да изминат поне 180 дни от подаването на искането за консултации и ако е приложимо, поне 90 дни от подаването на известието, с което се иска определяне на ответника;

в) е изпълнил изискванията относно известието, с което се иска определяне на ответника;

г) е изпълнил изискванията, свързани с искането за консултации;

д) не посочва в иска си мярка, която не е била посочена в неговото искане за консултации;

е) се оттегли или се откаже от всякакво съществуващо производство пред съд или съдебна инстанция съгласно националното или международното право по отношение на мярка, за която твърди, че представлява нарушение, посочено в неговия иск; и

ж) се откаже от правото си да предяви иск или да започне производство пред съд или съдебна инстанция съгласно националното или международното право по отношение на мярка, за която твърди, че представлява нарушение, посочено в неговия иск.

2. Ако предявеният по реда на член 8.23 иск е във връзка със загуби или щети, нанесени на местно установено предприятие или на интереси на местно установено предприятие, което инвеститорът притежава или контролира, пряко или косвено, изискванията по параграф 1, букви е) и ж) се прилагат както по отношение на инвеститора, така и по отношение на местно установеното предприятие.

3. Изискванията по параграф 1, букви е) и ж) и параграф 2 не се прилагат по отношение на местно установено предприятие, ако ответникът или приемащата държава на инвеститора е отнел(а) на инвеститора контрола върху местно установеното предприятие или по друг начин е попречил(а) на местно установеното предприятие да изпълни тези изисквания.

4. По искане на ответника Съдът се отказва от компетентност, ако инвеститорът или, според случая, местно установеното предприятие не изпълни някое от изискванията по параграфи 1 и 2.

5. Отказът, предоставен съгласно параграф 1, буква ж) или параграф 2, в зависимост от случая, престава да поражда правно действие:

а) ако Съдът отхвърли иска на основание неспазване на изискванията по параграф 1 или 2 или на някакво друго процесуално или свързано с компетентността основание;

б) ако Съдът отхвърли иска на основание член 8.32 или член 8.33; или

в) ако инвеститорът оттегли своя иск, в съответствие с приложимите правила съгласно член 8.23, параграф 2, в срок от 12 месеца от сформирането на подразделението на Съда.

ЧЛЕН 8.23

Предявяване на иск пред Съда

1. Ако даден спор не бъде разрешен чрез консултации, може да бъде предявен иск съгласно настоящия раздел от страна на:

а) инвеститор от една от страните, действащ за своя сметка; или

б) инвеститор от една от страните, действащ от името на местно установено предприятие, което той притежава или контролира пряко или непряко.

2. Иск може да бъде предявяван при спазване на следните правила:

а) Конвенцията на ICSID и процедурния правилник за арбитражни производства;

б) Правилата на допълнителния механизъм на ICSID, ако условията за производство в съответствие с параграф, буква а) не са приложими;

в) арбитражните правила на UNCITRAL; или

г) всякакви други правила по общо съгласие между страните по спора.

3. В случай че инвеститорът предлага правила съгласно параграф 2, буква г), ответникът трябва да отговори на предложението на инвеститора в срок от 20 дни от получаването. Ако страните по спора не се договорят за такива правила в срок от 30 дни от получаването, инвеститорът може да предяви иск съгласно правилата, посочени в параграф 2, буква а), б) или в).

4. В интерес на правната сигурност се уточнява, че исковете, предявени съгласно параграф 1, буква б), трябва да отговарят на изискванията по член 25, параграф 1 от Конвенцията на ICSID.

5. При предявяването на своя иск инвеститорът може да предложи искът да бъде разгледан от единствен член на Съда. Ответникът разглежда добронамерено така отправеното искане, особено когато инвеститорът е малко или средно предприятие или поисканото обезщетение или компенсация за щети е в сравнително малък размер.

6. Приложими съгласно параграф 2 правила са тези, които са в сила в деня, в който искът или исковете се подават до Съда по реда на настоящия раздел, при спазване на специфичните правила, определени в настоящия раздел и допълнени с правилата, приети в съответствие с член 8.44, параграф 3, буква б).

7. Искът за уреждане на спор по реда на настоящия раздел се счита за предявен, когато:

а) генералният секретар на ICSID е получил искането съгласно член 36, параграф 1 от Конвенцията на ICSID;

б) секретариатът на ICSID е получил искането съгласно член 2 от приложение В към Правилата на допълнителния механизъм на ICSID;

в) ответникът е получил уведомлението съгласно член 3 от арбитражните правила на UNCITRAL; или

г) ответникът е получил искането или уведомлението за започване на производството в съответствие с правилата, договорени съгласно алинея 2, буква г).

8. Всяка от страните уведомява другата страна къде инвеститорите да предават уведомленията и другите документи съгласно настоящия раздел. Всяка от страните гарантира, че тази информация е публично достъпна.

ЧЛЕН 8.24

Производства по силата на други международни споразумения

Когато е предявен иск по реда на настоящия раздел и на друго международно споразумение и:

а) е възможно припокриване на обезщетения; или

б) би могло другият международен иск да има сериозно отражение върху решението във връзка с иска, предявен съгласно настоящия раздел,

Съдът, колкото е възможно по-скоро след изслушването на страните по спора, спира производството пред него или по друг начин прави необходимото, за да вземе предвид в своето определение, разпореждане или съдебно решение производствата, образувани по реда на другото международно споразумение.

ЧЛЕН 8.25

Даване съгласие за уреждането на спора от Съда

1. Ответникът дава своето съгласие спорът да бъде уреден от Съда в съответствие с процедурите, изложени в настоящия раздел.

2. Даването на съгласие по параграф 1 и предявяването на иск пред Съда съгласно настоящия раздел трябва да отговарят на изискванията на:

а) член 25 от Конвенцията на ICSID и глава II от Приложение В към Правилата на допълнителния механизъм на ICSID — във връзка с писменото съгласие на страните по спора; и

б) член II от Нюйоркската конвенция — в случай на писмено съглашение.

ЧЛЕН 8.26

Финансиране от трета страна

1. При наличие на финансиране от трета страна, страната по спора, която се ползва от него, оповестява на другата страна по спора и на Съда името и адреса на финансиращата трета страна.

2. Оповестяването се прави в момента на предявяване на иска или — в случай на сключване на споразумението за финансиране или извършване на дарението или предоставяне на безвъзмездните средства след подаването на иска — незабавно след сключването на споразумението или извършването на дарението или предоставянето на безвъзмездните средства.

ЧЛЕН 8.27

Сформиране на Съда

1. Сформираният съгласно настоящия раздел Съд постановява решения по искове, предявени по реда на член 8.23.

2. След влизането в сила на настоящото споразумение Съвместният комитет по ВИТС назначава петнадесет членове на Съда. Петима от членовете на Съда трябва да бъдат граждани на държава — членка на Европейския съюз, петима — на Канада[11] и петима — на трети държави.

[11] Всяка от страните може алтернативно да предложи да се назначат до петима членове на Съда, които да са с национална принадлежност към която и да е държава. В такъв случай, за целите на настоящия член, тези членове на Съда се считат за граждани на страната, която е предложила да бъдат назначени.

3. Съвместният комитет по ВИТС може да реши броят на членовете на Съда да бъде увеличен или намален трикратно. Допълнителните назначения се правят по същия начин, както е предвидено в параграф 2.

4. Членовете на Съда трябва да притежават квалификацията, изискуема в тяхната съответна държава за назначаване на магистратска длъжност, или да бъдат юристи с призната компетентност. Те трябва да имат доказани експертни знания по международно публично право. Желателно е да имат експертни знания по-специално по международно инвестиционно право, международно търговско право и в областта на разрешаването на спорове, възникващи по международни инвестиционни или международни търговски споразумения.

5. Членовете на Съда, назначени по реда на настоящия раздел, се назначават за петгодишен мандат, който може да бъде подновен еднократно. Независимо от това, продължителността на мандата на определени чрез жребий седем от общо петнадесетте членове, назначени непосредствено след влизането в сила на настоящото споразумение, се определя на шест години. Свободните места се запълват веднага след освобождаването им. Лице, назначено с цел да замени член на Съда, чийто мандат все още не е изтекъл, заема длъжността до края на мандата на предшественика си. По принцип член на Съда, който изпълнява функциите си в подразделение на Съда към момента на изтичане на своя мандат, може да продължи да работи в това подразделение до постановяването на окончателното решение.

6. Съдът разглежда дела в подразделения, включващи трима членове на Съда, от които един член трябва да е гражданин на държава — членка на Европейския съюз, един — на Канада и един — на трета държава. Подразделението се председателства от този член на Съд, който е гражданин на трета държава.

7. В срок от 90 дни от предявяването на иск по реда на член 8.23 председателят на Съда назначава на ротационен принцип членовете на Съда, които да влязат в състава на подразделението на Съда за разглеждане на делото, като гарантира, че сформирането на подразделенията се прави на случаен и произволен принцип, като на всички членове на Съда се предоставят еднакви възможности да изпълняват тези функции.

8. Председателят и заместник-председателят на Съда отговарят за организационните въпроси и се назначават с двегодишен мандат, като се определят чрез жребий измежду членовете на Съда, които са граждани на трети държави. Те изпълняват тези функции на ротационен принцип, определен чрез жребий от председателя на Съвместния комитет по ВИТС. Заместник-председателят замества председателя, когато той е възпрепятстван.

9. Независимо от параграф 6 страните по спора може да се споразумеят делото да бъде разгледано от единствен член на Съда, който да бъде назначен на случаен принцип измежду лицата, които са граждани на трета държава. Ответникът разглежда добронамерено искане, отправено от ищеца за разглеждане на делото от единствен член на Съда, особено когато ищецът е малко или средно предприятие или исканото обезщетение или исканата компенсация за щети са в сравнително малък размер. Такова искане трябва да бъде отправено преди сформирането на конкретното подразделение на Съда.

10. Съдът може да разработи свои собствени процедури за работа.

11. Членовете на Съда трябва да гарантират, че са на разположение и са в състояние да изпълняват функциите, определени съгласно настоящия раздел.

12. За да се гарантира, че членовете на Съда са на разположение, те получават ежемесечно предварителен хонорар с фиксиран размер, който се определя от Съвместния комитет по ВИТС.

13. Хонорарът по параграф 12 се изплаща поравно от двете страни по сметка, управлявана от секретариата на ICSID. В случай че една от страните не изплати въпросния хонорар, другата страна може да реши тя да го изплати. Всякакви подобни просрочени задължения на дадена страна остават дължими, заедно с полагащата се лихва.

14. Освен ако Съвместният комитет по ВИТС приеме решение на основание параграф 15, хонорарите и разноските, различни от хонорарите по параграф 12, на членовете на Съда в дадено подразделение, сформирано с цел разглеждане на иск, са в размера, определен съгласно правило 14, параграф 1 от Административните и финансовите правила на Конвенцията на ICSID в сила към датата на предявяване на иска, като сумата се разпределя от Съда между страните по спора в съответствие с член 8.39, параграф 5.

15. Съвместният комитет по ВИТС може със свое решение да преобразува предварителния хонорар и другите хонорари и разноски в редовно възнаграждение и да определи приложимите ред и условия.

16. Секретариатът на ICSID осигурява секретариата на Съда и му предоставя подходяща помощ.

17. Ако Съвместният комитет по ВИТС не направи назначенията по параграф 2 в срок от 90 дни от датата на предявяване на иска за уреждане на спор, генералният секретар на ICSID назначава, по искане на която и да е от страните по спора, подразделение на Съда, включващо трима членове на Съда, освен ако страните по спора са се споразумели делото да бъде разгледано от единствен член на Съда. Генералният секретар на ICSID прави назначението чрез случаен подбор измежду съществуващите номинации. Генералният секретар на ICSID не може да назначи за председател гражданин на Канада или на държава — членка на Европейския съюз, освен ако страните по спора се договорят за друго.

ЧЛЕН 8.28

Апелативен съд

1. Създава се Апелативен съд, който да подлага на преразглеждане решенията, постановени съгласно настоящия раздел.

2. Апелативният съд може да потвърди, да измени или да обезсили решението на Съда на следните основания:

а) грешки в прилагането или тълкуването на приложимото право;

б) очевидни грешки в преценката на фактите, включително преценката за относимото национално право;

в) основанията, посочени в член 52, параграф 1, букви а) — д) от Конвенцията на ICSID, доколкото те не попадат в обхвата на букви а) и б).

3. Членовете на Апелативния съд се назначават с решение на Съвместния комитет по ВИТС, взето по същото време, както посоченото в параграф 7 решение.

4. Членовете на Апелативния съд трябва да отговарят на изискванията по член 8.27, параграф 4 и да спазват разпоредбите на член 8.30.

5. Подразделението на Апелативния съд, сформирано за разглеждане на жалбата, включва трима произволно определени членове на Апелативния съд.

6. За производствата пред Апелативния съд се прилагат членове 8.36 и 8.38.

7. Съвместният комитет по ВИТС в кратки срокове приема решение, уреждащо следните административни и организационни въпроси във връзка с функционирането на Апелативния съд:

а) административната помощ;

б) процедурите за образуване и водене на производството по обжалване, както и процедурите за връщане на делото на Съда за коригиране на съдебното решение, ако е целесъобразно;

в) процедурите за попълване на свободно място в Апелативния съд и в конкретно подразделение на Апелативния съд, сформирано за разглеждане на дело;

г) възнагражденията на членовете на Апелативния съд;

д) разпоредбите във връзка с разноските по обжалване;

е) броя на членовете на Апелативния съд; и

ж) всякакви други елементи, които счете за необходими за ефективното функциониране на Апелативния съд.

8. Комитетът по услугите и инвестициите периодично прави преглед на функционирането на Апелативния съд и може да отправя препоръки до Съвместния комитет по ВИТС. Съвместният комитет по ВИТС може да преразгледа решението, посочено в параграф 7, при необходимост.

9. След приемането на решението, посочено в параграф 7:

а) страна по спора може да обжалва решение, постановено по реда на настоящия раздел, пред Апелативния съд в срок от 90 дни след постановяването;

б) страна по спора не може да иска преразглеждане, отмяна, анулиране, ревизиране, нито да започва друга сходна процедура във връзка с решение съгласно настоящия раздел;

в) решение, постановено по реда на член 8.39, не се счита за окончателно и не могат да бъдат предприети действия по принудителното му изпълнение преди да настъпи едно от следните обстоятелства:

i) да са изминали 90 дни от постановяването на решението от Съда, без да е започнато обжалване;

ii) започнато обжалване да е било отхвърлено или оттеглено; или

iii) да са изминали 90 дни от постановяването на решението от Апелативния съд и Апелативният съд да не е върнал въпроса обратно за разглеждане от Съда;

г) окончателно решение, постановено от Апелативния съд, се счита за окончателно решение за целите на член 8.41; и

д) член 8.41, параграф 3 не се прилага.

ЧЛЕН 8.29

Създаване на многостранен инвестиционен арбитражен и апелативен механизъм

Страните ще се стремят, заедно с други търговски партньори, към създаването на многостранен инвестиционен арбитражен и апелативен механизъм за разрешаването на инвестиционни спорове. След създаването на такъв многостранен механизъм Съвместният комитет по ВИТС приема решение, в което се предвижда, че инвестиционните спорове по настоящия раздел ще се разрешават чрез многостранния механизъм, и се формулират необходимите преходни разпоредби.

ЧЛЕН 8.30

Деонтологични правила

1. Членовете на Съда трябва да са независими. Те не трябва да са свързани с никое правителство[12]. Не трябва да приемат инструкции от никоя организация или правителство по въпроси, свързани със спора. Не трябва да участват в разглеждането на каквито и да било спорове, които биха довели до пряк и косвен конфликт на интереси. Те трябва да спазват насоките на Международното сдружение на адвокатските колегии относно конфликтите на интереси в международния арбитраж или всякакви допълнителни правила, приети съгласно член 8.44, параграф 2. Освен това след назначаването си те трябва да се въздържат да действат като съветници или като определени от дадена страна експерти или свидетели по какъвто и да било висящ или нов инвестиционен спор по настоящото или по друго международно споразумение.

2. Ако страна по спора счита, че член на Съда е в конфликт на интереси, тя може да прикани председателя на Международния съд да вземе решение относно искането за отвод на този член. Всяко искането за отвод трябва да се изпрати председателя на Международния съд в срок от 15 дни от датата, на която страната по спора е била уведомена кои са членовете на конкретното подразделение на Съда, или в срок от 15 дни от датата, на която е узнала съответните факти, ако е имало разумни основания те да не са ѝ били известни към момента на сформиране на подразделението. В искането за отвод се посочват основанията за отвода.

[12] В интерес на правната сигурност се уточнява, че фактът, че дадено лице получава възнаграждение от конкретно правителство, сам по себе си не дава основание да се счита, че това лице не отговаря на изискванията.

3. Ако в срок от 15 дни от датата на искането за отвод съответният член на Съда реши да не се оттегли от конкретното подразделение, председателят на Международния съд може, след като получи изявленията на страните по спора и предостави на члена на Съда възможност да представи своите коментари, да вземе решение относно искането за отвод. Председателят на Международния съд полага усилия да вземе решението и да уведоми страните по спора и останалите членове на конкретното подразделение в срок от 45 дни от получаването на искането за отвод. Овакантеното място вследствие отстраняването или оттеглянето на член на Съда се попълва незабавно.

4. Въз основа на мотивирана препоръка, направена от председателя на Съда, или по своя съвместна инициатива страните могат да отстранят, с решение на Съвместния комитет по ВИТС, даден член на Съда, когато поведението му не е в съответствие със задълженията по параграф 1 и е несъвместимо с оставането му като член на Съда.

ЧЛЕН 8.31

Приложимо право и тълкуване

1. Когато постановява своите решения, сформираният съгласно настоящия раздел Съда прилага настоящото споразумение, като го тълкува в съответствие с Виенската конвенция за правото на договорите и с другите правила и принципи на приложимото между страните международно право.

2. Съдът няма компетентност да определя законосъобразността на мярка, за която се твърди, че представлява нарушение на настоящото споразумение по смисъла на националното право на дадена страна. В интерес на правната сигурност се уточнява, че при определянето на съответствието на дадена мярка с настоящото споразумение Съдът може в действителност да вземе предвид, доколкото е целесъобразно, националното право на дадена страна. Когато прави това, Съдът се придържа към преобладаващото тълкуване на националното право от съдилищата или органите на въпросната страна; евентуалният смисъл, придаван на националното право от Съда, не е задължителен за съдилищата или органите на тази страна.

3. При възникване на сериозни проблеми във връзка с тълкуването на конкретни положения, които могат да се отразят неблагоприятно на инвестицията, в съответствие с член 8.44, параграф 3, буква а) Комитетът по услугите и инвестициите може да препоръча на Съвместния комитет по ВИТС да приеме необходимите тълкувания на настоящото споразумение. Всяко едно тълкуване, прието от Съвместния комитет по ВИТС, е задължително за Съда, сформиран съгласно настоящия раздел. Съвместният комитет по ВИТС може да реши, че дадено тълкуване става задължително от определена дата.

ЧЛЕН 8.32

Искове, явно лишени от правно основание

1. Не по-късно от 30 дни след сформирането на подразделението на Съда и при всички положения преди неговото първо заседание ответникът може да подаде възражение, че искът е явно лишен от правно основание.

2. Възражение по параграф 1 не може да бъде подадено, ако ответникът е подал възражение по член 8.33.

3. Ответникът посочва възможно най-точно основанието за възражението.

4. При получаване на възражение по настоящия член Съдът спира производството по същество и съставя график за разглеждане на възражението, който е съобразен с неговия график за разглеждане на всеки друг предварителен въпрос.

5. След като даде на страните по спора възможност да представят становищата си, на своето първо заседание или веднага след това Съдът постановява определение или решение, като посочва мотивите за него. С тези си действия Съдът приема, че твърдените факти са верни.

6. Настоящият член не засяга правомощието на Съда да разглежда други възражения под формата на предварителен въпрос, нито правото на ответника да възрази, в хода на производството, че искът е лишен от правно основание.

ЧЛЕН 8.33

Искове, необосновани от правна гледна точка

1. Без да се засяга правомощието на Съда да разглежда други възражения под формата на предварителен въпрос или правото на ответника да повдига всякакви такива възражения в подходящо време, Съдът разглежда и решава като предварителен въпрос всяко повдигнато от ответника възражение, че от правна гледна точка даден иск (или част от иск), предявен по реда на член 8.23, не представлява иск, по който може да се постанови благоприятно за ищеца решение съгласно настоящия раздел, дори ако се приеме, че твърдените факти са верни.

2. Възражение по параграф 1 се подава до Съда не по-късно от определената от Съда дата, на която ответникът трябва да представи своето писмено насрещно изявление.

3. В случай че е било подадено възражение по реда на член 8.32, Съдът може, като вземе предвид обстоятелствата във връзка с това възражение, да откаже да разгледа в съответствие с определените в настоящия член процедури възражение, подадено по реда на параграф 1.

4. При получаване на възражение по параграф 1 и ако счете това за подходящо, след като постанови определение по реда на параграф 3, Съдът спира всяко производство по същество, съставя график за разглеждане на възражението, който е съобразен с вече съставените от него графици за разглеждане на всеки друг предварителен въпрос, и постановява определение или решение по възражението, като посочва мотивите за него.

ЧЛЕН 8.34

Привременни обезпечителни мерки

Съдът може да разпореди налагане на привременна обезпечителна мярка, за да бъдат защитени правата на страна по спора или за да се гарантира напълно ефективното прилагане на компетентността на Съда, включително чрез заповед за запазване на доказателства, които са притежание или са под контрола на страна по спора, или за защита на компетентността на Съда. Съдът не може да разпорежда налагане на запор или забрана за прилагане на мярката, за която се твърди, че представлява нарушение по член 8.23. За целите на настоящия член понятието „разпореждане“ включва препоръка.

ЧЛЕН 8.35

Отказ от иск

Ако след предявяването на иск съгласно настоящия раздел инвеститорът не предприеме каквито и да било действия в рамките на производството в продължение на 180 последователни дни или в такъв срок, за какъвто страните по спора може да се споразумеят, се счита, че инвеститорът е оттеглил иска си и е направил отказ от него. По искане на ответника и след уведомяване на страните по спора Съдът изготвя определение, в което отбелязва отказа. След като определението бъде изготвено, правомощията на Съда се считат за изчерпани.

ЧЛЕН 8.36

Прозрачност на производството

1. Правилата за прозрачност на UNCITRAL, изменени с настоящата глава, се прилагат във връзка с производства съгласно настоящия раздел.

2. Искането за консултации, известието, с което се иска определяне на ответника, известието за определяне на ответника, споразумението за медиация, искането за отвод на член на Съда, решението по искането за отвод на член на Съда и искането за съединяване се включват в списъка на документи, които трябва да се предоставят на разположение на обществеността съгласно член 3, параграф 1 от правилата за прозрачност на UNCITRAL.

3. Веществените доказателства се включват в списъка на документите, които трябва да се предоставят на разположение на обществеността съгласно член 3, параграф 2 от правилата за прозрачност на UNCITRAL.

4. Независимо от член 2 от правилата за прозрачност на UNCITRAL, преди сформирането на Съда Канада или Европейският съюз, според случая, своевременно прави публично достояние съответните документи съгласно параграф 2, след като бъде редактирана поверителната или защитена информация. Такива документи могат да бъдат направени публично достояние със съобщение до депозитаря.

5. Изслушванията са публични. Съдът създава, след консултация със страните по спора, подходящата логистична организация, за да се улесни обществеността достъп до тези изслушвания. Ако Съдът реши, че съществува необходимост от защита на поверителна или защитена информация, той създава необходимата организация за провеждане при закрити врата на тази част от изслушването, в която се изисква такава защита.

6. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не изисква от ответник да не предоставя на обществеността информация, която трябва да бъде разгласена съгласно законодателството на ответника. Ответникът следва да прилага това законодателство по начин, съобразен с необходимостта от защита срещу разгласяването на информация, която е обозначена като поверителна или защитена.

ЧЛЕН 8.37

Обмен на информация

1. Страна по спора може да разкрива на други свързани с производството лица, включително свидетели и експерти, такива нередактирани документи, каквито счита за необходими в рамките на производствата съгласно настоящия раздел. При все това страната по спора гарантира, че тези лица опазват поверителната или защитена информация, съдържаща се във въпросните документи.

2. Настоящото споразумение не е пречка за ответника да разкрива на длъжностни лица — според случая, от Европейския съюз, от държавите — членки на Европейския съюз, и от равнище на управление под националното равнище — нередактирани документи, каквито счита за необходими в рамките на производствата съгласно настоящия раздел. При все това ответникът гарантира, че тези длъжностни лица опазват поверителната или защитена информация, съдържаща се във въпросните документи.

ЧЛЕН 8.38

Неучастваща в спора страна

1. В срок от 30 дни след получаването или веднага след разрешаването на спор относно поверителната или защитена информация ответникът предоставя на неучастващата в спора страна:

а) искане за консултации, известие, с което се иска определяне на ответника, известие за определяне на ответника, иск, предявен по реда на член 8.23, искане за съединяване, както и всякакви други документи, които са приложени към тези документи;

б) при поискване:

i) писмените становища, мемориалите, кратките изложения, молбите и другите изявления, представени на Съда от страна по спора;

ii) писмените изявления, представени на Съда съгласно член 4 от правилата за прозрачност на UNCITRAL;

iii) протоколите или стенографските протоколи от проведените от Съда изслушвания, когато има такива; и

iv) определения, арбитражни решения и решения на Съда; и

в) по искане и за сметка на неучастващата в спора страна — всички или част от доказателствата, представени пред Съда, освен ако поисканите доказателства са публично достъпни.

2. Съдът приема устно или писмено представени изявления от неучастващата в спора страна във връзка с тълкуването на настоящото споразумение или, след консултация със страните по спора, може да прикани неучастващата в спора страна да представи такива изявления. Неучастващата в спора страна може да присъства на изслушване, провеждано съгласно настоящия раздел.

3. Съдът не прави каквито и да било заключения от липсата на изявление по параграф 2.

4. Съдът гарантира, че на страните по спора се дава разумна възможност да представят своите становища по изявления, представени от неучастващата в спора страна по настоящото споразумение.

ЧЛЕН 8.39

Окончателно решение

1. Ако Съдът произнесе окончателно решение, което не е в полза на ответника, Съдът може да присъди, поотделно или в комбинация, само:

а) парични обезщетения за вреди и всяка приложима лихва;

б) възстановяване на собствеността, като в този случай в решението се предвижда, че ответникът може да плати парични обезщетения за вреди, които да съответстват на справедливата пазарна стойност на собствеността в момента непосредствено преди узнаването за отчуждаването или неизбежното отчуждаване, в зависимост от това кое настъпи по-рано, и всяка приложима лихва вместо възстановяването, определени в съответствие с член 8.12.

2. При спазване на разпоредбите на параграфи 1 и 5, ако искът се предявява съгласно член 8.23, параграф 1, буква б):

а) в решение за изплащане на парични обезщетения за вреди и всяка приложима лихва се посочва, че сумата се изплаща на местно установеното предприятие;

б) в решение за възстановяване на имущество се посочва, че възстановяването се извършва в полза на местно установеното предприятие;

в) в решение за изплащане на разноски в полза на инвеститора се посочва, че те се изплащат на инвеститора; и

г) в решение се посочва, че то не засяга правото, което лице, различно от лицето, представило отказ от съответното право съгласно член 8.22, може да има по отношение на парични обезщетения за вреди или собственост, присъдени съгласно законодателството на една от страните.

3. Паричните обезщетения за вреди не трябва да надвишават размера на загубите, претърпени от инвеститора или, според случая, от местно установеното предприятие, намалени с всички вече предоставени предходни обезщетения за вреди или компенсации. При изчисляването на паричните обезщетения за вреди Съдът следва също така да намали обезщетенията, за да се вземе предвид всяко възстановяване на собственост или отмяна или изменение на мярката.

4. Съдът не може да присъжда наказателни обезщетения.

5. Съдът отсъжда разноските за производството да бъдат понесени от загубилата страна по спора. При извънредни обстоятелства Съдът може да отсъди разноските да бъдат поделени от страните по спора, ако реши, че това е уместно с оглед на обстоятелствата по иска. Другите разумно определени разходи, включително разходите за правно представителство и правна помощ, се понасят от загубилата страна по спора, освен ако Съдът реши, с оглед на обстоятелствата по иска, че такова разпределение е необосновано. Когато само някои части на исковете са били уважени, разноските се присъждат съразмерно с броя или дела на уважените части на исковете.

6. Съвместният комитет по ВИТС обмисля доколко е целесъобразно въвеждането на допълнителни правила, насочени към намаляване на финансовата тежест за ищците, които са физически лица или малки и средни предприятия. В такива допълнителни правила може по-специално да се вземат предвид финансовите ресурси на тези ищци и размерът на исканите компенсации.

7. Съдът и страните по спора полагат всички усилия да осигурят своевременното провеждане на процеса по уреждане на спора. Съдът постановява окончателното си решение в срок от 24 месеца от датата, на която искът е подаден по реда на член 8.23. Ако Съдът се нуждае от допълнително време за постановяване на своето окончателно съдебно решение, той трябва да уведоми страните по спора за причините за забавянето.

ЧЛЕН 8.40

Обезщетение или друга компенсация

Ответник не може да да предявява претенции, нито Съдът да ги приема като защита, насрещен иск, право за прихващане или друга подобна претенция, по отношение на това, че инвеститор или, според случая, местно установено предприятие са получили или ще получат обезщетение или друга компенсация по застраховка или договор за гаранция, за всички или част от компенсациите, поискани в рамките на започнат по настоящия раздел спор.

ЧЛЕН 8.41

Принудително изпълнение на решения

1. Решение, постановено по реда на настоящия раздел, е задължително за страните по спора и по отношение на този конкретен случай.

2. При спазване на параграф 3 всяка страна по спора незабавно признава и изпълнява решението.

3. Страна по спора не може да иска принудително изпълнение на окончателно решение, преди:

а) в случай на окончателно решение, постановено съгласно Конвенцията на ICSID:

i) да са изминали 120 дни от датата, на която е връчено решението, без нито една страна по спора да е поискала преразглеждане или отмяна на решението; или

ii) да е било преустановено принудителното изпълнение на решението и процедурата по искането за преразглеждане или отмяна да е приключила;

б) в случай на окончателно решение съгласно Правилата на допълнителния механизъм на ICSID, арбитражните правила на UNCITRAL или всякакви други правила, приложими съгласно член 8. 23, параграф 2, буква г):

i) да са изминали 90 дни от датата, на която е постановено решението, без нито една страна по спора да е започнала производство по преразглеждане, обезсилване или отмяна на решението; или

ii) да е било преустановено принудителното изпълнение на решението, съд да е отхвърлил или уважил молба за преразглеждане, обезсилване или отмяна на решението и да няма последващо обжалване.

4. Изпълнението на решението се урежда от законодателството относно изпълнението на съдебни или арбитражни решения, което е в сила в момента, когато е поискано изпълнението.

5. Окончателно решение, постановено по реда на настоящия раздел, представлява решение, считано за отнасящо се до искове, възникнали при търговски взаимоотношения или сделки за целите на член I от Нюйоркската конвенция.

6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че ако искът е подаден по реда на член 8.23, параграф 2, буква а), тогава окончателно решение, постановено по реда на настоящия раздел, отговаря на изискванията за решение съгласно раздел 6 от Конвенцията на ICSID.

ЧЛЕН 8.42

Роля на страните

1. Никоя от страните не може да предявява международен иск във връзка с иск, подаден по реда на член 8.23, освен когато другата страна не е спазила и не е изпълнила постановеното по въпросния спор решение.

2. Параграф 1 не изключва възможността за уреждане на спорове съгласно двадесет и девета глава (Уреждане на спорове) във връзка с мярка с общо приложение, дори да се твърди, че мярката нарушава настоящото споразумение, що се отнася до специфична инвестиция, по отношение на която е подаден иск по реда на член 8.23, и не засяга член 8.38.

3. Параграф 1 не изключва неформален обмен на информация с единствената цел да се улесни уреждането на спора.

ЧЛЕН 8.43

Съединяване

1. Когато два или повече иска, които са предявени независимо един от друг по реда на член 8.23, засягат общ правен въпрос или факт и са породени от едни и същи събития или обстоятелства, една от страните по спора или страните по спора съвместно може да поискат сформиране на отделно подразделение на Съда по реда на настоящия член и да отправят искане това подразделение да издаде определение за съединяване („искане за съединяване“).

2. Страната по спора, която иска да бъде издадено определение за съединяване, първо трябва да изпрати уведомление до страните по спора, за които се иска да попаднат в обхвата на определението.

3. Ако уведомените по реда на параграф 2 страни по спора постигнат съгласие по определението за съединяване, което да се поиска, тогава те може да отправят съвместно искане за сформиране на отделно подразделение на Съда и за издаване на определение за съединяване по реда на настоящия член. Ако уведомените по реда на параграф 2 страни по спора не постигнат съгласие по определението за съединяване, което да се поиска, в срок от 30 дни от уведомлението, тогава страна по спора може да отправи искане за сформиране на отделно подразделение на Съда и за издаване на определение за съединяване по реда на настоящия член.

4. Искането се подава писмено до председателя на Съда и до всички страни по спора, за които се иска да попаднат в обхвата на определението, като в него се посочват:

а) имената и адресите на страните по спора, за които се иска да попаднат в обхвата на определението;

б) исковете, или техните части, за които се иска да попаднат в обхвата на определението; и

в) основанията за исканото определение.

5. В случай на искане за съединяване, което касае повече от един ответник, се изисква съгласието на всички засегнати ответници.

6. Правилата, приложими по отношение на производствата съгласно настоящия член, се определят, както следва:

а) ако всички искове, за които се иска определение за съединяване, са предявени за уреждане на спора съгласно едни и същи правила по реда на член 8.23, се прилагат въпросните правила;

б) ако исковете, за които се иска определение за съединяване, не са предявени за уреждане на спора съгласно едни и същи правила:

i) инвеститорите може колективно да се споразумеят относно правилата по реда на член 8.23, параграф 2; или

ii) ако инвеститорите не могат да се споразумеят относно приложимите правила в срок от 30 дни от датата, на която председателят на Съда получи искането за съединяване, се прилагат арбитражните правила на UNCITRAL.

7. След като получи искане за съединяване и като действа в съответствие с изискванията по член 8.27, параграф 7, председателят на Съда сформира ново подразделение („разглеждащо съединяването подразделение“) на Съда, което изцяло или частично да има компетентност по отношение на някои или всички искове, които са предмет на съвместното искане за съединяване.

8. Ако разглеждащото съединяването подразделение, след като изслуша страните по спора, прецени, че предявените по реда на член 8.23 искове засягат общ правен въпрос или факт и са породени от едни и същи събития или обстоятелства, както и че съединяването би било най-подходящото решение в интерес на справедливо и ефикасно разрешаване на поставените в исковете въпроси, включително и в интерес на последователността на съдебните решения, това разглеждащо съединяването подразделение на Съда може със свое определение да признае, че е изцяло или частично компетентно по някои или всички искове.

9. Ако разглеждащото съединяването подразделение на Съда се признае за компетентно по реда на параграф 8, то инвеститорът, който е предявил иск по реда на член 8.23 и чийто иск не е бил съединен, може да отправи писмено искане до Съда да бъде включен в съответното определение, при условие че искането отговаря на посочените в параграф 4 изисквания. Разглеждащото съединяването подразделение на Съда издава определение за тази цел когато прецени, че са изпълнени условията по параграф 8 и че удовлетворяването на въпросното искане не обременява неоправдано, нито засяга несправедливо страните по спора, нито разстройва неоправдано производствата. Преди да издаде въпросното определение, разглеждащото съединяването подразделение на Съда провежда консултации със страните по спора.

10. По молба на някоя от страните по спора сформирано съгласно настоящия член разглеждащо съединяването подразделение на Съда може, преди да вземе своето решение по параграф 8, да разпореди спиране на производствата пред подразделението на Съда, назначено съгласно член 8.27, параграф 7, освен ако този Съд вече е отложил своите производства.

11. Подразделението на Съда, назначено съгласно член 8.27, параграф 7, преотстъпва компетентността във връзка с исковете, или части от тях, по отношение на които сформирано съгласно настоящия член разглеждащо съединяването подразделение на Съда е признало своята компетентност.

12. Решението, постановено от сформирано съгласно настоящия член разглеждащо съединяването подразделение на Съда във връзка с тези искове, или части от тях, по отношение на които то е признало своята компетентност, е задължително за подразделението на Съда, назначено съгласно член 8.27, параграф 7, по отношение на тези искове или части от тях.

13. Инвеститор може да оттегли иск, предявен съгласно настоящия раздел и предмет на съединяване, като такъв иск не може да бъде повторно предявяван по реда на член 8.23. Ако инвеститорът направи това не по-късно от 15 дни след получаване на уведомлението за съединяване, извършеното по-рано от него предявяване на иска не представлява пречка за инвеститора да прибегне до друг начин за уреждане на спора, различен от реда по настоящия раздел.

14. По искане на даден инвеститор разглеждащо съединяването подразделение на Съда може да вземе необходимите според него мерки за опазване на поверителната или защитена информация на този инвеститор по отношение на другите инвеститори. Тези мерки може да включват представяне на другите инвеститори на редактирани версии на съдържащи поверителна или защитена информация документи или създаване на организация за частично провеждане на изслушванията при закрити врата.

ЧЛЕН 8.44

Комитет по услугите и инвестициите

1. Комитетът по услугите и инвестициите предоставя форум на страните за провеждане на консултации по въпроси, свързани с настоящата глава, в това число:

а) трудности, които е възможно да възникнат при прилагането на настоящата глава;

б) евентуални подобрения на настоящата глава, по-специално с оглед на опита и новите постижения в рамките на други международни форуми и в съответствие с другите споразумения, в които участват страните.

2. След постигане на съгласие между страните и след като бъдат спазени техните съответни вътрешни изисквания и процедури, Комитетът по услугите и инвестициите приема кодекс за поведение на членовете на Съда, който да се прилага при спорове, произтичащи от настоящата глава, и който може да замени или допълни правилата за прилагане, като в него може да се разглеждат въпроси като:

а) задълженията относно разгласяване;

б) независимостта и безпристрастността на членовете на Съда; и

в) поверителността.

Страните полагат всички усилия, за да осигурят кодексът за поведение да бъде приет не по-късно от първия ден от временното прилагане или влизането в сила на настоящото споразумение, според случая, и при всички положения не по-късно от две години след тази дата.

3. След постигане на съгласие между страните и след като бъдат спазени техните съответни вътрешни изисквания и процедури, Комитетът по услугите и инвестициите може:

а) да препоръчва на Съвместния комитет по ВИТС приемането на тълкувателни текстове във връзка с настоящото споразумение по реда на член 8.31, параграф 3;

б) да приема и изменя правила, допълващи приложимите правила за уреждане на спорове, и да изменя приложимите правила относно прозрачността. Тези правила и изменения са задължителни за сформирания съгласно настоящия раздел Съд;

в) да приема правила за медиация, които да се използват от страните по спора съгласно посоченото в член 8.20;

г) да препоръчва на Съвместния комитет по ВИТС приемането на всякакви допълнителни елементи във връзка със задължението за предоставяне на справедливо и равноправно третиране съгласно член 8.10, параграф 3; и

д) да отправя препоръки до Съвместния комитет по ВИТС във връзка с функционирането на Апелативния съд съгласно член 8.28, параграф 8.

ЧЛЕН 8.45

Изключване

Разпоредбите за уреждане на спорове, включени в настоящия раздел и в двадесет и девета глава (Уреждане на спорове), не се прилагат по отношение на въпросите, посочени в приложение 8-В.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ТРАНСГРАНИЧНА ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ

ЧЛЕН 9.1

Определения

За целите на настоящата глава:

услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства означава дейности, които се осъществяват по отношение на въздухоплавателно средство или на негова част, докато въздухоплавателното средство е извадено от експлоатация, и не включват така нареченото линейно техническо обслужване;

услуги по експлоатацията на летище означава експлоатацията или управлението, срещу възнаграждение или по договор, на летищната инфраструктура, включително терминали, писти за излитане и кацане, пътеки за рулиране и перони, паркинги, както и транспортни системи в рамките на летището. В интерес на правната сигурност се уточнява, че услугите по експлоатацията на летище не включват собствеността върху или инвестициите в летища или летищни терени, нито която и да е от функциите, осъществявани от съвет на директорите. Услугите по експлоатацията на летище не включват аеронавигационното обслужване;

услуги, свързани с компютърни системи за резервация означава предоставянето на услуги чрез компютризирани системи, които съдържат информация за разписанията на въздушните превозвачи, наличните свободни места, тарифите и тарифните правила, и чрез които може да се правят резервации или да се издават билети;

трансгранична търговия с услуги или **трансгранично предоставяне на услуги** означава предоставянето на услуга:

а) от територията на една от страните на територията на другата страна; или

б) на територията на една от страните към потребител на услугата от другата страна,

но не включва предоставянето на услуга на територията на една от страните от лице от другата страна.

услуги по наземно обслужване означава предоставяне на услуги срещу възнаграждение или по договор за: наземно административно обслужване и надзор, включително контрол на товарите и комуникации; обслужване на пътници; обработка на багажите; обработка на товари и поща; перонно обслужване и обслужване на въздухоплавателното средство; обслужване с горива и масла; линейно техническо обслужване на въздухоплавателни средства, операции по време на полет и административно обслужване на екипажа; наземен транспорт; или кетъринг. Услугите по наземно обслужване не включват услуги, свързани със сигурността или функционирането или управлението на централизираната летищна инфраструктура, като например системите за обработка на багажите, антиобледенителните съоръжения, системите за зареждане с гориво или транспортните системи в рамките на летището;

продажба и маркетинг на услуги по въздушен транспорт означава възможностите за съответния въздушен превозвач да продава и предлага свободно на пазара своите услуги по въздушен транспорт, включително всички аспекти на маркетинга, като проучване на пазара, реклама и разпространение, без обаче това да включва ценообразуването на услугите по въздушен транспорт, нито приложимите условия; и

услуги, предоставяни в процеса на упражняване на държавна власт означава всяка услуга, която не се предоставя на търговска основа, нито в конкуренция с един или повече доставчици на услуги.

ЧЛЕН 9.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мярка, приета или запазена в сила от една от страните и засягаща трансграничната търговия с услуги от доставчик на услуги от другата страна, включително мярка, засягаща:

а) производството, дистрибуцията, предлагането на пазара, продажбата и доставката на услуга;

б) закупуването, ползването или заплащането на услуга; и

в) достъпа до и ползването, във връзка с предоставянето на конкретна услуга, на услуги, за които по принцип се изисква да се предлагат на обществеността на общо основание.

2. Настоящата глава не се прилага за мярка, засягаща:

а) услуги, предоставяни в процеса на упражняване на държавна власт;

б) за Европейския съюз — аудио-визуалните услуги;

в) за Канада — културните индустрии;

г) финансовите услуги съгласно определението в член 13.1 (Определения);

д) услуги в сферата на въздухоплаването, свързани услуги в подкрепа на услуги в сферата на въздухоплаването и други услуги, предоставяни посредством въздушен транспорт[13], с изключение на:

i) услуги по ремонт и поддръжка на въздухоплавателни средства;

ii) продажба и маркетинг на услуги по въздушен транспорт;

iii) услуги, свързани с компютърни системи за резервация („CRS“);

iv) услуги по наземно обслужване;

v) услуги по експлоатацията на летище;

е) възлагане, осъществявано от дадена страна, на поръчки за стоки или услуги, закупувани за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им при предоставянето на стоки или услуги за търговска продажба, независимо дали тези поръчки са „попадащи в обхвата поръчки“ по смисъла на член 19.2 (Приложно поле и обхват), параграф 2; или

ж) субсидия или друго държавно подпомагане във връзка с трансграничната търговия с услуги, предоставяни от една от страните.

3. Настоящата глава не засяга правата и задълженията на страните по силата на *Споразумението за въздушен транспорт между Канада и Европейската общност и нейните държави членки*, подписано в Брюксел на 17 декември 2009 г. и в Отава на 18 декември 2009 г.

---

13 Тези услуги включват услуги, при които дадено въздухоплавателно средство се използва за извършване на специализирани дейности в различни сектори, сред които селското стопанство, строителството, фотографията, геодезията, картографирането, горското стопанство, наблюдението и патрулирането или рекламата, ако специализираната дейност се извършва от лице, което отговаря за експлоатацията на въздухоплавателното средство.

4. Настоящата глава не налага задължение на дадена страна по отношение на гражданин на другата страна, търсещ достъп до нейния пазар на труда или постоянна трудова заетост на нейната територия, нито дава каквито и да било права на този гражданин по отношение на въпросния достъп или трудова заетост.

ЧЛЕН 9.3

Национално третиране

1. Всяка от страните предоставя на доставчиците на услуги и на услугите от другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на своите собствени доставчици на услуги и услуги.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че третирането, предоставяно от дадена страна съгласно параграф 1, означава — по отношение на равнище на управление в Канада, различно от управление на федерално равнище, или, по отношение на дадено правителство или равнище на управление в държава — членка на Европейския съюз, — третиране, което е не по-малко благоприятно от най-благоприятното третиране, предоставяно в подобни ситуации от това равнище на управление или това правителство на неговите собствени доставчици на услуги и услуги.

ЧЛЕН 9.4

Формални изисквания

Член 9.3 не възпрепятства никоя от страните да приема или запазва в сила мярка, с която се въвеждат формални изисквания във връзка с предоставянето на услуга, при условие че тези изисквания не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация. Тези мерки включват изисквания:

а) за получаване на лиценз, регистриране, сертифициране или получаване на разрешение, за да се предоставя услуга, или изискване за членство във връзка с конкретна професия, като напр. изискване за членуване в професионална организация или за участие в колективен фонд за обезщетение за членовете на професионалните организации;

б) към доставчика на услуги да има местен агент за услугата или да поддържа местен адрес;

в) за говоримо владеене на националния език или за притежаване на свидетелство за правоуправление на МПС; или

г) доставчикът на услуги:

i) да предостави гаранция или друга форма на финансово обезпечение;

ii) да разкрие доверителна сметка или да прави вноски в такава;

iii) да поддържа застраховка от конкретен вид и за определена сума;

iv) да предостави други подобни гаранции; или

v) да предостави достъп до документацията си.

ЧЛЕН 9.5

Третиране като най-облагодетелствана нация

1. Всяка от страните предоставя на доставчиците на услуги и на услугите от другата страна третиране, което е не по-малко благоприятно от третирането, което тя предоставя в подобни ситуации на доставчиците на услуги и на услугите от трета държава.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че третирането, предоставяно от дадена страна съгласно параграф 1, означава — по отношение на равнище на управление в Канада, различно от управление на федерално равнище, или, по отношение на дадено правителство или равнище на управление в държава — членка на Европейския съюз, — третирането, предоставяно в подобни ситуации от това равнище на управление или това правителство на неговата територия на услугите или на доставчиците на услуги от трета държава.

3. Параграф 1 не се прилага за третирането, предоставяно от дадена страна съгласно съществуваща или бъдеща мярка, с която се предвижда признаване — включително чрез договореност или споразумение с трета държава, с които се признават акредитацията на службите по изпитване и анализ и на доставчиците на такива услуги, акредитацията на службите по ремонт и поддръжка и на доставчиците на такива услуги, както и сертифицирането на квалификациите, резултатите или работата, извършена от тези акредитирани служби и доставчици на услуги.

ЧЛЕН 9.6

Достъп до пазара

Никоя от страните не приема, нито запазва в сила, независимо дали се касае за цялата ѝ територия или за територия на национално, провинциално, териториално, регионално или местно равнище на управление, мярка, с която се налагат ограничения по отношение на:

а) броя на доставчиците на услуги, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, изключителни доставчици на услуги или на изискване за тест за икономическа необходимост;

б) общата стойност на сделките в областта на услугите или на активите, под формата на количествени квоти или на изискване за тест за икономическа необходимост; или

в) общия брой на операциите в областта на услугите или общото количество на произведените услуги, изразени като определени количествени единици, под формата на квоти или на изискване за тест за икономическа необходимост.

ЧЛЕН 9.7

Резерви

1. Членове 9.3, 9.5 и 9.6 не се прилагат по отношение на:

а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от една от страните на равнището на:

i) Европейския съюз, съгласно изложеното в неговия списък към приложение I;

ii) национално правителство, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I;

iii) управление на провинциално, териториално или регионално равнище, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I; или

iv) управление на местно равнище;

б) продължаването или незабавното подновяване на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало непосредствено преди изменението, с членове 9.3, 9.5 и 9.6.

2. Членове 9.3, 9.5 и 9.6 не се прилагат за мярка, която дадена страна приема или запазва в сила по отношение на определен сектор, подсектор или дейност, съгласно изложеното в нейния списък към приложение II.

ЧЛЕН 9.8

Отказ за предоставяне на предимства

Дадена страна може да откаже да предостави предимствата, произтичащи от настоящата глава, на даден доставчик на услуги от другата страна, който е предприятие на въпросната страна, и на услугите на въпросния доставчик на услуги, ако:

а) предприятието е притежавано или контролирано от доставчик на услуги от трета държава; и

б) отказващата страна приема или запазва в сила по отношение на тази трета държава мярка, която:

i) се отнася до поддържането на международния мир и сигурност; и

ii) забранява извършването на сделки с предприятието или която би била нарушена или заобиколена, ако предимствата, предвидени в тази глава, бъдат предоставени на предприятието.

ДЕСЕТА ГЛАВА

ВРЕМЕННО ВЛИЗАНЕ И ПРЕБИВАВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА СЪС СТОПАНСКА ЦЕЛ

ЧЛЕН 10.1

Определения

За целите на настоящата глава:

доставчици на услуги по договор означава физически лица, наети от предприятие от една от страните, което не е установено на територията на другата страна и което е сключило договор *bona fide* (сключен по начин, различен от този чрез посредничеството на агенция по смисъла на CPC 872) за предоставяне на услуга на потребител от другата страна, което налага временното присъствие на негови служители на територията на другата страна с цел изпълнение на договора за предоставяне на услуга;

предприятие означава „предприятие“ съгласно определението в член 8.1 (Определения);

независими специалисти означава физически лица, които се занимават с предлагането на услуга и са установени като самостоятелно заети лица на територията на една от страните, не са установени на територията на другата страна и са сключили договор *bona fide* (сключен по начин, различен от този чрез посредничеството на агенция по смисъла на CPC 872) за предоставяне на услуга на потребител от другата страна, което налага временното присъствие на физическото лице на територията на другата страна с цел изпълнение на договора за предоставяне на услуга;

ключов персонал означава лица на посещение със стопанска цел с оглед на инвестиции, инвеститори или служители по вътрешнокорпоративни трансфери:

а) **лица на посещение със стопанска цел с оглед на инвестиции** означава физически лица, работещи на ръководна или специализирана длъжност, на които е възложено създаването на предприятие, но които не влизат в преки стопански отношения с широката общественост и не получават възнаграждение от източник, намиращ се на територията на приемната страна;

б) **инвеститори** означава физически лица, които създават, развиват или административно обслужват функционирането на инвестиция в качеството си на лица, упражняващи надзорни или изпълнителни функции, и на които лицето или предприятието, използващо тези лица, е поверило или е в процес на поверяване на значителна част от капитала; и

в) **служители по вътрешнокорпоративни трансфери** означава физически лица, които са наети от предприятие от една от страните или са съдружници в предприятие от една от страните поне от една година и които са временно преместени в предприятие (което може да е дъщерно дружество, клон или дружество майка на предприятието от някоя от страните) на територията на другата страна. Това физическо лице трябва да принадлежи към някоя от следните категории:

i) **висш ръководен персонал** означава физически лица, работещи на ръководна длъжност в рамките на предприятие, които:

А) преди всичко ръководят управлението на предприятието или ръководят предприятието или отдел или подразделение на предприятието; и

Б) разполагат с голяма свобода за вземане на решения, което може да включва притежаване на правомощия лично да назначават и освобождават служители или да предприемат други действия във връзка с персонала (например повишаване или разрешаване ползването на отпуск), и

I) върху тях се упражнява само общ надзор или получават указания основно от изпълнителните органи на по-високо равнище, съвета на директорите или от собствениците на дялов капитал или техния еквивалент; или

II) упражняват надзор и контролират работата на други служители с надзорни, професионални или ръководни функции и упражняват дискреционна власт по отношение на ежедневните операции; или

ii) **специалисти** означава физически лица, работещи в дадено предприятие, които притежават:

А) рядко срещани познания във връзка с продукти или услуги на предприятието и с тяхното прилагане на международните пазари; или

Б) високо равнище на експертен опит или знания за процесите и процедурите в предприятието, като например неговото производство, оборудването му за научноизследователски дейности, техниките му или неговото управление.

При оценяването на такъв експертен опит или знания страните ще вземат предвид умения, които са необичайни и различни от тези, които обикновено се срещат в даден отрасъл, и които не могат да се предадат лесно на друго физическо лице в краткосрочен план. Би могло тези умения да са били придобити в рамките на специфична академична квалификация или на богат опит в рамките на предприятието; или

iii) **дипломирани стажанти** означава физически лица, които:

А) притежават диплома за завършено висше образование; и

Б) са временно прехвърлени в предприятие на територията на другата страна за целите на професионалното им развитие или за да бъдат обучени на определени бизнес техники или методи; и

физически лица със стопанска цел означава ключов персонал, доставчици на услуги по договор, независими специалисти или лица на краткосрочно посещение със стопанска цел, които са граждани на една от страните.

ЧЛЕН 10.2

Цели и приложно поле

1. Настоящата глава отразява преференциалните търговски отношения между страните, както и споделената цел за улесняване на търговията с услуги и на инвестициите чрез допускане на временното влизане и пребиваване на физически лица със стопанска цел и чрез гарантиране на прозрачността на процеса.

2. Настоящата глава се прилага за мерки, приети или запазени в сила от една от страните във връзка с временното влизане и пребиваване на нейна територия на ключов персонал, доставчици на услуги по договор, независими специалисти и лица на краткосрочно посещение със стопанска цел. Настоящата глава не се прилага по отношение на мерки, които засягат физически лица, търсещи достъп до пазара на труда на една от страните, нито се прилага по отношение на мерките, отнасящи се до гражданството, пребиваването или постоянната трудова заетост.

3. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не възпрепятства една от страните да прилага мерки за регулиране на влизането или временното пребиваване на физически лица на нейната територия, в това число мерки, необходими за опазване неприкосновеността на нейните граници и за гарантиране на нормалното придвижване през тях на физически лица, при условие че подобни мерки не се прилагат по такъв начин, че да заличават или накърняват ползите за която и да е от страните съгласно условията на настоящата глава. Самият факт, че се изисква виза за физически лица от конкретна държава, но не и за физически лица от други държави, не се разглежда като заличаване или накърняване на предимствата, произтичащи от настоящата глава.

4. Доколкото в настоящата глава не се поемат ангажименти, продължават да се прилагат всички останали изисквания на законите на страните, отнасящи се до влизането и пребиваването, включително разпоредбите, касаещи периода на пребиваване.

5. Независимо от разпоредбите на настоящата глава продължават да се прилагат всички изисквания на законите на страните по отношение на заетостта и мерките за социална сигурност, включително подзаконовите актове относно минималната работна заплата, както и относно колективните трудови договори.

6. Настоящата глава не се прилага в случаите, когато временното влизане и пребиваване се осъществява с намерението — или ефектът от него е — да повлияе или по друг начин да се отрази на изхода от трудов или управленски спор или преговори, или на наемането на физически лица, които са участвали в такъв спор или преговори.

ЧЛЕН 10.3

Общи задължения

1. Всяка от страните разрешава временното влизане на физически лица със стопанска цел от другата страна, които иначе отговарят на изискванията в приетите от страната мерки в областта на имиграцията, приложими при временно влизане, в съответствие с настоящата глава.

2. Всяка от страните прилага своите мерки, свързани с разпоредбите на настоящата глава, в съответствие с член 10.2, параграф 1, и по-специално прилага тези мерки така, че да се избегне неоправдано смущаване или забавяне на търговията със стоки или услуги или на извършването на инвестиционни дейности съгласно настоящото споразумение.

3. Всяка от страните гарантира, че всички такси за обработка на заявления за временно влизане са разумни и съизмерими с направените разходи.

ЧЛЕН 10.4

Предоставяне на информация

1. В допълнение към двадесет и седма глава (Прозрачност) и като отчитат значимостта, която прозрачността на информацията във връзка с временното влизане има за страните, всяка от страните предоставя на другата страна, не по-късно от 180 дни след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, обяснителни материали относно изискванията за временно влизане съгласно настоящата глава, които дават възможност на лицата, които са в делови контакти, от другата страна да се запознаят с тези изисквания.

2. Ако съгласно настоящата глава една от страните събира и поддържа актуални данни относно временното влизане, по категории лица, извършващи стопанска дейност, страната предоставя тези данни на разположение на другата страна при поискване, в съответствие със своето законодателство относно неприкосновеността на личния живот и защитата на данните.

ЧЛЕН 10.5

Звена за контакт

1. Страните определят следните звена за контакт:

а) за Канада:

Директор
Политика в областта на временното пребиваване
Дирекция „Имиграция“
Канадска служба за гражданство и имиграция

б) за Европейския съюз:

Генерален директор
Генерална дирекция „Търговия“
Европейска комисия

в) за държавите — членки на Европейския съюз: звената за контакт, изброени в приложение 10-A, или съответните техни приемници.

2. Звената за контакт за Канада и Европейския съюз и — когато е целесъобразно — звената за контакт за държавите — членки на Европейския съюз, обменят информация съгласно член 10.4 и заседават, когато е необходимо, за да разглеждат свързани с настоящата глава въпроси, като:

а) прилагането на настоящата глава и административното обслужване по нея, включително практиката на страните по разрешаване на временно влизане;

б) разработването и приемането на общи критерии, както и разяснения за прилагането на настоящата глава;

в) разработването на мерки за допълнително улесняване на временното влизане на лица, извършващи стопанска дейност; и

г) препоръките до Съвместния комитет по ВИТС във връзка с настоящата глава.

ЧЛЕН 10.6

Задължения в други глави

1. Настоящото споразумение не налага на никоя страна задължения по отношение на нейните имиграционни мерки, освен в случаите, изрично посочени в настоящата глава и в двадесет и седма глава (Прозрачност).

2. Без да се засяга евентуално решение, с което се цели да се разреши временно влизане на физически лица от другата страна съгласно условията на настоящата глава, включително продължителността на пребиваването, допустима по силата на такова разрешение:

а) при спазване на условията на член 9.4 (Формални изисквания) и на член 9.2 (Приложно поле), но не и на член 9.2, параграф 2, буква г), в настоящата глава се инкорпорират и стават част от нея член 9.3 (Национално третиране) и член 9.6 (Достъп до пазара); същите се прилагат за третирането на физически лица със стопанска цел, намиращи се на територията на другата страна и попадащи в категориите:

i) ключов персонал; и

ii) доставчици на услуги по договор, и независими специалисти за всички сектори, посочени в приложение 10-Д; и

б) при спазване на условията на член 9.4 (Формални изисквания) и на член 9.2 (Приложно поле), но не и на член 9.2, параграф 2, буква г), в настоящата глава се инкорпорира и става част от нея член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация); същият се прилага за третирането на физически лица със стопанска цел, намиращи се на територията на другата страна и попадащи в категориите:

i) ключов персонал, доставчици на услуги по договор и независими специалисти; и

ii) лица на краткосрочно посещение със стопанска цел, съгласно посоченото в член 10.9.

3. В интерес на правната сигурност се уточнява, че параграф 2 се прилага за третирането на физически лица със стопанска цел, намиращи се на територията на другата страна, попадащи в съответните категории и предоставящи финансови услуги, съгласно определението в член 13.1 (Определения) от тринадесета глава (Финансови услуги). Параграф 2 не се прилага за мерките, свързани с предоставянето на временно влизане на физически лица от една от страните или от трета държава.

4. Ако някоя от страните е формулирала резерва в своя списък към приложения I, II или III, резервата представлява и резерва по параграф 2 доколкото определената в резервата или разрешената с резервата мярка засяга третирането на физически лица със стопанска цел, намиращи се на територията на другата страна.

ЧЛЕН 10.7

Ключов персонал

1. Всяка от страните разрешава временното влизане и пребиваване на ключов персонал от другата страна при спазване на условията на резервите и изключенията, посочени в приложение 10-Б.

2. Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила ограничения по отношение на общия брой на ключовия персонал от другата страна, на когото е разрешено временно влизане, под формата на количествени ограничения или на тест за икономическа необходимост.

3. Всяка от страните разрешава временното влизане на лица на посещение със стопанска цел с оглед на инвестиции, без да изисква разрешително за работа или друга процедура за предварително одобрение на подобно намерение.

4. Всяка от страните разрешава временната заетост на своята територия на служители по вътрешнокорпоративни трансфери и на инвеститори от другата страна.

5. Допустимата продължителност на пребиваване на ключов персонал е, както следва:

а) служители по вътрешнокорпоративни трансфери (специалисти и висш ръководен персонал): по-кратката продължителност от следните две — три години или срока на договора, с възможност за удължаване до 18 месеца по преценка на страната, предоставяща възможността за временно влизане и пребиваване[14];

б) служители по вътрешнокорпоративни трансфери (дипломирани стажанти): по-кратката продължителност от следните две — една година или срока на договора;

[14] Продължителността на пребиваването, разрешено съгласно настоящата глава, не може да се взема предвид в контекста на заявление за придобиване на гражданство в държава — членка на Европейския съюз.

в) инвеститори: една година с възможни удължавания по преценка на страната, предоставяща възможността за временно влизане и пребиваване;

г) лица на посещение със стопанска цел с оглед на инвестиции: 90 дни в рамките на всеки шестмесечен период[15].

ЧЛЕН 10.8

Доставчици на услуги по договор и независими специалисти

1. В съответствие с приложение 10-Д всяка от страните разрешава временното влизане и пребиваване на доставчици на услуги по договор от другата страна при следните условия:

а) на физическите лица трябва да е възложено да предоставят временно услуга в качеството им на служители на предприятие, което е сключило договор за услуги за срок, не по-дълъг от 12 месеца. Ако договорът за услуги е за срок, по-дълъг от 12 месеца, ангажиментите по настоящата глава се прилагат само за първите 12 месеца от договора;

б) физическите лица, влизащи на територията на другата страна, трябва да предоставят въпросните услуги в качеството си на служители на предприятие, което предоставя услугите най-малко през годината, непосредствено предхождаща датата на подаване на заявление за влизане на територията на другата страна, и трябва да притежават към момента на подаване на заявлението най-малко три години професионален опит[16] в сектора на дейност, която е предмет на договора;

[15] Това не засяга правата, предоставени на Канада по силата на двустранни споразумения за премахване на визите от страна на държави — членки на Европейския съюз.

[16] Професионалният опит трябва да е придобит след навършване на пълнолетие.

в) физическите лица, влизащи на територията на другата страна, трябва да притежават:

i) диплома за завършено висше образование или квалификационна степен, която удостоверява равностойно ниво на знания[17] и

ii) професионална квалификация, ако такава се изисква за упражняване на дейност по силата на законовите актове или изискванията на страната, на чиято територия се предоставя услугата;

г) физическите лица не могат да получават друго възнаграждение за предоставянето на услуги освен възнаграждението, заплащано им от предприятието, което наема доставчиците на услуги по договор, по време на пребиваването им на територията на другата страна;

д) временното влизане и пребиваване, предоставени съгласно настоящия член, се отнасят само за предоставяне на услуга, която е предмет на договора. Правото да се използва професионалното звание на страната, в която се предоставя услугата, може да се даде съгласно изискванията от съответния орган, както е определен в член 11.1 (Определения), чрез споразумение за взаимно признаване („СВП“) или по друг начин; и

е) договорът за услуги трябва да е в съответствие със законовите актове и с другите правни изисквания на страната, в която се изпълнява договорът[18].

---

17 Ако образователната или квалификационната степен не е придобита в страната, на чиято територия се предоставя услугата, тази страна може да преценява дали степента е равностойна на образователната степен, изисквана на нейна територия. За целите на преценката на равностойността страните прилагат приложение 10-В при спазване на резервите в приложение 10-Д.

18 В интерес на правната сигурност се уточнява, че физическото лице трябва да бъде ангажирано от предприятието за изпълнението на договора за услуги, съгласно който се иска временното влизане.

2. В съответствие с приложение 10-Д всяка от страните разрешава временното влизане и пребиваване на независими специалисти от другата страна при спазване на следните условия:

а) на физическите лица трябва да е възложено да предоставят временно услуга в качеството им на самостоятелно заети лица, установени в другата страна, и те трябва да са сключили договор за услуги за срок, не по-дълъг от 12 месеца. Ако договорът за услуги е за срок, по-дълъг от 12 месеца, ангажиментите по настоящата глава се прилагат само за първите 12 месеца от договора;

б) физическите лица, влизащи на територията на другата страна, трябва да притежават най-малко шест години професионален опит в сектора на стопанска дейност, който е предмет на договора, към датата на подаване на заявлението за влизане на територията на другата страна;

в) физическите лица, влизащи на територията на другата страна, трябва да притежават:

i) диплома за завършено висше образование или квалификационна степен, която удостоверява равностойно ниво на знания[19] и

ii) професионална квалификация, ако такава се изисква за упражняване на дейност по силата на законовите и подзаконовите актове или изискванията на страната, на чиято територия се предоставя услугата;

[19] Ако образователната или квалификационната степен не е придобита в страната, на чиято територия се предоставя услугата, тази страна може да преценява дали степента е равностойна на образователната степен, изисквана на нейна територия. За целите на преценката на равностойността страните прилагат приложение 10-В при спазване на резервите в приложение 10-Д.

г) временното влизане и пребиваване, предоставени съгласно разпоредбите на настоящия член, се отнасят само за предоставяне на услуга, която е предмет на договора. Правото да се използва професионалното звание на страната, в която се предоставя услугата, може да се даде съгласно изискванията от съответния орган, както е определен в член 11.1 (Определения), чрез СВП или по друг начин; и

д) договорът за услуги трябва да е в съответствие със законовите и подзаконовите актове и с другите правни изисквания на страната, в която се изпълнява договорът.

3. Освен ако в приложение 10-Д е посочено друго, никоя от страните не може да приема или да запазва в сила ограничение по отношение на общия брой на доставчиците на услуги по договор и на независимите специалисти от другата страна, на които е разрешено временно влизане, под формата на количествени ограничения или на тест за икономическа необходимост.

4. Продължителността на пребиваване на доставчик на услуги по договор или на независим специалист е общо не повече от 12 месеца, с възможни удължавания по преценка на страната, за всеки период от 24 месеца или за срока на договора, което от двете е по-кратко.

ЧЛЕН 10.9

Лица на краткосрочно посещение със стопанска цел

1. В съответствие с приложение 10-Б една от страните разрешава временното влизане и пребиваване на лица на краткосрочно посещение със стопанска цел от другата страна за целите на извършване на дейностите, посочени в приложение 10-Г, при условие че лицата на краткосрочно посещение със стопанска цел:

а) не се занимават с продажбата на стока или услуга на широката общественост;

б) не получават по свой почин възнаграждение от източник, намиращ се в страната, на чиято територия лицата на краткосрочно посещение със стопанска цел пребивават временно; и

в) не се занимават с предоставянето на услуга в рамките на договор, сключен между предприятие, което няма търговско присъствие на територията на страната, в която лицата на краткосрочно посещение със стопанска цел пребивават временно, и потребител на същата територия, с изключение на предвиденото в приложение 10-Г.

2. Всяка от страните разрешава временното влизане на лица на краткосрочно посещение със стопанска цел, без да изисква разрешително за работа или други процедури за предварително одобрение на подобно намерение.

3. Максималната продължителност на пребиваването на лица на краткосрочно посещение със стопанска цел е 90 дни в рамките на всеки шестмесечен период[20].

ЧЛЕН 10.10

Преглед на ангажиментите

В срок от пет години след влизане в сила на настоящото споразумение страните обмислят евентуално актуализиране на съответните си ангажименти по членове 10.7 — 10.9.

[20] Това не засяга правата, предоставени по силата на двустранни споразумения за премахване на визите от страна на държави — членки на Европейския съюз.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ВЗАИМНО ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ

ЧЛЕН 11.1

Определения

За целите на настоящата глава:

юрисдикция означава територията на Канада и всяка от нейните провинции и територии, или територията на всяка от държавите — членки на Европейския съюз, доколкото настоящото споразумение се прилага по отношение на тези територии в съответствие с член 1.3 (Географски обхват на прилагане);

преговарящ субект означава лице или организация на една от страните, което или която има право или е оправомощено(а) да договори споразумение относно взаимното признаване на професионалните квалификации („СВП“);

професионален опит означава ефективно и законно упражняване на дейност по предоставяне на услуга;

професионални квалификации означава квалификации, удостоверени посредством доказателство за официална образователно-квалификационна степен и/или професионален опит;

съответен орган означава орган или организация, определени в съответствие със законовите, подзаконовите или административните разпоредби да признават квалификациите и да разрешават упражняването на дадена професия в пределите на дадена юрисдикция; и

регулирана професия означава дейност по предоставяне на услуга, чието упражняване, включително използването на звание или наименование, е обвързано с притежаването на специфични квалификации по силата на законодателни, регулаторни или административни разпоредби.

ЧЛЕН 11.2

Цели и приложно поле

1. В настоящата глава се определя рамката за улесняване на справедлив, прозрачен и последователен режим за взаимно признаване на професионалните квалификации от страните, както и общите условия за договаряне на СВП.

2. Настоящата глава се прилага за професии, които са регулирани във всяка от страните, включително във всички или в някои държави — членки на Европейския съюз, и във всички или в някои провинции и територии на Канада.

3. Никоя страна не предоставя признаване по начин, който би представлявал средство за дискриминация при прилагането на нейните критерии за предоставяне на разрешение, лицензиране или сертифициране на доставчиците на услуги или би съставлявал прикрито ограничение за търговията с услуги.

4. СВП, прието съгласно настоящата глава, се прилага на цялата територия на Европейския съюз и на Канада.

ЧЛЕН 11.3

Водене на преговори по СВП

1. Всяка от страните насърчава съответните свои органи или професионални организации, когато това е подходящо, да разработват и да предоставят на Съвместния комитет по въпросите на взаимното признаване на професионалните квалификации („Комитет по СВП“), създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква б), съвместни препоръки относно предложените СВП.

2. Във всяка препоръка се представя оценка на потенциалната стойност на дадено СВП, въз основа на критерии като съществуващото равнище на отвореност на пазара, нуждите на отрасъла, както и възможностите за бизнес, като например броя на специалистите, които е вероятно да се възползват от това СВП, наличието на други СВП в сектора и очакваните печалби от гледна точка на икономическото и стопанското развитие. В допълнение в нея следва да се направи оценка на съвместимостта на режимите за лицензиране или за квалификация на страните, както и на предвидения подход за водене на преговори за дадено СВП.

3. В разумен срок Комитетът по СВП подлага препоръката на преглед с оглед осигуряване на съгласуваността ѝ с изискванията на настоящата глава. Ако тези изисквания са спазени, Комитетът по СВП набелязва необходимите стъпки за водене на преговори и всяка страна уведомява своите съответни компетентни органи за тези стъпки.

4. След това преговарящите субекти провеждат преговорите и представят проект на текст на СВП на Комитета по СВП.

5. След това Комитетът по СВП ще подложи на преглед проекта на СВП, за да се осигури неговата съгласуваност с настоящото споразумение.

6. Ако Комитетът по СВП е на мнение, че въпросното СВП е съгласувано с настоящото споразумение, той приема това СВП посредством решение, обвързано с условието за последващо уведомление на Комитета по СВП от всяка от страните за това, че са изпълнени съответните ѝ вътрешни изисквания. След като всяка от страните уведоми Комитета по СВП за това, решението става обвързващо за тях.

ЧЛЕН 11.4

Признаване

1. С предвиденото в дадено СВП признаване на професионални квалификации се дава възможност на доставчика на услуги да упражнява професионални дейности в приемащата юрисдикция по реда и условията на съответното СВП.

2. Ако професионалните квалификации на доставчик на услуги от една от страните се признават от другата страна съгласно СВП, съответните органи на приемащата юрисдикция предоставят на въпросния доставчик на услуги третиране, което е не по-малко благоприятно от предоставяното в подобни ситуации на подобен доставчик на услуги, чиито професионални квалификации са сертифицирани или удостоверени в рамките на юрисдикцията на самата страна.

3. Признаването по силата на СВП не може да бъде обвързано със:

а) изискване за притежаване на гражданство или изискване за пребиваване под каквато и да било форма на доставчика на услуги; или

б) условие образованието, опитът или обучението на доставчик на услуги да са били придобити в рамките на юрисдикцията на самата страна.

ЧЛЕН 11.5

Съвместен комитет по въпросите на взаимното признаване на професионалните квалификации

Комитетът по СВП, отговарящ за прилагането на член 11.3:

а) се състои и се председателства съвместно от представители на Канада и на Европейския съюз, които задължително са различни от съответните органи или професионалните организации, посочени в член 11.3, параграф 1. Списъкът на тези представители се утвърждава чрез размяна на писма;

б) провежда първото си заседание в срок от една година след влизането в сила на настоящото споразумение, а след това — при необходимост или както бъде решено;

в) приема свой собствен процедурен правилник;

г) улеснява обмена на информация за законови и подзаконови актове, политики и практики във връзка с нормите или критериите за разрешаване, лицензиране или сертифициране на регулираните професии;

д) прави публично достояние информацията за водените преговори по конкретни СВП и за изпълнението на тези СВП;

е) представя на Съвместния комитет по ВИТС доклад за напредъка по преговорите и изпълнението на отделните СВП; и

ж) по целесъобразност предоставя информация и допълва насоките, формулирани в приложение 11-А.

ЧЛЕН 11.6

Насоки за воденето на преговори по СВП и за сключването им

Страните формулират в приложение 11-А, като част от рамката за постигане на взаимно признаване на квалификациите, необвързващи насоки по отношение на воденето на преговори по СВП и за сключването им.

ЧЛЕН 11.7

Звена за контакт

Всяка от страните определя едно или повече звена за контакт за целите на административното обслужване по настоящата глава.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ВЪТРЕШНА НОРМАТИВНА УРЕДБА

ЧЛЕН 12.1

Определения

За целите на настоящата глава:

разрешение означава предоставеното позволение на лице да предоставя услуга или да упражнява всякаква друга икономическа дейност;

компетентен орган означава всяко равнище на управление на някоя от страните, или неправителствен орган, упражняващ правомощия, делегирани му от равнище на управление на една от страните, което или който предоставя дадено разрешение;

лицензионни процедури означава административните или процедурните правила, включително за изменението или подновяването на лиценз, които трябва да бъдат спазени, за да се установи съответствие с лицензионните изисквания;

лицензионни изисквания означава съществените изисквания, различни от квалификационните изисквания, които трябва да бъдат спазени, за да бъде получено, изменено или подновено дадено разрешение;

квалификационни процедури означава административните или процедурните правила, които трябва да бъдат спазени, за да се установи съответствие с квалификационните изисквания; и

квалификационни изисквания означава съществените изисквания, свързани с компетенциите, които трябва да бъдат спазени, за да бъде получено, изменено или подновено дадено разрешение.

ЧЛЕН 12.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мярка, приета или запазена в сила от една от страните, във връзка с лицензионните изисквания, лицензионните процедури, квалификационните изисквания или квалификационните процедури, които засягат:

а) трансграничното предоставяне на услуги, както е определено в член 9.1 (Определения);

б) предоставянето на услуги или упражняването на всякаква друга икономическа дейност чрез търговско присъствие на територията на другата страна, включително установяването на такова търговско присъствие; и

в) предоставянето на услуга чрез присъствието на физическо лице от другата страна на територията на страната, в съответствие с член 10.6 (Задължения в други глави), параграф 2.

2. Настоящата глава не се прилага по отношение на лицензионните изисквания, лицензионните процедури, квалификационните изисквания или квалификационните процедури:

а) по реда на съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от дадена страна, както е посочена в нейния списък към приложение I; или

б) свързани с един от следните сектори или дейности:

i) за Канада — културните индустрии и, съгласно посоченото в нейния списък към приложение II, социалните услуги, свързаните с коренното население въпроси, свързаните с малцинствата въпроси, услугите в областта на хазарта и игрите със залагания, както и водосъбирането, пречистването на води и водоснабдяването; и

ii) за ЕС като страна — аудио-визуалните услуги и, съгласно посоченото в неговия списък към приложение II, здравеопазването, образованието, социалните услуги, услугите в областта на хазарта и залаганията[21], както и услугите по водоснабдяване, пречистване на водите и водоразпределение.

[21] С изключение на Малта.

ЧЛЕН 12.3

Лицензионни и квалификационни изисквания и процедури

1. Всяка от страните гарантира, че лицензионните изисквания, квалификационните изисквания, лицензионните процедури или квалификационните процедури, които приема или запазва в сила, се основават на критерии, които изключват възможността компетентният орган да злоупотреби с правото си на свободна преценка.

2. Критериите, посочени в параграф 1, трябва да са:

а) ясни и прозрачни;

б) обективни; и

в) предварително определени и публично достъпни.

3. Страните признават, че упражняването на законоустановената свобода на преценка, предоставена на даден министър по отношение на решението за предоставяне на разрешение в обществен интерес, не води до несъответствие с параграф 2, буква в), при условие че тя се упражнява в съответствие с целта на приложимото законодателство и по начин, който не е произволен, и че нейното упражняване не е другояче несъвместимо с настоящото споразумение.

4. Параграф 3 не се прилага за лицензионните или квалификационните изисквания във връзка с професионална услуга.

5. Всяка от страните трябва да следи разрешенията да се издават незабавно след като компетентният орган установи, че условията за издаването на разрешението са били спазени, и след издаването му разрешението да породи правно действие своевременно, в съответствие с посочените в него ред и условия.

6. Всяка от страните поддържа или създава обикновени, арбитражни или административни съдилища или процедури, които, по искане на засегнат инвеститор или доставчик на услуги, съгласно определеното в член 8.1 (Определения) и член 1.1 (Определения с общо приложение), осигуряват незабавно преразглеждане на административни решения, засягащи предоставянето на услуга или упражняването на всякаква друга икономическа дейност и, когато това е оправдано, подходящи средства за правна защита. Ако тези процедури не са независими от органа, на който е възложено въпросното административно решение, всяка от страните гарантира, че процедурите се прилагат по начин, с който се осигурява обективно и безпристрастно преразглеждане.

7. Всяка от страните гарантира, че лицензионните или квалификационните процедури, които приема или запазва в сила, са възможно най-опростени и не усложняват, нито забавят неоправдано предоставянето на услуга или упражняването на всякаква друга икономическа дейност.

8. Таксите по разрешението, които може да се наложи да заплати заявител във връзка със своето заявление за издаване на разрешение, трябва да са разумни и съизмерими с направените разходи и сами по себе си да не ограничават предоставянето на услуга или упражняването на всякаква друга икономическа дейност.

9. Таксите по разрешението не включват заплащане за търгове, за използването на природни ресурси, авторски и лицензионни възнаграждения, тръжни процедури или други недискриминационни начини за възлагане на концесии, или задължителни вноски по предоставяне на универсални услуги.

10. Всяка от страните гарантира, че използваните от компетентния орган лицензионни или квалификационни процедури и решенията на компетентния орган в процеса по издаване на разрешения са безпристрастни по отношение на всички заявители. Компетентният орган следва да взема своите решения независимо и по-специално без да се отчита пред което и да е лице, което доставя услуга или упражнява всякаква друга икономическа дейност, за която се изисква разрешението.

11. Ако са предвидени конкретни срокове за заявленията за разрешение, заявителят следва да разполага с разумен срок за подаване на заявлението. Компетентният орган започва своевременно обработването на заявлението. При възможност заявленията се приемат в електронен формат при същите условия за автентичност като заявленията на хартиен носител.

12. Ако се прецени за целесъобразно, вместо оригиналните документи се приемат заверени копия.

13. Всяка от страните гарантира, че обработването на заявление за разрешение, включително достигането до окончателно решение, се извършва в разумен срок от подаването на пълно заявление. Всяка от страните следва да определи какъв е нормалният срок за обработка на заявленията.

14. По искане на заявител компетентният орган на дадена страна своевременно предоставя информация за статуса на заявлението.

15. Ако заявлението е счетено за непълно, компетентният орган на страната следва да уведоми в разумен срок заявителя, да посочи каква допълнителна информация се изисква за допълване на заявлението и да предостави на заявителя възможност да коригира пропуските.

16. Ако компетентният орган на страната отхвърли дадено заявление, той своевременно уведомява писмено заявителя. По искане на заявителя компетентният орган на страната му предоставя информация също така за основанията, поради които заявлението е отхвърлено, както и за сроковете за обжалване или искане на преразглеждане на решението. На заявителя следва да се разреши да подаде ново заявление в разумни срокове.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ФИНАНСОВИ УСЛУГИ

ЧЛЕН 13.1

Определения

За целите на настоящата глава:

трансграничен доставчик на финансови услуги от една от страните означава лице от една от страните, което извършва стопанска дейност по предоставяне на финансова услуга на територията на страната и се стреми да предоставя или предоставя финансова услуга чрез трансграничното предоставяне на тази услуга;

трансгранично предоставяне на финансови услуги или **трансгранична търговия с финансови услуги** означава предоставянето на финансова услуга:

а) от територията на една от страните на територията на другата страна; или

б) на територията на една от страните от лице от същата страна за лице от другата страна;

но не включва предоставянето на услуга на територията на една от страните от инвестиция на тази територия;

финансова институция означава доставчик, извършващ една или повече от операциите, определени като финансови услуги в настоящия член, ако доставчикът действа във връзка с доставянето на тези услуги като финансова институция, регулирана или подлежаща на надзор съгласно правото на страната, на чиято територия се намира, включително клон на територията на страната на въпросния доставчик на финансови услуги, чието главно управление се намира на територията на другата страна;

финансова институция от другата страна означава финансова институция, включително клон, който се намира на територията на една от страните и е контролиран от лице на другата страна;

финансова услуга означава услуга от финансово естество, включително застрахователни и свързани със застраховането услуги, банкови и други финансови услуги (с изключение на застраховане) и услуги, свързани със или спомагателни по отношение на услуга от финансово естество. Финансовите услуги включват следните дейности:

а) застрахователни и свързани със застраховането услуги

i) пряко застраховане (включително съзастраховане):

А) животозастраховане; или

Б) общо застраховане;

ii) презастраховане и ретроцесия;

iii) застрахователно посредничество, като например брокерство и агентство; или

iv) спомагателни застрахователни услуги, например консултации, актюерски услуги, оценка на риска и услуги по уреждане на спорове; и

б) банкови и други финансови услуги (с изключение на застраховане):

i) приемане от граждани на депозити и на други възстановими средства;

ii) предоставяне на заеми от всякакъв вид, включително потребителски кредити, ипотечни кредити, факторинг и финансиране на търговски сделки;

iii) финансов лизинг;

iv) всички услуги по плащания и парични преводи, включително кредитни, разплащателни и дебитни карти, пътнически чекове и банкови ордери;

v) гаранции и задължения;

vi) търговия за собствена сметка или за сметка на клиенти, независимо дали на борсовия пазар или на извънборсовия пазар или по друг начин, със следното:

А) инструменти на паричния пазар (включително чекове, полици или депозитни удостоверения);

Б) чуждестранна валута;

В) деривати, включително фючърси и опции;

Г) инструменти на валутния курс и лихвения процент, включително продукти като суапови споразумения и форуърдни лихвени споразумения;

Д) прехвърляеми ценни книжа; или

Е) други прехвърляеми инструменти и финансови активи, включително злато и сребро на кюлчета;

vii) участие в емитиране на всякакъв вид ценни книжа, включително поемане и действие като посредник (независимо дали държавно или частно) и предоставяне на услуги, свързани с такива емисии;

viii) парично брокерство;

ix) управление на активи, като управление на пари в брой или управление на портфейли, управление на всички форми на колективно инвестиране, управление на пенсионни фондове, попечителски, депозитни и доверителни услуги;

x) услуги по сетълмент и клиринг за финансови активи, включително ценни книжа, деривати и други прехвърляеми финансови инструменти;

xi) осигуряване и предаване на финансова информация, обработка на финансови данни и свързаното с това програмно осигуряване; или

xii) консултантски, посреднически и други спомагателни финансови услуги по всички дейности, включени в подточки i) — xi), включително кредитни референции и анализи, проучвания на инвестиции и портфейли от ценни книжа и консултации относно тях, както и консултации във връзка с придобиването и с корпоративното преструктуриране и стратегия;

доставчик на финансови услуги означава лице от една от страните, което извършва стопанска дейност по предоставяне на финансови услуги на територията на тази страна, без в това понятие да се включват публичноправните субекти;

инвестиция означава „инвестиция“ по смисъла на член 8.1 (Определения), с изключение на посочените в същия член „заеми“ и „дългови инструменти“, за които, за целите на настоящата глава, важи следното:

а) заем на финансова институция или дългов инструмент, емитиран от финансова институция, представлява инвестиция в посочената финансова институция само ако се третира като собствен капитал от страната, на чиято територия се намира финансовата институция; и

б) отпуснат заем или притежаван дългов инструмент от финансова институция, различен от заем или дългов инструмент на финансова институция, посочен в буква а), не представлява инвестиция;

В интерес на правната сигурност се уточнява, че:

в) осма глава (Инвестиции) се прилага за заем или дългов инструмент, доколкото той не попада в обхвата на настоящата глава; и

г) отпуснат заем или притежаван дългов инструмент от трансграничен доставчик на финансови услуги, различен от заем на финансова институция или дългов инструмент, емитиран от финансова институция, представлява инвестиция за целите на осма глава (Инвестиции), ако въпросният заем или дългов инструмент отговаря на критериите за инвестиции, определени в член 8.1 (Определения);

инвеститор означава „инвеститор“ съгласно определението в член 8.1 (Определения);

нова финансова услуга означава финансова услуга, която не се предоставя на територията на една от страните, но се предоставя на територията на другата страна и включва всяка нова форма на предоставяне на финансова услуга или продажбата на финансов продукт, който не се продава на територията на страната;

лице от една от страните означава „лице от една от страните“ съгласно определението в член 1.1 (Определения с общо приложение), като В интерес на правната сигурност се уточнява, че в понятието не се включва клон на предприятие от трета държава;

публичноправен субект означава:

а) правителство, централна банка или монетарна институция на една от страните, или субект, собственост на една от страните или контролиран от нея, който основно е ангажиран с изпълнението на управленски функции или с дейности с управленска цел, с изключение на субекти, занимаващи се по принцип с предлагането на финансови услуги при търговски условия; или

б) частноправен субект, изпълняващ функции, обичайно изпълнявани от централна банка или монетарна институция, когато упражнява въпросните функции; и

саморегулираща се организация означава всяка неправителствена организация, включително всяка борса или пазар на ценни книжа или на фючърси, клирингова агенция, друга организация или асоциация, която упражнява собствени или делегирани регулаторни правомощия или правомощия за надзор над доставчиците на финансови услуги или финансовите институции.

ЧЛЕН 13.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мерки, приети или запазени в сила от някоя от страните във връзка със:

а) финансовите институции от другата страна;

б) инвеститор от другата страна, както и инвестиция на този инвеститор, във финансова институция на територията на другата страна; и

в) трансграничната търговия с финансови услуги.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че разпоредбите на осма глава (Инвестиции) се прилагат по отношение на:

а) мярка във връзка с инвеститор от една от страните, както и с инвестиция на този инвеститор, в доставчик на финансови услуги, който не е финансова институция; и

б) мярка, различна от мярка във връзка с предоставянето на финансови услуги, във връзка с инвеститор от една от страните или с инвестиция на този инвеститор във финансова институция.

3. Член 8.10 (Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции), член 8.11 (Обезщетяване за загуби), член 8.12 (Отчуждаване), член 8.13 (Прехвърляния), член 8.14 (Суброгация), член 8.16 (Отказ за предоставяне на предимства) и член 8.17 (Формални изисквания) се инкорпорират в настоящата глава и стават част от нея.

4. Раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави) се инкорпорира в настоящата глава и става част от нея единствено по отношение на искове, в които се твърди, че някоя от страните е нарушила член 13.3 или член 13.4 по отношение на разширяването, ръководството, експлоатацията, управлението, поддържането, използването, владеенето и продажбата или разпореждането с финансова институция или с инвестиция във финансова институция, или член 8.10 (Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции), член 8.11 (Обезщетяване за загуби), член 8.12 (Отчуждаване), член 8.13 (Прехвърляния) или член 8.16 (Отказ за предоставяне на предимства)

5. Настоящата глава не се прилага за мерки, приети или запазени в сила от някоя от страните във връзка със:

а) дейности или услуги, представляващи част от публична пенсионна схема или от законоустановена система за социална сигурност; или

б) дейности или услуги, осъществявани за сметка на страната, с гаранцията или при използване на финансовите ресурси на страната, включително нейните публичноправни субекти,

с уговорката, че настоящата глава се прилага дотолкова, доколкото някоя от страните допуска дейностите или услугите, посочени в буква а) или б), да бъдат осъществявани от нейните финансови институции в конкуренция с публичноправен субект или с финансова институция.

6. Дванадесета глава (Вътрешна нормативна уредба) се инкорпорира в настоящата глава и става част от нея. В интерес на правната сигурност се уточнява, че член 12.3 (Лицензионни и квалификационни изисквания и процедури) се прилага по отношение на упражняването на законоустановената свобода на преценка от страна на финансовите регулаторни органи на страните.

7. Разпоредбите на дванадесета глава (Вътрешна нормативна уредба), инкорпорирани в настоящата глава по силата на параграф 6, не се прилагат по отношение на лицензионните изисквания, лицензионните процедури, квалификационните изисквания или квалификационните процедури:

а) по силата на несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от Канада, съгласно посоченото в нейния списък към приложение III-A;

б) по силата на несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от Европейския съюз, съгласно посоченото в неговия списък към приложение I, доколкото такава мярка се отнася до финансови услуги; и

в) съгласно посоченото в член 12.2 (Приложно поле), параграф 2, буква б), доколкото такава мярка се отнася до финансови услуги.

ЧЛЕН 13.3

Национално третиране

1. Член 8.6 (Национално третиране) се инкорпорира в настоящата глава и става част от нея, и се прилага за третирането на финансови институции и на инвеститори от другата страна и на техните инвестиции във финансови институции.

2. Третирането, предоставяно от някоя от страните на нейните собствени инвеститори и на инвестициите на нейните собствени инвеститори съгласно член 8.6 (Национално третиране), параграфи 1 и 2, означава третирането, предоставяно на нейните собствени финансови институции и на инвестициите на нейните собствени инвеститори във финансови институции.

ЧЛЕН 13.4

Третиране като най-облагодетелствана нация

1. Член 8.7 (Третиране като най-облагодетелствана нация) се инкорпорира в настоящата глава и става част от нея, и се прилага за третирането на финансови институции и на инвеститори от другата страна и на техните инвестиции във финансови институции.

2. Третирането, предоставяно от някоя от страните на инвеститори от трета държава и на инвестиции на инвеститори от трета държава съгласно член 8.7 (Третиране като най-облагодетелствана нация), параграфи 1 и 2, означава третирането, предоставяно на финансови институции на трета държава и на инвестиции на инвеститори от трета държава във финансови институции.

ЧЛЕН 13.5

Признаване на пруденциални мерки

1. Страна може да признае пруденциална мярка на трета държава при прилагането на мярка, попадаща в обхвата на настоящата глава. Това признаване може да бъде:

а) предоставено едностранно;

б) постигнато чрез хармонизация или по друг начин; или

в) на основание на споразумение или договореност с третата държава.

2. Страна, предоставяща признаване на пруденциална мярка, трябва да даде подходяща възможност на другата страна да докаже, че съществуват обстоятелства, при които е налице или ще бъде налице равностойност на нормативната уредба, надзора, прилагането на нормативната уредба и ако е целесъобразно, на процедурите относно обмена на информация между страните.

3. Ако страна признае пруденциална мярка съгласно параграф 1, буква в) и ако съществуват описаните в параграф 2 обстоятелства, страната трябва да даде подходяща възможност на другата страна да договори присъединяването си към споразумението или договореността, или да договори сравнимо споразумение или сравнима договореност.

ЧЛЕН 13.6

Достъп до пазара

1. По отношение на финансова институция от другата страна или по отношение на достъпа до пазара чрез установяването на финансова институция от инвеститор от другата страна, никоя от страните не приема и не запазва в сила — независимо дали се касае за цялата територия на страната или за територия на национално, провинциално, териториално, регионално или местно равнище на управление — мярка, с която:

а) се налагат ограничения по отношение на:

i) броя на финансовите институции, независимо дали под формата на количествени квоти, монополи, доставчици на услуги с изключителни права или на изискването за тест за икономическа необходимост;

ii) общата стойност на сделките по финансовите услуги или активи, под формата на количествени квоти или на изискването за тест за икономическа необходимост;

iii) общия брой на операциите в областта на финансовите услуги или общото количество на предоставените услуги, изразени като определени количествени единици, под формата на квоти или на изискването за тест за икономическа необходимост;

iv) участието на чуждестранен капитал от гледна точка на лимита на максималния размер на чуждестранно акционерно участие във финансови институции или общата стойност на отделните или съвкупните чуждестранни инвестиции във финансови институции; или

v) общия брой физически лица, които могат да бъдат наети в рамките на определен сектор на финансовите услуги или които дадена финансова институция може да наеме и които са необходими за предоставянето на определена финансова услуга и са пряко свързани с нейното предоставяне, под формата на количествени квоти или на изискването за тест за икономическа необходимост; или

б) се ограничават видовете правни субекти или се изискват специфични видове правни субекти или съвместни предприятия, посредством които финансова институция може да упражнява стопанска дейност.

2. Член 8.4 (Достъп до пазара), параграф 2 се инкорпорира в настоящия член и става част от него.

3. В интерес на правната сигурност се уточнява, че:

а) страна може да налага ред, условия и процедури относно разрешаването на установяване и разширяване на дадено търговско присъствие дотолкова, доколкото с това не се заобикаля задължението на страната по параграф 1 и при условие че те са съвместими с другите разпоредби на настоящата глава; и

б) настоящият член не възпрепятства никоя от страните да изисква от финансова институция да предоставя определени финансови услуги посредством отделни правни субекти ако, съгласно правото на страната, наборът от финансови услуги, предоставян от финансовата институция, не може да бъде предоставен посредством един субект.

ЧЛЕН 13.7

Трансгранично предоставяне на финансови услуги

1. Член 9.3 (Национално третиране), член 9.4 (Формални изисквания) и член 9.6 (Достъп до пазара) се инкорпорират в настоящата глава и стават част от нея, и се прилагат за третирането на трансграничните доставчици на финансови услуги, предоставящи финансовите услуги, посочени в приложение 13-А.

2. Третирането, предоставяно от дадена страна на нейните собствени доставчици на услуги и услуги съгласно член 9.3 (Национално третиране), параграф 2, означава третирането, предоставяно на нейните собствени доставчици на финансови услуги и финансови услуги.

3. Мерките, които никоя от страните не може да приема или да запазва в сила по отношение на доставчици на услуги и услуги от другата страна съгласно член 9.6 (Достъп до пазара), означава мерки по отношение на трансгранични доставчици на финансови услуги от другата страна, предоставящи финансови услуги.

4. Член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация) се инкорпорира в настоящата глава и става част от нея, и се прилага за третирането на трансгранични доставчици на финансови услуги от другата страна.

5. Третирането, предоставяно от дадена страна на доставчици на услуги и на услуги от трета държава съгласно член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация), означава третирането, предоставяно на доставчици на финансови услуги от трета държава и на финансови услуги от трета държава.

6. Всяка от страните разрешава на лицата, намиращи се на нейната територия, и на своите граждани, независимо от това къде се намират, да закупуват финансови услуги от трансгранични доставчици на финансови услуги от другата страна, намиращи се на територията на въпросната друга страна. С това задължение не се изисква от дадена страна да разрешава на такива доставчици да упражняват стопанска дейност или извършват промоционална дейност на нейната територия. Всяка от страните може да определя значението на изразите „упражняване на стопанска дейност“ и „извършване на промоционална дейност“ за целите на настоящия член, в съответствие с параграф 1.

7. За посочените в приложение 13-А финансови услуги всяка от страните разрешава на трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна да предлагат финансова услуга — след отправяне на искане или уведомление до съответния регулатор, ако това се изисква — чрез всякакви нови форми на предоставяне, или да продават финансови продукти, които не се продават на територията на страната, когато първата страна разрешава на своите собствени доставчици на финансови услуги да предлагат такива услуги или да продават такива продукти съгласно своето право в подобни ситуации.

ЧЛЕН 13.8

Висше ръководство и съвети на директорите

Никоя от страните не може да изисква дадена финансова институция от другата страна да назначава за членове на висшето ръководство или на съвета на директорите физически лица, които да бъдат с национална принадлежност към конкретна държава.

ЧЛЕН 13.9

Изисквания за постигнати резултати

1. Страните следва да договорят по отношение на инвестициите във финансовите институции такива дисциплиниращи разпоредби относно изискванията за постигнати резултати, каквито се съдържат в член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати).

2. Ако три години след влизането в сила на настоящото споразумение страните не се споразумеят относно такива дисциплиниращи разпоредби, по искане на една от страните член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати) следва да се инкорпорира в настоящата глава и да стане част от нея, и да се прилага за инвестициите във финансови институции. За тази цел понятието „инвестиция“ в член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати) означава „инвестиция във финансова институция на нейната територия“.

3. В срок от 180 дни след успешното договаряне от страните на дисциплиниращите разпоредби относно изискванията за резултатност съгласно параграф 1 или след отправено от някоя от страните искане за инкорпориране на член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати) в настоящата глава съгласно параграф 2, според случая, всяка от страните може да измени своя списък, както се изисква. Всяко изменение трябва да бъде ограничено до изброяването на резерви относно съществуващите мерки, които не са в съответствие със задължението за изисквания за постигнати резултати съгласно настоящата глава, за Канада — в раздел А от нейния списък към приложение III, а за Европейския съюз — в неговия списък към приложение I. Член 13.10, параграф 1 се прилага за такива мерки по отношение на дисциплиниращите разпоредби относно изискванията за резултатност, договорени съгласно параграф 1, или на член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати), инкорпориран в настоящата глава съгласно параграф 2, според случая.

ЧЛЕН 13.10

Резерви и изключения

1. Членове 13.3, 13.4, 13.6 и 13.8 не се прилагат по отношение на:

а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от една от страните на равнището на:

i) Европейския съюз, съгласно изложеното в неговия списък към приложение I;

ii) управление на национално равнище, съгласно изложеното от Канада в раздел А от нейния списък към приложение III или от Европейския съюз в неговия списък към приложение I;

iii) управление на провинциално, териториално или регионално равнище, съгласно изложеното от Канада в раздел А от нейния списък към приложение III или от Европейския съюз в неговия списък към приложение I; или

iv) управление на местно равнище;

б) продължаването или незабавното подновяване на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало непосредствено преди изменението, с членове 13.3, 13.4, 13.6 или 13.8.

2. Член 13.7 не се прилага по отношение на:

а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от една от страните на равнището на:

i) Европейския съюз, съгласно изложеното в неговия списък към приложение I;

ii) управление на национално равнище, съгласно изложеното от Канада в раздел А от нейния списък към приложение III или от Европейския съюз в неговия списък към приложение I;

iii) управление на провинциално, териториално или регионално равнище, съгласно изложеното от Канада в раздел А от нейния списък към приложение III или от Европейския съюз в неговия списък към приложение I; или

iv) управление на местно равнище;

б) продължаването или незабавното подновяване на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало до влизането в сила на настоящото споразумение, с член 13.7.

3. Членове 13.3, 13.4, 13.6, 13.7 и 13.8 не се прилагат за мярка, която Канада приема или запазва в сила по отношение на финансови услуги, съгласно изложеното в раздел Б от нейния списък към приложение III, или за мярка, която Европейският съюз приема или запазва в сила по отношение на финансови услуги, съгласно изложеното в неговия списък към приложение II.

4. Ако някоя от страните е формулирала резерва по член 8.4 (Достъп до пазара), член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати), член 8.6 (Национално третиране), член 8.7 (Третиране като най-облагодетелствана нация), член 8.8 (Висше ръководство и съвети на директорите), член 9.3 (Национално третиране), член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация) или член 9.6 (Достъп до пазара) в своя списък към приложение I или II, резервата представлява и резерва по членове 13.3, 13.4, 13.6, 13.7 или 13.8, или по всякаква дисциплинираща разпоредба относно изискванията за постигнати резултати, договорени съгласно член 13.9, параграф 1, или инкорпорирани в настоящата глава съгласно член 13.9, параграф 2, според случая, дотолкова, доколкото въпросната мярка, сектор, подсектор или дейност, посочени в резервата, попадат в обхвата на настоящата глава.

5. След датата на влизане в сила на настоящото споразумение никоя страна не може да приема мярка или поредица от мерки, които попадат в обхвата на раздел Б от списъка на Канада към приложение III или в обхвата на списъка на Европейския съюз към приложение II и които изискват, пряко или непряко, по причина на своята национална принадлежност даден инвеститор от другата страна да продаде или да се разпореди по друг начин с инвестиция, съществуваща към момента, в който мярката или серията от мерки станат ефективни.

6. По отношение на правата върху интелектуална собственост дадена страна може да ползва дерогация от членове 13.3 и 13.4 и от всякаква дисциплинираща разпоредба относно трансфера на технологии във връзка с изискванията за постигнати резултати, договорени съгласно член 13.9, параграф 1, или инкорпорирани в настоящата глава съгласно член 13.9, параграф 2, според случая, ако ползването на дерогация е допустимо съгласно Споразумението ТРИПС, включително освобожданията по Споразумението ТРИПС, приети съгласно член IX от Споразумението за СТО.

7. Членове 13.3, 13.4, 13.6, 13.7, 13.8 и 13.9 не се прилагат по отношение на:

а) възлагане, осъществявано от дадена страна, на поръчки за стоки или услуги, закупувани за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им в предоставянето на стока или услуга за търговска продажба, независимо дали тези поръчки са „попадащи в обхвата поръчки“ по смисъла на член 19.2 (Приложно поле и обхват); или

б) субсидии или държавно подпомагане във връзка с търговията с услуги, предоставяни от дадена страна.

ЧЛЕН 13.11

Ефикасно и прозрачно регулиране

1. Всяка от страните гарантира, че всички мерки с общо приложение, за които се прилага настоящата глава, се управляват административно по обоснован, обективен и безпристрастен начин.

2. Всяка от страните гарантира, че нейните законови и подзаконови актове, процедури и административни актове с общо приложение във връзка с всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящата глава, в кратки срокове се публикуват или се предоставят на разположение по начин, който дава възможност на заинтересованите лица и на другата страна да се запознаят с тях. Доколкото това е възможно, всяка от страните:

а) публикува предварително всякакви такива мерки, които предлага да приеме;

б) предоставя на заинтересованите лица и на другата страна разумна възможност да направят коментари по така предложените мерки; и

в) предоставя разумен срок от момента на окончателното публикуване на мерките до датата, от която те започват да пораждат действие.

За целите на настоящата глава тези изисквания заменят залегналите в разпоредбите на член 27.1 (Публикуване).

3. Всяка от страните поддържа или създава подходящи механизми за отговор в разумен срок на запитване от страна на заинтересовано лице относно мерки с общо приложение, попадащи в обхвата на настоящата глава.

4. Когато инвеститор във финансова институция, трансграничен доставчик на услуги или финансова институция от другата страна подаде пълно заявление във връзка с предоставянето на финансови услуги, съответният регулаторен орган излиза с административно решение в разумен срок, обоснован от сложността на заявлението и от установения нормален срок за обработката на заявлението. За Канада този разумен срок е 120 дни. Регулаторният орган незабавно уведомява заявителя за решението. Ако не е практически възможно да се изготви решение в разумен срок, регулаторният орган незабавно уведомява заявителя за това и полага усилия да изготви решението възможно най-скоро. В интерес на правната сигурност се уточнява, че дадено заявление не се счита за пълно, докато не бъдат проведени всички съответни изслушвания и докато регулаторният орган не получи цялата необходима информация.

ЧЛЕН 13.12

Саморегулиращи се организации

Ако една от страните изисква от финансова институция или от трансграничен доставчик на финансови услуги от другата страна да членува, да участва или да има достъп до саморегулираща се организация, за да предоставя финансова услуга във или към територията на тази страна, или ако страната предоставя предимство или преимущество при предоставянето на финансова услуга посредством саморегулираща се организация, то предявяващата тези изисквания страна трябва да гарантира, че саморегулиращата се организация спазва задълженията, произтичащи от настоящата глава.

ЧЛЕН 13.13

Системи за плащане и клиринг

По реда и условията за предоставяне на национално третиране всяка от страните предоставя на доставчиците на финансови услуги от другата страна, установени на нейна територия, достъп до системите за плащане и клиринг, управлявани от дадена страна, или от субект, упражняващ делегирано му от страна държавно правомощие, както и до официалните механизми за финансиране и рефинансиране, които са на разположение в хода на обичайната стопанска дейност. Настоящият член не предоставя достъп до инструментите на кредитора от последна инстанция, с които разполага страната.

ЧЛЕН 13.14

Нови финансови услуги

1. Всяка от страните, след отправяне на искане или уведомление до съответния регулатор, ако такова се изисква, разрешава на финансова институция от другата страна да предоставя всякакви нови финансови услуги, каквито първата страна би позволила да бъдат предоставяни, съгласно нейното право, от нейните собствени финансови институции в подобни ситуации.

2. Всяка страна може да определя институционалната и правната форма, под която може да бъде предлагана новата финансова услуга, и може да изисква издаване на разрешение за предоставянето на такава услуга. Ако се изисква разрешение, решение се взема в разумен срок, като разрешението може да бъде отказано само от съображения за предпазливост.

3. Настоящият член не възпрепятства финансова институция на една от страните да подаде заявление до другата страна с оглед евентуално разрешаване на предоставянето на финансова услуга, която не се предоставя на територията на нито една от страните. За въпросното заявление се прилага правото на страната, получила заявлението, а не задълженията по настоящия член.

ЧЛЕН 13.15

Предаване и обработка на информацията

1. Всяка от страните позволява на финансова институция или на трансграничен доставчик на финансови услуги от другата страна да предава информация в електронен или друг формат, към и извън нейната територия, за целите на обработката на данни, когато такава обработка се изисква в рамките на обичайната дейност на финансовата институция или на трансграничния доставчик на финансови услуги.

2. Всяка от страните поддържа подходящи защитни мерки за опазване на неприкосновеността на личния живот, по-специално по отношение на предаването на лични данни. Ако предаването на финансова информация включва лични данни, в тези случаи прехвърлянето се извършва в съответствие със законодателството, уреждащо защитата на личните данни на територията на страната, от която се прави прехвърлянето.

ЧЛЕН 13.16

Пруденциално изключение

1. Настоящото споразумение не възпрепятства никоя от страните да приема или да запазва в сила разумни мерки от пруденциални съображения, включително:

а) закрила на инвеститорите, вложителите, титулярите на полици или лицата, към които финансовата институция, трансграничният доставчик на финансови услуги или доставчикът на финансови услуги има фидуциарно задължение;

б) запазването на безопасността, стабилността, интегритета или финансовата отговорност на финансова институция, трансграничен доставчик на финансови услуги или доставчик на финансови услуги; или

в) гарантиране на интегритета и стабилността на финансовата система на дадена страна.

2. Без да се засягат другите средства за пруденциално регулиране на трансграничната търговия с финансови услуги, всяка от страните може да изисква регистрация на трансграничните доставчици на финансови услуги от другата страна и на финансовите инструменти.

3. При спазване на разпоредбите на членове 13.3 и 13.4 дадена страна може да забрани от пруденциални съображения конкретна финансова услуга или дейност. Такава забрана не може да се прилага за всички финансови услуги или за цял подсектор на финансовите услуги, като например банковите услуги.

ЧЛЕН 13.17

Специфични изключения

1. Настоящото споразумение не се прилага по отношение на мерки, предприемани от публичноправен субект с цел осъществяване на монетарна или свързана с валутния курс политика. Настоящият параграф не засяга задълженията на страна по член 8.5 (Изисквания за постигнати резултати), член 8.13 (Прехвърляния) или член 13.9.

2. Настоящото споразумение не изисква от никоя от страните да предоставя или да разрешава достъп до информация за дейностите и сметките на отделни клиенти, трансгранични доставчици на финансови услуги и финансови институции или до всякаква поверителна информация, чието евентуално разгласяване би възпрепятствало прилагането на специфични мерки във връзка с регулаторни и надзорни разпоредби или закони, или по друг начин би противоречало на обществения интерес, или би накърнило легитимни търговски интереси на конкретни предприятия.

ЧЛЕН 13.18

Комитет по финансовите услуги

1. Комитетът по финансовите услуги, създаден по силата на член 26.2, параграф 1, буква е) (Специализирани комитети), се състои от представители на органите, отговарящи за политиката в областта на финансовите услуги, с експертни знания в сферата, попадаща в обхвата на настоящата глава. За Канада представител в Комитета е длъжностно лице от Министерство на финансите на Канада или от неговия правоприемник.

2. Комитетът по финансовите услуги взема решения по взаимно съгласие.

3. Комитетът по финансовите услуги заседава веднъж годишно или с определена от него друга периодичност и изпълнява функции, свързани със:

а) надзора по прилагането на настоящата глава;

б) провеждането на диалог по отношение на регулирането на сектора на финансовите услуги с цел да се подобри взаимното познаване на съответните регулаторни системи на страните и да се осъществява сътрудничество при разработването на международни стандарти, примери за което са дадени в текста на Договорността относно диалога по отношение на регулирането на сектора на финансовите услуги, фигуриращ в приложение 13-B; и

в) прилагането на член 13.21.

ЧЛЕН 13.19

Консултации

1. Една от страните може да поиска консултации с другата страна по всякакви произтичащи от настоящото споразумение въпроси, които засягат финансовите услуги. Другата страна разглежда добронамерено така отправеното искане.

2. Всяка от страните гарантира, че длъжностните лица в състава на нейната делегация за участие в консултации съгласно параграф 1, имат съответните експертни знания в областта, попадаща в обхвата на настоящата глава. За Канада това означава длъжностни лица от Министерство на финансите на Канада или от неговия правоприемник.

ЧЛЕН 13.20

Уреждане на спорове

1. За уреждане на спорове, възникващи във връзка с настоящата глава, се прилага двадесет и девета глава (Уреждане на спорове), с измененията съгласно настоящия член.

2. Ако страните не успеят да се споразумеят за състава на арбитражния състав, сформиран за разглеждане на спор, възникнал във връзка с настоящата глава, се прилага член 29.7 (Състав на арбитражния състав). Независимо от това всички препратки към списъка на арбитрите, съставен съгласно член 29.8 (Списък на арбитрите), се разбират като препратки към списъка на арбитрите, съставен съгласно настоящия член.

3. Съвместният комитет по ВИТС може да състави списък от най-малко 15 лица, избрани въз основа на тяхната обективност, надеждност и способност за разумна преценка, които желаят и са способни да изпълняват функциите на арбитри. Списъкът съдържа три подсписъка: по един подсписък за всяка страна и един подсписък с лица, които не са граждани на нито една от страните, които да изпълняват функциите на председатели. Всеки подсписък съдържа най-малко пет лица. Съвместният комитет по ВИТС може да подложи на преглед списъка по всяко време и следи списъкът да е в съответствие с настоящия член.

4. Включените в списъка арбитри трябва да имат експертни знания или опит във връзка със законовите или подзаконовите актове в областта на финансовите услуги или с прилагането на тези актове, което може да включва нормативната уредба относно доставчиците на финансови услуги. Арбитрите, изпълняващи функциите на председатели, трябва да имат опит и като съветници, членове на експертна група или арбитри в производства по уреждане на спорове. Арбитрите трябва да са независими, да изпълняват функциите си в личното си качество и да не приемат инструкции от нито една организация или правителство. Те трябва да спазват кодекса за поведение, фигуриращ в приложение 29-Б (Кодекс за поведение).

5. В случай че арбитражен състав констатира, че дадена мярка не е в съответствие с настоящото споразумение и че мярката засяга:

а) сектора на финансовите услуги и всеки друг сектор, страната ищец може да преустанови предоставянето в сектора на финансовите услуги на предимства, които оказват въздействие, равностойно на въздействието на въпросната мярка в сектора на финансовите услуги на страната; или

б) само сектор, различен от сектора на финансовите услуги, страната ищец не може да преустановява предоставянето на предимства в сектора на финансовите услуги.

ЧЛЕН 13.21

Инвестиционни спорове в сферата на финансовите услуги

1. Раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави), с направените с настоящия член и с приложение 13-Б изменения, се прилага за:

а) инвестиционни спорове, отнасящи се до мерки, за които се прилага настоящата глава, и в които инвеститор твърди, че страна е действала в нарушение на член 8.10 (Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции), член 8.11 (Обезщетяване за загуби), член 8.12 (Отчуждаване), член 8.13 (Прехвърляния), член 8.16 (Отказ за предоставяне на предимства), член 13.3 или член 13.4; или

б) инвестиционни спорове, започнати по реда на раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави), при които се прави позоваване на член 13.16, параграф 1.

2. В случай на инвестиционен спор по параграф 1, буква а) или ако ответникът се позове на член 13.16, параграф 1 в срок от 60 дни от подаването на подаването на иск до Съда съгласно член 8.23 (Предявяване на иск пред Съда), в съответствие с член 8.27, параграф 7 (Сформиране на Съда) се сформира подразделение на Съда измежду лицата в списъка, съставен съгласно член 13.20, параграф 3. Ако ответникът се позове на член 13.16, параграф 1 в срок от 60 дни от подаването на иск, когато става въпрос за инвестиционен спор, различен от спор по параграф 1, буква а), приложимият срок за сформирането на подразделение на Съда в съответствие с член 8.27, параграф 7 (Сформиране на Съда) започва да тече от датата, на която ответникът се позове на член 13.16, параграф 1. Ако Съвместният комитет по ВИТС не направи назначенията по реда на член 8.27, параграф 2 (Сформиране на Съда) в срока, предвиден в член 8.27, параграф 17 (Сформиране на Съда), която и да било от страните по спора може да поиска от генералния секретар на Международния център за разрешаване на инвестиционни спорове („ICSID“) да избере членовете на Съда измежду лицата в списъка, съставен съгласно член 13.20. Ако към датата на подаване на иска по реда на член 8.23 (Предявяване на иск пред Съда) списъкът по член 13.20 не е съставен, генералният секретар на ICSID избира членовете на Съда измежду лицата, предложени от едната или от двете страни, в съответствие с член 13.20.

3. Ответникът може писмено да отнесе въпроса до Комитета по финансовите услуги, който да излезе с решение дали и до каква степен изключението съгласно член 13.16, параграф 1 представлява валидна защита по отношение на иска. Такова отнасяне на въпроса трябва да се направи не по-късно от определената от Съда дата, на която ответникът трябва да представи своето писмено насрещно изявление. Ако ответникът отнесе въпроса до Комитета по финансовите услуги съгласно настоящия параграф, сроковете или производствата, посочени в раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави), се преустановяват.

4. При отнасяне на въпрос съгласно параграф 3 съответният комитет — Комитетът по финансовите услуги или Съвместният комитет по ВИТС, според случая, може да вземе съвместно решение дали и до каква степен позоваването на член 13.16, параграф 1 представлява валидна защита по отношение на иска. Комитетът по финансовите услуги или Съвместният комитет по ВИТС, според случая, предава копие от съвместното решение на инвеститора и на Съда, ако такъв е сформиран. Ако заключението в съвместното решение е, че позоваването на член 13.16, параграф 1 представлява валидна защита по отношение на всички части на иска в тяхната цялост, се счита, че инвеститорът е оттеглил иска си и е направил отказ от него в съответствие с член 8.35 (Отказ от иск). Ако заключението в съвместното решение е, че позоваването на член 13.16, параграф 1 представлява валидна защита по отношение само на части от иска, то по отношение на тези части от иска съвместното решение е задължително за Съда. В този случай описаното в параграф 3 преустановяване на сроковете или на производствата престава да се прилага и инвеститорът може да продължи с останалите части от иска.

5. Ако Съвместният комитет по ВИТС не вземе съвместно решение в срок от три месеца от датата, на която въпросът е бил отнесен до него от Комитета по финансовите услуги, описаното в параграф 3 преустановяване на сроковете или на производствата престава да се прилага и инвеститорът може да продължи със своя иск.

6. По искане на ответника Съдът може да реши като предварителен въпрос дали и до каква степен позоваването на член 13.16, параграф 1 представлява валидна защита по отношение на иска. Пропуск на ответника да се възползва от възможността да отправи такова искане не накърнява правото му да се позове на член 13.16, параграф 1 в своя защита на по-късен етап от производството. Съдът не прави неблагоприятен извод от факта, че Комитетът по финансовите услуги или Съвместният комитет по ВИТС не е достигнал до съвместно решение в съответствие с приложение 13-Б.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

УСЛУГИ ПО МЕЖДУНАРОДЕН МОРСКИ ТРАНСПОРТ

ЧЛЕН 14.1

Определения

За целите на настоящата глава:

услуги по митническо оформяне или **услуги по митническо посредничество** означава изпълняването, срещу възнаграждение или по договор, на митническите формалности относно вноса, износа или посредством превоза на товари, независимо от това дали тези услуги представляват основната или вторичната дейност на доставчика на услуги;

услуги по подреждане и складиране на контейнери означава съхраняването, уплътняването, демонтирането или поправката на контейнери и предоставянето им за изпращане на товари, независимо дали в пристанищните райони или на сушата;

многомодална или „от врата до врата“ транспортна операция означава превозването на товари с единен транспортен документ при използване на повече от един вид транспорт, включително международна отсечка по море;

услуги за фидерни превози означава предварителното и последващото транспортиране по море на международни товари, включително в контейнери, като товари на части и сухи или течни насипни товари, между пристанища, намиращи се на територията на една от страните. В интерес на правната сигурност се уточнява, че по отношение на Канада услугите за фидерни превози може да включват транспортирането между морето и вътрешните води, съгласно определението за „вътрешни води“ в *Customs Act*, R.S.C. 1985, c.1 (2nd Supp.) (Закон за митниците);

международни товари означава товари, транспортирани чрез морски плавателни съдове между пристанище на една от страните и пристанище на другата страна или на трета държава, или между пристанище на държава — членка на Европейския съюз, и пристанище на друга държава — членка на Европейския съюз;

услуги по международен морски транспорт означава превоз на пътници или товари чрез морски плавателен съд между пристанище на една от страните и пристанище на другата страна или на трета държава, или между пристанище на държава — членка на Европейския съюз, и пристанище на друга държава — членка на Европейския съюз, както и директно договаряне с доставчици на други услуги в областта на транспорта с цел осъществяване на многомодална или „от врата до врата“ транспортна операция, но не и предоставянето на такива други услуги в областта на транспорта;

доставчици на услуги по международен морски транспорт означава:

а) предприятие на една от страните, съгласно определението в член 1.1 (Определения с общо приложение), и клон на всякакъв такъв субект; или

б) предприятие, съгласно определението в член 1.1 (Определения с общо приложение), на трета държава, притежавано или контролирано от граждани на една от страните, ако неговите плавателни съдове са регистрирани в съответствие със законодателството на въпросната страна и плават под знамето на тази страна; или

в) клон на предприятие на трета държава, осъществяващо съществена стопанска дейност на територията на една от страните, който се занимава с предоставянето на услуги по международен морски транспорт. В интерес на правната сигурност се уточнява, че осма глава (Инвестиции) не се прилага по отношение на такъв клон;

услуги на морски агенции означава представляването в качеството на агент в дадена географска зона на търговските интереси на една или няколко морски линии или корабоплавателни дружества за следните цели:

а) маркетинг и продажба на услуги за морски транспорт и на свързани услуги, от оформяне на офертата до фактурирането, издаване на коносаменти от името на дружествата, покупка и препродажба на необходимите свързани услуги, подготовка на документите и предоставяне на необходимата търговска информация; и

б) организиране, от името на дружествата, на временния престой на плавателния съд или поемането на товари при необходимост;

спомагателни морски услуги означава услуги по обработка на товари за морски транспорт, услуги по митническо оформяне, услуги по подреждане и складиране на контейнери, услуги на морски агенции, морски спедиторски услуги и услуги по съхранение и складиране;

услуги по обработка на товари за морски транспорт означава осъществяването, организирането и надзора на:

а) товаренето или разтоварването на товари на или от кораб;

б) закрепването или освобождаването на товар; и

в) приемането или предаването и съхраняването на товари преди експедирането или след разтоварването им,

от пристанищни дружества или дружества — оператори на терминал, но не включва дейностите на докерите, в случаите, в които тази работна сила е организирана независимо от пристанищните дружества или дружествата — оператори на терминал;

морски спедиторски услуги означава организирането и контролът на дейностите по превоз от името на изпращачите, посредством предоставянето на такива услуги като уреждането на транспортни и свързани услуги, групиране и опаковане на товари, изготвяне на документи и предоставяне на необходимата търговска информация;

услуги по съхранение и складиране означава услуги по съхранение на замразени или охладени стоки, услуги по складирането на течности или газове в резервоари и други услуги по съхранение или складиране.

ЧЛЕН 14.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мерки, приети или запазени в сила от някоя от страните във връзка с предоставянето на услуги по международен морски транспорт[22]. В интерес на правната сигурност се уточнява, че такива мерки са обект също така на осма глава (Инвестиции) и девета глава (Трансгранична търговия с услуги), според случая.

[22] Настоящата глава не се прилага за риболовни кораби, съгласно определението в правото на дадена страна.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че в допълнение към член 8.6 (Национално третиране), член 8.7 (Третиране като най-облагодетелствана нация), член 9.3 (Национално третиране) и член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация), никоя от страните не може да приема или да запазва в сила мерки по отношение на:

а) плавателен съд, предоставящ услуга по международен морски транспорт и плаващ под знамето на другата страна[23]; или

б) доставчик на услуги по международен морски транспорт от другата страна,

с които предоставя третиране, което е по-малко благоприятно от третирането, предоставяно от тази страна в подобни ситуации на нейните собствени плавателни съдове или доставчици на услуги по международен морски транспорт, или на плавателни съдове или доставчици на услуги по международен морски транспорт от трета държава, по отношение на:

а) достъпа до пристанища;

б) използването на пристанищната инфраструктура и услуги, като теглене на буксир и пилотаж;

в) използването на допълнителни морски услуги, както и налагането на свързаните с тях такси и налози;

г) достъпа до митническите съоръжения; или

д) предоставянето на корабни стоянки и на съоръжения за товарене и разтоварване[24].

---

[23] За целите на настоящата глава, за Европейския съюз „плаващ под знамето на една от страните“ означава плаващ под знамето на държава — членка на Европейския съюз.

[24] Настоящият параграф не се прилага за плавателни съдове или доставчици на услуги по международен морски транспорт, които са обект на *Споразумението за мерките на пристанищната държава с цел предотвратяване, възпиране и премахване на незаконния, недекларирам и нерегулиран риболов*, подписано в Рим на 22 ноември 2009 г.

ЧЛЕН 14.3

Задължения

1. Всяка от страните позволява на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна да преместват своите собствени или взети под наем празни контейнери между пристанищата на първата страна, когато това се прави безвъзмездно.

2. Всяка от страните позволява на доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна да предоставят услуги за фидерни превози между пристанищата на първата страна.

3. Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила договореност за споделяне на превоза на товари с трета държава по отношение на каквито и да било услуги по международен морски транспорт, включително отнасящи се до търговията със сухи и течни насипни товари и редовните търговски линии.

4. Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила мерки, с които се изисква всички или част от каквито и да било международни товари да бъдат превозвани изключително от плавателни съдове, регистрирани в съответната страна или притежавани или контролирани от граждани на съответната страна.

5. Никоя от страните не може да приема или да запазва в сила мерки, с които възпрепятства доставчиците на услуги по международен морски транспорт от другата страна да договарят многомодални или „от врата до врата“ транспортни операции директно с други доставчици на услуги по транспорт.

ЧЛЕН 14.4

Резерви

1. Член 14.3 не се прилага по отношение на:

а) съществуваща несъответстваща на изискванията мярка, запазена в сила от една от страните на равнището на:

i) Европейския съюз, съгласно изложеното в неговия списък към приложение I;

ii) национално правителство, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I;

iii) управление на провинциално, териториално или регионално равнище, съгласно изложеното в списъка на тази страна към приложение I; или

iv) управление на местно равнище;

б) продължаването или незабавното подновяване на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а); или

в) изменение на несъответстваща на изискванията мярка, посочена в буква а), доколкото изменението не намалява съответствието на мярката, съществувало непосредствено преди изменението, с член 14.3.

2. Член 14.3 не се прилага за мярка, която дадена страна приема или запазва в сила по отношение на сектори, подсектори или дейности, съгласно изложеното в нейния списък към приложение II.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ

ЧЛЕН 15.1

Определения

За целите на настоящата глава:

връзка за принос означава връзка за предаване на радио- и телевизионни сигнали до център за програмна продукция;

разходоориентиран означава основаващ се на разходите и може да включва различни методологии за изчисляване на разходите за различните съоръжения или услуги;

предприятие означава „предприятие“ съгласно определението в член 8.1 (Определения);

основни съоръжения означава съоръжения на обществена далекосъобщителна преносна мрежа или услуга, които:

а) се предоставят изключително или основно от един или от ограничен брой доставчици; и

б) не могат да бъдат икономически или технически заместени по приемлив начин за предоставянето на услуга;

взаимно свързване означава свързването на доставчици, осигуряващи обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, с цел да се позволи на потребителите на даден доставчик да общуват с потребителите на друг доставчик и да имат достъп до услугите, предоставяни от друг доставчик;

вътрешнофирмени комуникации означава телекомуникациите, чрез които дадено предприятие осъществява общуването в рамките на предприятието или със или между своите дъщерни дружества, клонове и — съобразно законодателството на дадена страна — свързани дружества, но не включва търговските или нетърговските услуги, които се предоставят на предприятия, които не са свързани дъщерни дружества, клонове или свързани дружества, или които се предлагат на клиенти или на потенциални клиенти. За целите на настоящото определение понятията „дъщерни дружества“, „клонове“ и където е приложимо, „свързани дружества“, са съгласно определеното от всяка от страните;

линии под наем означава телекомуникационни съоръжения между две или повече определени точки, които са заделени за специално определена употреба или за да бъдат на разположение на конкретен клиент или на други потребители по избор на клиента;

основен доставчик означава доставчик, който има способността съществено да въздейства на условията за участие, по отношение на цената и предлагането, на съответния пазар на обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, в резултат на:

а) контрол върху основни съоръжения; или

б) използване на позициите си на пазара;

крайна точка на мрежата означава физическият терминал, при който потребител получава достъп до обществена далекосъобщителна преносна мрежа;

преносимост на номерата означава възможността крайните потребители на обществени далекосъобщителни преносни услуги да запазват, на същото географско положение, същите телефонни номера без влошаване на качеството, надеждността или удобството, когато преминават от един към друг доставчик на сходни обществени далекосъобщителни преносни услуги;

обществена далекосъобщителна преносна мрежа означава инфраструктурата за обществени далекосъобщения, която позволява осъществяването на далекосъобщения между и сред определени крайни точки на мрежата;

обществена далекосъобщителна преносна услуга означава далекосъобщителна преносна услуга, за която една от страните изисква, изрично или фактически, да бъде предлагана на обществеността на общо основание, което включва предаване в реално време на предоставена от клиент информация между две или повече точки, без по веригата да настъпва каквато и да е промяна във формата или съдържанието на информацията на клиента. Тази услуга може да включва, наред с друго, гласови телефонни услуги, услуги по пренос на данни с пакетна комутация, услуги по пренос на данни с верижна комутация, телексни, телеграфни, факсимилни услуги, услуги на частни линии под наем, мобилни и персонални комуникационни услуги и системи;

регулаторен орган означава структурата, отговаряща за регулирането на телекомуникациите;

далекосъобщителни услуги означава всички услуги, състоящи се в предаването и приемането на сигнали чрез всякакви електромагнитни средства, и изключва стопанската дейност, изразяваща се в предоставяне на съдържание чрез далекосъобщителни средства; и

потребител означава предприятие или физическо лице, което ползва или иска да получи публично достъпна далекосъобщителна услуга.

ЧЛЕН 15.2

Приложно поле

1. Настоящата глава се прилага за мерки, приети или запазени в сила от някоя от страните и свързани с далекосъобщителни мрежи или услуги, при запазване на правото на дадена страна да ограничи предлагането на услуга в съответствие с резервите си, както е посочено в нейния списък към приложение I или II.

2. Настоящата глава не се прилага за мерки на страна, засягащи предаването чрез каквито и да било далекосъобщителни средства, включително телевизионно и радиоразпръскване и кабелно разпространение, на радио- или телевизионни програми, предназначени за приемане от обществеността. В интерес на правната сигурност се уточнява, че настоящата глава се прилага по отношение на връзка за принос.

3. С настоящата глава:

а) не се изисква от никоя от страните да оправомощи доставчик на услуги от другата страна да създава, изгражда, придобива, наема, експлоатира или предоставя далекосъобщителни мрежи или услуги, различни от изрично предвидените в настоящото споразумение; или

б) не се изисква от никоя от страните — или не се изисква от никоя от страните да задължи доставчик на услуги — да създава, изгражда, придобива, наема, експлоатира или предоставя далекосъобщителни мрежи или услуги, които не се предлагат на обществеността на общо основание.

ЧЛЕН 15.3

Достъп до и използване на обществените далекосъобщителни преносни мрежи или услуги

1. Всяка от страните гарантира, че на предприятията от другата страна е предоставен достъп до и те могат да използват обществените далекосъобщителни преносни мрежи или услуги при разумни и недискриминационни условия и ред, включително по отношение на качеството, техническите стандарти и спецификации[25]. Страните прилагат това задължение, наред с другото, съгласно посоченото в параграфи 2 — 6.

2. Всяка от страните гарантира, че предприятията от другата страна имат достъп до и използват всяка обществена далекосъобщителна преносна мрежа или услуга, предлагана в рамките на държавата или отвъд нейните граници, включително частни линии под наем, и за тази цел гарантира, при спазване на условията по параграфи 5 и 6, че на тези предприятия е разрешено:

а) да закупуват или да наемат и да свързват терминал или друго оборудване, което взаимодейства с обществената телекомуникационна преносна мрежа;

б) да свързват частните взети под наем или собствени линии с обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги на тази страна или с взетите под наем или собствени линии на друго предприятие;

в) да използват експлоатационни протоколи по свой избор; и

г) да осъществяват функции по прехвърляне, предаване на сигнали и обработване.

[25] **Недискриминационно** третиране означава третиране, не по-малко благоприятно от третирането, предоставено на всяко друго предприятие при използването на сходни обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги в сходни ситуации.

3. Всяка от страните гарантира, че предприятията от другата страна могат да използват обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги за предаване на информация на нейна територия или през нейните граници, включително за вътрешнофирмени комуникации на тези предприятия, и за достъп до информацията, съдържаща се в бази данни или съхранени под друга, предназначена за разчитане чрез машина форма, на територията на всяка от страните.

4. В допълнение към член 28.3 (Общи изключения), и независимо от разпоредбата на параграф 3, страните вземат подходящи мерки за защита:

а) на сигурността и на поверителността на обществените далекосъобщителни преносни услуги; и

б) на неприкосновеността на личния живот на потребителите на обществени далекосъобщителни преносни услуги,

при спазване на изискването, че тези мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация или за прикрито ограничаване на търговията.

5. Всяка от страните гарантира, че не се налагат други условия относно достъпа до и използването на обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги освен условията, необходими за:

а) обезпечаване на отговорностите, свързани с предоставянето на обществена услуга, на доставчиците на обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги и в частност способността на тези доставчици да осигуряват достъп до своите мрежи или услуги за обществеността на общо основание;

б) защита на техническата цялост на обществените далекосъобщителни преносни мрежи или услуги; или

в) гарантиране, че доставчиците на услуги от другата страна не предоставят услуги, за които има ограничение съгласно формулираните от страната резерви, както е посочено в нейния списък към приложение I или II.

6. При условие че изпълняват критериите по параграф 5, условията за достъп до и използване на обществените далекосъобщителни преносни мрежи и услуги могат да включват:

а) ограничения относно препродажбата или споделеното използване на тези услуги;

б) изискване за използване на определени технически интерфейси, включително интерфейсни протоколи, за осъществяване на връзка с такива мрежи или услуги;

в) изисквания, когато това е необходимо, във връзка с оперативната съвместимост на тези услуги;

г) одобрение на типа за терминал или друго оборудване, което взаимодейства с мрежата, и технически изисквания относно свързването на това оборудване към мрежите;

д) ограничения относно свързването на частни взети под наем или собствени линии с тези мрежи или услуги, или с взети под наем или собствени линии на друго предприятие; и

е) уведомяване, регистриране и лицензиране.

ЧЛЕН 15.4

Защитни мерки в областта на конкуренцията спрямо основните доставчици

1. Всяка от страните поддържа подходящи мерки с цел да не се позволи на доставчици, които — самостоятелно или взети заедно — се явяват основни доставчици, да създават или да продължават антиконкурентни практики.

2. Антиконкурентните практики, посочени в параграф 1, включват:

а) участие в антиконкурентно кръстосано субсидиране;

б) използване на получена от конкурентите информация с нарушаващи конкуренцията последици; и

в) несвоевременно предоставяне на други доставчици на услуги на техническа информация за основни съоръжения и на информация, която е от значение за търговската дейност и която им е необходима, за да предоставят услуги.

ЧЛЕН 15.5

Достъп до основни съоръжения

1. Всяка от страните гарантира, че всеки основен доставчик на нейната територия предоставя на разположение своите основни съоръжения, които могат да включват, наред с другото, мрежови елементи, оперативни обслужващи системи или обслужващи структури, на доставчици на далекосъобщителни услуги от другата страна при разумни и недискриминационни условия и ред и при разходоориентирани цени.

2. Всяка от страните може да определи, в съответствие със своите закони, тези основни съоръжения, за които се изисква да бъдат предоставени на разположение на нейната територия.

ЧЛЕН 15.6

Взаимно свързване

1. Всяка от страните гарантира, че всеки основен доставчик на нейната територия предоставя взаимно свързване:

а) във всяка технически пригодна точка в мрежата;

б) при недискриминационни ред, условия (включително технически стандарти и спецификации) и цени;

в) при качество, което е не по-лошо от осигуряваното за собствените му подобни услуги, за подобни услуги на несвързани доставчици на услуги или за собствените му дъщерни дружества или други свързани дружества;

д) своевременно, при ред, условия (включително технически стандарти и спецификации) и разходоориентирани цени, които са прозрачни, разумни — с оглед на икономическата изпълнимост, и са в достатъчна степен самостоятелно обособени, така че доставчикът да не трябва да заплаща за мрежови компоненти или съоръжения, които не са му необходими за услугите, които трябва да предлага; и

е) при поискване, в допълнителни точки освен крайните точки на мрежата, предлагани на мнозинството потребители, като се заплащат такси, които отразяват разходите за изграждане на необходимите допълнителни съоръжения.

2. Доставчик, който има разрешение да предоставя далекосъобщителни услуги, има правото да договаря ново споразумение за взаимно свързване с други доставчици на обществени далекосъобщителни преносни мрежи и услуги. Всяка от страните гарантира, че от основните доставчици се изисква да определят референтно предложение за взаимно свързване или да договарят споразумения за взаимно свързване с другите доставчици на далекосъобщителни мрежи и услуги.

3. Всяка от страните гарантира, че доставчиците на обществени далекосъобщителни преносни услуги, придобили информация от друг такъв доставчик по време на процеса на договаряне на условията за взаимосвързаност, ползват тази информация единствено за целите, за които тя е предоставена, и зачитат във всеки един момент поверителността на предаваната или съхраняваната информация.

4. Всяка от страните гарантира, че процедурите, приложими за взаимно свързване с основен доставчик, са публично достъпни.

5. Всяка от страните гарантира, че всеки основен доставчик прави публично достояние своите споразумения за взаимно свързване или референтно предложение за взаимно свързване, ако това е целесъобразно.

ЧЛЕН 15.7

Разрешение за предоставяне на далекосъобщителни услуги

Всяка от страните следва да гарантира, че винаги, когато е възможно, разрешението за предоставяне на далекосъобщителни услуги се издава въз основа на опростена процедура за уведомяване.

ЧЛЕН 15.8

Универсална услуга

1. Всяка от страните има правото да определя вида на задълженията за универсална услуга, която желае да поддържа.

2. Всяка от страните гарантира, че административното прилагане на всякакви мерки относно универсалната услуга, които тя приема или запазва в сила, се осъществява по прозрачен, обективен, недискриминационен и неутрален по отношение на конкуренцията начин. Всяка от страните гарантира също така, че всякакво задължение за универсална услуга, което тя налага, не е по-обременяващо от необходимото за вида универсална услуга, дефинирана от страната.

3. Всички доставчици следва да се ползват от правото на предоставяне на универсална услуга. Ако даден доставчик трябва да бъде определен за доставчик на универсална услуга, страната гарантира, че подборът се прави по ефикасен, прозрачен и недискриминационен начин.

ЧЛЕН 15.9

Ограничени ресурси

1. Всяка от страните управлява своите процедури относно разпределянето и ползването на ограничени ресурси, включително честоти, номера и право на преминаване, по обективен, навременен, прозрачен и недискриминационен начин.

2. Независимо от разпоредбите на член 8.4 (Достъп до пазара) и член 9.6 (Достъп до пазара), дадена страна може да приема или да запазва в сила мярка, с която се разпределя и се предоставя радиочестотният спектър и с която се управляват честотите. Съответно всяка от страните си запазва правото да установява и прилага свои политики за управлението на радиочестотния спектър и на честотите, при което може да ограничава броя на доставчиците на обществени далекосъобщителни преносни услуги. Всяка от страните също така си запазва правото да разпределя честотните ленти, като взема предвид актуалните и бъдещите нужди.

3. Всяка от страните прави публично достояние текущото положение по отношение на разпределените честотни ленти, но от нея не се изисква да посочва подробно честотите, разпределени за специфично ползване от държавните органи.

ЧЛЕН 15.10

Преносимост на номерата

Всяка от страните гарантира, че доставчиците на обществени далекосъобщителни преносни услуги на нейната територия предоставят преносимост на номерата при разумни условия.

ЧЛЕН 15.11

Регулаторен орган

1. Всяка от страните гарантира, че нейният регулаторен орган е юридически отделен и функционално независим от който и да е доставчик на далекосъобщителни преносни мрежи, услуги или оборудване, включително ако дадена страна запазва собствеността или контрола върху доставчик на далекосъобщителни преносни мрежи или услуги.

2. Всяка от страните гарантира, че решенията и процедурите на нейния регулаторен орган са безпристрастни по отношение на всички участници на пазара и тяхното административно прилагане се осъществява по прозрачен и навременен начин.

3. Всяка от страните гарантира, че нейният регулаторен орган разполага с достатъчно правомощия, за да регулира сектора, включително като се гарантира, че този орган има правомощието:

а) да изисква от доставчиците на далекосъобщителни преносни мрежи или услуги да предоставят всякаква информация, която регулаторният орган счита за необходима, за да упражнява своите отговорности; и

б) да осигурява изпълнението на своите решения във връзка със задълженията, посочени в членове 15.3 — 15.6, посредством подходящи санкции, които може да включват финансови санкции, нареждания за предприемане на коригиращи действия или спиране на действието или отнемане на лицензи.

ЧЛЕН 15.12

Разрешаване на спорове в областта на далекосъобщенията

Сезиране на регулаторните органи

1. В допълнение към член 27.3 (Административни производства) и член 27.4 (Преразглеждане и обжалване), всяка от страните гарантира, че:

а) предприятията могат своевременно да се обърнат към нейния регулаторен орган за разрешаване на спорове с доставчици на обществени далекосъобщителни преносни мрежи или услуги във връзка с въпросите, които попадат в обхвата на членове 15.3 — 15.6 и които, съгласно правото на страната, са от компетентността на регулаторния орган. По целесъобразност регулаторният орган издава задължително решение за разрешаване на спора в разумен срок; и че

б) доставчиците на далекосъобщителни мрежи или услуги от другата страна, които са поискали достъп до основни съоръжения или взаимно свързване с основен доставчик на територията на страната, могат, в разумен и публично определен срок, да се обърнат към регулаторен орган за разрешаване на спорове с този основен доставчик във връзка с подходящите ред, условия и цени за взаимното свързване или за достъпа.

Обжалване и преразглеждане на определения или решения на регулаторния орган

2. Всяка от страните гарантира, че дадено предприятие, чиито интереси са неблагоприятно засегнати от определение или решение на регулаторен орган, може да постигне преразглеждане на определението или решението от безпристрастен и независим съдебен, квазисъдебен или административен орган, както е предвидено в правото на съответната страна. Този съдебен, квазисъдебен или административен орган предоставя на предприятието писмено мотивите за своето определение или решение. Всяка от страните гарантира, че тези определения или решения, подлежащи на обжалване или допълнително преразглеждане, се изпълняват от регулаторния орган.

3. Наличието на заявление за преразглеждане по съдебен път не представлява основание за неспазване на определението или решението на регулаторния орган, освен ако съответният съдебен орган не преустанови действието на това определение или решение.

ЧЛЕН 15.13

Прозрачност

1. В допълнение към член 27.1 (Публикуване) и член 27.2 (Предоставяне на информация) и в допълнение към другите разпоредби на настоящата глава, свързани с публикуването на информация, всяка от страните прави публично достояние:

а) отговорностите на регулаторния орган, като прави това в лесно достъпна и ясна форма, по-специално в случаите, когато тези отговорности са възложени на повече от един орган;

б) своите мерки, свързани с обществените далекосъобщителни преносни мрежи или услуги, включително:

i) нормативната уредба на дейността на нейния регулаторен орган, заедно с основанието за тази нормативна уредба;

ii) тарифите и другите условия и ред във връзка с обслужването;

iii) спецификациите на техническите интерфейси;

iv) условията за свързване на терминал или на друго оборудване с обществените далекосъобщителни преносни мрежи;

v) изискванията за уведомяване, притежаване на разрешение, регистриране или лицензиране, ако има такива; и

в) информация за органите, отговарящи за подготовката, изменението и приемането на мерки, свързани със стандартите.

ЧЛЕН 15.14

Въздържане от действия

Страните признават значението на един конкурентен пазар за постигане на легитимните цели на обществената политика в областта на далекосъобщителните услуги. За тази цел и в степента, предвидена в нейното право, всяка от страните може да се въздържи от прилагането на даден нормативен акт за конкретна телекомуникационна услуга, когато се установи, след извършване на анализ на пазара, че е постигната ефективна конкуренция.

ЧЛЕН 15.15

Връзка с други глави

В случай на несъответствие между настоящата глава и друга глава, настоящата глава има превес в рамките на несъответствието.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

ЧЛЕН 16.1

Определения

За целите на настоящата глава:

доставка означава компютърна програма, текст, видео, изображение, звукозапис или друг вид доставка, която е цифрово кодирана; и

електронна търговия означава търговия, извършвана чрез електронни средства, самостоятелно или в съчетание с други информационни и комуникационни технологии.

ЧЛЕН 16.2

Цел и приложно поле

1. Страните признават, че електронната търговия увеличава възможностите за търговия и икономически растеж в много сектори и потвърждават приложимостта на правилата на СТО за електронната търговия. Те се споразумяват да насърчават развитието на електронната търговия помежду си, по-специално като си сътрудничат по въпроси, възникващи във връзка с електронната търговия, в съответствие с разпоредбите на настоящата глава.

2. Настоящата глава не поражда задължение за дадена страна да позволява предаване на доставки по електронен път, освен ако това е в съответствие със задълженията на страната по силата на друга разпоредба от настоящото споразумение.

ЧЛЕН 16.3

Мита върху електронните доставки

1. Никоя от страните не може да налага мита, такси или налози за доставки, предавани по електронен път.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че параграф 1 не възпрепятства никоя от страните да налага вътрешни данъци или други вътрешни такси за доставки, предавани по електронен път, при условие че посочените данъци или такси са наложени по съгласуван с настоящото споразумение начин.

ЧЛЕН 16.4

Доверие и сигурност в електронната търговия

Всяка от страните трябва да приеме или да запази в сила законови и подзаконови актове или административни мерки за защита на личните данни на ползвателите, които участват в електронната търговия, като същевременно надлежно взема предвид международните стандарти за защита на данните на съответните международни организации, в които членуват и двете страни.

ЧЛЕН 16.5

Общи разпоредби

Като се има предвид потенциалът на електронната търговия като средство за социално и икономическо развитие, страните признават значимостта на:

а) яснотата, прозрачността и предвидимостта в техните национални регулаторни рамки за улесняването във възможно най-голяма степен на развитието на електронната търговия;

б) оперативната съвместимост, иновациите и конкуренцията за улесняването на електронната търговия; и

в) улесняването на използването на електронната търговия от малките и средните предприятия.

ЧЛЕН 16.6

Диалог в областта на електронната търговия

1. Като признават глобалния характер на електронната търговия, страните се договарят да поддържат диалог по въпроси, възникващи във връзка с електронната търговия и отнасящи се, наред с другото, до:

а) признаването на удостоверенията за електронен подпис, издадени на граждани, и улесняването на трансграничното предоставяне на удостоверителни услуги;

б) отговорността на посредниците в предоставянето на услуги по отношение на предаването или съхраняването на информация;

в) третирането на непоискани електронни търговски съобщения; и

г) защитата на личните данни и защитата на потребителите и предприятията от измамни и заблуждаващи търговски практики в сферата на електронната търговия.

2. Диалогът по параграф 1 може да бъде под формата на обмен на информация между страните относно техните съответни законови и подзаконови актове и други мерки по тези въпроси, както и на обмен на опит по прилагането на тези законови и подзаконови актове и други мерки.

3. Като признават глобалния характер на електронната търговия, страните потвърждават значението на активното участие в многостранни форуми за насърчаване на развитието на електронната търговия.

ЧЛЕН 16.7

Връзка с други глави

В случай на несъответствие между настоящата глава и друга глава от настоящото споразумение, другата глава има превес в рамките на несъответствието.

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА

ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЯ

ЧЛЕН 17.1

Определения

За целите на настоящата глава:

антиконкурентно поведение на предприятията означава антиконкурентни споразумения, съгласувани практики или договорки между конкуренти, антиконкурентни практики от страна на предприятие с господстващо положение на пазара, и сливания със значителни антиконкурентни последици; и

услуга от общ икономически интерес означава, за Европейския съюз, услуга, която не може да бъде предоставена по удовлетворителен начин и при условия, като например цена, обективни качествени характеристики, непрекъснатост и достъп до услугата, отговарящи на публичния интерес, от предприятие, извършващо дейност при нормални пазарни условия. Оказването на услуга от общ икономически интерес трябва да бъде възложено от държавата на едно или повече предприятия чрез възлагане на обществена услуга, при което се определят задълженията на въпросните предприятия и на държавата.

ЧЛЕН 17.2

Политика на конкуренция

1. Страните признават значението на свободната и ненарушена конкуренция за своите търговски отношения. Страните си дават сметка, че антиконкурентното поведение на предприятията може да наруши правилното функциониране на пазарите и да компрометира ползите от либерализацията на търговията.

2. Страните предприемат подходящи мерки, за да забранят антиконкурентното поведение на предприятията, като признават, че такива мерки ще допринесат за постигането на целите на настоящото споразумение.

3. Страните си сътрудничат по въпроси, свързани със забраната на антиконкурентното поведение на предприятията в зоната за свободна търговия в съответствие със *Споразумението между Европейските общности и правителството на Канада по отношение на прилагането на законите на конкуренцията*, съставено в Бон на 17 юни 1999 г.

4. Посочените в параграф 2 мерки трябва да са в съответствие с принципите на прозрачност, недопускане на дискриминация и справедливост на процедурите. Изключенията при прилагането на законодателството в областта на конкуренцията трябва да се правят в условия на прозрачност. Всяка от страните трябва да предоставя на другата страна публичната информация относно такива изключения, предоставени съгласно законодателството в областта на конкуренцията.

ЧЛЕН 17.3

Прилагане на политиката на конкуренция по отношение на предприятията

1. Всяка от страните гарантира, че посочените в член 17.2, параграф 2 мерки се прилагат за страните в степента, изисквана от нейното законодателство.

2. В интерес на правната сигурност се уточнява, че:

а) в Канада — *Competition Act*, R.S.C. 1985, c. C-34 (Закон за защита на конкуренцията) е задължителен и се прилага за юридическо лице, представител на Короната или на провинция, по отношение на търговските дейности на юридическото лице, осъществявани в конкуренция, независимо дали реална или потенциална, с други лица в степента, в която би се прилагал, ако представителят не е представител на Короната. Такива представители може да бъдат държавни предприятия, монополи и предприятия, на които са предоставени специални или изключителни права или привилегии; и

б) в Европейския съюз — за държавните предприятия, монополите и предприятията, на които са предоставени специални права или привилегии, се прилагат разпоредбите на Европейския съюз относно конкуренцията. Независимо от това тези правила се прилагат за предприятията, на които е възложено да предоставят услуги от общ икономически интерес или които имат характер на фискален монопол, доколкото прилагането на тези правила не възпрепятства юридически или фактически изпълнението на специфичните задачи, които са им възложени.

ЧЛЕН 17.4

Уреждане на спорове

Никоя от разпоредбите на настоящата глава не подлежи на каквато и да било форма на уреждане на спорове по реда на настоящото споразумение.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ, МОНОПОЛИ И ПРЕДПРИЯТИЯ, НА КОИТО СА ПРЕДОСТАВЕНИ СПЕЦИАЛНИ ПРАВА ИЛИ ПРИВИЛЕГИИ

ЧЛЕН 18.1

Определения

За целите на настоящата глава:

попадащ в обхвата субект означава:

а) монопол

б) доставчик на стоки или услуги, ако е един от малко на брой доставчици на стоки или услуги, оправомощени или установени от някоя от страните, официално или фактически, и страната в значителна степен препятства конкуренцията между тези доставчици на своята територия;

в) субект, на когото някоя от страните е предоставила, официално или фактически, специални права или привилегии да доставя стока или услуга, съществено влияейки върху възможностите на друго предприятие да доставя същите стоки или услуги в същата географска област при по същество равностойни условия и допускайки субектът да не бъде подложен, изцяло или частично, на конкурентен натиск или на пазарни ограничения[26]; или

г) държавно предприятие;

да се определи означава да се установи или разреши монопол или да се разшири обхватът на монопол така, че да обхваща допълнителна стока или услуга;

в съответствие с търговските условия означава в съответствие с обичайните стопански практики на частно предприятие в съответния търговски или промишлен сектор; и

недискриминационно третиране означава по-доброто от националното третиране и третирането като най-облагодетелствана нация, съгласно определеното в настоящото споразумение.

[26] В интерес на правната сигурност се уточнява, че издаването на лицензи на ограничен брой предприятия при разпределянето на ограничен ресурс чрез прилагането на обективни, пропорционални и недискриминационни критерии само по себе си не е специално право.

ЧЛЕН 18.2

Приложно поле

1. Страните потвърждават отново своите съществуващи права и задължения по член XVII, алинеи 1 — 3 от ГАТТ от 1994 г., по Договореността относно тълкуването на член XVII от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г. и по член VIII, алинеи 1 и 2 от ГАТС, като всички те се инкорпорират в настоящото споразумение и стават част от него.

2. Настоящата глава не се прилага за възлагане, осъществявано от дадена страна, на поръчки за стоки или услуги, закупувани за целите на правителството, а не за търговска препродажба или с оглед използването им в предоставянето на стоки или услуги за търговска продажба, независимо дали тези поръчки са „попадащи в обхвата поръчки“ по смисъла на член 19.2 (Приложно поле и обхват).

3. Членове 18.4 и 18.5 не се прилагат за секторите, посочени в член 8.2 (Приложно поле) и член 9.2 (Приложно поле).

4. Членове 18.4 и 18.5 не се прилагат за мярка на попадащ в обхвата субект, ако за същата мярка, в случай че е била приета или запазена в сила от дадена страна, се прилага формулирана от въпросната страна резерва по отношение на задължение за национално третиране или третиране като най-облагодетелствана нация, съгласно изложеното в списъка на страната към приложение I, II или III.

ЧЛЕН 18.3

Държавни предприятия, монополи и предприятия, на които са предоставени специални права или привилегии

1. Без да се засягат правата и задълженията на страните, произтичащи от настоящото споразумение, никоя от разпоредбите на настоящата глава не възпрепятства някоя от страните да определя или запазва държавно предприятие или монопол, или да предоставя на предприятие специални права или привилегии.

2. Никоя от страните не изисква попадащ в обхвата субект да действа по начин, който противоречи на настоящото споразумение, нито го насърчава да действа по такъв начин.

ЧЛЕН 18.4

Недискриминационно третиране

1. Всяка от страните гарантира, че на нейната територия попадащ в обхвата субект предоставя недискриминационно третиране на попадаща в обхвата инвестиция, на стока от другата страна или на доставчик на услуги от другата страна при покупката или продажбата на стока или услуга.

2. Ако попадащ в обхвата субект, описан в букви б) — г) от определението за „попадащ в обхвата субект“ в член 18.1, действа в съответствие с член 18.5, параграф 1, за страната, на чиято територия се намира попадащият в обхвата субект, се счита, че спазва посочените в параграф 1 задължения по отношение на този попадащ в обхвата субект.

ЧЛЕН 18.5

Търговски съображения

1. Всяка от страните гарантира, че при закупуването и продажбата на стоки всеки попадащ в обхвата субект на нейната територия действа в съответствие с търговските съображения, включително по отношение на цената, качеството, наличността, пускането на пазара, транспортирането и другите ред и условия на закупуване или продажба, както и при закупуването или доставянето на услуги, включително когато тези стоки или услуги се доставят като инвестиция или са резултат от инвестиция на инвеститор от другата страна.

2. При условие че поведението на попадащия в обхвата субект е в съответствие с разпоредбите на член 18.4 и на седемнадесета глава (Политика на конкуренция), задължението по параграф 1 не се прилага:

а) в случай на монопол — за постигането на целта, за която е създаден монополът или за която са предоставени специални права или привилегии, като например задължение за предоставяне на обществена услуга или регионално развитие; или,

б) в случай на държавно предприятие — за изпълняването на неговото публично предназначение.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДЪРЖАВНИ ПОРЪЧКИ

ЧЛЕН 19.1

Определения

За целите на настоящата глава:

търговски стоки или услуги означава стоки или услуги от вид, който се продава или предлага за продажба основно на търговския пазар на недържавни купувачи за недържавни цели и обикновено се купува от недържавни купувачи за недържавни цели;

строителна услуга означава услуга, която има за цел изпълнението, независимо по какъв начин, на строителство на съоръжения и сгради въз основа на раздел 51 от Временната централна класификация на продуктите на Организацията на обединените нации („CPC“);

електронен търг означава повтарящ се процес, който включва електронни средства за представянето от страна на доставчиците на нови цени или на нови стойности за количествено измерими неценови елементи на офертата, свързани с критериите за оценка, или и двете, водещи до класиране или повторно класиране на офертите;

в писмена форма или **писмено** означава всеки израз с думи или цифри, който може да бъде прочетен, възпроизведен и впоследствие съобщен. Това може да включва електронно предадена и съхранена информация;

ограничена тръжна процедура означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят се свързва с доставчик или доставчици по свой избор;

мярка означава всеки закон, подзаконов акт, процедура, административни насоки или практика, или всяко действие на възложителя, свързано с попадаща в обхвата поръчка;

списък за многократно използване означава списък с доставчици, определени от даден възложител като отговарящи на условията за участие в този списък, който възложителят възнамерява да използва повече от веднъж;

обявление за предстояща поръчка означава обявление, публикувано от възложител, с което се канят заинтересованите доставчици да подадат заявление за участие, оферта, или и двете;

компенсация означава всяко условие или инициатива, с които се насърчава местното развитие или се подобряват сметките на платежния баланс на дадена страна, каквото е използването на местно съдържание, лицензирането на технологии, инвестициите, насрещната търговия или подобни дейности или изисквания;

открита тръжна процедура означава метод за възлагане на поръчки, при който всички заинтересовани доставчици могат да подадат оферта;

лице означава „лице“ съгласно определението в член 1.1 (Определения с общо приложение);

възложител означава всеки субект, попадащ в обхвата на приложение 19-1, 19-2 или 19-3 от списъка на дадена страна за достъпа до пазара за настоящата глава;

квалифициран доставчик означава доставчик, когото даден възложител признава за отговарящ на условията за участие;

селективна тръжна процедура означава метод за възлагане на поръчки, при който възложителят кани само квалифицирани доставчици да подадат оферта;

услуги включва строителни услуги, освен ако е посочено друго;

стандарт означава документ, одобрен от признат орган, който предоставя за широко и многократно използване правила, указания или характеристики за стоки или услуги или свързаните с тях процеси и производствени методи, спазването на които не е задължително. Той може също така да включва или да се отнася само до изисквания за терминология, символи, опаковка, маркиране или етикетиране, които са приложими за стока, услуга, процес или производствен метод;

доставчик означава лице или група лица, която предоставя или може да предостави стоки или услуги; и

техническа спецификация означава тръжно изискване, което:

а) определя характеристиките на стока или услуга, която трябва да бъде доставена, включително качество, работни характеристики, безопасност и размери, или процесите и методите за нейното производство или предоставяне; или

б) се отнася до изисквания за терминология, символи, опаковане, маркиране или етикетиране, които са приложими за стока или услуга.

ЧЛЕН 19.2

Приложно поле и обхват

Прилагане на разпоредбите на настоящата глава

1. Настоящата глава се прилага за всяка мярка по отношение на попадаща в обхвата поръчка, независимо дали е проведена изцяло или частично чрез електронни средства.

2. За целите на настоящата глава „попадаща в обхвата поръчка“ означава възлагане на поръчка за държавни цели:

а) за стоки, услуги или всяка комбинация от тях:

i) които са посочени в приложенията на всяка от страните от нейния списък за достъпа до пазара за настоящата глава; и

ii) при които поръчката няма за цел търговска продажба или препродажба или използване при производството или доставката на стоки или услуги за търговска продажба или препродажба;

б) осъществена посредством всички договорни средства, включително: покупка, лизинг, наем или финансов лизинг със или без опция за закупуване;

в) чиято стойност, както е изчислена в съответствие с параграфи 6 — 8, достига или надхвърля съответния праг, посочен в приложенията на дадена страна от нейния списък за достъпа до пазара за настоящата глава, в момента на публикуване на обявление в съответствие с член 19.6;

г) от възложител; и

д) която не е изключена по някакъв друг начин от обхвата, определен в параграф 3 или в приложенията на дадена страна от нейния списък за достъпа до пазара за настоящата глава.

3. Освен ако е предвидено друго в приложенията на дадена страна от нейния списък за достъпа до пазара за настоящата глава, настоящата глава не се прилага за:

а) придобиването или наема на земя, съществуващи сгради или друга недвижима собственост или правата върху нея;

б) извъндоговорни споразумения или каквато и да е форма на помощ, която някоя от страните предоставя, включително споразумения за сътрудничество, безвъзмездни средства, заеми, вливане на капитали, гаранции и фискални стимули;

в) поръчката или получаването по друг начин на услуги от данъчни агенции или депозитари, услуги по ликвидация и управление на регулирани финансови институции или услуги, свързани с продажбата, обратното изкупуване и разпределянето на публичен дълг, включително заеми и държавни облигации, полици и други ценни книжа;

г) договорни правоотношения на заетите в публичния сектор;

д) възлагане на поръчки:

i) с конкретната цел за предоставяне на международна помощ, включително помощ за развитие;

ii) съгласно особената процедура или условие на международно споразумение, свързани с разполагането на войски или свързани със съвместното прилагане на проекти от страна на подписалите ги държави; или

iii) съгласно особената процедура или условие на международна организация, или финансирани с международни безвъзмездни средства, заеми или друг вид помощ, ако прилаганата процедура или условие ще са несъвместими с разпоредбите на настоящата глава.

4. Поръчка, предмет на разпоредбите на настоящата глава, е всяка една поръчка, попадаща в обхвата на списъците на Канада и на Европейския съюз за достъпа до пазара, в които ангажиментите на всяка от страните са изложени, както следва:

а) в приложение 19-1 — субекти на централното държавно управление, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящата глава;

б) в приложение 19-2 — субекти на държавното управление на равнище под централното, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящата глава;

в) в приложение 19-3 — всички други субекти, чиито поръчки попадат в обхвата на настоящата глава;

г) в приложение 19-4 — стоките, които попадат в обхвата на настоящата глава;

д) в приложение 19-5 — услугите, различни от строителните услуги, които попадат в обхвата на настоящата глава;

е) в приложение 19-6 — строителните услуги, които попадат в обхвата на настоящата глава;

ж) в приложение 19-7 — общи бележки; и

з) в приложение 19-8 — средствата за публикуване, използвани във връзка с настоящата глава.

5. Ако в контекста на попадаща в обхвата поръчка даден възложител изисква от лице, което не попада в обхвата на приложенията на дадена страна от нейния списък за достъпа до пазара за настоящата глава, да възлага поръчки в съответствие с конкретни изисквания, към такива изисквания *mutatis mutandis* се прилага член 19.4.

Остойностяване

6. При оценката на стойността на поръчка за целите на проверката дали представлява попадаща в обхвата поръчка, възложителят:

а) не разделя поръчката на отделни поръчки, нито избира или използва конкретен метод за оценка на стойността на поръчката с намерението напълно или частично да я изключи от прилагането на настоящата глава; и

б) включва прогнозната максимална обща стойност на поръчката за целия срок на изпълнение, независимо дали е възложена на един или повече доставчици, като се отчитат всички видове възнаграждение, включително:

i) премии, хонорари, комисиони и лихви; и

ii) когато в поръчката се предвижда възможността за опции, общата стойност на тези опции.

7. Ако отделно изискване за поръчка има за резултат възлагането на повече от една поръчка или възлагането на поръчки на отделни части („повтарящи се поръчки“), изчисляването на прогнозната максимална обща стойност се основава на:

а) стойността на повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, възложени през предходните 12 месеца или предходната финансова година на възложителя, коригирана, когато е възможно, с оглед отчитане на очакваните промени в количеството или стойността на стоката или услугата, за която се възлага поръчката, през следващите 12 месеца; или

б) прогнозната стойност на повтарящите се поръчки за един и същи вид стока или услуга, които ще бъдат възложени през 12-те месеца след първоначалното възлагане на поръчката или през финансовата година на възложителя.

8. При поръчка с отдаване на лизинг, наем или финансов лизинг на стока или услуга, или поръчка, за която общата цена не е посочена, основата за остойностяване е:

а) при договор с фиксиран срок:

i) когато срокът на договора е 12 месеца или по-кратък — общата прогнозна максимална стойност за неговата продължителност; или

ii) когато срокът на договора надвишава 12 месеца — общата прогнозна максимална стойност, включително всяка прогнозна остатъчна стойност;

б) ако договорът е с неопределен срок — прогнозната месечна вноска, умножена по 48; и

в) ако не е сигурно дали договорът ще бъде с фиксиран срок, се прилага буква б).

ЧЛЕН 19.3

Изключения във връзка със сигурността и общи изключения

1. Никоя от разпоредбите на настоящата глава не се тълкува като пречка за някоя от страните да предприеме някакво действие или да не разкрива някаква информация, които счита за необходими за защита на свои основни интереси в областта на сигурността, свързани с поръчки:

а) за оръжие, боеприпаси[27] и военни материали;

б) или с поръчки, които са абсолютно необходими за целите на националната сигурност; или

в) за целите на националната отбрана.

[27] Изразът „боеприпаси“ в настоящия член се счита за равностоен на израза „муниции“;

2. При спазване на изискването, според което такива мерки не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, когато преобладават същите условия, или прикрито ограничение на международната търговия, никоя разпоредба на настоящата глава не се тълкува като като пречка за някоя от страните да налага или прилага мерки:

а) необходими за опазването на обществения морал, ред или безопасност;

б) необходими за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията;

в) необходими във връзка със закрилата на интелектуална собственост; или

г) свързани със стоки или услуги от лица с увреждания, благотворителни институции или труд, полаган в места за лишаване от свобода.

ЧЛЕН 19.4

Общи принципи

Недопускане на дискриминация

1. По отношение на всяка мярка, свързана с попадаща в обхвата поръчка, всяка от страните, включително нейните възложители, предоставя незабавно и безусловно на стоките и услугите от другата страна и на доставчиците от другата страна, предлагащи такива стоки или услуги, не по-малко благоприятно третиране в сравнение с това, което страната, включително нейните възложители, предоставя на своите собствени стоки, услуги и доставчици. В интерес на правната сигурност се уточнява, че такова третиране включва:

а) в рамките на Канада — третиране, не по-малко благоприятно в сравнение с това, което провинция или територия, включително нейните възложители, предоставя на стоки и услуги от — и доставчици, които се намират във — тази провинция или територия; и

б) в рамките на Европейския съюз — третиране, не по-малко благоприятно в сравнение с това, което държава членка или регион на държава членка на равнище под централното, включително нейните или неговите възложители, предоставя на стоки и услуги от — и на доставчици, които се намират във — тази държава членка или неин регион на равнище под централното, според случая.

2. По отношение на никоя мярка, свързана с попадаща в обхвата поръчка, дадена страна, включително нейните възложители:

а) не може да третира местно установен доставчик по-малко благоприятно от друг местно установен доставчик въз основа степента на чуждестранно участие или собственост; или

б) не може да дискриминира местно установен доставчик въз основа на факта, че стоките или услугите, предлагани от този доставчик за определена поръчка, са стоки или услуги от другата страна.

Използване на електронни средства

3. При провеждане на процедурата за възлагане на попадаща в обхвата поръчка с електронни средства възложителят:

а) гарантира, че възлагането на поръчката се провежда чрез използването на системи на информационните технологии и софтуер, включително такива, свързани с удостоверяване на автентичността и криптиране на информация, които са широко разпространени и оперативно съвместими с други широко разпространени системи на информационните технологии и софтуер; и

б) поддържа механизми, които гарантират интегритета на заявленията за участие и офертите, включително установяването на времето на получаване и предотвратяването на нерегламентирания достъп.

Провеждане на процедура за възлагане на поръчка

4. Възложителят провежда възлагането на попадаща в обхвата поръчка по прозрачен и безпристрастен начин, който:

а) е в съответствие с настоящата глава, при използване на такива методи, като открита процедура, селективна процедура и ограничена процедура;

б) не допуска конфликт на интереси; и

в) предотвратява корупционни практики.

Правила за произход

5. За целите на попадащите в обхвата поръчки нито една от страните не прилага за стоки или услуги, внесени или доставени от другата страна, правила за произход, които са различни от правилата за произход, които страната прилага по същото време при обичайни търговски условия за внос или доставки на същите стоки или услуги от същата страна.

Компенсации

6. По отношение на попадащите в обхвата поръчки никоя от страните, включително нейните възложители, няма да търси, да взема предвид, да налага или да изисква принудително изпълнение на никакви компенсации.

Мерки, които не са специфични за възлагането на поръчки

7. Параграфи 1 и 2 не се прилагат за: всякакъв вид мита и такси, наложени върху вноса или във връзка с него; метода на облагане с такива мита и такси; други правила или формалности във връзка с вноса и мерки, засягащи търговията с услуги, различни от мерките, уреждащи попадащите в обхвата поръчки.

ЧЛЕН 19.5

Информация относно системата за възлагане на поръчки

1. Всяка от страните:

а) своевременно публикува всеки закон, подзаконов акт, съдебно решение, административен акт с общо приложение, стандартни договорни клаузи, които са задължителни съгласно закон или подзаконов акт и са инкорпорирани чрез цитиране в обявленията или тръжната документация, и процедурата относно попадащите в обхвата поръчки, както и всички техни изменения, в официално определено електронно или печатно средство, което има широко разпространение и е лесно достъпно за обществеността; и

б) предоставя разяснения по тях на другата страна при поискване.

2. Всяка от страните посочва в приложение 19-8 от своя списък за достъпа до пазара:

а) електронните или печатни издания, в които страната публикува информацията, описана в параграф 1;

б) електронните или печатни издания, в които страната публикува обявленията, изисквани съгласно член 19.6, член 19.8, параграф 7 и член 19.15, параграф 2; и

в) адреса(ите) на уебсайта(овете), където страната публикува:

i) статистическите си данни относно възлагането на поръчки по силата на член 19.15, параграф 5; или

ii) своите обявления във връзка с възложените поръчки по силата на член 19.15, параграф 6.

3. Всяка от страните своевременно уведомява Комитета по държавните поръчки за всяко изменение на свързаната с нея информация, посочена в приложение 19-8.

ЧЛЕН 19.6

Обявления

Обявление за предстояща поръчка

1. За всяка попадаща в обхвата поръчка възложителят публикува обявление за предстояща поръчка, освен в случаите, описани в член 19.12.

До всички обявления за предстояща поръчка трябва да е осигурен директен достъп чрез електронни средства безплатно чрез единна точка за достъп при спазване на разпоредбите на параграф 2. Тези обявления може също така да бъдат публикувани в подходящо печатно издание, което се разпространява широко, като въпросните обявления трябва да останат достъпни за обществеността най-малко до изтичането на срока, посочен в обявлението.

Подходящото печатно или електронно издание се посочва от всяка от страните в приложение 19-8.

2. Всяка от страните може да приложи преходен период от до 5 години от датата на влизане в сила на настоящото споразумение по отношение на субекти, попадащи в обхвата на приложения 19-2 и 19-3, които не са готови да участват в системата за единна точка за достъп, посочена в параграф 1. По време на преходния период тези субекти предоставят своите обявления за предстояща поръчка, в случай че са достъпни чрез електронни средства, чрез хипервръзки на електронен сайт, действащ като портал с безплатен достъп, посочен в приложение 19-8.

3. Освен ако е предвидено друго в настоящата глава, всяко обявление за предстояща поръчка включва:

а) наименованието и адреса на възложителя и друга информация, необходима за установяването на връзка с него и за получаването на съответните документи във връзка с поръчката, и цената на тези документи и начина на заплащане, ако има такива;

б) описание на поръчката, включително естеството и количеството на стоките или услугите, предмет на поръчката, или когато количеството е неизвестно, приблизителното количество;

в) за повтарящи се поръчки, ако е възможно, прогноза за момента на публикуване на последващите обявления за предстояща поръчка;

г) описание на евентуалните опции;

д) срока за доставка на стоките или на услугите или продължителността на договора;

е) метода за възлагане на поръчката, който ще бъде използван, и дали той ще включва договаряне или електронен търг;

ж) когато е приложимо, адреса и крайния срок за подаване на заявленията за участие в процедурата по възлагане на поръчката;

з) адреса и крайния срок за подаване на оферти;

и) езика или езиците, на които офертите или заявленията за участие могат да бъдат подадени, ако са различни от езика, който е официален език на страната на възложителя;

й) списък и кратко описание на условията за участие на доставчиците, включително всякакви изисквания за представяне от страна на доставчиците на конкретни документи или удостоверения във връзка с тези условия, освен ако такива изисквания са включени в тръжната документация, която е предоставена на разположение на всички заинтересувани доставчици едновременно с обявлението за предстояща поръчка;

к) когато в съответствие с член 19.8 възложителят възнамерява да избере ограничен брой квалифицирани доставчици, които да бъдат поканени да подадат оферта — критериите, които ще бъдат използвани за техния подбор, и когато е приложимо, всяко ограничение относно броя на доставчиците, на които ще бъде разрешено да подадат оферта; и

л) посочване, че поръчката попада в обхвата на настоящата глава.

Резюме на обявлението

4. При всеки случай на предстояща поръчка, едновременно с публикуването на обявлението за предстояща поръчка, възложителят публикува резюме на обявлението, което да е лесно достъпно, на английски или на френски език. Резюмето на обявлението съдържа най-малко следната информация:

а) предмета на поръчката;

б) крайната дата за подаване на офертите или, ако е приложимо, крайната дата за подаването на заявления за участие в процедурата за възлагане на поръчка или за включването в списък за многократно използване; и

в) адреса, на който могат да бъдат поискани документите, свързани с възлагането на поръчката.

Обявление за планирана поръчка

5. Възложителите се насърчават да публикуват в посоченото в приложение 19-8 подходящо електронно и ако е налично, печатно издание възможно най-рано през всяка финансова година обявление относно бъдещите им планове за възлагане на поръчки („обявление за планирана поръчка“). Обявлението за планирана поръчка трябва да се публикува и на използвания като единна точка за достъп сайт, посочен в приложение 19-8, при спазване на разпоредбите на параграф 2. Обявлението за планирана поръчка следва да включва предмета на поръчката и очакваната дата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка.

6. Възложител, попадащ в обхвата на приложение 19-2 или 19-3, може да използва обявление за планирана поръчка като обявление за предстояща поръчка, при условие че то включва цялата информация, посочена в параграф 3, с която той разполага, както и изявление, че заинтересованите доставчици следва да заявят пред възложителя интереса си към поръчката.

ЧЛЕН 19.7

Условия за участие

1. Възложителят ограничава условията за участие в процедура за възлагане на поръчка само до условията, които са съществени за гарантирането на това, че доставчикът разполага с правния и финансовия капацитет, както и с търговските и техническите възможности да се заеме със съответната поръчка.

2. При определяне на условията за участие възложителят:

а) не налага като условие за участие на доставчика вече да са му били възлагани една или повече поръчки от възложител от една от страните;

б) може да изисква наличието на съответен предишен опит, ако това е съществено, за да се изпълнят изискванията на поръчката; и

в) не изисква предишен опит на територията на тази страна като условие във връзка с поръчката.

3. При оценката на това дали даден доставчик отговаря на условията за участие, възложителят:

а) оценява финансовия капацитет и търговските и техническите възможности на доставчика въз основа на стопанската дейност на доставчика както на територията на страната на възложителя, така и извън нея; и

б) основава преценката си на условията, които предварително е посочил в обявленията или в тръжната документация.

4. Ако съществуват надлежни доказателства, дадена страна, включително нейните възложители, може да изключи доставчик на такива основания, като:

а) несъстоятелност;

б) декларации с невярно съдържание;

в) значителни или трайни пропуски при изпълнението на някое съществено изискване или задължение по предишен договор или договори;

г) окончателни присъди за тежки престъпления или за други тежки нарушения;

д) нарушаване на професионалната етика или действия или бездействия, които засягат неблагоприятно търговската репутация на доставчика; или

е) неплащане на данъци.

ЧЛЕН 19.8

Квалифициране на доставчиците

Системи за регистрация и квалификационни процедури

1. Дадена страна, включително нейните възложители, може да поддържа система за регистрация на доставчици, в която заинтересованите доставчици трябва да се регистрират и да предоставят определена информация.

2. Всяка от страните гарантира, че:

а) нейните възложители полагат усилия да сведат до минимум различията в квалификационните си процедури; и

б) когато нейните възложители поддържат системи за регистрация, въпросните възложители полагат усилия да сведат до минимум различията в системите си за регистрация.

3. Никоя от страните, включително и нейните възложители, не приема, нито прилага каквато и да е система за регистрация или квалификационна процедура, имаща за цел или последица създаването на ненужни пречки пред участието на доставчиците на другата страна в нейните процедури за възлагане на поръчки.

Селективна тръжна процедура

4. Когато възложителят възнамерява да използва селективна тръжна процедура, той:

а) включва в обявлението за предстояща поръчка най-малко информацията, посочена в член 19.6, параграф 3, букви а), б), е), ж), й), к) и л), и приканва доставчиците да подадат заявление за участие; и

б) предоставя преди началото на срока за подаване на оферти най-малко информацията, посочена в член 19.6, параграф 3, букви в), г), д), з) и и), на квалифицираните доставчици, които уведомява, както е посочено в член 19.10, параграф 3, буква б).

5. Възложителят разрешава на всички квалифицирани доставчици да вземат участие в конкретна процедура за възлагане на поръчка, освен ако възложителят е посочил в обявлението за предстояща поръчка някакво ограничение за броя на доставчиците, които ще бъдат допуснати да подадат оферта, както и критериите за подбора на ограничения брой доставчици.

6. Когато тръжната документация не е публично достъпна от датата на публикуване на обявлението, посочено в параграф 4, възложителят осигурява едновременното предоставяне на тези документи на всички квалифицирани доставчици, подбрани в съответствие с параграф 5.

Списъци за многократно използване

7. Възложителят може да поддържа списък за многократно използване с доставчици, при условие че обявлението, с което кани заинтересованите доставчици да кандидатстват за включване в списъка:

а) се публикува ежегодно; и

б) когато обявлението се публикува по електронен път, то е постоянно достъпно

в подходящо издание, посочено в приложение 19-8.

8. Обявлението, предвидено в параграф 7, трябва да включва:

а) описание на стоките или услугите или на категориите стоки или услуги, за които може да се използва списъкът;

б) условията за участие, на които доставчиците следва да отговарят за включването им в списъка, и методите, които възложителят ще използва, за да се увери, че доставчикът отговаря на условията;

в) наименованието и адреса на възложителя и друга информация, необходима за установяването на контакт с него и получаването на съответните документи във връзка със списъка;

г) срока на валидност на списъка и начините за неговото подновяване или прекратяване или, в случаите, когато не е указан срок на валидност — указание за метода на известяване за прекратяването на използването на списъка; и

д) посочване, че списъкът може да се използва за възлагане на поръчка, попадаща в обхвата на настоящата глава.

9. Независимо от параграф 7, когато даден списък за многократно използване ще бъде валиден три години или по-малко, възложителят може да публикува посоченото в параграф 7 обявление само веднъж, в началото на срока на валидност на списъка, при условие че обявлението:

а) посочва срока на валидност и обстоятелството, че няма да бъдат публикувани допълнителни обявления; и

б) е публикувано по електронен път и е постоянно достъпно през срока на неговата валидност.

10. Възложителят позволява кандидатстването по всяко време на доставчици за включване в списък за многократно използване и включва в списъка всички квалифицирани доставчици в разумно кратък срок.

11. Ако доставчик, който не е включен в списък за многократно използване, подаде заявление за участие в процедура за възлагане на поръчка въз основа на списък за многократно използване, заедно с всички изисквани документи, в срока, предвиден в член 19.10, параграф 2, възложителят трябва да разгледа това заявление. Възложителят не изключва доставчика от разглеждане по отношение на възлагане на поръчка на основанието, че не разполага с достатъчно време, за да разгледа заявлението му, освен в извънредни случаи, когато поради сложността на поръчката той няма възможност да завърши разглеждането на заявлението в срока, определен за подаване на оферти.

Възложители по приложение 19-2 и приложение 19-3

12. Възложител, попадащ в обхвата на приложение 19-2 или 19-3, може да използва обявление, с което приканва доставчици да кандидатстват за включване в списък за многократно използване, като обявление за предстояща поръчка, при условие че:

а) обявлението е публикувано в съответствие с параграф 7 и включва информацията, изисквана съгласно параграф 8, цялата налична информация, изисквана съгласно член 19.6, параграф 3, както и изявление, че то представлява обявление за предстояща поръчка или че само доставчиците, включени в списъка за многократно използване, ще получават допълнителни обявления за поръчки, попадащи в обхвата на списъка за многократно използване; и

б) възложителят своевременно предоставя на доставчиците, изразили пред него интерес във връзка с дадена поръчка, достатъчно информация, която да им позволи да преценят своя интерес към поръчката, включително цялата останала информация, изисквана съгласно член 19.6, параграф 3, доколкото тя е налична.

13. Възложител, попадащ в обхвата на приложение 19-2 или 19-3, може да допусне доставчик, който е кандидатствал за включване в списък за многократно използване в съответствие с параграф 10, да подаде оферта за дадена поръчка, ако възложителят разполага с достатъчно време, за да прецени дали доставчикът отговаря на условията за участие.

Информация за решенията на възложителя

14. Възложителят своевременно информира всеки доставчик, който е подал заявление за участие или е кандидатствал за включване в списъка за многократно използване, за решението си по заявлението или кандидатурата.

15. Ако възложителят отхвърля заявление на доставчик за участие в процедура за възлагане на поръчка или за включването му в списък за многократно използване, престава да признава доставчик като квалифициран или изключва доставчик от списък за многократно използване, той своевременно информира доставчика за това и по негово искане своевременно му предоставя писмено обяснение на мотивите за своето решение.

ЧЛЕН 19.9

Технически спецификации и тръжна документация

Технически спецификации

1. Възложителят не изготвя, не приема, нито прилага каквато и да е техническа спецификация, нито установява каквато и да е процедура за оценяване на съответствието, които имат за цел или последица създаването на ненужни пречки за международната търговия.

2. Ако е целесъобразно, при установяването на технически спецификации за стоките или услугите, за които се възлага поръчка, възложителят:

а) определя техническата спецификация посредством изисквания за работните характеристики и функционални изисквания, а не посредством концептуални или описателни характеристики; и

б) основава техническата спецификация на международни стандарти, ако съществуват такива; в противен случай — на национални технически предписания, признати национални стандарти или строителни норми.

3. Ако в техническите спецификации са използвани концептуални или описателни характеристики, възложителят следва да посочи, ако е целесъобразно, че ще разглежда оферти за еквивалентни стоки или услуги, които явно отговарят на изискванията на поръчката, като включва думи като „или еквивалентни“ в тръжната документация.

4. Възложителят не установява технически спецификации, съдържащи изискване или препратка към конкретна търговска марка или търговско наименование, патент, авторско право, дизайн, тип, конкретен произход, производител или доставчик, освен ако няма друг достатъчно точен или разбираем начин да бъдат описани изискванията на поръчка и при условие че в такива случаи възложителят включва в тръжната документация думи като „или еквивалентни“.

5. Възложителят не иска, нито приема по начин, който ще има за резултат възпрепятстване на конкуренцията, съвет, който може да бъде използван при подготовката или приемането на каквато и да е техническа спецификация за конкретна процедура за възлагане на поръчка, от лице, което може да има търговски интереси, свързани с възлагането на поръчката.

6. В интерес на правната сигурност се уточнява, че дадена страна, включително нейните възложители, може да изготвя, приема или прилага технически спецификации за насърчаване на опазването на природните ресурси или на околната среда, при условие че прави това в съответствие с настоящия член.

Тръжна документация

7. Възложителят предоставя на разположение на доставчиците тръжна документация, която включва цялата необходима информация, позволяваща на участниците да изготвят и подадат допустими оферти. Освен ако тази информация вече е предоставена в обявлението за предстояща поръчка, такава документация включва пълно описание на:

а) поръчката, включително естеството и количеството на стоките и услугите, предмет на поръчката, или ако количеството не е известно – приблизително количество, както и изискванията, които да бъдат изпълнени, включително технически спецификации, сертифициране за оценяване на съответствието, планове, чертежи или документи с инструкции;

б) всякакви условия за участие на доставчиците, включително списък с информация и документи, които е необходимо доставчиците да предоставят във връзка с с условията за участие;

в) всички критерии за оценка, които възложителят ще прилага при възлагане на поръчката и, освен когато цената е единственият критерий, относителната тежест на тези критерии;

г) ако възложителят ще провежда процедурата за възлагане на поръчка по електронен път — всякакви изисквания за удостоверяване на автентичността и криптиране или други изисквания, свързани с подаването на информация чрез електронни средства;

д) ако възложителят ще провежда електронен търг — правилата, включително идентификация на елементите на офертата, свързани с критериите за оценка, според които ще бъде проведен търгът;

е) ако ще се провежда публично отваряне на офертите — датата, часът и мястото на отварянето и ако е целесъобразно, лицата, на които е разрешено да присъстват;

ж) всякакви други условия, включително начини на заплащане и ограничения за начините, чрез които могат да бъдат подавани офертите, например на хартиен носител или по електронен път; и

з) евентуалните дати за доставка на стоките или за предоставяне на услугите.

8. При определянето на датата за доставка на стоките или за предоставяне на услугите, предмет на поръчката, възложителят отчита фактори като сложност на поръчката, степен на очакваното използване на подизпълнители, както и реалистичното време, необходимо за производството, изваждането от склада и транспортирането на стоките от мястото на доставка или за предоставянето на услугите.

9. Критериите за оценка, посочени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация, могат да включват, наред с другото, цената и други разходни фактори, качеството, техническите качества, екологичните характеристики и условията за доставка.

10. Възложителят своевременно:

а) предоставя на разположение тръжната документация, за да гарантира, че заинтересованите доставчици разполагат с достатъчно време, за да подадат допустими оферти;

б) предоставя, при поискване, тръжната документация на всеки заинтересован доставчик; и

в) отговаря на всяко разумно искане за съответна информация, отправено от заинтересован или участващ доставчик, при условие че въпросната информация не дава на този доставчик предимство пред други доставчици.

Промени

11. Когато преди възлагането на договора възложителят промени критериите или изискванията, определени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация, предоставена на участващите доставчици, или измени или публикува отново обявление или тръжна документация, той изпраща писмено всички такива промени или изменените или повторно публикувани обявление или тръжна документация:

а) на всички доставчици, които участват в момента на промяната, изменението или повторното публикуване, когато тези доставчици са известни на възложителя, а във всички останали случаи — по начина, по който е била разпространена първоначалната информация; и

б) в разумен срок, който да позволи на такива доставчици да променят офертите си и повторно да внесат променените оферти, ако е уместно.

ЧЛЕН 19.10

Срокове

Общи положения

1. Възложителят, в съответствие със собствените си разумни нужди, предоставя достатъчно време на доставчиците да изготвят и внесат заявления за участие и допустими оферти, като взема предвид такива фактори като:

а) характера и сложността на поръчката;

б) степента на очакваното използване на подизпълнители; и

в) времето, необходимо за предаване на оферти по начин, различен от електронни средства, от чужбина, както и от собствената територия в случаите, когато не са използвани електронни средства.

Тези срокове, включително и евентуалното им удължаване, са еднакви за всички заинтересовани или участващи доставчици.

Крайни срокове

2. Възложител, който използва селективна тръжна процедура, определя крайната дата за подаване на заявленията за участие така, че срокът по принцип да не е по-кратък от 25 дни, считано от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка. Ако поради неотложни обстоятелства, надлежно обосновани от възложителя, прилагането на този срок е невъзможно, срокът може да бъде намален на не по-малко от 10 дни.

3. С изключение на предвиденото в параграфи 4, 5, 7 и 8, възложителят определя крайната дата за подаване на оферти така, че срокът да е не по-кратък от 40 дни, считано от датата, на която:

а) при открита тръжна процедура — е публикувано обявлението за предстояща поръчка; или

б) при селективна тръжна процедура — възложителят уведоми доставчиците, че ще бъдат поканени да подадат оферти, независимо дали използва списък за многократно използване.

4. Възложителят може да намали срока за подаване на оферти, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 10 дни, ако:

а) възложителят е публикувал обявление за планирана поръчка, както е описано в член 19.6, параграф 5, най-малко 40 дни и не повече от 12 месеца преди публикуването на обявлението за предстояща поръчка, като обявлението за планирана поръчка съдържа:

i) описание на поръчката;

ii) приблизителните крайни дати за подаване на оферти или заявления за участие;

iii) изявление, че заинтересованите доставчици следва да заявят интереса си към участие в процедурата за възлагане на поръчка пред възложителя;

iv) адреса, на който могат да бъдат получени документите, свързани с поръчката; и

v) цялата информация, изисквана за обявлението за предстояща поръчка съгласно член 19.6, параграф 3, доколкото е налична;

б) при повтарящи се поръчки възложителят посочва в първоначалното обявление за предстояща поръчка, че в следващите обявления ще бъдат посочени сроковете за тръжните процедури съгласно настоящия параграф; или

в) при неотложни обстоятелства, надлежно обосновани от възложителя, прилагането на срока за тръжна процедура, определен в съответствие с параграф 3, е невъзможно.

5. Възложителят може да намали срока за подаване на оферти, посочен в параграф 3, с пет дни при всяко едно от следните обстоятелства:

а) обявлението за предстояща поръчка е публикувано с електронни средства;

б) цялата тръжна документация е била достъпна чрез електронни средства от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка; и

в) възложителят приема оферти чрез електронни средства.

6. Прилагането на параграф 5 във връзка с параграф 4 в никакъв случай не води до намаляване на сроковете за подаване на оферти, определени в съответствие с параграф 3, на по-малко от 10 дни, считано от датата на публикуване на обявлението за предстояща поръчка.

7. Независимо от другите разпоредби в настоящия член, когато възложителят закупува търговски стоки или услуги, или комбинация от такива, той може да намали срока за подаване на оферти, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 13 дни, при условие че публикува чрез електронни средства едновременно както обявлението за предстояща поръчка, така и цялата тръжна документация. Освен това, ако възложителят приема оферти за търговски стоки или услуги чрез електронни средства, той може да намали срока, определен в съответствие с параграф 3, на не по-малко от 10 дни.

8. Ако възложител, попадащ в обхвата на приложение 19-2 или 19-3, е подбрал всички квалифицирани доставчици или ограничен брой от тях, срокът за подаване на оферти може да бъде определен по взаимно съгласие между възложителя и подбраните доставчици. При липса на съгласие срокът е не по-кратък от 10 дни.

ЧЛЕН 19.11

Договаряне

1. Дадена страна може да предвиди нейните възложители да проведат договаряне с доставчиците:

а) ако възложителят е посочил намерението си за провеждане на договаряне в обявлението за предстояща поръчка, изисквано съгласно член 19.6, параграф 3; или

б) ако от оценката стане ясно, че нито една оферта не е очевидно най-изгодната с оглед на конкретните критерии за оценка, изложени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация.

2. Възложителят:

а) гарантира, че всяко изключване на доставчици, участващи в договаряне, се извършва в съответствие с критериите за оценка, определени в обявлението за предстояща поръчка или в тръжната документация; и

б) ако договарянето е приключило, предоставя общ краен срок за оставащите доставчици да внесат нови или преработени оферти.

ЧЛЕН 19.12

Ограничена тръжна процедура

1. При условие че не използва настоящата разпоредба с цел избягване на конкуренцията между доставчиците или по начин, който дискриминира доставчиците на другата страна или защитава местните доставчици, възложителят може да използва ограничена тръжна процедура и може да избере да не прилага членове 19.6 — 19.8, член 19.9, параграфи 7 — 11 и членове 19.10, 19.11, 19.13 и 19.14 при някое от следните обстоятелства:

а) ако:

i) не са внесени оферти или нито един доставчик не е подал заявление за участие;

ii) нито една от подадените оферти не отговаря на съществените изисквания на тръжната документация;

iii) нито един доставчик не отговаря на условията за участие; или

iv) подадените оферти са съгласувани една с друга,

при условие че изискванията на тръжната документация не са изменени съществено;

б) ако стоките или услугите могат да бъдат доставени само от даден доставчик и не съществуват разумна алтернатива или заместващи стоки или услуги поради някоя от следните причини:

i) изискването е за произведение на изкуството;

ii) закрилата на патенти, авторски права или други изключителни права; или

iii) поради отсъствието на конкуренция поради технически причини;

в) за допълнителни доставки от първоначалния доставчик на стоки или услуги, които не са били включени в първоначалната поръчка, когато промяна на доставчика за такива допълнителни стоки или услуги:

i) не може да се извърши поради икономически или технически причини, като изисквания за взаимозаменяемост или оперативна съвместимост със съществуващо оборудване, софтуер, услуги или инсталации, възложени при първоначалното възлагане на поръчка; и

ii) би предизвикала значително неудобство или съществено дублиране на разходите на възложителя;

г) доколкото е абсолютно необходимо, ако, по крайно неотложни причини, дължащи се на събития, които възложителят не би могъл да предвиди, стоките или услугите не биха могли да бъдат получени навреме посредством открита или селективна тръжна процедура;

д) за стоки, закупени на стоков пазар;

е) ако възложителят възлага прототип или разработена за първи път стока или услуга по негово искане в хода и за целите на конкретна поръчка за провеждане на изследване, експеримент, проучване или за оригинална разработка. Оригиналната разработка на такава стока или услуга може да включва ограничено по обем производство или доставка с цел да се отразят резултатите от полевите изпитвания и да се демонстрира, че съответната стока или услуга са годни за масово производство или доставки, тъй като покриват необходимите изисквания по отношение на качеството, но не включва масово производство или доставки, които позволяват да се осигури достатъчна пазарна реализация или да се покрият разходите за научноизследователска и развойна дейност;

ж) за покупки, направени при особено изгодни условия, възникващи само за кратък период от време в случай на необичайно разпореждане с имущество, например при ликвидация, управление от синдик или при несъстоятелност, а не за обичайни покупки от редовни доставчици; или

з) ако даден договор е сключен с лице, спечелило конкурс за проект, при условие че:

i) конкурсът е бил организиран по начин, който е в съответствие с принципите на настоящата глава, по-специално във връзка с публикуването на обявление за предстояща поръчка; и

ii) участниците са оценявани от независимо жури с оглед сключването на договор за проект със спечелилото конкурса лице.

2. Възложителят изготвя писмен протокол за всеки договор, сключен съгласно параграф 1. Протоколът включва наименованието на възложителя, стойността и вида на стоките или услугите, предмет на поръчката, и указване на обстоятелствата и условията, описани в параграф 1, обосноваващи използването на ограничена тръжна процедура.

ЧЛЕН 19.13

Електронни търгове

Ако възложителят възнамерява да проведе процедурата по възлагане на попадаща в обхвата поръчка, като използва електронен търг, той предоставя на всеки участник преди началото на електронния търг следната информация:

а) метода на автоматично оценяване, включително математическата формула, която се основава на критериите за оценка, определени в тръжната документация, и която ще бъде използвана за автоматичното класиране или прекласиране по време на търга;

б) резултатите от всяка първоначална оценка на елементите на неговата оферта, ако поръчката се възлага въз основа на критерия за най-изгодната оферта; и

в) всяка друга относима информация, свързана с провеждането на търга.

ЧЛЕН 19.14

Разглеждане на оферти и възлагане на поръчки

Разглеждане на оферти

1. Възложителят получава, отваря и разглежда всички оферти съгласно процедури, които гарантират справедливостта и безпристрастността на процеса на възлагане на поръчка, както и поверителността на офертите.

2. Възложителят не санкционира който и да е доставчик, чиято оферта е получена след срока, посочен за получаване на оферти, ако забавянето се дължи единствено на лоша организация от страна на възложителя.

3. Ако между отварянето на офертите и възлагането на поръчката възложителят предоставя на доставчик възможността да поправи допуснати неволни формални грешки, той предоставя същата възможност на всички участващи доставчици.

Възлагане на поръчки

4. За да бъде разгледана с цел възлагане, дадена оферта трябва да е в писмена форма и в момента на отварянето да отговаря на съществените изисквания, определени в обявленията и тръжната документация, както и да е подадена от доставчик, който отговаря на условията за участие.

5. Освен ако възложителят е посочил, че възлагането на дадена поръчка противоречи на обществения интерес, възложителят възлага поръчката на доставчика, когото възложителят е определил като способен да изпълни условията на поръчката и който, единствено въз основа на критериите за оценка, посочени в обявленията и тръжната документация, е подал:

а) най-изгодната оферта; или

б) в случай че цената е единственият критерий — офертата с най-ниската цена.

6. Ако възложителят получи оферта с цена, която е необичайно ниска спрямо цените в другите подадени оферти, той може да провери с помощта на доставчика дали последният отговаря на условията за участие и дали е способен да изпълни условията на поръчката.

7. Възложителят не използва опции, не отменя възлагането на поръчка, нито изменя възложените поръчки по начин, чрез който заобикаля задълженията съгласно настоящата глава.

ЧЛЕН 19.15

Прозрачност на информацията относно процедурата за възлагане на поръчка

Информация, предоставяна на доставчиците

1. Възложителят своевременно информира участващите доставчици за решенията си относно възлагането на поръчката, като прави това писмено при поискване от страна на доставчик. При спазване на член 19.6, параграфи 2 и 3 при поискване възложителят предоставя на доставчика, който не е спечелил поръчката, обяснение за причините, поради които възложителят не е избрал неговата оферта и за преимуществата в сравнителен план на офертата на спечелилия доставчик.

Публикуване на информацията за възлагането

2. Не по-късно от 72 дни след възлагането на всяка поръчка, попадаща в обхвата на настоящата глава, възложителят публикува обявление в съответното печатно или електронно издание, посочено в приложение 19-8. Ако възложителят публикува обявлението само в електронно издание, информацията трябва да остане лесно достъпна за разумен период от време. Обявлението включва най-малко следната информация:

а) описание на стоките и услугите, предмет на поръчката;

б) наименованието и адреса на възложителя;

в) наименованието и адреса на спечелилия доставчик;

г) стойността на спечелилата оферта или най-високата и най-ниската оферта, взети под внимание при възлагането на поръчката;

д) датата на възлагане; и

е) вида на използвания метод за възлагане на поръчка, а когато е използвана ограничената тръжна процедура съгласно член 19.12 — описание на обстоятелствата, обосноваващи използването на тази процедура.

Съхраняване на документацията и на протоколите и електронна проследимост

3. Всеки възложител съхранява за срок от най-малко три години, считано от датата, на която възлага поръчка:

а) документацията и протоколите за тръжните процедури и сключените договори за попадащи в обхвата поръчки, включително протоколите, изисквани съгласно член 19.12; и

б) данните, осигуряващи подходяща проследимост на провеждането по електронен път на процедура за попадаща в обхвата поръчка.

Събиране и докладване на статистически данни

4. Всяка от страните събира и докладва на Комитета по държавните поръчки статистическите данни за своите поръчки, попадащи в обхвата на настоящата глава. Всеки доклад обхваща една година, подава се в срок от две години след края на периода на докладване и съдържа:

а) за възложителите по приложение 19-1:

i) броя и общата стойност, за всички тези възложители, на всички поръчки, попадащи в обхвата на настоящата глава;

ii) броя и общата стойност на всички поръчки, попадащи в обхвата на настоящата глава, възложени от всеки от тези възложители и разбити по категории стоки и услуги съгласно международно признатата единна система за класификация; и и

iii) броя и общата стойност на всички поръчки, попадащи в обхвата на настоящата глава, възложени от всеки от тези възложители чрез ограничена тръжна процедура;

б) за възложители по приложения 19-2 и 19-3 – броя и общата стойност на поръчките, попадащи в обхвата на настоящата глава, възложени от всички тези възложители, с разбивки по приложения; и

в) прогнозни оценки за данните, изисквани съгласно букви а) и б), с обяснение за използваната методология за изготвянето на прогнозните оценки, ако не е възможно да се предоставят данните.

5. Ако една от страните публикува статистическите си данни на официален уебсайт по начин, който е в съответствие с изискванията по параграф 4, тази страна може, вместо да изготвя доклад до Комитета по държавните поръчки, да предостави хипервръзка към въпросния уебсайт заедно с всички необходими указания за достъп и употреба на тези статистически данни.

6. Ако една от страните изисква обявленията във връзка с възложените поръчки, изготвяни по силата на параграф 2, да се публикуват в електронен вид и ако тези обявления са обществено достъпни чрез единна база данни във вид, който да позволява анализ на попадащите в обхвата поръчки, тази страна може, вместо да изготвя доклад до Комитета по държавните поръчки, да предостави хипервръзка към въпросния уебсайт заедно с всички необходими указания за достъп и употреба на тези статистически данни.

ЧЛЕН 19.16

Разгласяване на информация

Предоставяне на информация на страните

1. При поискване от другата страна всяка от страните предоставя своевременно всякаква информация, необходима да се определи дали процедурата за възлагане на поръчка е проведена справедливо, безпристрастно и в съответствие с настоящата глава, включително информация за характеристиките и предимствата в сравнителен план на спечелилата оферта. Когато разгласяването на тази информация би нарушило конкуренцията в бъдещи процедури по възлагане на поръчки, страната, която получава тази информация, не я разкрива пред никой доставчик, освен след консултация със страната, която е предоставила информацията, и след получаване на нейното съгласие за това.

Неразгласяване на информация

2. Независимо от всички други разпоредби на настоящата глава, дадена страна, включително нейните възложители, не предоставя на никой отделен доставчик информация, която може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците.

3. Нищо в настоящата глава не се тълкува като изискване към страна, в това число и нейните възложители, власти и органи по преразглеждане, да разгласява поверителна информация, когато разгласяването:

а) би попречило на правоприлагането;

б) може да наруши лоялната конкуренция между доставчиците;

в) би засегнало легитимните търговски интереси на конкретни лица, включително закрилата на правата върху интелектуална собственост; или

г) би било в противоречие с обществените интереси по някакъв друг начин.

ЧЛЕН 19.17

Вътрешни процедури за обжалване

1. Всяка страна осигурява навременна, ефективна, прозрачна и недискриминационна процедура за обжалване по административен или съдебен ред, посредством която доставчик може да обжалва:

а) нарушение на настоящата глава; или

б) ако доставчикът няма право да обжалва пряко нарушение на настоящата глава съгласно вътрешното право на страната — неспазване на мерките, които страната е взела за прилагането на настоящата глава,

във връзка с попадаща в обхвата поръчка, в която доставчикът има или е имал интерес. Процедурните правила за всички форми на обжалване трябва да са в писмена форма и да са общодостъпни.

2. В случай на жалба на доставчик във връзка с попадаща в обхвата поръчка, в която доставчикът има или е имал интерес, срещу нарушение или неспазване по смисъла на параграф 1, страната на възложителя, провел поръчката, насърчава възложителя и доставчика да търсят решение на жалбата посредством консултации. Възложителят безпристрастно и навременно разглежда всяка такава жалба по начин, който не влияе отрицателно върху участието на доставчика в текущата или в бъдещи процедури за възлагане на поръчки или върху правото му да изисква коригиращи мерки в рамките на процедура за обжалване по административен или съдебен ред.

3. На всеки доставчик се осигурява достатъчен срок за подготовка и внасяне на жалбата, който в никакъв случай не трябва да е по-кратък от 10 дни от момента, в който основанието за обжалване е станало известно или са налице разумни основания да се счита, че е станало известно на доставчика.

4. Всяка страна създава или определя най-малко един безпристрастен административен или съдебен орган, който да е независим от нейните възложители и да приема и разглежда жалби, подадени от доставчици във връзка с попадащи в обхвата поръчки.

5. Когато първоначално жалбата се разглежда от орган, различен от органа по параграф 4, страната гарантира, че доставчикът може да обжалва първоначалното решение пред безпристрастен административен или съдебен орган, който е независим от възложителя, провел процедурата за възлагане на поръчката, предмет на жалбата.

6. Всяка от страните гарантира, че решенията на органа, компетентен да разгледа жалбата, който не е съдебен орган, подлежат на съдебен контрол или че този орган е въвел процедури, в съответствие с които:

а) възложителят отговаря писмено на жалбата и разкрива всички относими документи пред органа, компетентен да разгледа жалбата;

б) участниците в производството („участниците“) разполагат с правото да бъдат изслушани преди органът, компетентен да разгледа жалбата, да вземе решение по обжалването;

в) участниците разполагат с правото да бъдат представлявани и придружавани;

г) участниците имат достъп до цялото производство;

д) участниците разполагат с правото да поискат производството да бъде публично и с възможност за участие на свидетели; и

е) органът, компетентен да разгледа жалбата, предоставя своевременно в писмена форма своите решения или препоръки, като включва обяснение на основанието за всяко решение или препоръка.

7. Всяка от страните приема или запазва в сила процедури, с които се осигуряват:

а) бързи временни мерки за запазване на възможността за доставчика да участва в процедурата за възлагане на поръчката. Такива временни мерки могат да доведат до спиране на процедурата за възлагане на поръчката. Процедурите могат да предвиждат, че при вземането на решение дали да се приложат такива мерки могат да бъдат взети под внимание императивни съображения, свързани с неблагоприятни последици за засегнатите интереси, включително обществения интерес. Мотивите да не се предприемат действия се предоставят в писмена форма; и

б) коригиращо действие или обезщетение за претърпените щети или вреди, което може да бъде сведено до възстановяване на разходите за изготвяне на офертата или на разноските, свързани с обжалването, или и до двата вида разходи, ако органът, компетентен да разгледа жалбата, установи, че е имало нарушение или неспазване по параграф 1.

8. Не по-късно от десет години след влизането в сила на настоящото споразумение страните ще започнат преговори за допълнително усъвършенстване на средствата за защита, включително по възможен ангажимент да се въведат или запазят преддоговорни средства за защита.

ЧЛЕН 19.18

Изменения и поправки, засягащи обхвата

1. Дадена страна може да измени или внесе поправки в своите приложения към настоящата глава.

Изменения

2. Когато дадена страна изменя приложение към настоящата глава, тя се задължава:

а) да уведоми другата страна писмено за това; и

б) да включи в уведомлението предложение до другата страна за подходящи компенсаторни корекции с цел обхватът да се запази на равнище, сравнимо със съществуващото преди изменението.

3. Независимо от разпоредбата на параграф 2, буква б), никоя страна не е длъжна да предостави компенсаторни корекции, ако:

а) последиците от въпросното изменение са пренебрежимо малки; или

б) изменението се отнася за субект, върху който страната действително е премахнала своя контрол или влияние.

4. Ако другата страна оспорва твърдението, че:

а) корекцията, предложена съгласно параграф 2, буква б), е достатъчна за запазване на сравнимо равнище на взаимно договорения обхват;

б) последиците от изменението са пренебрежимо малки; или

в) изменението се отнася за субект, върху който страната действително е премахнала своя контрол или влияние съгласно параграф 3, буква б),

тя трябва да възрази писмено в срок до 45 дни от получаването на уведомлението по параграф 2, буква а), като в противен случай се счита, че е приела корекцията или изменението, включително за целите на двадесет и девета глава (Уреждане на спорове).

Поправки

5. Следните промени в приложенията на дадена страна се приемат за поправки, при условие че те не влияят върху взаимно договорения обхват, предвиден в настоящото споразумение:

а) промяна в наименованието на субект;

б) сливане на два или повече субекта, фигуриращи в приложение; и

в) разделяне на субект, фигуриращ в приложение, на два или повече субекта, като всички те се добавят към субектите, фигуриращи в същото приложение.

6. В случай на предложени поправки на приложенията, отнасящи се до една от страните, съответната страна уведомява другата страна за това веднъж на всеки две години след влизането в сила на настоящото споразумение, в съответствие с цикличността, предвидена за подобни уведомления в Споразумението относно държавните поръчки, фигуриращо в приложение 4 към Споразумението за СТО.

7. Всяка от страните може да уведоми другата страна за възражението си срещу предложена поправка в срок от 45 дни от получаването на уведомлението. Ако дадена страна подаде възражение, тя излага основанията за своето твърдение, че предложената поправка не е промяна, предвидена в параграф 5 от настоящия член, и описва последиците от предложената поправка за взаимно договорения обхват, предвиден в настоящото споразумение. Ако в срок от 45 дни след получаване на уведомлението не бъде подадено такова писмено възражение, се счита, че страната е съгласна с предложената поправка.

ЧЛЕН 19.19

Комитет по държавните поръчки

1. Комитетът по държавните поръчки, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква д), следва да бъде съставен от представители от всяка от страните и да заседава, в случай на необходимост, с цел да предостави на страните възможност за консултации по всякакви въпроси, свързани с функционирането на настоящата глава или осъществяването на нейните цели, както и да изпълнява други функции, възложени му от страните.

2. Комитетът по държавните поръчки заседава, по искане на една от страните, с цел:

а) разглеждане на въпроси, свързани с обществените поръчки, които са отнесени до него от някоя от страните;

б) обмен на информация, свързана с възможностите за възлагане на обществени поръчки във всяка от страните;

в) обсъждане на всякакви други въпроси във връзка с функционирането на настоящата глава; и

г) обмисляне на пътищата за насърчаване на координирани действия с оглед улесняване на достъпа на доставчиците до възможностите за възлагане на поръчки на територията на всяка от страните. Тези действия може да включват информационни сесии, по-специално насочени към подобряване на електронния достъп до обществено достъпна информация за режима на всяка от страните за възлагане на поръчки, както и инициативи за улесняване на достъпа за малките и средните предприятия.

3. Всяка от страните ежегодно предоставя на Комитета по държавните поръчки статистически данни относно поръчките, попадащи в обхвата на настоящата глава, съгласно посоченото в член 19.15.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

РАЗДЕЛ А

Общи разпоредби

ЧЛЕН 20.1

Цели

Целите на настоящата глава са:

а) улесняване на производството и търговската реализация на иновативни и творчески продукти и на предоставянето на услуги между страните; и

б) постигане на адекватно и ефективно ниво на закрила и прилагане на правата върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 20.2

Същност и обхват на задълженията

1. Разпоредбите на настоящата глава допълват правата и задълженията между страните съгласно Споразумението ТРИПС.

2. Всяка от страните е свободна да определи подходящия метод за прилагане на разпоредбите на настоящото споразумение в собствената си правна система и практика.

3. Настоящото споразумение не създава каквито и да било задължения по отношение на разпределянето на ресурсите между прилагането на правата върху интелектуална собственост и прилагането на законите по принцип.

ЧЛЕН 20.3

Опасения, свързани с общественото здраве

1. Страните признават значението на *Декларацията от Доха относно Споразумението ТРИПС и общественото здраве* („Декларацията от Доха“), приета на 14 ноември 2001 г. от Министерската конференция на СТО. При тълкуването и прилагането на правата и задълженията по настоящата глава страните гарантират съгласуваността с посочената декларация.

2. Страните допринасят за изпълнението и спазването на *Решението на Общия съвет на СТО от 30 август 2003 г.* относно параграф 6 от Декларацията от Доха, както и на *Протокола за изменение на Споразумението ТРИПС*, съставен в Женева на 6 декември 2005 г.

ЧЛЕН 20.4

Изчерпване на правата

Настоящата глава не засяга свободата на страните да определят дали и при какви условия се прилага изчерпването на правата върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 20.5

Разгласяване на информация

Настоящата глава не изисква от никоя от страните да разгласява информация, когато това по друг начин би било в противоречие с нейното право, или когато информацията е предмет на изключение от изискванията за разгласяване по силата на правото на страната относно достъпа до информация и неприкосновеността на личния живот.

РАЗДЕЛ Б

Стандарти относно правата върху интелектуална собственост

ЧЛЕН 20.6

Определение

За целите на настоящия раздел:

фармацевтичен продукт означава продукт, включително химично лекарствено средство, биологично лекарствено средство, ваксина или радиофармацевтик, който се произвежда, продава или предоставя за използване при:

а) поставяне на медицинска диагноза, лечение, облекчаване на симптомите или профилактика на болест, болестно състояние или патологично физическо състояние, или неговите симптоми; или

б) възстановяване, коригиране или променяне на физиологични функции.

Подраздел А

Авторско право и сродни на него права

ЧЛЕН 20.7

Предоставена закрила

1. Страните спазват следните международни споразумения:

а) членове 2 — 20 от *Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения*, съставена в Париж на 24 юли 1971 г.;

б) членове 1 — 14 от *Договора на Световната организация за интелектуална собственост за авторското право* (СОИС), подписан в Женева на 20 декември 1996 г.;

в) членове 1 — 23 от *Договора на СОИС за изпълненията и звукозаписите*, съставен в Женева на 20 декември 1996 г.; и

г) членове 1 — 22 от *Международната конвенция за закрила на артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации*, съставена в Рим на 26 октомври 1961 г.

2. До степента, в която това се допуска от посочените в параграф 1 договорености, настоящата глава не ограничава способността на никоя от страните да ограничава закрилата на правата върху интелектуална собственост, която тя предоставя на изпълненията, само до тези изпълнения, които са на звукозапис.

ЧЛЕН 20.8

Излъчване и публично представяне

1. Всяка от страните предоставя на изпълнителите изключителното право да разрешават или забраняват излъчването по безжичен път и публичното представяне на техните изпълнения, освен ако самото изпълнение вече представлява излъчено изпълнение или е изпълнение, възпроизведено от звукозапис.

2. Всяка от страните гарантира заплащането на еднократно справедливо възнаграждение от ползвателя, ако публикуван с търговска цел звукозапис или възпроизвеждането на такъв звукозапис се използва за излъчване по безжичен път или за какъвто и да е вид публично представяне, и гарантира, че това възнаграждение се поделя между съответните изпълнители и продуценти на звукозаписи. Ако между изпълнителите и продуцентите на звукозаписи няма сключен договор, условията за поделяне на възнаграждението между тях може да се определят от всяка от страните.

ЧЛЕН 20.9

Защита на технологичните мерки

1. За целите на настоящия член **технологични мерки** означава всяка технология, устройство или компонент, които при нормално функциониране са предназначени да предотвратят или ограничат действия по отношение на произведения, изпълнения или звукозаписи, които не са разрешени от авторите, изпълнителите или продуцентите на звукозаписите, съгласно предвиденото в правото на страната. Без да се засяга обхватът на авторското право или сродните му права, предвидени в правото на дадена страна, технологичните мерки се считат за ефективни, когато използването на произведенията, изпълненията или звукозаписите, обект на зарила, се контролира от авторите, изпълнителите или продуцентите на звукозаписите чрез прилагането на съответен контрол на достъпа или процес на защита, като кодиране или смущаване (заглушаване), или на механизъм за контрол върху копирането, чрез който се постига целта за осигуряване на защита.

2. Всяка от страните осигурява адекватна правна закрила и ефективни правни средства за защита срещу заобикалянето на ефективните технологични мерки, които се използват от автори, изпълнители или продуценти на звукозаписи във връзка с упражняването на техните права върху техните творби, изпълнения и звукозаписи, и с които се ограничават такива действия по отношение на техните творби, изпълнения или звукозаписи, за които засегнатите автори, изпълнители или продуценти на звукозаписи не са предоставили разрешение или които не са разрешени от закона.

3. С цел да се осигурят предвидените в параграф 2 адекватна правна закрила и ефективни правни средства за защита, всяка от страните осигурява защита най-малко срещу:

а) в степента, предвидена в нейното право:

i) непозволеното заобикаляне на ефективна технологична мярка, извършено съзнателно или при наличие на основателни причини за съзнаване на това; и

ii) публичното предлагане посредством пускане на пазара на уред или продукт, включително компютърни програми, или на услуга, като средство за заобикаляне на ефективна технологична мярка; и

б) производството, вноса или разпространението на уред или продукт, включително компютърни програми, или предоставяне на услуга, които:

i) са проектирани или произведени основно с цел заобикаляне на ефективна технологична мярка; или

ii) имат ограничено търговско значение извън целта за заобикаляне на ефективна технологична мярка.

4. Изразът „в степента, предвидена в нейното право“ в параграф 3 означава, че всяка от страните има право да приложи гъвкав подход при прилагането на буква а), подточки i) и ii).

5. При прилагането на параграфи 2 и 3 никоя от страните не може да бъде задължена да изисква при проектирането на даден продукт на битовата електроника, телекомуникационен или компютърен продукт, или при проектирането и избора на части и компоненти за такъв продукт, да се предвижда реакция на конкретна технологична мярка, доколкото продуктът по никакъв друг начин не е в противоречие с мерките, предприети от тази страна, за прилагане на посочените параграфи. Целта на настоящата разпоредба е с настоящото споразумение да не се изисква от никоя от страните да налага оперативна съвместимост в своето право: не съществува задължение за сектора на информационните и комуникационните технологии уредите, продуктите, компонентите или услугите да бъдат проектирани така, че да са в съответствие с определени технологични мерки.

6. При осигуряването на адекватна правна закрила и ефективни правни средства за защита съгласно параграф 2 дадена страна може да приеме или да запази в сила подходящи ограничения или изключения от мерките за прилагане на разпоредбите на параграфи 2 и 3. Задълженията, посочени в параграфи 2 и 3, не засягат правата, ограниченията, изключенията или средствата за защита срещу нарушаване на авторско право и сродните му права, произтичащи от правото на дадена страна.

ЧЛЕН 20.10

Защита на информацията за режима на правата

1. За целите на настоящия член **информация за режима на правата** означава:

а) информация, която идентифицира творбата, изпълнението или звукозаписа; автора на творбата, изпълнителя на изпълнението или продуцента на звукозаписа, или притежателя на каквото и да било право върху творбата, изпълнението или звукозаписа;

б) информация за условията на използване на творбата, изпълнението или звукозаписа; или

в) всякакви номера или кодове, представящи информацията, описана в букви а) и б) по-горе;

когато някой от тези информационни елементи се прикрепва към копие на творба, изпълнение или звукозапис или се изобразява във връзка с представянето или публичното разпространение на дадена творба, изпълнение или звукозапис.

2. С цел защита на представената в електронна форма информация за режима на правата всяка от страните осигурява адекватна правна закрила и ефективни правни средства за защита срещу лица, за които е известно, че без разрешение извършват някое от следните действия, като съзнават или при разумни основания да съзнават, че с това могат да предизвикат, позволят или подпомогнат осъществяването или прикриването на нарушение на авторски или сродни на тях права, а именно:

а) премахване или изменяне на представена в електронен вид информация за режима на правата; или

б) разпространяване, осъществяване на внос с цел разпространение, излъчване, публично представяне или предоставяне на копия от творби, изпълнения или звукозаписи, като знае, че представената в електронна форма информация за режима на правата е била премахната или изменена без разрешение.

3. При осигуряването на адекватна правна закрила и ефективни правни средства за защита съгласно параграф 2 дадена страна може да приеме или да запази в сила подходящи ограничения или изключения от мерките за прилагане на параграф 2. Задълженията, посочени в параграф 2, не засягат правата, ограниченията, изключенията или средствата за защита срещу нарушаване на авторско право и сродните му права, произтичащи от правото на дадена страна.

ЧЛЕН 20.11

Отговорност на доставчиците на услуги, действащи като посредници

1. При спазване на разпоредбите на останалите параграфи от настоящия член всяка от страните предвижда в правото си ограничения или изключения относно отговорността на доставчиците на услуги, когато действат като посредници, за нарушения на авторското право и сродните му права, осъществявани в рамките на или чрез съобщителни мрежи, във връзка с предоставянето или използването на техните услуги.

2. Ограниченията или изключенията, посочени в параграф 1:

а) обхващат най-малко следните функции:

i) хостинг на информация по искане на ползвател на услуги за хостинг;

ii) кеширане, осъществявано чрез автоматизиран процес, когато доставчикът на услуги:

А) не променя информацията по други причини, освен технически;

Б) осигурява спазването на всякакви насоки, свързани с кеширането на информацията, които са формулирани по широко признат начин и са използвани от отрасъла; и

В) не пречи на използването на технология, която е законна, широко призната и използвана от отрасъла с цел получаване на данни за използването на информацията; и

iii) обикновен пренос, което представлява предоставянето на средства за пренос на информация, предоставена от ползвател, или на средства за достъп до съобщителна мрежа; и

б) може да обхващат и други функции, включително предоставяне на инструмент за локализиране на информация, чрез възпроизвеждане по автоматизиран начин на материали, които са обект на авторски права, и публичното представяне на така възпроизведените материали.

3. Допустимостта на ограниченията или изключенията, посочени в настоящия член, не може да се обвързва с условието доставчикът на услуги да упражнява мониторинг по отношение на своите услуги или да се стреми да установява факти, сочещи действия, с които се нарушават права.

4. Всяка от страните може да предвиди в своето вътрешно право условията, на които трябва да отговарят доставчиците на услуги, за да се допуснат по отношение на тях ограниченията или изключенията по настоящия член. Без да се засяга горепосоченото, всяка от страните може да въведе подходящи процедури за ефективно уведомяване за предполагаеми нарушения и за ефективно представяне на възражения от лицата, чиито материали са отстранени или блокирани поради грешка или поради погрешно идентифициране.

5. Настоящият член не засяга наличието в правото на дадена страна на други средства за защита, ограничения и изключения, отнасящи се до нарушения на авторското право и сродните му права. Настоящият член не засяга възможността съдебен или административен орган, в съответствие с правната система на дадена страна, да изисква доставчикът на услуги да преустанови или да предотврати нарушение.

ЧЛЕН 20.12

Записване на филм с видеокамера

Всяка от страните може да предвиди наказателни производства и санкции, които да се прилагат в съответствие с нейните закони и подзаконови актове, спрямо лице, което прави копие на кинематографска творба или на каквато и да било част от нея по време на прожектирането на творбата в обществено достъпна зала за показване на филми, без да разполага с разрешението на управителя на киносалона или на притежателя на авторски права върху тази творба.

Подраздел Б

Търговски марки

ЧЛЕН 20.13

Международни споразумения

Всяка от страните полага всички разумни усилия да спазва членове 1 — 22 от *Сингапурския договор за правото в областта на търговските марки*, съставен в Сингапур на 27 март 2006 г., и да се присъедини към *Протокола относно Мадридската спогодба за международна регистрация на марките*, съставен в Мадрид на 27 юни 1989 г.

ЧЛЕН 20.14

Процедура по регистрация

Всяка от страните осигурява система за регистрация на търговските марки, при която основанията за отказ да се регистрира търговска марка се съобщават писмено на заявителя, който ще има възможност да оспори отказа и да обжалва евентуален окончателен отказ пред съдебен орган. Всяка от страните предоставя възможност за подаване на възражения срещу заявления за регистрация на търговски марки или срещу регистрации на търговски марки. Всяка от страните осигурява публично достъпна електронна база данни със заявленията за регистрация на търговски марки и регистрациите на търговски марки.

ЧЛЕН 20.15

Изключения от правата, предоставяни от търговска марка

Всяка от страните осигурява коректната употреба на описателни понятия, включително понятия, описващи географски произход, като ограничено изключение от правата, предоставяни от търговска марка. При определянето на това, какво представлява коректната употреба, следва да се вземат предвид легитимните интереси на притежателя на търговската марка и на трети страни. Всяка от страните може да предвиди други ограничени изключения, при условие че при тези изключения се вземат предвид легитимните интереси на притежателя на търговската марка и на трети страни.

Подраздел B

Географски означения

ЧЛЕН 20.16

Определения

За целите на настоящия подраздел:

географско означение означава означение, идентифициращо дадени селскостопански продукти или храни като продукти или храни с произход от територията на една от страните или от регион или местност на тази територия, когато дадено качество, репутация или друга характеристика на продуктите или храните по същество се приписват на техния географски произход; и

клас на продукта означава клас на продукта, включен в списъка в приложение 20-B.

ЧЛЕН 20.17

Приложно поле

Настоящият подраздел се прилага за географски означения, идентифициращи продукти, които попадат в класовете продукти, включени в списъка в приложение 20-B.

ЧЛЕН 20.18

Включени в списък географски означения

За целите на настоящия подраздел:

а) означенията, включени в списъка в част А от приложение 20-А, са географски означения, които идентифицират продуктите като продукти с произход от територията на Европейския съюз или от регион или местност на тази територия, а

б) означенията, включени в списъка в част Б от приложение 20-А, са географски означения, които идентифицират продуктите като продукти с произход от територията на Канада или от регион или местност на тази територия.

ЧЛЕН 20.19

Закрила на географските означения, включени в списъка в приложение 20-А

1. След като проучи географските означения на другата страна, всяка от страните им осигурява закрила в съответствие с нивото на закрила, определено в настоящия подраздел.

2. Всяка от страните осигурява на заинтересованите страни законните средства, с които да предотвратят:

а) използването на географско означение на другата страна, включено в списъка в приложение 20-А, за продукт, който попада в класа на продукта, посочен в приложение 20-А за това географско означение, или който:

i) не произхожда от мястото на произход, посочено в приложение 20-А за това географско означение, или

ii) произхожда от мястото на произход, посочено в приложение 20-А за това географско означение, но не е произведен или изработен в съответствие със законовите и подзаконовите актове на другата страна, които биха били приложими, ако продуктът е предназначен за потребление в другата страна;

б) използването на каквито и да е средства в обозначението или в представянето на дадена стока, указващи или създаващи впечатление, че въпросната стока произхожда от географски район, различен от истинското ѝ място на произход, по начин, който подвежда обществеността относно географския произход на стоката; и

в) всеки друг начин на използване, представляващо акт на нелоялна конкуренция по смисъла на член 10а от Парижката конвенция за закрила на индустриалната собственост (1967 г.), съставена в Стокхолм на 14 юли 1967 г.

3. Закрилата, посочена в параграф 2, буква а), се предоставя дори когато е посочен истинският произход на продукта или когато географското означение е използвано в превод или е придружено от изрази като „вид“, „тип“, „стил“, „имитация“ или други подобни.

4. Всяка от страните предвижда правоприлагане чрез административни действия, в степента, предвидена в нейното право, така че да се забрани на дадено лице да произвежда, подготвя, опакова, етикетира, продава или внася или да рекламира хранителни стоки по начин, който е измамен, подвеждащ или заблуждаващ или вероятно ще създаде погрешна представа за произхода на стоките.

5. В съответствие с параграф 4 всяка от страните предвижда предприемането на административни действия в случай на жалби във връзка с етикетиране на продукти, включително тяхното представяне, по начин, който е измамен, подвеждащ или заблуждаващ или вероятно ще създаде погрешна представа за произхода на продуктите.

6. Регистрацията на търговска марка, която съдържа или се състои от географско означение на другата страна, включено в списъка в приложение 20-A, се отказва или се обявява за недействителна *ex officio*, ако законодателството на страната позволява това или по искане на заинтересована страна, по отношение на продукт, който попада в класа на продукта, посочен в приложение 20-A за това географско означение, и който не произхожда от мястото на произход, посочено в приложение 20-A за това географско означение.

7. От настоящия подраздел не произтича задължение да бъдат закриляни географски означения, които не са закриляни или са престанали да бъдат закриляни в своето място на произход или които вече не се използват в това място. Ако географско означение на една от страните, включено в списъка в приложение 20-A, престане да бъде закриляно в своето място на произход или вече не се използва в това място, съответната страна уведомява другата страна за това и изисква анулиране.

ЧЛЕН 20.20

Омонимни географски означения

1. В случай на омонимни географски означения на страните за продукти, попадащи в един и същи клас продукти, всяка от страните определя практическите условия, при които въпросните омонимни означения ще бъдат разграничавани едно от друго, като взема предвид необходимостта да се гарантира равнопоставено третиране на засегнатите производители и да не се въвеждат в заблуждение потребителите.

2. Ако при преговори с трета държава дадена страна предложи да бъде предоставена закрила на географско означение, което идентифицира даден продукт като продукт с произход от посочената трета държава, а въпросното означение е омонимно с географско означение на другата страна, включено в списъка в приложение 20-A, и ако въпросният продукт попада в класа на продукта, посочен в приложение 20-A за омонимното географско означение на другата страна, тогава другата страна трябва да бъде информирана за това и да ѝ бъде дадена възможност да направи коментар, преди да бъде предоставена закрила на въпросното географско означение.

ЧЛЕН 20.21

Изключения

1. Независимо от разпоредбите на член 20.19, параграфи 2 и 3, от Канада не се изисква да осигури на заинтересованите страни законните средства, с които те да предотвратят използването на наименованията, включени в списъка в част А от приложение 20-А и обозначени с една звездичка[28], когато при използването им тези наименования са придружени от изрази като „вид“, „тип“, „стил“, „имитация“ или други подобни, в съчетание с четливо и видимо указание на географския произход на въпросния продукт.

2. Независимо от разпоредбите на член 20.19, параграфи 2 и 3, закрилата на географските означения, включени в списъка в част А от приложение 20-А и обозначени с една звездичка[29], не възпрепятства използването на територията на Канада на което и да било от тези означения от което и да било лице, включително негови наследници и приобретатели, което е използвало за търговски цели тези означения по отношение на продукти от клас „Сирена“ преди датата 18 октомври 2013 г.

3. Независимо от разпоредбите на член 20.19, параграфи 2 и 3, закрилата на географски означения, включени в списъка в част А от приложение 20-А и обозначени с две звездички, не възпрепятства използването на такова означение от което и да било лице, включително негови наследници и приобретатели, което е използвало за търговски цели това означение по отношение на продукти от клас „Прясно, замразено и преработено месо“ в продължение на най-малко пет години преди датата 18 октомври 2013 г. За което и да било друго лице, включително негови наследници и приобретатели, което е използвало за търговски цели това означение по отношение на продукти от клас „Прясна, замразена и преработена меса“ в продължение на по-малко от пет години преди датата 18 октомври 2013 г., се прилага преходен период от пет години, считано от влизането в сила на настоящия член, през който период не може да се възпрепятства използването на горепосоченото означение.

---

28 В интерес на правната сигурност се уточнява, че настоящият параграф се прилага в същата степен и за наименованието „Feta“.

29 В интерес на правната сигурност се уточнява, че настоящият параграф се прилага в същата степен и за наименованието „Feta“.

4. Независимо от разпоредбите на член 20.19, параграфи 2 и 3, закрилата на географските означения, включени в списъка в част А от приложение 20-А и обозначени с три звездички, не възпрепятства използването на тези означения от което и да било лице, включително негови наследници и приобретатели, което е използвало за търговски цели тези означения по отношение на продукти съответно от клас „Сухо осолено месо“ и клас „Сирена“ в продължение на най-малко десет години преди датата 18 октомври 2013 г. За което и да било друго лице, включително негови наследници и приобретатели, което е използвало за търговски цели тези означения по отношение на продукти съответно от клас „Сухо осолено месо“ и клас „Сирена“ в продължение на по-малко от десет години преди датата 18 октомври 2013 г., се прилага преходен период от пет години, считано от влизането в сила на настоящия член, през който период не може да се възпрепятства използването на горепосочените означения.

5. Когато една търговска марка е заявена или регистрирана добросъвестно или когато правата за една търговска марка са придобити добросъвестно в някоя от страните преди определената в параграф 6 начална дата на прилагане, тогава мерките, приети от въпросната страна за прилагане на настоящия подраздел, не накърняват правото за регистриране или валидността на регистрацията на дадена търговска марка, или правото да се използва търговската марка въз основа на това, че такава търговска марка е идентична или сходна с дадено географско означение.

6. За целите на параграф 5 началната дата на прилагане е:

а) по отношение на географско означение, включено в списъка в приложение 20-А към датата на подписване на настоящото споразумение — датата на влизане в сила на настоящия подраздел; или

б) по отношение на географско означение, добавено в списъка в приложение 20-А след датата на подписване на настоящото споразумение по реда на член 20.22 — датата, на която географското означение е добавено.

7. Ако преводът на географско означение е идентичен със или съдържа обичайно понятие, използвано в ежедневния език, като например общоприетото наименование за продукт на територията на някоя от страните, или ако географско означение не е идентично с такова понятие, но го съдържа, разпоредбите на настоящия подраздел не накърняват правото на което и да било лице да използва това понятие, асоциирайки го с въпросния продукт на територията на тази страна.

8. Нищо не възпрепятства използването на територията на някоя от страните, по отношение на който и да е продукт, на обичайно наименование на растителен сорт или на порода животни, съществуващо на територията на тази страна към датата на влизане в сила на настоящия подраздел.

9. Дадена страна може да предвиди, че всяка заявка, направена съгласно настоящия подраздел във връзка с използването или регистрацията на търговска марка, трябва да бъде представена в срок от пет години, след като неправилното използване на закриляното означение е станало общоизвестно в тази страна, или след датата на регистриране на търговската марка в тази страна, при условие че търговската марка е била публикувана до тази дата, ако тази дата предхожда датата, на която неправилното използване е станало общоизвестно в тази страна, и че географското означение не е използвано или регистрирано недобросъвестно.

10. Разпоредбите на настоящия подраздел не накърняват правото на което и да било лице да използва в процеса на търговия името си или името на предшественика си в съответната дейност, с изключение на случаите, когато това име се използва по начин, въвеждащ в заблуждение обществеността.

11. а) Разпоредбите на настоящия подраздел не накърняват правото на което и да било лице да използва или да регистрира в Канада търговска марка, съдържаща или състояща се от което и да било от наименованията, включени в списъка в част А от приложение 20-Б; и

б) разпоредбите на буква а) не се прилагат за наименованията, включени в списъка в част А от приложение 20-Б, когато става въпрос за каквото и да било използване, което би въвело в заблуждение обществеността относно географския произход на стоките.

12. Използването в Канада на наименованията, включени в списъка в част Б от приложение 20-Б, не е предмет на разпоредбите на настоящия подраздел.

13. Приобретяване, посочено в параграфи 2 — 4, не включва прехвърляне на правото на ползване на географско означение само по себе си.

ЧЛЕН 20.22

Изменения на приложение 20-А

1. Съвместният комитет по ВИТС, създаден съгласно член 26.1 (Съвместен комитет по ВИТС), като действа на основата на консенсус и по препоръка на Комитета по географските означения по ВИТС, може да вземе решение за изменение на приложение 20-А чрез добавяне на географски означения или заличаване на географски означения, които са престанали да бъдат закриляни или вече не се използват в своето място на произход.

2. В част А от приложение 20-А по принцип не се добавя географско означение, ако то е наименование, което към датата на подписване на настоящото споразумение е включено в съответния регистър на Европейския съюз със статут „регистрирано“ по отношение на държава — членка на Европейския съюз.

3. В приложение 20-А не се добавя географско означение, което идентифицира даден продукт като продукт с произход от конкретна страна:

а) ако то е идентично с търговска марка, която е била регистрирана в другата страна по отношение на същите или сходни продукти, или с търговска марка, по отношение на която правата в другата страна са били придобити в резултат на добросъвестно използване, и е подадена заявка по отношение на същите или сходни продукти;

б) ако то е идентично с обичайно наименование на растителен сорт или на порода животни, съществуващо в другата страна; или

в) ако то е идентично с обичайно наименование, използвано в ежедневния език като общоприето наименование за такъв продукт в другата страна.

ЧЛЕН 20.23

Друга закрила

Разпоредбите на настоящия подраздел не накърняват правото да се търси признаване и закрила на географско означение съгласно относимото право на някоя от страните.

Подраздел Г

Промишлени дизайни

ЧЛЕН 20.24

Международни споразумения

Всяка от страните полага всички разумни усилия да се присъедини към *Женевския акт от Хагската спогодба за международна регистрация на промишлени дизайни*, съставен в Женева на 2 юли 1999 г.

ЧЛЕН 20.25

Връзка с авторското право

Обектът на право върху промишлен дизайн може да бъде закрилян съгласно закон за авторското право, ако са изпълнени условията за предоставяне на тази закрила. Степента, до която се предоставя такава закрила, както и условията за предоставянето ѝ, включително изискваната степен на оригиналност, се определят от всяка от страните.

Подраздел Д

Патенти

ЧЛЕН 20.26

Международни споразумения

Всяка от страните полага всички разумни усилия да спазва членове 1 — 14 и член 22 от *Договора за патентното право*, съставен в Женева на 1 юни 2000 г.

ЧЛЕН 20.27

Sui generis закрила на лекарствените продукти

1. За целите на настоящия член:

основен патент означава патент, който закриля даден продукт като такъв, конкретен процес на получаване на даден продукт или конкретна употреба на даден продукт, и за притежателят на патент е посочил, че може да служи като основен патент, т.е. като основен патент за целите на получаването на *sui generis* закрила; и

продукт означава активната съставка или комбинацията от активни съставки на лекарствен продукт.

2. Всяка от страните, по искане на притежателя на патента или на негов правоприемник, предоставя период на *sui generis* закрила по отношение на продукт, който е под закрилата на действащ основен патент, при условие че са спазени следните условия:

а) издадено е разрешение за пускане на продукта на пазара на тази страна като лекарствен продукт (посочвано в настоящия член като „разрешение за търговия“)

б) преди това продуктът не е бил предмет на период на *sui generis* закрила; и

в) разрешението за търговия, посочено в буква а), е първото разрешение за пускане на продукта на пазара на тази страна като лекарствен продукт.

3. Всяка от страните може:

а) да предостави период на *sui generis* закрила само ако първото заявление за получаване на разрешение за търговия е подадено в разумния срок, определен от тази страна; и

б) да определи срок от не по-малко от 60 дни от датата, на която е било издадено първото разрешение за търговия, в който да бъде подадено искането за предоставяне на период на *sui generis* закрила. Независимо от това, когато първото разрешение за търговия е издадено преди издаването на патента, всяка от страните предоставя срок от най-малко 60 дни от издаването на патента, в който срок може да бъде подадено искането за предоставяне на период на закрила съгласно настоящия член.

4. В случай че даден продукт е под закрилата на един основен патент, периодът на *sui generis* закрила поражда действие в края на законоустановения срок на този патент.

В случай че даден продукт е под закрилата на повече от един патент, който може да служи като основен патент, дадена страна може да предостави само един период на *sui generis* закрила, който поражда действие в края на законоустановения срок на основния патент, който:

а) в случай че всички патенти, които може да служат като основен патент, са притежание на едно и също лице, е избран от лицето, подало искане за предоставяне на период на *sui generis* закрила, ; и

б) в случай че патентите, които може да служат като основен патент, не са притежание на едно и също лице и това поражда несъвместими искания за *sui generis* закрила, е избран по взаимно съгласие от притежателите на патентите.

5. Всяка от страните осигурява периодът на *sui generis* закрила да е равен на периода от датата на подаване на заявлението за издаване на основния патент до датата на издаване на първото разрешение за търговия, намален с пет години.

6. Независимо от параграф 5 и без да се засяга възможността за евентуално продължаване на периода на *sui generis* закрила от дадена страна като мярка за насърчаване или признание за научни изследвания сред определени целеви популации, като например деца, продължителността на предоставената *sui generis* закрила не може да надхвърля период от две до пет години, който трябва да бъде определен от всяка от страните.

7. Всяка от страните може да предвиди, че *sui generis* закрилата се губи:

а) ако бенефициерът се е отказал от *sui generis* закрилата; или

б) ако не са платени изискуемите административни такси.

Всяка от страните може да съкрати периода на *sui generis* закрила съразмерно с евентуално неоправдано забавяне, произтичащо от бездействието на заявителя след подаването на заявление за разрешение за търговия, когато притежател на основния патент е подалото заявление за разрешение за търговия лице или свързан с него субект.

8. В рамките на ограниченията на закрилата, предоставена чрез основния патент, *sui generis* закрилата се прилага само за лекарствения продукт, попадащ в обхвата на разрешението за търговия, и за всяка употреба на този продукт като лекарствен продукт, която е била разрешена преди изтичането на периода на *sui generis* закрила. При спазване на посоченото в предходното изречение *sui generis* закрилата предоставя същите права като предоставените с основния патент и подлежи на същите ограничения и задължения.

9. Независимо от параграфи 1 — 8 всяка от страните може също така да ограничи обхвата на закрилата, като предвиди изключения за производството, употребата, предлагането за продажба, продажбата или вноса на продуктите с цел износ по време на периода на закрила.

10. Всяка от страните може да оттегли *sui generis* закрилата на основания, свързани с недействителността на основния патент, включително ако този патент е прекратил действието си преди да изтече неговият законоустановен срок или е бил отменен или ограничен до такава степен, че продуктът, за който е предоставена закрилата, вече няма да бъде защитен от претенциите на основния патент, или на основания, свързани с оттеглянето на разрешението или разрешенията за търговия на съответния пазар, или ако закрилата е била предоставена в противоречие с разпоредбите на параграф 2.

ЧЛЕН 20.28

Механизми за патентно обвързване във връзка с лекарствените продукти

Ако някоя от страните използва механизми за „патентно обвързване“, при които предоставянето на разрешения за търговия (или известия за съответствие или подобни понятия) за генерични лекарствени продукти е свързано със съществуването на патентна закрила, страната предвижда на всички страни по спора да бъдат предоставени равностойни и ефикасни права на обжалване.

Подраздел Е

Защита на данните

ЧЛЕН 20.29

Защита на неразгласени данни, свързани с лекарствените продукти

1. Ако някоя от страните поставя като условие за издаване на разрешение за търговия с лекарствени продукти, в които се използват нови химични единици[30] (наричано в настоящия член „разрешение“) изискването да бъдат предоставени неразгласени изследвания или други данни, необходими с цел да се определи дали използването на тези продукти е безопасно и ефикасно, тази страна осигурява защита на въпросните данни срещу разгласяване, ако получаването им е свързано със значителни усилия, освен в случаите, когато разгласяването е необходимо за защитата на обществото или ако са предприети действия, за да се гарантира, че данните са защитени срещу непочтена търговска употреба.

2. Всяка от страните предвижда, по отношение на данните по параграф 1, предоставени на страната след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, че:

а) никое друго лице, освен лицето, предоставило данните, не може без разрешението на последното да използва такива данни в подкрепа на заявление за разрешение в продължение на период от не по-малко от шест години от датата, на която страната е предоставила разрешение на лицето, предоставило данните с цел получаване на разрешение; и

[30] В интерес на правната сигурност се уточнява, че в контекста на защитата на данни понятието „химична единица“ в Канада включва биологично лекарствено средство или радиофармацевтик, уреден(о) като ново лекарствено средство съгласно Food and Drug Regulations (Наредба за храните и лекарствата) на Канада.

б) дадена страна не предоставя разрешение на което и да било лице, което използва такива данни, в продължение на период от не по-малко от осем години от датата, на която страната е предоставила разрешението на лицето, предоставило данните за разрешението, освен ако лицето, изготвило данните, разреши това.

При условие че се спазва настоящият параграф, няма ограничение за която и да било от страните да прилага съкратени процедури за издаване на разрешение по отношение на такива продукти на основание на изпитвания за биоеквивалентност и бионаличност.

ЧЛЕН 20.30

Защита на данни, свързани с продукти за растителна защита

1. Всяка от страните определя изискванията за безвредност и ефикасност, преди да издаде разрешение за пускане на пазара на продукт за растителна защита (наричано в настоящия член „разрешение“).

2. Всяка от страните предоставя ограничен срок на защита на данните за протокол от изпитване или изследване, представен за първи път с цел получаване на разрешение. В рамките на един такъв срок всяка от страните гарантира, че посоченият протокол от изпитване или изследване няма да бъде използван в интерес на което и да е друго лице, което цели да получи разрешение, освен ако бъде доказано, че притежателят на първото разрешение е дал изрично своето съгласие за това.

3. Протоколът от изпитване или изследване е необходим за издаването на разрешение или за изменението на разрешение с цел да се допусне употребата върху други култури.

4. Във всяка от страните срокът на защита на данните трябва да е най-малко десет години, считано от датата на издаване на първото разрешение в съответната страна във връзка с протокола от изпитване или изследване, представен в подкрепа на искането на разрешение за нова активна съставка, и на данните в подкрепа на едновременната регистрация на крайния продукт, съдържащ активната съставка. Продължителността на защитата може да бъде увеличена с цел да се насърчи издаването на разрешения за продукти за растителна защита с нисък риск и с минимална употреба.

5. Всяка от страните може също така да определи изисквания за защита на данните или изисквания за финансова компенсация във връзка с протокола от изпитване или изследване, представен в подкрепа на изменение или подновяване на разрешение.

6. Всяка от страните изготвя правила с цел избягване на дублиращи се изпитвания върху гръбначни животни. Всеки заявител, който възнамерява да извършва изпитвания и изследвания върху гръбначни животни, трябва да бъде насърчаван да предприеме необходимите мерки, за да се увери, че такива изпитвания и изследвания не са вече извършени или започнати.

7. Всяка от страните трябва да насърчава всеки нов заявител и всеки притежател на съответните разрешения да полагат всички усилия, за да гарантират съвместното ползване на изпитвания и изследвания върху гръбначни животни. Разходите за съвместното ползване на протоколите от изпитвания и изследвания се определят по справедлив, прозрачен и недискриминационен начин. От съответния заявител се изисква да участва само в разходите за информацията, която е необходимо той да предостави, за да изпълни изискванията във връзка с разрешението.

8. Притежателят или притежателите на съответното разрешение имат право да получат компенсация за справедлив дял от направените от тях разходи във връзка с протокола от изпитвания или изследвания в подкрепа на искането за въпросното разрешение, която компенсация да бъде предоставена от заявител, използващ такива протоколи от изпитвания и изследвания с цел получаване на разрешение за нов продукт за растителна защита. Всяка от страните може да насочи заинтересованите страни към разрешаване на възникнал спорен въпрос чрез арбитраж с постановяване на задължително решение, уреден съгласно нейното право.

Подраздел Ж

Сортове растения

ЧЛЕН 20.31

Сортове растения

Всяка от страните сътрудничи за популяризиране и засилване на закрилата на сортовете растения на основание на акта от 1991 г. на *Международната конвенция за закрила на новите сортове растения* (UPOV), съставена в Париж на 2 декември 1961 г.

РАЗДЕЛ В

Упражняване на правата върху интелектуална собственост

ЧЛЕН 20.32

Общи задължения

1. Всяка от страните гарантира, че процедурите във връзка с упражняването на правата върху интелектуална собственост са справедливи и безпристрастни, не са ненужно сложни или скъпи и не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния. Тези процедури се прилагат по такъв начин, че да се избегне създаването на пречки пред законната търговия и да се осигурят защитни мерки срещу злоупотребата с тях.

2. При прилагането на разпоредбите на настоящия раздел всяка от страните следва да отчита необходимостта от пропорционалност между сериозността на нарушението, интересите на трети страни и приложимите мерки, средства за защита и санкции.

3. Членове 20.33 — 20.42 се отнасят до упражняването на правата с гражданскоправни средства.

4. За целите на членове 20.33 — 20.42, освен ако е предвидено друго, **права върху интелектуална собственост** означава всички категории интелектуална собственост, които са предмет на част II, раздели 1 — 7 от Споразумението ТРИПС.

ЧЛЕН 20.33

Лица, имащи право да търсят правна защита

Всяка от страните признава като лица, имащи право да изискват прилагането на процедурите и на средствата за правна защита, посочени в членове 20.34 — 20.42, следните лица:

а) носителите на права върху интелектуална собственост в съответствие с разпоредбите на нейното право;

б) всички други лица, упълномощени да ползват тези права, ако тези лица имат право да търсят съдебна защита в съответствие с нейното право;

в) организациите за управление на колективните права върху интелектуална собственост, които са признати съгласно закона като имащи правото да представляват носителите на права върху интелектуална собственост, ако тези организации имат право да търсят съдебна защита в съответствие с нейното право; и

г) организациите за професионална защита, които са признати съгласно закона като имащи правото да представляват носителите на права върху интелектуална собственост, ако тези организации имат право да търсят съдебна защита в съответствие с нейното право.

ЧЛЕН 20.34

Доказателства

В случай на твърдяно нарушаване на право върху интелектуална собственост, извършено в търговски мащаб, всяка от страните гарантира, че съдебните органи разполагат с правомощието да разпоредят, ако това е целесъобразно и по повод на подадено искане, предоставянето на имаща отношение информация, съгласно предвиденото в правото на страната, включително на банкови, финансови или търговски документи във владение на насрещната страна по спора при спазване на условия, осигуряващи защитата на поверителната информация.

ЧЛЕН 20.35

Мерки за обезпечаване на доказателствата

1. Всяка от страните гарантира, че дори преди започване на производство по съществото на спора, въз основа на подадено искане от субект, представил разумни налични доказателства в подкрепа на претенциите си, че принадлежащото му право върху интелектуална собственост е било нарушено или е на път да бъде нарушено, съдебните органи могат да разпоредят незабавни и ефективни временни мерки за обезпечаване на доказателствата, имащи отношение към твърдяното нарушение, при спазване на условия, осигуряващи защитата на поверителната информация.

2. Всяка от страните може да предвиди, че посочените в параграф 1 мерки включват подробното описване, със или без вземане на мостри, или физическото изземване на стоките, предмет на твърдяното нарушение, и когато е целесъобразно, на материалите и средствата, използвани за производството или разпространението на тези стоки, и на свързаните с това документи. Съдебните органи разполагат с правомощието да предприемат тези мерки, ако е необходимо — без да бъде изслушана другата страна, по-специално в случаите, когато има вероятност всяко забавяне да причини непоправима вреда на носителя на правото или когато съществува доказуем риск от унищожаване на доказателствата.

ЧЛЕН 20.36

Право на информация

Без да се накърняват законодателните разпоредби на страните относно предоставянето на привилегии, защитата на поверителността на източниците на информация или обработката на лични данни, всяка от страните следва да предвиди възможността, при граждански съдебни производства във връзка с упражняването на права върху интелектуална собственост, нейните съдебни органи да разполагат с правомощието, при обосновано искане от страна на носителя на правата, да разпоредят нарушителят или предполагаемият нарушител да предостави, поне за целите на събирането на доказателствен материал, на носителя на правата или на съдебните органи информацията от значение, която е предвидена в приложимите в страната законови и подзаконови актове и която се намира във владението или под контрола на нарушителя или предполагаемия нарушител. Тази информация може да включва информация относно всяко лице, замесено в който и да е аспект на нарушението или твърдяното нарушение, и относно средствата за производство или каналите за разпространение на стоките или услугите, които са или за които се твърди, че са предмет на нарушение, включително идентифицирането на трети лица, за които се твърди, че са замесени в производството и разпространението на въпросните стоки или услуги, и относно техните канали за разпространение.

ЧЛЕН 20.37

Временни и обезпечителни мерки

1. Всяка от страните предвижда разпоредба, съгласно която съдебните органи разполагат с правомощието да разпоредят незабавни и ефективни временни и обезпечителни мерки, включително привременна забрана, срещу дадена страна или, когато е целесъобразно, срещу трета страна, която е под юрисдикцията на съответния съдебен орган, за да се предотврати нарушаване на право на интелектуална собственост и по-специално да се предотврати навлизането на стоки, предмет на нарушение, в търговските канали.

2. Всяка от страните предвижда разпоредба, съгласно която съдебните органи разполагат с правомощието да разпоредят изземването или задържането под друга форма на стоките, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, така че да се предотврати тяхното навлизане или движение по търговските канали.

3. Всяка от страните предвижда разпоредба, съгласно която, в случай на твърдяно нарушение на право върху интелектуална собственост, извършено в търговски мащаб, съдебните органи могат да разпоредят като обезпечителна мярка в съответствие с вътрешното си право запор върху собствеността на предполагаемия нарушител, в това число налагане на запор върху неговите банкови сметки и други активи. За тази цел съдебните органи могат да разпоредят да се предоставят имащи отношение банкови, финансови или търговски документи или да се осигури достъп до друга информация от значение, според случая.

ЧЛЕН 20.38

Други средства за защита

1. Всяка от страните гарантира, че съдебните органи могат да разпоредят, по искане на ищеца и без да се засягат обезщетенията, евентуално дължими на носителя на правото по причина на нарушението, и без компенсации от какъвто и да е вид, окончателното изтегляне от търговските канали или унищожаването на стоките, за които е установено, че нарушават право върху интелектуална собственост. Всяка от страните гарантира, че съдебните органи могат да разпоредят, ако е целесъобразно, унищожаването на материали и средства, използвани предимно за създаването или производството на въпросните стоки. При разглеждането на искане за прилагане на такива средства за защита се взимат предвид необходимостта от пропорционалност между сериозността на нарушението и разпоредените средства за защита, както и интересите на трети страни.

2. Всяка от страните гарантира, че съдебните органи разполагат с правомощието да разпоредят посочените в параграф 1 средства за защита да бъдат приложени за сметка на нарушителя, освен ако бъдат посочени специални основания това да не бъде направено.

ЧЛЕН 20.39

Съдебни разпореждания

1. Всяка от страните предвижда разпоредба, съгласно която при граждански съдебни производства във връзка с упражняването на права върху интелектуална собственост нейните съдебни органи разполагат с правомощието да разпоредят на дадена страна да преустанови нарушение и *inter alia* да разпоредят на тази страна или, когато е целесъобразно, на трета страна, която е под юрисдикцията на съответния съдебен орган, да предотврати навлизането в търговските канали на стоки, предмет на нарушение.

2. Независимо от другите разпоредби на настоящия раздел дадена страна може да ограничи наличните средства за защита, насочени срещу използването от страна на правителство или на трети страни, оправомощени от правителство, без разрешение от носителя на права, до заплащането на възнаграждение, при условие че страната спазва разпоредбите на част II от споразумението ТРИПС, отнасящи се конкретно до подобно използване. В останалите случаи се прилагат средствата за защита съгласно настоящия раздел, а когато тези средства не съответстват на правото на дадена страна, трябва да има възможност да се получат установителни съдебни решения и адекватна компенсация.

ЧЛЕН 20.40

Обезщетения

1. Всяка от страните предвижда, че:

а) при граждански съдебни производства нейните съдебни органи разполагат с правомощието да разпоредят нарушител, който съзнателно или при разумни основания да съзнава това, е предприел действия, с които е нарушил права върху интелектуална собственост, да заплати на носителя на правата:

i) обезщетения, които са подходящи за компенсиране на щетата, понесена от носителя на правата в резултат на нарушението; или

ii) облагите за нарушителя, които произтичат от нарушението и които може да се счита, че възлизат на размера на обезщетенията, посочени в подточка i); и

б) при определянето на размера на обезщетенията във връзка с нарушаване на права върху интелектуална собственост нейните съдебни органи могат да вземат предвид, наред с другото, всяка законосъобразна мярка за стойност, която може да бъде посочена от носителя на правата, включително пропуснати ползи.

2. Като алтернатива на параграф 1 в правото на дадена страна може да се предвижда изплащането на възнаграждение, като например авторско възнаграждение или такса, като компенсация на носителя на правата за неразрешеното използване на правата върху интелектуална собственост, чийто носител е той.

ЧЛЕН 20.41

Съдебни разноски

Всяка от страните следва да предвиди, че нейните съдебни органи разполагат с правомощието да разпоредят, когато е целесъобразно, при приключването на граждански съдебни производства във връзка с нарушение на права върху интелектуална собственост, загубилата страна да заплати на спечелилата страна съдебните разноски и другите разходи съгласно предвиденото в правото на въпросната страна.

ЧЛЕН 20.42

Презумпция за авторство или собственост

1. За целите на гражданско съдопроизводство във връзка с авторски или сродни на тях права, за да може авторът на литературно или художествено произведение да се счита за такъв и следователно да има право да образува производство за нарушени права, е достатъчно, при липса на доказателства за противното, неговото име да е обозначено върху произведението по обичайния начин. Сред доказателствата за противното може да е регистрация на произведението.

2. Параграф 1 се прилага *mutatis mutandis* за носителите на права, сродни на авторското право, по отношение на обекта на закрила на такива права.

РАЗДЕЛ Г

Гранични мерки

ЧЛЕН 20.43

Обхват на граничните мерки

1. За целите на настоящия раздел:

стоки с фалшифицирано географско означение означава всякакви стоки, посочени в член 20.17, попадащи в един от класовете продукти, включени в списъка в приложение 20-В, включително опаковки, носещи без разрешение географско означение, което е идентично с валидно регистрирано или по друг начин защитено географско означение във връзка с тези стоки и което нарушава правата на притежателя или на титуляря на правата на въпросното географско означение съгласно правото на страната, в която се прилагат процедурите във връзка с граничните мерки;

стоки с фалшифицирани търговски марки означава всякакви стоки, включително опаковки, носещи без разрешение търговска марка, идентична с валидно регистрирана марка във връзка с тези стоки, или която не може да бъде разграничена в основните си характеристики от подобна търговска марка и вследствие на това нарушава правата на притежателя на въпросната търговска марка съгласно правото на страната, в която се прилагат процедурите във връзка с граничните мерки;

пратки, предназначени за износ означава пратки със стоки, които трябва да бъдат транспортирани от територията на една от страните до място извън тази територия, с изключение на пратките в митнически транзит и трансбордиране;

пратки, предназначени за внос означава пратки със стоки, въведени на територията на една от страните от място извън тази територия, когато тези стоки остават под митнически контрол, включително стоки, въведени на територията до свободна зона или в митнически склад, но се изключват пратките в митнически транзит и претоварените пратки;

стоки, чието авторско право е било обект на пиратство означава всички стоки, които са копия, направени без съгласието на носителя на правото или на лице, надлежно упълномощено от носителя на правото в страната на производство, и които се произвеждат пряко или непряко от определен артикул, при което изготвянето на това копие би представлявало нарушение на авторското право или сродните му права съгласно правото на страната, в която се прилагат граничните мерки;

пратки в митнически транзит означава пратки със стоки, които влизат на територията на една от страните от място извън тази територия и за които митническите органи са издали разрешение за транспортиране от учреждение на въвеждане до учреждение на извеждане под постоянен митнически контрол за целите на извеждането им от територията. Пратки в митнически транзит, които впоследствие са одобрени за изваждане извън митническия контрол, без да бъдат извеждани от територията, се считат за пратки, предназначени за внос; и

претоварени пратки означава пратки със стоки, които се прехвърлят под митнически контрол от транспортното средство на внос към транспортното средство на износ в района на едно митническо учреждение, което е едновременно учреждението на внос и на износ.

2. Позоваванията на нарушението на права върху интелектуална собственост в настоящия раздел трябва да се тълкуват като позовавания на случаи на стоки с фалшифицирани търговски марки, на стоки, чието авторско право е било обект на пиратство или на стоки с фалшифицирано географско означение.

3. Страните изхождат от общото разбиране, че не съществува задължение да се прилагат предвидените в настоящия раздел процедури по отношение на стоки, предлагани на пазара в друга държава от носителя на правото или с негово съгласие.

4. Всяка от страните приема или запазва в сила процедури във връзка с пратките, предназначени за внос и за износ, въз основа на които носител на правото може да поиска от компетентните органи да отложат вдигането на стоки или да задържат стоки, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост.

5. Всяка от страните приема или запазва в сила процедури във връзка с пратките, предназначени за внос и за износ, въз основа на които нейните компетентни органи могат по своя инициатива да отложат временно вдигането на стоки или да задържат стоки, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, за да се предостави възможност на носителите на правата официално да поискат съдействие съгласно параграф 4.

6. Всяка от страните може да постигне договореност с една или повече трети държави за установяване на общи процедури за сигурност при митническото оформяне. За стоките, оформени съгласно общите митнически процедури по такава договореност, се счита, че са в съответствие с параграфи 4 и 5, при условие че засегнатата страна запази законовите правомощия за постигане на съответствие с посочените параграфи.

7. Всяка от страните може да приема или да запазва в сила процедурите, посочени в параграфи 4 и 5, по отношение на претоварени пратки и на пратки в митнически транзит.

8. Всяка от страните може да изключи от прилагането на настоящия член малки количества стоки с нетърговски характер, съдържащи се в личния багаж на пътниците, или малки количества стоки с нетърговски характер, изпратени в малки пратки.

ЧЛЕН 20.44

Заявление от страна на носителя на правата

1. Всяка от страните предвижда нейните компетентни органи да изискват от носител на права, който поиска прилагането на описаните в член 20.43 процедури, да предостави убедителни доказателства на компетентните органи за това, че според правото на страната, предвидила процедурите, е налице *prima facie* нарушение на неговото право върху интелектуална собственост, както и да предостави достатъчно информация, с каквато би могло основателно да се очаква носителят на правото да разполага, за да могат съмнителните стоки да бъдат разпознати сравнително лесно от компетентните органи. Изискването за предоставяне на достатъчно информация не следва излишно да възпрепятства използването на процедурите, описани в член 20.43.

2. Всяка от страните предвижда възможността за подаване на заявления за отлагане на вдигането на стоки или за задържането на стоки, за които има съмнение, че нарушават право върху интелектуална собственост, изброени са в член 20.43 и се намират под митнически контрол на нейната територия. Изискването за предвиждане на възможността за подаване на подобни заявления е обвързано със задълженията за предвиждане на процедурите, посочени в член 20.43, параграфи 4 и 5. Компетентните органи може да предвидят възможността такива заявления да се прилагат по отношение на многократни пратки. Всяка от страните може да предвиди възможността, по искане на носителя на правата, заявлението за отлагане на вдигането или за задържането на съмнителни стоки да може да се прилага по отношение на избрани входни и изходни пунктове, намиращи се под митнически контрол.

3. Всяка от страните следва да гарантира, че нейните компетентни органи уведомяват заявителя в рамките на приемлив срок дали са приели заявлението му. В случай че компетентните органи са приели заявлението, те също така уведомяват заявителя относно срока на валидност на заявлението.

4. Всяка от страните може да предвиди възможността в случаите, в които заявителят се е възползвал неправомерно от процедурите, описани в член 20.43, или в случаите, в които е налице основателна причина, нейните компетентни органи да разполагат с правомощия да отхвърлят, да спрат временно дадено заявление или да го обявят за недействително.

ЧЛЕН 20.45

Предоставяне на информация от носителя на правата

Всяка от страните разрешава на своите компетентни органи да изискат от носителя на правата да предостави информация от значение, с каквато би могло основателно да се очаква носителят на правата да разполага, за да подпомогне компетентните органи при налагането на граничните мерки, посочени в настоящия раздел. Всяка от страните може също така да разреши на носителя на правата да предостави такава информация на нейните компетентни органи.

ЧЛЕН 20.46

Обезпечение или еквивалентна гаранция

1. Всяка от страните предвижда възможността нейните компетентни органи да разполагат с правомощия да изискват от носител на права, който поиска прилагането на процедурите, описани в член 20.43, да предостави разумно определено обезпечение или еквивалентна гаранция, достатъчни, за да бъдат защитени ответникът и компетентните органи и да се предотвратят злоупотреби. Всяка от страните следва да предвиди, че подобно обезпечение или еквивалентна гаранция не трябва излишно да възпрепятства използването на описаните процедури.

2. Всяка от страните може да предвиди възможността обезпечението да е под формата на депозит, предназначен да предпази ответника от евентуални загуби или щети, дължащи се на отлагането на вдигането на стоките или на тяхното задържане, в случай че компетентните органи установят, че стоките не нарушават права. Дадена страна може само при извънредни обстоятелства или въз основа на съдебно решение да разреши на ответника да придобие владение върху съмнителни стоки посредством внасяне на депозит или друго обезпечение.

ЧЛЕН 20.47

Установяване наличието на нарушение

Всяка от страните приема или запазва в сила процедури, съгласно които нейните компетентни органи да могат, в рамките на разумен срок след започване на процедурите, описани в член 20.43, да установят дали съмнителните стоки нарушават права върху интелектуална собственост.

ЧЛЕН 20.48

Средства за защита

1. Всяка от страните предвижда възможността нейните компетентни органи да разполагат с правомощия да разпореждат унищожаването на стоки, вследствие на установяване, съгласно посоченото в член 20.47, че стоките са предмет на нарушение. В случаите, в които такива стоки не биват унищожавани, всяка от страните гарантира, че освен при извънредни обстоятелства, тези стоки се извеждат извън търговските канали, така че да се предотврати нанасянето на щети на носителя на правата.

2. По отношение на стоките с фалшифицирани търговски марки не е достатъчно, освен в извънредни случаи, само да се отстрани незаконно поставената търговска марка, за да се разреши пускането на стоките по търговските канали.

3. Всяка от страните може да предвиди възможността нейните компетентни органи да разполагат с правомощия да налагат административни санкции вследствие на установяване, съгласно посоченото в член 20.47, че стоките са предмет на нарушение.

ЧЛЕН 20.49

Специфично сътрудничество в областта на граничните мерки

1. Всяка от страните се съгласява да си сътрудничи с другата страна с оглед премахване на международната търговия със стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост. За тази цел всяка от страните определя звена за контакт в своята администрация и има готовност да обменя информация относно търговията със стоки, предмет на нарушение. Всяка от страните по-специално насърчава обмена на информация и сътрудничеството между своите митнически органи и митническите органи на другата страна във връзка с търговията със стоки, нарушаващи права върху интелектуална собственост.

2. Посоченото в параграф 1 сътрудничество може да включва обмен на информация относно механизми за получаване на информация от носители на права, най-добри практики, а също и опит във връзка със стратегии за управление на риска, както и информация в помощ на идентифицирането на пратки, за които има съмнение, че съдържат стоки, предмет на нарушение.

3. Сътрудничеството съгласно настоящия раздел се осъществява в съответствие с имащите отношение международни споразумения, които са задължителни и за двете страни. Съвместният комитет за митническо сътрудничество, посочен в член 6.14 (Съвместен комитет за митническо сътрудничество), определя приоритетите и предвижда подходящите процедури за осъществяване на сътрудничеството съгласно настоящия раздел между компетентните органи на страните.

РАЗДЕЛ Д

Сътрудничество

ЧЛЕН 20.50

Сътрудничество

1. Всяка от страните се съгласява да си сътрудничи с другата страна с оглед оказването на подкрепа за изпълнението на ангажиментите и задълженията, поети съгласно настоящата глава. Областите на сътрудничество включват обмен на информация или опит относно:

а) закрилата и упражняването на правата върху интелектуална собственост, включително географските означения; и

б) установяването на договорености между техните съответни организации за колективно управление на авторски права.

2. По силата на параграф 1 всяка от страните се съгласява да установи и да поддържа ефикасен диалог по въпросите на интелектуалната собственост, за да обсъжда теми, имащи отношение към закрилата и упражняването на правата върху интелектуална собственост, обхванати от настоящата глава, и всеки друг свързан с тях въпрос.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

РЕГУЛАТОРНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЧЛЕН 21.1

Приложно поле

Настоящата глава се прилага по отношение на аспектите, свързани с разработването, преразглеждането и методиката на регулаторните мерки на регулаторните органи на страните, които попадат в обхвата, наред с други, на Споразумението за ТПТ, Споразумението за СФС, ГАТТ от 1994 г., ГАТС, както и четвърта глава (Технически пречки пред търговията), пета глава (Санитарни и фитосанитарни мерки), девета глава (Трансгранична търговия с услуги), двадесет и втора глава (Търговия и устойчиво развитие), двадесет и трета глава (Търговия и труд) и двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда).

ЧЛЕН 21.2

Принципи

1. Страните потвърждават отново своите права и задължения по отношение на регулаторните мерки, произтичащи от Споразумението за ТПТ, Споразумението за СФС, ГАТТ от 1994 г. и ГАТС.

2. Страните се ангажират да осигурят високо равнище на защита на живота или здравето на хората, животните и растенията, както и на опазване на околната среда в съответствие със Споразумението за ТПТ, Споразумението за СФС, ГАТТ от 1994 г., ГАТС и настоящото споразумение.

3. Страните признават ползата от регулаторното сътрудничество с техните съответни търговски партньори както на двустранно, така и на многостранно равнище. Винаги, когато е практически осъществимо и взаимноизгодно, страните ще подхождат към регулаторното сътрудничество по начин, който дава възможност за участие на други международни търговски партньори.

4. Без да се ограничава способността на всяка от страните да осъществява своите регулаторни, законодателни и свързани с политиките дейности, страните се ангажират още повече да задълбочат регулаторното си сътрудничество, в светлината на своите взаимноизгодни интереси, с цел:

а) да предотвратят и премахнат ненужните пречки пред търговията и инвестициите;

б) да създадат по-благоприятна среда за конкурентоспособност и иновации, включително чрез стремеж към регулаторна съвместимост, признаване на еквивалентност и сближаване; и

в) да насърчават прозрачни, ефективни и ефикасни регулаторни процеси, които подпомагат постигането на целите на обществената политика и изпълнението на функциите на регулаторните органи, включително чрез насърчаването на обмена на информация и масовото използване на най-добри практики.

5. Настоящата глава заменя рамката относно регулаторното сътрудничество и прозрачността между правителството на Канада и Европейската комисия, съставена в Брюксел на 21 декември 2004 г., и урежда дейностите, предприемани по-рано в контекста на посочената рамка.

6. Страните може да предприемат дейности за регулаторно сътрудничество на доброволни начала. В интерес на правната сигурност се уточнява, че от никоя от страните не се изисква да участва в каквато и да било конкретна дейност за регулаторно сътрудничество, както и че всяка от страните може да откаже да сътрудничи или да се оттегли от сътрудничеството. Ако обаче дадена страна откаже да започне дейност по регулаторно сътрудничество или се оттегли от сътрудничество, тя трябва да е готова да обясни на другата страна мотивите за своето решение.

ЧЛЕН 21.3

Цели на регулаторното сътрудничество

Целите на регулаторното сътрудничество включват:

а) да допринася за защитата на живота, здравето или безопасността на хората, на живота или здравето на животните и растенията, както и за опазване на околната среда чрез:

i) увеличаване на потенциалната възвращаемост на международните ресурси в области като научните изследвания, прегледите преди пускането на пазара и анализите на риска, за да се откликне на важни регулаторни въпроси във връзка с опасения на местно, национално и международно равнище; и

ii) допринасяне за консолидиране на базата от източници на информация, използвана от регулаторните служби за идентифициране, оценяване и управление на рисковете;

б) да изгражда доверие, да задълбочава взаимното разбиране на регулаторното управление и да даде възможност на всеки от участниците да се възползва от експертните знания и схващанията на другия с цел:

i) да се усъвършенства планирането и разработването на предложенията в областта на регулаторната уредба;

ii) да се насърчи постигането на прозрачност и предсказуемост в разработването и създаването на регулаторни норми;

iii) да се постигне по-голяма ефективност на регулаторните норми;

iv) да се набележат алтернативни инструменти;

v) да се признаят свързаните въздействия на регулаторните норми;

vi) да се избегнат ненужните регулаторни различия; и

vii) да се подобри прилагането и спазването на регулаторните норми;

в) да улеснява двустранната търговия и двустранните инвестиции, така че:

i) да се надгражда над съществуващите договорености за сътрудничество;

ii) да се намалят ненужните различия в областта на регулирането; и

iii) да се набележат нови методи на работа за сътрудничество в специфични сектори;

г) да допринася за подобряването на конкурентоспособността и ефикасността на промишлеността, така че:

i) да се намалят до минимум административните разходи винаги, когато това е възможно;

ii) да се намалят дублиращите се регулаторни изисквания и произтичащите разходи за постигане на съответствие винаги, когато това е възможно; и

iii) да се възприемат съвместими регулаторни подходи, включително, ако е възможно и целесъобразно, чрез:

А) прилагането на регулаторни подходи, които са технологично неутрални; и

Б) признаването на еквивалентност или насърчаването на сближаването.

ЧЛЕН 21.4

Дейности за регулаторно сътрудничество

Страните полагат усилия да постигнат определените в член 21.3 цели чрез предприемането на дейности за регулаторно сътрудничество, които може да включват:

а) участие в текущи двустранни дискусии относно регулаторното управление, включително с цел:

i) обсъждане на регулаторни реформи и тяхното въздействие върху отношенията между страните;

ii) набелязване на извлечените поуки;

iii) проучване, ако е целесъобразно, на алтернативни подходи към регулирането; и

iv) обмен на опит във връзка с използване на регулаторни средства и инструменти, включително оценки на въздействието на регулирането, оценка на риска и стратегии за постигане на съответствие и правоприлагане;

б) провеждане на консултации помежду им, по целесъобразност, и осъществяване на обмен на информация през целия процес на разработване на регулаторни норми. Консултациите и обменът следва да започват на възможно най-ранен етап на този процес;

в) споделяне на информация, която няма публичен характер, до степента, в която тази информация може да бъде предоставена на разположение на чуждестранни правителства в съответствие с приложимите норми на страната, предоставяща информацията;

г) споделяне на предложените технически регламенти или на санитарни и фитосанитарни нормативни актове, които може да имат въздействие върху търговията с другата страна, на възможно най-ранен етап, така че да може да се вземат предвид евентуалните коментари и предложения за изменения по тях;

д) предоставяне, по искане на другата страна и при спазване на приложимото право за неприкосновеност на личния живот, на копие от предложения нормативен акт и осигуряване на заинтересованите страни на достатъчно време, за да могат да представят писмено коментари;

е) осъществяване на обмен на информация, на възможно най-ранен етап, относно обмисляни регулаторни действия, мерки или изменения, с цел:

i) да се разбере логиката в основата на избора на регулаторни средства от дадена страна, включително избора на инструмент, и да се проучат възможностите за по-голямо сближаване между страните относно начина на формулиране на целите и на определяне на обхвата на нормативните актове. В този контекст страните следва да обръщат внимание и на връзката между регламенти, стандарти и оценяване на съответствието; и

ii) да се сравнят методите и допусканията, използвани за анализ на регулаторните предложения, включително, когато е целесъобразно, анализ на техническата или икономическата осъществимост и ползите във връзка с поставената цел, произтичащи от всякакви обмисляни основни алтернативни регулаторни изисквания или подходи. Този обмен на информация може също така да включва стратегии за постигане на съответствие и оценки на въздействието, включително сравнение между потенциалната разходоефективност на регулаторното предложение с тази на обмисляните основни алтернативни регулаторни изисквания или подходи;

ж) проучване на възможностите за свеждане до минимум на ненужните регулаторни различия чрез такива средства като:

i) провеждане на паралелна или съвместна оценка на риска и на оценка на въздействието на нормативната уредба, ако това е практически осъществимо и взаимноизгодно;

ii) намиране на хармонизирано, равностойно или съвместимо решение; или

iii) обмисляне на възможността за взаимно признаване в специфични случаи;

з) сътрудничество по въпроси, касаещи разработването, приемането, прилагането и поддържането на международни стандарти, наръчници и препоръки;

и) проучване на целесъобразността и възможността да се събират същите или сходни данни за естеството, степента и честотата на проблемите, които потенциално може да доведат до регулаторни действия, когато това би ускорило постигането на статистически значими преценки относно проблемите;

й) периодично сравняване на практиките за събиране на данни;

к) проучване на целесъобразността и възможността за използване на същите или сходни допускания и методи с тези, които използва другата страна, за анализ на данни и оценка на основните проблеми, на които да бъде намерено регулаторно решение с цел:

i) да се намалят различията при установяването на проблемите; и

ii) да се насърчи постигането на сходни резултати;

л) периодично сравняване на допусканията и методите за анализ;

м) осъществяване на обмен на информация относно административното управление, прилагането и правоприлагането на нормативните актове, както и относно средствата за постигане на съответствие и за неговото оценяване;

н) осъществяване на съвместни изследователски програми с цел:

i) да се намали дублиращата се изследователска дейност;

ii) да се генерира повече информация с по-малко разходи;

iii) да се събират най-подходящите данни;

iv) да се изготвя, когато е целесъобразно, обща научна база;

v) да се решават най-неотложните регулаторни проблеми по по-последователен и ориентиран към резултатите метод; и

vi) да се сведат до минимум ненужните различия в новите регулаторни предложения, като същевременно се подобряват защитата на здравето и безопасността и опазването на околната среда по по-ефикасен начин;

о) провеждане на прегледи на нормативни актове или политики след тяхното прилагане;

п) сравняване на методите и допусканията, използвани в тези прегледи след прилагането;

р) когато е приложимо, предоставяне на разположение на другата страна на обобщения на резултатите от тези прегледи след прилагането;

с) набелязване на подходящия подход за намаляване на неблагоприятните въздействия на съществуващите регулаторни различия върху двустранната търговия и инвестиции в определени от дадена страна сектори, включително, когато е целесъобразно, чрез засилено сближаване, взаимно признаване, свеждане до минимум на използването на изкривяващи търговията и инвестициите регулаторни инструменти, както и използване на международни стандарти, включително стандарти и насоки за оценяване на съответствието; или

т) осъществяване на обмен на информация, експертни знания и опит в областта на хуманното отношение към животните с цел да се насърчава сътрудничеството между страните по въпросите на хуманното отношение към животните.

ЧЛЕН 21.5

Съвместимост на регулаторните мерки

С цел засилване на сближаването и повишаване на съвместимостта между регулаторните мерки на страните, всяка от страните проучва по целесъобразност регулаторните мерки или инициативи на другата страна по същите или свързани теми. Никоя от страните не е възпрепятствана да приема различни регулаторни мерки или да предприема различни инициативи по причини, включващи различните институционални или законодателни подходи, обстоятелства, ценности или приоритети, специфични за съответната страна.

ЧЛЕН 21.6

Форум за регулаторно сътрудничество

1. Създава се Форум за регулаторно сътрудничество („ФРС“) по силата на член 26.2, параграф 1, буква з) (Специализирани комитети), със задача да улеснява и насърчава регулаторното сътрудничество между страните в съответствие с настоящата глава.

2. ФРС изпълнява следните функции:

а) предоставя форум за обсъждане на въпроси на регулаторната политика, които са от взаимен интерес и които страните са набелязали в рамките на, наред с другото, консултации, проведени в съответствие с член 21.8;

б) подпомага отделните регулаторни органи при идентифицирането на потенциални партньори за дейностите за регулаторно сътрудничество и им предоставя подходящите средства за тази цел, като например образци на споразумения за поверителност;

в) подлага на преглед регулаторни инициативи, независимо дали са в процес на разработване или на обмисляне, за които дадена страна смята, че са подходящи за сътрудничество. Прегледите, които ще се осъществяват в рамките на консултации с регулаторните служби и агенции, следва да подпомагат прилагането на настоящата глава; и

г) насърчава разработването на дейности за двустранно сътрудничество в съответствие с член 21.4 и въз основа на получената от регулаторните служби и агенции информация, прави преглед на напредъка, постиженията и най-добрите практики при инициативите за регулаторно сътрудничество в конкретни сектори.

3. ФРС се председателства съвместно от един висш представител на правителството на Канада на равнище заместник-министър, лице на равностойна позиция или определено от него лице, и от един висш представител на Европейската комисия на равнище генерален директор, лице на равностойна позиция или определено от него лице, и включва в състава си съответни длъжностни лица от всяка от страните. По взаимно съгласие страните може да поканят други заинтересовани страни да участват в заседанията на ФРС.

4. ФРС:

а) приема своя мандат, процедури и работен план на първото си заседание след влизането в сила на настоящото споразумение;

б) провежда първото си заседание в рамките на една година от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, а след това заседава най-малко веднъж годишно, освен ако страните решат друго; и

в) докладва, когато това е необходимо, на Съвместния комитет по ВИТС за прилагането на настоящата глава.

ЧЛЕН 21.7

Допълнително сътрудничество между страните

1. Съгласно член 21.6, параграф 2, буква в) и с цел да се даде възможност за текущо наблюдение на предстоящи регулаторни проекти и да се набележат възможностите за регулаторно сътрудничество страните периодично обменят информация относно текущи или планирани регулаторни проекти в своите области на компетентност. Тази информация включва, ако е целесъобразно, нови технически регламенти и изменения на съществуващи технически регламенти, които е вероятно да бъдат предложени или приети.

2. Страните може да улесняват регулаторното сътрудничество посредством обмен на длъжностни лица по реда на конкретна договореност.

3. Страните полагат усилия да си сътрудничат и да споделят информация на доброволни начала в областта на безопасността на нехранителните продукти. Това сътрудничество или обмен на информация може по-специално да се отнася до:

а) научни, технически и регулаторни въпроси, така че да се способства за подобряване на безопасността на нехранителните продукти;

б) нововъзникващи въпроси от съществено значение за здравето и безопасността, които са от компетентността на дадена страна;

в) дейности, свързани със стандартизацията;

г) дейности за надзор на пазара и за правоприлагане;

д) методи за оценка на риска и изпитване на продукти; и

е) координирано изземване на продукти или други подобни действия.

4. Страните могат да въведат реципрочен обмен на информация относно безопасността на потребителските продукти и относно предприетите превантивни, ограничителни и корективни мерки. По-специално Канада може да получи достъп до избрана информация от системата на Европейския съюз за предупреждение RAPEX, или неин правоприемник, във връзка с потребителски продукти съгласно посоченото в Директива 2001/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3 декември 2001 г. относно общата безопасност на продуктите. Европейският съюз може да получава информация за ранно предупреждение относно ограничителни мерки и изземване на продукти, предоставена от канадската система за докладване на инциденти във връзка с потребителски продукти, известна под акронима RADAR, или неин правоприемник, във връзка с потребителски продукти съгласно определеното в *Canada Consumer Product Safety Act,* S.C. 2010, c. 21 (Канадски закон за безопасност на потребителските продукти) и във връзка с козметични продукти съгласно определеното във *Food and Drugs Act,* R.S.C. 1985, c. F-27 (Закон за храните и лекарствата). Този реципрочен обмен на информация се осъществява въз основа на договореност, с която се определят мерките, посочени в параграф 5.

5. Преди страните да осъществят за първи път предвидения в параграф 4 обмен на информация, те се уверяват, че Комитетът по търговията със стоки е одобрил мерките за осъществяване на този обмен. Страните гарантират, че в тези мерки се уточняват видът на информацията, която да се обменя, редът и условията за осъществяването на обмена, както и прилагането на правилата за поверителност и защита на личните данни.

6. Комитетът по търговията със стоки одобрява мерките по параграф 5 в срок от една година от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, освен ако страните решат да определят по-късна дата.

7. Страните може да изменят мерките, посочени в параграф 5. Всяко изменение на мерките се одобрява от Комитета по търговията със стоки.

ЧЛЕН 21.8

Консултации с частноправни субекти

С цел да придобият представа за позицията на неправителствения сектор по въпроси, свързани с прилагането на настоящата глава, всяка от страните, или страните, може да провежда(т) консултации, по целесъобразност, с основните участници и заинтересованите страни, сред които представители на академичните среди, мозъчни тръстове, неправителствени организации, както и браншови, потребителски и други организации. Тези консултации може да се провеждат по всякакъв начин, който страната или страните сметнат за целесъобразен.

ЧЛЕН 21.9

Звена за контакт

1. Звената за контакт за осъществяване на комуникацията между страните по въпроси, произтичащи от настоящата глава, са:

а) за Канада: отдел „Технически пречки и регламенти“ към Министерството на външните работи, търговията и развитието или неговия правоприемник; и

б) за Европейския съюз: отдел „Международни отношения“ към генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ на Европейската комисия или неговия правоприемник.

2. Всяко звено за контакт отговаря за осъществяването на консултации и за координацията със съответните регулаторни служби и агенции, по целесъобразност, по въпроси, произтичащи от настоящата глава.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

ТЪРГОВИЯ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

ЧЛЕН 22.1

Контекст и цели

1. Страните припомнят Декларацията от Рио де Жанейро относно околната среда и развитието от 1992 г., Дневния ред 21 за околната среда и развитието от 1992 г., Декларацията от Йоханесбург за устойчиво развитие от 2002 г. и Плана за прилагане от Световната среща на върха по устойчивото развитие от 2002 г., Декларацията на министрите от Икономическия и социален съвет на ООН относно създаването, на национално и международно равнище, на благоприятна среда за постигането на пълна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички, както и нейното влияние върху устойчивото развитие, от 2006 г. и Декларацията на МОТ относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г. Страните признават, че икономическото развитие, социалното развитие и опазването на околната среда са взаимозависими и взаимно подсилващи се елементи на устойчивото развитие, а също така потвърждават отново ангажираността си да поощряват развитието на международната търговия по начин, който допринася за постигането на целта за устойчиво развитие с оглед на благото на сегашните и бъдещите поколения.

2. Страните подчертават ползата от обсъждането на свързаните с труда и околната среда въпроси като част от един глобален подход към търговията и устойчивото развитие. Съответно страните се съгласяват, че правата и задълженията, залегнали в двадесет и трета глава (Търговия и труд) и на двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда), трябва да бъдат разглеждани в контекста на настоящото споразумение.

3. В това отношение, чрез прилагането на двадесет и трета глава (Търговия и труд) и на двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда), страните си поставят за цел:

а) да насърчават устойчивото развитие чрез засилена координация и интеграция на своите съответни политики и мерки в областта на трудовата заетост, околната среда и търговията;

б) да насърчават диалога и сътрудничеството между страните с цел те да развиват своите търговски и икономически отношения по начин, чрез който се оказва подкрепа за техните съответни мерки и стандарти за закрила на труда и опазване на околната среда, както и да се съдейства за постигането на техните цели за закрила на труда и опазване на околната среда в контекста на търговски отношения, които са свободни, открити и прозрачни;

в) да подобрят прилагането на своите съответни разпоредби на трудовото право и правото в областта на околната среда и спазването на международните споразумения в областта на труда и околната среда;

г) да насърчават пълноценното използване на такива инструменти, като например оценки на въздействието и консултации със заинтересовани страни, при регулирането на въпроси в областта на търговията, труда и околната среда, както и да поощряват деловите среди, организациите на гражданското общество и гражданите да разработват и прилагат практики, с които се допринася за постигането на целите за устойчиво развитие; и

д) да насърчават допитването до обществеността и нейното участие в дискусиите по въпроси на устойчивото развитие, които възникват във връзка с настоящото споразумение, както и в разработването на относимата нормативна уредба и политики.

ЧЛЕН 22.2

Прозрачност

Страните подчертават значението на това да се осигури прозрачност, в качеството ѝ на елемент, необходим за насърчаване участието на обществеността и предоставянето на обществено достъпна информация в контекста на настоящата глава, в съответствие с разпоредбите на настоящата глава и на двадесет и седма глава (Прозрачност), както и на членове 23.6 (Публична информация и обществена осведоменост) и 24.7 (Публична информация и обществена осведоменост).

ЧЛЕН 22.3

Сътрудничество и насърчаване на търговия, подкрепяща устойчивото развитие

1. Страните отчитат приноса на международното сътрудничество за постигане на целта за устойчиво развитие и за интеграция на международно равнище на инициативите, действията и мерките за развитие и защита в икономическата, социалната и екологичната сфера. Поради това страните се споразумяват да водят диалог и консултации помежду си по свързаните с търговията въпроси в областта на устойчивото развитие, които са от общ за тях интерес.

2. Страните потвърждават, че търговията следва да насърчава устойчивото развитие. Съответно всяка от страните ще се стреми да насърчава търговски и икономически потоци и практики, които допринасят за утвърждаване на достойния труд и за подобряване опазването на околната среда, включително чрез:

а) насърчаване на разработването и използването на доброволни схеми във връзка с устойчиво производство на стоки и услуги, като схеми за екомаркировка и за справедлива търговия;

б) насърчаване на разработването и използването на доброволни най-добри практики на корпоративна социална отговорност от страна на предприятията, като например посочените в Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия, с цел по-тясната съгласуваност между икономическите, социалните и екологичните цели;

в) насърчаване на интегрирането на свързаните с устойчивото развитие съображения в решенията във връзка с частното и общественото потребление; и

г) стимулиране на разработването, определянето, поддържането или залагането на по-високи цели и стандарти във връзка с екологосъобразността.

3. Страните признават значението на разглеждането на конкретни въпроси, свързани с устойчивото развитие, чрез оценяване на потенциалните икономически, социални и екологични въздействия на евентуални действия, като се отчита гледната точка на заинтересованите страни. Поради това всяка от страните се ангажира да подлага на преглед, текущо наблюдение и оценка въздействието на прилагането на настоящото споразумение върху устойчивото развитие на нейна територия, за да идентифицира нуждата от конкретно действие, която може да възникне във връзка с настоящото споразумение. Страните може да провеждат съвместни оценки. Тези оценки ще се провеждат по начин, приспособен към практиките и условията на всяка от страните, посредством съответните процедури за участие на страните, както и посредством предвидените съгласно настоящото споразумение процедури.

ЧЛЕН 22.4

Институционални механизми

1. Комитетът по търговията и устойчивото развитие, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква ж) (Специализирани комитети), се състои от представители на високо равнище на страните, компетентни по въпросите, попадащи в обхвата на настоящата глава, на двадесет и трета глава (Търговия и труд) и на двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда). Комитетът по търговията и устойчивото развитие следи за прилагането на посочените глави, включително на дейностите за сътрудничество и прегледа на въздействието на настоящото споразумение върху устойчивото развитие, и разглежда комплексно всеки въпрос от общ интерес за страните, отнасящ се до връзката между икономическото развитие, социалното развитие и опазването на околната среда. По отношение на двадесет и трета глава (Търговия и труд) и двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда) Комитетът по търговията и устойчивото развитие може също така да изпълнява своите функции в рамките на специални сесии с участието на лица, компетентни по въпросите от обхвата на съответните посочени глави.

2. Комитетът по търговията и устойчивото развитие се свиква в рамките на първата година след влизането в сила на настоящото споразумение, а след това заседава толкова често, колкото страните смятат за необходимо. Звената за контакт, посочени в член 23.8 (Институционални механизми) и член 24.13 (Институционални механизми), отговарят за комуникацията между страните по отношение на насрочването и организацията на тези заседания или специални сесии.

3. Освен ако страните решат друго, всяко редовно заседание или специална сесия на Комитета по търговията и устойчивото развитие включва среща с обществеността с цел обсъждане на въпроси, свързани с прилагането на съответните глави.

4. Комитетът по търговията и устойчивото развитие насърчава прозрачността и участието от страна на обществеността. За тази цел:

а) всяко решение на Комитета по търговията и устойчивото развитие е обществено достъпно, освен ако той реши друго;

б) Комитетът по търговията и устойчивото развитие представя актуална информация по всякакви въпроси, свързани с настоящата глава, включително нейното прилагане, на Форума на гражданското общество, посочен в член 22.5. Всяко мнение или становище на Форума на гражданското общество се представя на страните директно или чрез консултативните механизми, посочени в член 23.8 (Институционални механизми), параграф 3 и в член 24.13 (Институционални механизми). Комитетът по търговията и устойчивото развитие ежегодно представя доклад относно последващите действия, предприети въз основа на съобщената информация;

в) Комитетът по търговията и устойчивото развитие ежегодно представя доклад по всякакви въпроси, които разглежда по реда на член 24.7 (Публична информация и обществена осведоменост), параграф 3 или член 23.8 (Институционални механизми), параграф 4.

ЧЛЕН 22.5

Форум на гражданското общество

1. Страните съдействат за организирането на съвместен Форум на гражданското общество, състоящ се от представители на организациите на гражданското общество, създадени на техните територии, включително участниците в консултативните механизми, посочени в член 23.8 (Институционални механизми), параграф 3 и в член 24.13 (Институционални механизми), с цел провеждане на диалог по свързаните с устойчивото развитие аспекти на настоящото споразумение.

2. Форумът на гражданското общество се свиква веднъж годишно, освен ако е договорено друго между страните. Страните насърчават балансираното представителство на съответните интереси, включително на независимите представителни организации на работодателите, синдикалните организации, организациите в сферата на труда и представителите на деловите среди, на екологичните групи, както и на други имащи отношение организации на гражданското общество, по целесъобразност. Страните може също да улесняват участието чрез използване на виртуални средства.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

ТЪРГОВИЯ И ТРУД

ЧЛЕН 23.1

Контекст и цели

1. Страните признават ползата от международното сътрудничество и споразуменията по трудовите въпроси като отговор на международната общност на икономическите, трудовите и социалните предизвикателства и възможности, произтичащи от глобализацията. Те признават потенциала на международната търговия да допринесе за постигане на пълноценна и продуктивна трудова заетост и достойни условия на труд за всички и се ангажират да провеждат консултации и да си сътрудничат, по целесъобразност, по свързани с търговията въпроси в областта на труда и трудовата заетост, които са от взаимен интерес.

2. Като отчитат значението на по-голямата съгласуваност между политиките в областта на достойните условия на труд, включително основните трудови стандарти, и на високите равнища на закрила на труда, в съчетание с тяхното ефикасно правоприлагане, страните признават благотворното въздействие, което тези области могат да окажат върху икономическата ефективност, иновациите и производителността, включително върху експортната дейност. В този контекст те също така признават значението на социалния диалог по трудови въпроси, воден между работниците и работодателите, техните съответни организации и правителствата, и се ангажират да насърчават воденето на такъв диалог.

ЧЛЕН 23.2

Право на регулиране и равнища на закрила

Като признава правото на всяка от страните да определя своите приоритети в областта на труда, да определя свои равнища на закрила на труда и да приема или съответно да изменя своите законови разпоредби и политики по начин, съответстващ на нейните международни ангажименти в областта на труда, включително на поетите в настоящата глава ангажименти, всяка от страните се стреми да осигури с въпросните законови разпоредби и политики да се предвиждат и насърчават високи равнища на закрила на труда и полага усилия да продължи да усъвършенства въпросните законови разпоредби и политики с цел осигуряване на високи равнища на закрила на труда.

ЧЛЕН 23.3

Многостранни трудови стандарти и споразумения

1. Всяка от страните гарантира, че нейните законови разпоредби и практики в областта на труда включват и осигуряват закрила по отношение на основните принципи и трудови права, изброени по-долу. Страните потвърждават ангажимента си — в съответствие със задълженията на членовете на Международната организация на труда („МОТ“) и ангажиментите, поети съгласно Декларацията на МОТ от 1998 г. за основните принципи и права в областта на труда и механизъм за нейното прилагане, приета от Международната конференция по труда на нейната 86-та сесия — да спазват, насърчават и прилагат на практика въпросните принципи и права, а именно:

а) свободата на сдружаване и ефективното признаване на правото на колективно трудово договаряне;

б) премахването на всички форми на принудителен или задължителен труд;

в) ефективното премахване на детския труд; и

г) премахването на дискриминацията в областта на заетостта и професиите.

2. Всяка от страните гарантира, че нейните законови разпоредби и практики в областта на труда способстват за постигането на посочените по-долу цели, включени в Програмата за достоен труд на МОТ, в съответствие с Декларацията на МОТ относно социалната справедливост за справедлива глобализация от 2008 г., приета от Международната конференция по труда по време на нейната 97-ма сесия, и на други международни ангажименти, а именно:

а) здравословни и безопасни условия на труд, включително предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните заболявания и обезщетяване в случай на такива злополуки или заболявания;

б) определяне на приемливи минимални стандарти за заетост на наетите лица, включително за тези, които не са обхванати от колективен трудов договор; и

в) недопускане на дискриминация по отношение на условията на труд, включително за работниците мигранти.

3. По силата на параграф 2, буква а) всяка от страните гарантира, че нейните законови разпоредби и практики в областта на труда включват и осигуряват закрила за постигане на такива условия на труд, при които се зачитат здравето и безопасността на работниците, включително чрез формулирането на политики, с които се насърчава зачитането на основни принципи, насочени към предотвратяване на инциденти и злополуки, произтичащи от полагането на труд или по време на него, и с които се цели изграждането на такава култура в областта на здравето и безопасността, в която на първо място се поставя принципът на превенцията. При изготвянето и прилагането на мерки, насочени към закрилата на здравето и безопасността на работното място, всяка от страните взема предвид съществуващата относима научна и техническа информация и свързаните международни стандарти, насоки или препоръки, ако има вероятност мерките да засегнат търговията или инвестициите между страните. Страните признават, че в случай на съществуващи или потенциални рискови фактори или условия, за които може основателно да се очаква, че биха довели до злополука или заболяване на дадено физическо лице, страната няма да използва липсата на пълна научна сигурност като основание за отлагане на разходоефективни защитни мерки.

4. Всяка от страните потвърждава отново своя ангажимент да прилага ефективно в своето национално право и практики и на цялата своя територия основните конвенции на МОТ, ратифицирани съответно от Канада и от държавите — членки на Европейския съюз. Страните полагат непрестанни и трайни усилия за ратифициране на основните конвенции на МОТ, ако все още не са ги ратифицирали. Страните обменят информация за съответното положение във всяка от тях и за напредъка по отношение на ратифицирането на основните и на приоритетните конвенции на МОТ, както и на други конвенции на МОТ, които се категоризират от МОТ като актуални.

ЧЛЕН 23.4

Запазване на равнищата на закрила

1. Страните признават, че е нецелесъобразно да насърчават търговията или инвестициите посредством отслабване или намаляване на равнищата на закрила, предоставени в тяхното трудово право и стандарти.

2. Никоя от страните няма право да се отказва от прилагането или по друг начин да допуска дерогации от своето трудово право и стандарти, нито да предлага да се откаже от прилагането или по друг начин да допусне дерогации от това право и стандарти, за да насърчава търговията или установяването, придобиването, разширяването или запазването на инвестиция на своята територия.

3. Никоя от страните не може да се въздържа от ефективното прилагане на своето трудово право и стандарти чрез постоянно или повтарящо се действие или бездействие, за да насърчава търговията или инвестициите.

ЧЛЕН 23.5

Процедури по правоприлагане, административни производства и преразглеждане на административни актове

1. В съответствие с член 23.4 всяка от страните насърчава спазването на своето трудово право и предприема действия за ефективното му прилагане, включително чрез:

а) поддържане на система за инспектиране на труда в съответствие със своите международни ангажименти, с която се цели да се осигури прилагането на правните разпоредби във връзка с условията на труд и закрилата на работниците, като контролът по прилагането на разпоредбите е възложен на инспектори по труда; и

б) гарантиране, че лицата, които имат признати законни интереси по конкретен въпрос и които твърдят, че са нарушени техни права, произтичащи от правото на страната, имат достъп до административни и съдебни производства, за да се даде възможност за предприемане на ефективни действия срещу нарушения на трудовото право, включително чрез подходящи средства за защита срещу нарушения на това право.

2. Всяка от страните гарантира, в съответствие със своето право, че производствата по параграф 1, буква б) не са ненужно сложни или скъпи, не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния, предвиждат правна защита под формата на съдебно запрещение, ако е целесъобразно, и са справедливи и безпристрастни, включително чрез:

а) отправяне на разумно предизвестие до ответниците при започване на процедура, включително с описание на естеството на производството и основанието на претенцията;

б) предоставяне на страните в производството на разумна възможност да поддържат или да защитават своите съответни позиции, включително като представят информация или доказателства, преди постановяването на окончателното решение;

в) определяне, че окончателните решения се изготвят писмено и съдържат специфичните за конкретния случай мотиви, , и се основават на информацията или доказателствата, във връзка с които на страните в производството е била дадена възможност да бъдат изслушани; и

г) предоставяне на страните в административните производства на възможност да се обърнат към създаден със закон съдебен орган, за който са налице подходящи гаранции за независимост и безпристрастност, за да получат преразглеждане в разумен срок и, ако са налице основания за това, коригиране на окончателните административни решения.

ЧЛЕН 23.6

Публична информация и обществена осведоменост

1. В допълнение към задълженията си по член 27.1 (Публикуване) всяка от страните насърчава обществените дискусии с неправителствените действащи лица, и помежду им, във връзка с разработването и определянето на политики, които може да доведат до приемане от страна на органите на публичната власт на трудовоправни разпоредби и стандарти.

2. Всяка от страните насърчава повишаването на обществената осведоменост във връзка с нейните трудовоправни разпоредби и стандарти, както и с процедурите за тяхното прилагане и спазване, включително като осигури предоставянето на разположение на информация и като предприема стъпки за повишаване на знанията и разбирането на работниците, работодателите и техните представители.

ЧЛЕН 23.7

Дейности за сътрудничество

1. Страните се ангажират да си сътрудничат за насърчаване постигането на целите по настоящата глава чрез действия като:

а) обмен на информация относно най-добри практики по въпроси от общ интерес и свързани с тях събития, дейности и инициативи;

б) сътрудничество в рамките на международни форуми, на които се разглеждат въпроси от значение за търговията и труда, включително по-специално СТО и МОТ;

в) популяризиране на международно равнище на основните принципи и права в областта на труда, посочени в член 23.3, параграф 1 и в Програмата за достоен труд на МОТ, и насърчаване на тяхното ефективно прилагане;

г) диалог и обмен на информация относно разпоредби в областта на труда в контекста на съответните за страните търговски споразумения и относно прилагането на тези разпоредби;

д) проучване на възможностите за сътрудничество при инициативи във връзка с трети страни; и

е) всякаква друга форма на сътрудничество, която бъде счетена за целесъобразна.

2. Страните ще вземат предвид всякакви становища, изразени от представители на работниците, на работодателите и на организациите на гражданското общество, когато определят областите за сътрудничество и осъществяват дейностите за сътрудничество.

3. Страните може да постигат договорености за сътрудничество с МОТ и други компетентни международни или регионални организации, за да се възползват от техните експертни знания и ресурси с оглед постигането на целите по настоящата глава.

ЧЛЕН 23.8

Институционални механизми

1. Всяка от страните определя служба, която да служи за звено за контакт с другата страна за целите на прилагането на настоящата глава, включително във връзка със:

а) програмите и действията за сътрудничество в съответствие с член 23.7;

б) получаването на изявления и съобщения съгласно член 23.9; и

в) информацията, която трябва да бъде предоставена на другата страна, на експертните групи и на обществеността.

2. Всяка от страните информира писмено другата страна за звеното за контакт, посочено в параграф 1.

3. Комитетът по търговията и устойчивото развитие, създаден съгласно член 26.2, параграф 1, буква ж) (Специализирани комитети), в рамките на своите редовни заседания или специални сесии, на които присъстват участниците, компетентни по въпросите от обхвата на настоящата глава:

а) следи за прилагането на настоящата глава и прави преглед на осъществения по нея напредък, включително по отношение на нейното функциониране и нейната ефективност; и

б) обсъжда всякакви други въпроси, попадащи в обхвата на настоящата глава.

4. Всяка от страните свиква нова консултативна група или провежда консултации със своите вътрешни консултативни групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие, за да получи становища или съвети по въпроси, свързани с настоящата глава. Тези групи се състоят от независими представителни организации на гражданското общество при балансирано представителство на организации на работодателите, на синдикалните организации, на организациите в сферата на труда и на представителите на деловите среди, както и от други имащи отношение заинтересовани страни, по целесъобразност. Те могат по собствена инициатива да представят становища и да отправят препоръки по всякакви въпроси, свързани с настоящата глава.

5. Всяка от страните с готовност приема и надлежно разглежда постъпилите от обществеността изявления по въпроси, свързани с настоящата глава, включително съобщения относно опасения във връзка с прилагането. Всяка от страните информира своите съответни вътрешни консултативни групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие за получените съобщения.

6. Страните вземат предвид дейностите на МОТ, така че да насърчават засилено сътрудничество и съгласуваност между работата на страните и работата на МОТ.

ЧЛЕН 23.9

Консултации

1. Една от страните може да поиска консултации с другата страна по всякакви въпроси, произтичащи от настоящата глава, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна. Страната излага ясно проблема в искането си, като посочва спорните въпроси и прави кратко резюме на всякакви претенции във връзка с настоящата глава. Консултациите трябва да започнат веднага след като постъпи искане за консултации от една от страните.

2. По време на консултациите всяка от страните предоставя на другата страна достатъчно от информацията, с която разполага, така че да даде възможност за пълно проучване на повдигнатите въпроси, като при това спазва своето право в областта на поверителната лична и търговска информация.

3. Ако е целесъобразно и ако и двете страни са съгласни, те търсят информация или становища от всяко лице, организация или орган, които могат да допринесат за проучването на разглеждания въпрос, в това число МОТ.

4. Ако една от страните счита, че е необходимо въпросът да бъде допълнително обсъден, тя може да поиска свикването на Комитета по търговията и устойчивото развитие за разглеждане на въпроса, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна. Комитетът по търговията и устойчивото развитие се свиква в най-кратък срок и полага усилия за намиране на решение на въпроса. Ако е целесъобразно, той иска съвет от вътрешните консултативни групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие на страните посредством консултативните механизми, посочени в член 23.8.

5. Всяка от страните прави публично достояние всяко постигнато или взето решение по въпрос, обсъждан съгласно настоящия член.

ЧЛЕН 23.10

Експертна група

1. По всеки въпрос, по който не е постигнато удовлетворително решение чрез консултации съгласно член 23.9, дадена страна може, 90 дни след получаване на искането за консултации съгласно член 23.9, параграф 1, да отправи писмено искане до звеното за контакт на другата страна за свикване на експертна група, която да разгледа въпроса.

2. При спазване на разпоредбите на настоящата глава страните прилагат процедурния правилник и кодекса за поведение, фигуриращи в приложения 29-А и 29-Б, освен ако страните решат друго.

3. Експертната група се състои от трима членове.

4. Страните провеждат консултации помежду си, за да постигнат съгласие по състава на експертната група в срок от 10 работни дни от получаването от страната ответник на искането за сформиране на експертна група. Отделя се дължимото внимание, за да се гарантира, че предложените членове на експертната група отговарят на изискванията по параграф 7 и имат експертните знания, необходими във връзка с конкретния въпрос.

5. Ако страните не съумеят да вземат решение относно състава на експертната група в посочения в параграф 4 срок, се прилага процедурата по подбор, посочена в член 29.7 (Състав на арбитражния състав), параграфи 3 — 7, като се използва изготвеният съгласно параграф 6 списък.

6. На своето първо заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Комитетът по търговията и устойчивото развитие изготвя списък от най-малко девет физически лица, избрани заради тяхната обективност, надеждност и задълбочена преценка, които желаят и са способни да изпълняват функциите на членове на експертна група. Всяка от страните посочва поименно най-малко три физически лица, които да бъдат включени в списъка на лицата, които да изпълняват функциите на членове на експертна група. Страните също така посочват поименно най-малко три физически лица, които не са граждани на нито една от страните и които желаят и са способни да изпълняват функциите на председател на експертна група. Комитетът по търговията и устойчивото развитие следи за това списъкът да се поддържа винаги на това равнище.

7. Експертите, предложени за членове на експертна група, трябва да имат специализирани познания или експертен опит по трудово право, по други застъпени в настоящата глава въпроси или във връзка с разрешаването на спорове, възникващи по международни споразумения. Те трябва да са независими, да изпълняват функциите си в личното си качество и да не приемат инструкции от нито една организация или правителство във връзка с разглежданите въпроси. Те не трябва да са свързани с никое от правителствата на страните и трябва да спазват кодекса за поведение, посочен в параграф 2.

8. Освен ако страните решат друго, в срок от пет работни дни от датата на избиране на членовете, експертната група получава следния мандат:

„*да разгледа, в светлината на съответните разпоредби на двадесет и трета глава (Търговия и труд), въпроса, посочен в искането за сформиране на експертна група, и да изготви доклад в съответствие с член 23.10 (Експертна група) от двадесет и трета глава (Търговия и труд), в който да отправи препоръки за решаването на въпроса*“.

9. По въпроси, свързани с многостранни споразумения, съгласно посоченото в член 23.3, експертната група следва да се стреми да получи информация от МОТ, включително всякакви подходящи налични тълкувателни насоки, констатации или решения, приети от МОТ[31].

10. Експертната група може да поиска и да получи писмени изявления или всякаква друга информация от лица, които притежават информация или специализирани познания по въпроса.

11. Експертната група изготвя за страните междинен и окончателен доклад, съдържащи фактическите констатации, нейните заключения по въпроса, включително дали страната ответник е изпълнила задълженията си съгласно настоящата глава, и мотивите за всички направени от групата констатации, заключения и препоръки. Експертната група представя на страните междинния доклад в срок от 120 дни от датата, на която е избран последният член на групата, или в друг срок по решение на страните. Страните може да предоставят на експертната група коментари по междинния доклад в срок от 45 дни от получаването му. След като проучи тези коментари, експертната група може да промени доклада или да проведе всякакви допълнителни проучвания, които счете за целесъобразни. Експертната група представя на страните окончателния доклад в срок от 60 дни от представянето на междинния доклад. Всяка от страните прави публично достояние окончателния доклад в срок от 30 дни от неговото представяне.

31 Страните прилагат настоящата разпоредба в съответствие с правило 42 от процедурния правилник за арбитраж, фигуриращ в приложение 29-А.

12. Ако в окончателния доклад експертната група посочи, че е налице неспазване от дадена страна на задълженията ѝ по настоящата глава, страните провеждат обсъждания и полагат усилия, в тримесечен срок от предоставянето на окончателния доклад, да набележат подходящи мерки или, ако е целесъобразно, да вземат решение във връзка с взаимно удовлетворяващ план за действие. При тези обсъждания страните вземат предвид окончателния доклад. Страната ответник своевременно информира своите консултативни групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие и страната ищец за решението си за предприемане на каквито и да било действия или мерки. Освен това страната ищец своевременно информира своите консултативни групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие и страната ответник за каквито и да било последващи действия или мерки, които тя може да реши да предприеме въз основа на окончателния доклад, за да насърчи постигането на решение по въпроса по начин, съвместим с настоящото споразумение. Комитетът по търговията и устойчивото развитие проследява последващите действия, предприети вследствие на окончателния доклад и на препоръките на експертната група. Консултативните групи по въпросите на труда или на устойчивото развитие на страните и Форумът на гражданското общество може да представят на Комитета по търговията и устойчивото развитие становища по въпроса в тази връзка.

13. Ако страните достигнат до решение по взаимно съгласие по въпроса след сформирането на експертна група, те уведомяват Комитета по търговията и устойчивото развитие и експертната група за това решение. След такова уведомление процедурата по разглеждане на въпроса от експертната група се прекратява.

ЧЛЕН 23.11

Разрешаване на спорове

1. По всякакви спорове, които възникват във връзка с настоящата глава, страните прибягват единствено до предвидените в настоящата глава правила и процедури.

2. Страните полагат всички усилия да постигнат взаимно удовлетворяващо решение на спора. По всяко време страните могат да прибягнат до посредничество, помиряване или медиация, за да разрешат спора.

3. Страните изхождат от общото разбиране че включените в настоящата глава задължения са обвързващи и подлежат на изпълнение посредством предвидените в член 23.10 процедури за разрешаване на спорове. В този контекст страните обсъждат по време на заседанията на Комитета по търговията и устойчивото развитие ефикасността на прилагането на главата, развитието в политиките на всяка от страните, развитието в сферата на международните споразумения и представените от заинтересованите страни становища, както и възможността за преразглеждане на предвидените в член 23.10 процедури за разрешаване на спорове.

4. В случай на несъгласие по параграф 3 дадена страна може да поиска провеждането на консултации в съответствие с установените в член 23.9 процедури, за да бъдат преразгледани разпоредбите за разрешаване на спорове, предвидени в член 23.10, така че да се достигне до решение по взаимно съгласие по въпроса.

5. Комитетът по търговията и устойчивото развитие може да отправи препоръка до Съвместния комитет по ВИТС да бъдат изменени относимите разпоредби на настоящата глава в съответствие с процедурите за изменение, установени в член 30.2 (Изменения).

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ТЪРГОВИЯ И ОКОЛНА СРЕДА

ЧЛЕН 24.1

Определение

За целите на настоящата глава:

право в областта на околната среда означава право, включително законова или подзаконова разпоредба, или други правно обвързващи мерки на дадена страна, с които се цели опазването на околната среда, включително предотвратяването на опасности за живота или здравето на човека, произтичащи от въздействия върху околната среда, като разпоредбите и мерките, насочени към:

а) предотвратяване, намаляване или контролиране на изпускането, изхвърлянето или отделянето на емисии на замърсяващи вещества или на замърсителите в околната среда;

б) управление на химикалите и отпадъците или разпространение на свързана с това информация; или

в) съхранение и опазване на дивата флора и фауна, включително на застрашени видове и на техните местообитания, както и на защитените зони,

но без да се включват мерки на дадена страна, свързани с здравето и безопасността на работниците, които са предмет на двадесет и трета глава (Търговия и труд), или мерки на дадена страна, с които се цели управление на използването на природните ресурси с цел препитание или от страна на коренното население.

ЧЛЕН 24.2

Контекст и цели

Страните признават, че околната среда е основен стълб на устойчивото развитие и отчитат, че търговията може да допринесе за устойчивото развитие. Страните подчертават, че засиленото сътрудничество за опазване и съхранение на околната среда носи със себе си ползи, които:

а) насърчават устойчивото развитие;

б) укрепват управлението в областта на околната среда, осъществявано от страните;

в) надграждат над договореното в рамките на международните споразумения в областта на околната среда, по които те са страни; и

г) допълват целите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 24.3

Право на регулиране и равнища на защита

Страните признават правото на всяка от тях да определя своите приоритети в областта на околната среда, да определя свои равнища на защита на околната среда и да приема или съответно изменя своите законови разпоредби и политики по начин, съответстващ на многостранните споразумения в областта на околната среда, по които тя е страна, и на настоящото споразумение. Всяка от страните се стреми да гарантира, че тези законови разпоредби и политики предвиждат и насърчават високи равнища на защита на околната среда, и се старае да усъвършенства непрестанно тези законови разпоредби и политики и заложените в тях равнища на защита.

ЧЛЕН 24.4

Многостранни споразумения в областта на околната среда

1. Страните признават значимостта на управлението на околната среда в международен план и на международните споразумения в областта на околната среда като отговор на международната общност на световните или регионалните екологични проблеми и подчертават необходимостта от засилване на взаимното допълване между политиките, правилата и мерките в областта на търговията и на околната среда.

2. Всяка от страните потвърждава отново своя ангажимент да прилага ефективно в своето право и практики и на цялата своя територия многостранните споразумения в областта на околната среда, по които тя е страна.

3. Страните се ангажират да се консултират и да си сътрудничат по подходящ начин по въпроси от взаимен интерес в областта на околната среда, които са свързани с многостранните споразумения в областта на околната среда и по-специално, по свързани с търговията въпроси. Този ангажимент включва обмен на информация относно:

а) прилагането на многостранните споразумения в областта на околната среда, по които дадена страна е страна;

б) текущи преговори по нови многостранни споразумения в областта на околната среда; и

в) съответните становища на всяка от страните във връзка с присъединяването ѝ към допълнителни многостранни споразумения в областта на околната среда.

4. Страните признават своето право да използват член 28.3 (Общи изключения) във връзка с мерки в областта на околната среда, включително мерки, предприети по силата на многостранни споразумения в областта на околната среда, по които са страна.

ЧЛЕН 24.5

Запазване на равнищата на защита

1. Страните признават, че е нецелесъобразно да насърчават търговията или инвестициите посредством отслабване или намаляване на равнищата на защита, предоставени в тяхното право в областта на околната среда.

2. Никоя от страните няма право да се отказва от прилагането или по друг начин да допуска дерогации от своето право в областта на околната среда, нито да предлага да се откаже от прилагането или по друг начин да допусне дерогации от това право, за да насърчава търговията или установяването, придобиването, разширяването или запазването на инвестиция на своята територия.

3. Никоя от страните не може да се въздържа от ефективното прилагане на своето право в областта на околната среда чрез постоянно или повтарящо се действие или бездействие, за да насърчава търговията или инвестициите.

ЧЛЕН 24.6

Достъп до средства за защита и процесуални гаранции

1. По силата на задълженията по член 24.5:

а) всяка от страните, в съответствие със своето право, следи нейните органи, компетентни за осигуряване прилагането на правото в областта на околната среда, да разглеждат надлежно твърденията за нарушаване на правото в областта на околната среда, за които са информирани от страна на което и да било заинтересовано лице, пребиваващо или установено на нейната територия; и

б) всяка от страните гарантира, че лицата, които имат признати законни интереси по конкретен въпрос или твърдят, че са нарушени техни права, произтичащи от правото на страната, имат достъп до административни или съдебни производства, за да се даде възможност за предприемане на ефективни действия срещу нарушения на правото в областта на околната среда, включително чрез подходящи средства за защита срещу нарушения на това право.

2. Всяка от страните гарантира, в съответствие със своето вътрешно право, че производствата по параграф 1, буква б) не са ненужно сложни или скъпи, не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния, предвиждат правна защита под формата на съдебно запрещение, ако е целесъобразно, и са справедливи, безпристрастни и прозрачни, включително чрез:

а) отправяне на разумно предизвестие до ответниците при започване на производство, включително с описание на естеството на производството и основанието на претенцията;

б) предоставяне на страните в производството на разумна възможност да поддържат или защитават своите съответни позиции, включително като представят информация или доказателства, преди окончателното решение;

в) определяне, че окончателните решения се изготвят писмено и съдържат специфичните за конкретния случай мотиви, и се основават на информацията или доказателствата, във връзка с които на страните в производството е била дадена възможност да бъдат изслушани; и

г) предоставяне на страните в административните производства на възможност да се обърнат към създаден със закон съдебен орган, за който са налице подходящи гаранции за независимост и безпристрастност, за да получат преразглеждане в разумен срок и, ако са налице основания за това, коригиране на окончателните административни решения.

ЧЛЕН 24.7

Публична информация и обществена осведоменост

1. В допълнение към член 27.1 (Публикуване) всяка от страните насърчава обществените дискусии с неправителствените действащи лица, и помежду им, във връзка с разработването и определянето на политики, които може да доведат до приемане от страна на публичните органи на правни разпоредби в областта на околната среда.

2. Всяка от страните насърчава повишаването на обществената осведоменост във връзка с нейното право в областта на околната среда, както и с процедурите за неговото прилагане и спазване, включително като осигури предоставянето на разположение на информация на заинтересованите страни.

3. Всяка от страните с готовност приема и надлежно разглежда постъпилите от обществеността изявления по въпроси, свързани с настоящата глава, включително съобщения относно опасения във връзка с прилагането. Всяка от страните информира своите организации на гражданското общество за получените съобщения посредством консултативните механизми, посочени в член 24.13, параграф 5.

ЧЛЕН 24.8

Научна и техническа информация

1. При изготвянето и прилагането на мерки, насочени към опазването на околната среда, които може да засегнат търговията или инвестициите между страните, всяка от страните взема предвид научната и техническата информация от значение и свързаните международни стандарти, насоки или препоръки.

2. Страните признават, че когато е налице заплаха за нанасяне на сериозни или непоправими вреди, липсата на пълна научна сигурност не може да се използва като основание за отлагане на разходоефективни мерки за предотвратяване влошаването на състоянието на околната среда.

ЧЛЕН 24.9

Търговията като фактор, благоприятстващ опазването на околната среда

1. Страните са решени да полагат усилия за улесняване и насърчаване на търговията със и инвестициите в стоки и услуги в областта на околната среда, включително чрез разглеждане на възможността за премахване на свързаните с тези стоки и услуги нетарифни пречки.

2. Страните, спазвайки своите международни задължения, отделят специално внимание на улесняването на премахването на пречките пред търговията със или инвестициите в стоки и услуги, които са от особено значение за смекчаването на последиците от изменението на климата, и по-специално търговия със или инвестиции в продукти и услуги, свързани с енергия от възобновяеми източници.

ЧЛЕН 24.10

Търговия с горски продукти

1. Страните признават значението на опазването и устойчивото управление на горите, за да се осъществяват екологичните функции и да се осигуряват икономически и социални възможности за сегашните и бъдещите поколения, както и на осигуряването на достъп до пазара за горски продукти, добити в съответствие с правото на държавата на добив и от устойчиво управлявани гори.

2. За тази цел и като действат по начин, съответстващ на техните международни задължения, страните се ангажират:

а) да насърчават търговията с горски продукти, произхождащи от устойчиво управлявани гори и добити в съответствие с правото на държавата на добив;

б) да осъществяват обмен на информация и ако е целесъобразно, да си сътрудничат по инициативи за насърчаване на устойчивото управление на горите, включително по инициативи, насочени към борба с незаконната сеч и свързаната с нея търговия;

в) да насърчават ефективното използване на *Конвенцията по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора*, съставена във Вашингтон на 3 март 1973 г., по отношение на дървесни видове, считани за застрашени; и

г) да си сътрудничат, когато това е целесъобразно, с международни форуми, на които се обсъжда съхраняването и устойчивото управление на горите.

3. Страните обсъждат темите, посочени в параграф 2, в рамките на Комитета по търговията и устойчивото развитие или на двустранния диалог относно горски продукти, посочен в двадесет и пета глава (Двустранни диалози и сътрудничество), в съответствие с техните съответни области на компетентност.

ЧЛЕН 24.11

Търговия с продукти от риболов и от аквакултура

1. Страните признават значението на опазването и устойчивото и отговорно управление на рибарството и аквакултурата и техния принос за осигуряване на екологични, икономически и социални възможности за сегашните и бъдещите поколения.

2. За тази цел и като действат по начин, съответстващ на техните международни задължения, страните се ангажират:

а) да приемат или да запазват в сила ефективни мерки за наблюдение, контрол и надзор, като схеми с участие на наблюдатели, схеми за наблюдение на плавателни съдове, контрол при претоварване на стоки, инспекции в открито море, държавен пристанищен контрол, както и съпътстващи санкции, с които се цели опазването на рибните запаси и предотвратяването на прекомерния риболов;

б) да предприемат или да продължат да осъществяват действия и да си сътрудничат за борба с незаконния, недекларирани и нерегулиран (ННН) риболов, включително, когато е целесъобразно, чрез обмен на информация относно дейности по ННН риболов в техни води и чрез прилагането на политики и мерки за изключване на продукти от ННН риболов от търговските потоци и от дейностите на рибните стопанства;

в) да си сътрудничат със, и когато е целесъобразно — в рамките на, регионалните организации за управление на риболова, в които страните участват като членове, наблюдатели или сътрудничещи недоговарящи страни, с цел постигане на добро управление, включително чрез застъпничество за вземане на научно обосновани решения и за тяхното спазване в тези организации; и

г) да насърчават развитието на екологично отговорна и икономически конкурентоспособна промишленост.

ЧЛЕН 24.12

Сътрудничество по въпроси от областта на околната среда

1. Страните признават, че засиленото сътрудничество е важен елемент за постигане на напредък по целите на настоящата глава и се ангажират да си сътрудничат по свързаните с търговията въпроси от общ интерес в областта на околната среда, в сфери като:

а) потенциалното въздействие на настоящото споразумение върху околната среда и начините за засилване, предотвратяване или смекчаване на такова въздействие, като се отчитат извършените от страните оценки на въздействието;

б) действия, предприети в рамките на международни форуми във връзка с въпроси от значение както за търговската политика, така и за политиката в областта на околната среда, и по-специално СТО, ОИСР, Програмата на ООН по околната среда, и многостранни споразумения в областта на околната среда;

в) екологичното измерение на корпоративната социална отговорност и отчетност, включително прилагането на международно признати насоки и предприемането на последващи мерки;

г) въздействието, което разпоредбите и стандартите в областта на околната среда оказват върху търговията, както и въздействието, което правилата в областта на търговията и инвестициите оказват върху околната среда, включително върху разработването на разпоредби и политика в областта на околната среда;

д) свързаните с търговията аспекти на сегашната и бъдещата международна рамка относно изменението на климата, както и на вътрешните политики и програми в областта на климата във връзка със смекчаването и приспособяването към изменението на климата, включително въпроси, свързани с пазарите на въглеродни емисии, начините за преодоляване на отрицателните последици от търговията върху климата, както и средствата за насърчаване на енергийната ефективност и разработването и внедряването на технологии с ниски емисии на въглерод и на благоприятни за климата технологии;

е) търговията със стоки и услуги в областта на околната среда и инвестициите в тях, включително в свързани с околната среда и екологосъобразни технологии и практики, в енергия от възобновяеми източници, в енергийна ефективност и в използване, опазване и пречистване на водите;

ж) сътрудничество по свързаните с търговията аспекти на опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие;

з) насърчаване на управлението на жизнения цикъл на стоките, включително отчитането на въглеродните емисии и управлението на края на жизнения цикъл, разширената отговорност на производителя, рециклирането и намаляването на отпадъците и други най-добри практики;

и) по-добро разбиране на въздействието на икономическата дейност и на пазарните сили върху околната среда; и

й) обмен на мнения относно връзката между многостранните споразумения в областта на околната среда и международните търговски правила.

2. Сътрудничеството по силата на параграф 1 се осъществява посредством дейности и инструменти, сред които може да фигурират технически обмен, обмен на информация и на най-добри практики, изследователски проекти, проучвания, доклади, конференции и работни семинари.

3. Когато определят и прилагат своите дейности по сътрудничество, страните ще вземат предвид мненията или приноса от страна на обществеността и на заинтересованите страни и може да привличат такива заинтересовани страни за по-нататъшно участие в тези дейности, по целесъобразност.

ЧЛЕН 24.13

Институционални механизми

1. Всяка от страните определя служба, която да изпълнява функцията на звено за контакт с другата страна за целите на прилагането на настоящата глава, включително по отношение на:

а) програмите и действията за сътрудничество в съответствие с член 24.12;

б) получаването на изявления и съобщения съгласно член 24.7, параграф 3; и

в) информацията, която трябва да бъде предоставена на другата страна, на експертните групи и на обществеността.

2. Всяка от страните информира писмено другата страна за звеното за контакт, посочено в параграф 1.

3. Комитетът по търговията и устойчивото развитие, създаден съгласно с член 26.2, параграф 1, буква ж) (Специализирани комитети), в рамките на своите редовни заседания или специални сесии, на които присъстват участниците, компетентни по въпросите от обхвата на настоящата глава:

а) следи за прилагането на настоящата глава и прави преглед на осъществения по нея напредък;

б) обсъжда въпроси от общ интерес; и

в) обсъжда всякакви други въпроси, попадащи в обхвата на настоящата глава, определени съвместно от страните.

4. Страните вземат предвид дейностите на съответните многостранни екологични организации или органи с цел насърчаване на засилено сътрудничество и съгласуваност между работата на страните и на тези организации или органи.

5. Всяка от страните използва съществуващите консултативни механизми или създава нови такива, като например вътрешни консултативни групи, за да получи становища или съвети по въпроси, свързани с настоящата глава. В тези консултативни механизми участват независими представителни организации на гражданското общество при балансирано представителство на екологичните организации, на организациите на представителите на деловите среди, както и други имащи отношение заинтересовани страни, по целесъобразност. Посредством такива консултативни механизми заинтересованите страни могат по собствена инициатива да представят становища и да отправят препоръки по всякакви въпроси, свързани с настоящата глава.

ЧЛЕН 24.14

Консултации

1. Една от страните може да поиска консултации с другата страна по всякакви въпроси, произтичащи от настоящата глава, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна. Страната излага ясно проблема в искането си, като посочва спорните въпроси и прави кратко резюме на всякакви претенции във връзка с настоящата глава. Консултациите трябва да започнат веднага след като постъпи искане за консултации от една от страните.

2. По време на консултациите всяка от страните предоставя на другата страна достатъчно от информацията, с която разполага, така че да даде възможност за пълно проучване на повдигнатите въпроси, като при това спазва своето право в областта на защитата на поверителната или представляваща изключителна собственост информация.

3. Ако е целесъобразно и ако и двете страни са съгласни, те търсят информация или становища от всяко лице, организация или орган, включително съответната международна организация или орган, които могат да допринесат за проучването на разглеждания въпрос.

4. Ако една от страните счита, че е необходимо въпросът да бъде допълнително обсъден, тя може да поиска свикването на Комитета по търговията и устойчивото развитие с цел разглеждане на въпроса, като предаде писмено искане на звеното за контакт на другата страна. Комитетът по търговията и устойчивото развитие се свиква в най-кратък срок и полага усилия за намиране на решение на въпроса. Ако е целесъобразно, той иска съвет от организациите на гражданското общество на страните посредством консултативните механизми, посочени в член 24.13, параграф 5.

5. Всяка от страните прави публично достояние всяко постигнато или взето решение по въпрос, обсъждан съгласно настоящия член.

ЧЛЕН 24.15

Експертна група

1. По всеки въпрос, по който не е постигнато удовлетворително решение чрез консултации съгласно член 24.14, дадена страна може, 90 дни след получаване на искането за консултации съгласно член 24.14, параграф 1, да отправи писмено искане до звеното за контакт на другата страна за свикване на експертна група, която да разгледа въпроса.

2. При спазване на разпоредбите на настоящата глава страните прилагат процедурния правилник и кодекса за поведение, фигуриращи в приложения 29-А и 29-Б, освен ако страните решат друго.

3. Експертната група се състои от трима членове.

4. Страните провеждат консултации помежду си, за да постигнат съгласие по състава на експертната група в срок от 10 работни дни от получаването от страната ответник на искането за сформиране на експертна група. Отделя се дължимото внимание, за да се гарантира, че предложените членове на експертната група отговарят на изискванията по параграф 7 и имат експертните знания, необходими във връзка с конкретния въпрос.

5. Ако страните не съумеят да вземат решение относно състава на експертната група в посочения в параграф 4 срок, се прилага процедурата по подбор, посочена в член 29.7 (Състав на арбитражния състав), параграфи 3 — 7, като се използва изготвеният съгласно параграф 6 списък.

6. На своето първо заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Комитетът по търговията и устойчивото развитие изготвя списък от най-малко девет физически лица, избрани заради тяхната обективност, надеждност и задълбочена преценка, които желаят и са способни да изпълняват функциите на членове на експертната група. Всяка от страните посочва поименно най-малко три физически лица, които да бъдат включени в списъка на лицата, които да изпълняват функциите на членове на експертна група. Страните също така посочват поименно най-малко три лица, които не са граждани на нито една от страните и които желаят и са способни да изпълняват функциите на председател на експертна група. Комитетът по търговията и устойчивото развитие следи за това списъкът да се поддържа винаги на това равнище.

7. Експертите, предложени за членове на експертна група, трябва да имат специализирани познания или експертен опит по правото в областта на околната среда, по застъпени в настоящата глава въпроси или във връзка с разрешаването на спорове, възникващи по международни споразумения. Те трябва да са независими, да изпълняват функциите си в личното си качество и да не приемат инструкции от нито една организация или правителство във връзка с разглежданите въпроси. Те не трябва да са свързани с никое от правителствата на страните и трябва да спазват кодекса за поведение, посочен в параграф 2.

8. Освен ако страните решат друго, в срок от пет работни дни от датата на избиране на членовете, експертната група получава следния мандат:

„да разгледа, в светлината на съответните разпоредби на двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда), въпроса, посочен в искането за сформиране на експертна група, и да изготви доклад в съответствие с член 24.15 (Експертна група) от двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда), в който да отправи препоръки за решаването на въпроса“.

9. По въпроси, свързани с многостранни споразумения, съгласно посоченото в член 24.4, експертната група следва да се стреми да получи становища и информация от съответните органи, създадени съгласно тези споразумения, включително всякакви подходящи налични тълкувателни насоки, констатации или решения, приети от тези органи[32].

10. Експертната група изготвя за страните междинен и окончателен доклад, съдържащи фактическите констатации, нейните заключения по въпроса, включително дали страната ответник е изпълнила задълженията си съгласно настоящата глава, и мотивите за всички направени от групата констатации, заключения и препоръки. Експертната група представя на страните междинния доклад в срок от 120 дни от датата, на която е избран последният член на групата, или в друг срок по решение на страните. Страните може да предоставят на експертната група коментари по междинния доклад в срок от 45 дни от получаването му. След като проучи тези коментари, експертната група може да промени доклада и да проведе всякакви допълнителни проучвания, които счете за целесъобразни. Експертната група представя на страните окончателния доклад в срок от 60 дни от представянето на междинния доклад. Всяка от страните прави публично достояние окончателния доклад в срок от 30 дни от неговото предоставяне.

[32] Страните прилагат настоящата разпоредба в съответствие с правило 42 от процедурния правилник за арбитраж, фигуриращ в приложение 29-А.

11. Ако в окончателния доклад експертната група посочи, че е налице неспазване от дадена страна на задълженията ѝ по настоящата глава, страните провеждат обсъждания и полагат усилия, в тримесечен срок от предоставянето на окончателния доклад, да набележат подходящи мерки или, ако е целесъобразно, да вземат решение във връзка с взаимно удовлетворяващ план за действие. При тези обсъждания страните вземат предвид окончателния доклад. Страната ответник своевременно информира своите организации на гражданското общество посредством консултативните механизми, посочени в член 24.13, параграф 5, както и страната ищец за решението си за предприемане на каквито и да било действия или мерки. Комитетът по търговията и устойчивото развитие проследява последващите действия, предприети вследствие на окончателния доклад и на препоръките на експертната група. Организации на гражданското общество, посредством консултативните механизми, посочени в член 24.13, параграф 5, и Форумът на гражданското общество може да представят на Комитета по търговията и устойчивото развитие становища по въпроса в тази връзка.

12. Ако страните достигнат до решение по взаимно съгласие по въпроса след сформирането на експертна група, те уведомяват Комитета по търговията и устойчивото развитие и експертната група за това решение. След такова уведомление процедурата по разглеждане на въпроса от експертната група се прекратява.

ЧЛЕН 24.16

Разрешаване на спорове

1. По всякакви спорове, които възникват във връзка с настоящата глава, страните прибягват единствено до предвидените в настоящата глава правила и процедури.

2. Страните полагат всички усилия да постигнат взаимно удовлетворяващо решение по спора. По всяко време страните могат да прибягнат до посредничество, помиряване или медиация, за да разрешат спора.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

ДВУСТРАННИ ДИАЛОЗИ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЧЛЕН 25.1

Цели и принципи

1. Основавайки се на добре установеното партньорство помежду си и на споделените ценности, страните се договарят да улесняват сътрудничеството по въпроси от общ интерес, включително чрез:

а) укрепване на двустранното сътрудничество в областта на биотехнологиите чрез форум за диалог по въпросите на достъпа до пазара в биотехнологичния сектор;

б) засилване и улесняване на двустранния диалог и обмена на информация по въпроси, свързани с търговията с горски продукти, чрез форум за двустранен диалог относно горските продукти;

в) полагане на усилия за установяване и поддържане на ефикасно сътрудничество по въпроси във връзка със суровините чрез форум за двустранен диалог относно суровините; и

г) насърчаване на засиленото сътрудничество по въпроси във връзка с науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите.

2. Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, двустранните диалози се провеждат своевременно по искане на някоя от страните или на Съвместния комитет по ВИТС. Форумите за диалог се председателстват съвместно от представители на Канада и на Европейския съюз. Графикът и дневният ред на обсъжданията се определят по взаимно съгласие от съпредседателите.

3. Съпредседателите на даден форум за двустранен диалог информират Съвместния комитет по ВИТС за графика и дневния ред на обсъжданията на всеки форум за двустранен диалог достатъчно рано преди провеждането им. Съпредседателите на даден форум за двустранен диалог изготвят доклад до Съвместния комитет по ВИТС относно резултатите и заключенията от диалога по целесъобразност или при поискване от Съвместния комитет по ВИТС. Създаването или съществуването на даден форум за диалог не възпрепятства която и да е от страните да отнася всеки един въпрос директно до Съвместния комитет по ВИТС.

4. Съвместният комитет по ВИТС може да реши да промени или да се ангажира с изпълнението на задачата, възложена на даден форум за диалог, или да разпусне даден форум за диалог.

5. При съгласие от страна на Съвместния комитет по ВИТС страните може да пристъпят към двустранно сътрудничество в други области, попадащи в обхвата на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 25.2

Диалог по въпросите на достъпа до пазара в биотехнологичния сектор

1. Страните се съгласяват, че е от взаимен интерес осъществяването на сътрудничество и на обмен на информация по въпроси във връзка с биотехнологичните продукти. Такова сътрудничество и обмен на информация се осъществяват в рамките на форума за двустранен диалог по въпросите от взаимен интерес относно достъпа до пазара в селскостопанския биотехнологичен сектор, създаден съгласно взаимно съгласуваното решение, постигнато на 15 юли 2009 г. между Канада и Европейския съюз по отнесения до СТО спор с номер WT/DS292 „*Европейски общности — мерки, имащи въздействие върху одобрението на биотехнологични продукти и търговията с тях*“. Двустранният диалог обхваща всякакви въпроси от значение, които са от взаимен интерес за страните, включително:

а) одобренията на биотехнологични продукти на територията на страните, както и ако е целесъобразно, предстоящите заявления за одобрения на продукти, представляващи търговски интерес за някоя от страните;

б) търговските и икономическите перспективи във връзка с бъдещите одобрения на биотехнологични продукти;

в) всякакво въздействие върху търговията, свързано с неедновременно предоставяне на одобрения на биотехнологични продукти или с инцидентно разпространение на неразрешени продукти, както и всякакви целесъобразни мерки в това отношение;

г) всякакви свързани с биотехнологиите мерки, които може да засегнат търговията между страните, включително мерки на държавите — членки на Европейския съюз;

д) всякакво ново законодателство в областта на биотехнологиите; и

е) най-добрите практики по прилагането на законодателство в областта на биотехнологиите.

2. Страните отбелязват също така значението на следните споделени цели по отношение на сътрудничеството в областта на биотехнологиите:

а) да осъществяват обмен на информация по политически, регулаторни и технически въпроси от общ интерес, свързани с биотехнологичните продукти, и по-специално на информация относно своите съответни системи и процеси за изготвяне на оценки на риска за целите на вземането на решения относно използването на генетично модифицирани организми

б) да насърчават използването на ефикасни научнообосновани процеси на одобряване на биотехнологични продукти;

в) да сътрудничат на международно равнище по въпроси, свързани с биотехнологиите, като наличието на ниски равнища на генетично модифицирани организми; и

г) да предприемат регулаторно сътрудничество с цел да се сведе до минимум негативното въздействие върху търговията от страна на свързани с биотехнологичните продукти регулаторни практики.

ЧЛЕН 25.3

Двустранен диалог относно горските продукти

1. Страните се съгласяват, че е от взаимен интерес осъществяването на двустранен диалог, сътрудничество и обмен на информация и на становища по съответните законови и подзаконови актове, политики и въпроси от значение за производството, търговията и потреблението на горски продукти. Страните се договарят да осъществяват действията по диалог, сътрудничество и обмен в рамките на форума за двустранен диалог относно горските продукти, по въпроси, сред които:

а) изготвянето, приемането и прилагането на съответните законови и подзаконови актове, политики и стандарти, както и на изисквания за изпитване, сертифициране и акредитация, и тяхното потенциално въздействие върху търговията с горски продукти между страните;

б) инициативи на страните във връзка с устойчивото управление на горите и лесовъдството;

в) механизми за осигуряване на законния или устойчивия произход на горските продукти;

г) достъп на горски продукти до пазарите на страните или до други пазари;

д) вижданията във връзка с относно многостранните и плурилатералните организации и процесите, в които те участват с цел насърчаване на устойчивото управление на горите или борба с незаконната сеч;

е) въпросите, посочени в член 24.10 (Търговия с горски продукти); и

ж) всякакви други свързани с горските продукти въпроси, за които се договорят страните.

2. Форумът за двустранен диалог относно горските продукти се свиква в рамките на първата година след влизането в сила на настоящото споразумение, а след това в съответствие с член 25.1, параграф 2.

3. Страните се договарят, че обсъжданията, провеждани в рамките на двустранния диалог относно горските продукти, може да служат за основа на обсъжданията в Комитета по търговията и устойчивото развитие.

ЧЛЕН 25.4

Двустранен диалог относно суровините

1. Като признават значението на открита, недискриминационна и прозрачна търговска среда, основана на определени правила и на науката, страните полагат усилия да установят и поддържат ефикасно сътрудничество в областта на суровините. За целите на това сътрудничество понятието „суровини“ включва полезните изкопаеми, металите и селскостопанските продукти за промишлена употреба, но не се ограничава до тях.

2. Двустранният диалог относно суровините обхваща всякакви въпроси от значение, които са от взаимен интерес, включително:

а) да се предостави форум за обсъждане на сътрудничеството между страните в областта на суровините, да се допринася за достъпа до пазара на стоките, представляващи суровини, и свързаните с тях услуги и инвестиции и да се избягват нетарифните пречки пред търговията със суровини;

б) да се засили взаимното разбиране в областта на суровините с цел да се обменя информация относно най-добрите практики и относно регулаторните политики на страните по отношение на суровините;

в) да се насърчават дейности, които подкрепят корпоративната социална отговорност в съответствие с международно признати стандарти, като Насоките на ОИСР за многонационалните предприятия и Насоките на ОИСР по надлежната проверка за отговорни вериги за доставки на полезни изкопаеми от засегнати от конфликти и високорискови зони; и

г) да се улесняват, по целесъобразност, консултациите по позициите на страните в рамките на многостранни и плурилатерални форуми, на които може да бъдат повдигнати и обсъждани въпроси, свързани със суровините.

ЧЛЕН 25.5

Засилено сътрудничество в областта на науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите

1. Страните признават взаимозависимостта между науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите, от една страна, и международната търговия и инвестиции, от друга, при повишаването на промишлената конкурентоспособност и социалния и икономическия просперитет.

2. Като изхождат от това споделено разбиране, страните се споразумяват да засилят своето сътрудничество в областта на науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите.

3. Страните полагат усилия да насърчават, развиват и улесняват на реципрочна основа дейностите за сътрудничество в подкрепа на или допълващи Споразумението за научно и технологично сътрудничество между Европейската общност и Канада, съставено в Халифакс на 17 юни 1995 г. Страните се договарят да осъществяват тези дейности въз основа на следните принципи:

а) дейностите да са от взаимна полза за страните;

б) страните да постигнат съгласие относно обхвата и параметрите на дейностите; и

в) в дейностите следва да се взема предвид важната роля на частния сектор и на изследователските институции в развитието на науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите, и в пускането на пазара на произтичащи от тях стоки и услуги.

4. Страните също така признават значението на засилено сътрудничество в областта на науката, технологиите, изследователската дейност и иновациите, което включва дейности, започнати, разработени или предприети от широк кръг заинтересовани страни, включително канадското федерално правителство, канадските провинции и територии, Европейския съюз и неговите държави членки.

5. Всяка от страните насърчава, в съответствие със своето право, участието на частния сектор, изследователските институции и гражданското общество на нейната територия в дейностите за засилване на сътрудничеството.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

АДМИНИСТРАТИВНИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 26.1

Съвместен комитет по ВИТС

1. С настоящото страните създават Съвместен комитет по ВИТС, който се състои от представители на Европейския съюз и представители на Канада. Съвместният комитет по ВИТС се председателства съвместно от министъра на международната търговия на Канада и от члена на Европейската комисия, отговарящ за търговията, или от съответните техни представители.

2. Съвместният комитет по ВИТС заседава веднъж годишно или по искане на една от страните. Съвместният комитет по ВИТС постига съгласие относно графика на своите заседания и своя дневен ред.

3. Съвместният комитет по ВИТС е компетентен по всички въпроси, касаещи търговията и инвестициите между страните и изпълнението и прилагането на настоящото споразумение. Дадена страна може да отнесе до Съвместния комитет по ВИТС всеки въпрос, свързан с изпълнението и тълкуването на настоящото споразумение или всеки друг въпрос,касаещ търговията и инвестициите между страните.

4. Съвместният комитет по ВИТС:

а) осъществява надзор и улеснява изпълнението и прилагането на настоящото споразумение и съдейства за постигането на неговите общи цели;

б) осъществява надзор върху работата на всички специализирани комитети и други органи, създадени по силата на настоящото споразумение;

в) без да засяга разпоредбите на осма глава (Инвестиции), двадесет и втора глава (Търговия и устойчиво развитие), двадесет и трета глава (Търговия и труд), двадесет и четвърта глава (Търговия и околна среда) и двадесет и девета глава (Уреждане на спорове), търси подходящи начини и методи за предотвратяване на проблеми, които може да възникнат в области, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, или за разрешаване на спорове, които може да възникнат във връзка с тълкуването или прилагането на настоящото споразумение;

г) приема свой собствен процедурен правилник;

д) взема решения, както е посочено в член 26.3; и

е) разглежда всякакви въпроси, които представляват интерес и са свързани с област, попадаща в обхвата на настоящото споразумение.

5. Съвместният комитет по ВИТС може:

а) да делегира отговорности на специализираните комитети, създадени по силата на член 26.2;

б) да поддържа контакти с всички заинтересовани страни, включително с частния сектор и с организациите на гражданското общество;

в) да обмисля или да постига съгласие по изменения, съгласно предвиденото в настоящото споразумение;

г) да проучва развитието на търговията между страните и да обмисля начини за допълнително укрепване на търговските връзки между страните;

д) да приема тълкувания на разпоредбите на настоящото споразумение, които да бъдат задължителни за арбитражните органи, сформирани съгласно раздел Е от осма глава (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави) и двадесет и девета глава (Уреждане на спорове);

е) да отправя препоръки, подходящи за насърчаване разрастването на търговията и инвестициите, съгласно предвиденото в настоящото споразумение;

ж) да променя или поема задачите, възложени на специализираните комитети, създадени по силата на член 26.2, или да разпуска всеки един от специализираните комитети;

з) да създава специализирани комитети и форуми за двустранен диалог, които да го подпомагат в изпълнението на задачите му; и

и) да предприема други дейности, по решение на страните, при изпълнение на своите функции.

ЧЛЕН 26.2

Специализирани комитети

1. Създават се следните специализирани комитети или, в случая със Съвместния комитет за митническо сътрудничество, посочен в буква в), комитетът се оправомощава да действа под егидата на Съвместния комитет по ВИТС:

а) Комитет по търговията със стоки, който разглежда въпроси, свързани с търговията със стоки, митническите тарифи, техническите пречки пред търговията, Протокола относно взаимното признаване на резултатите от оценяването на съответствието и свързаните със стоки права върху интелектуална собственост. По искане на една от страните или при препращане на въпрос от съответния специализиран комитет, или при подготвяне на обсъждане в рамките на Съвместния комитет по ВИТС Комитетът по търговията със стоки може също така да разглежда въпроси, възникващи в областта на правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, митниците и улесняването на търговията и граничните мерки, санитарните и фитосанитарните мерки, държавните поръчки или регулаторното сътрудничество, ако с това се улеснява намирането на решение на въпрос, който не може по друг начин да бъде разрешен от съответния специализиран комитет. Създават се също така Комитет по селското стопанство, Комитет по вината и спиртните напитки и Съвместна секторна група по фармацевтичните продукти, които са под егидата и на подчинение на Комитета по търговията;

б) Комитет по услугите и инвестициите, който разглежда въпроси, свързани с трансграничната търговия с услуги, инвестициите, временното влизане, електронната търговия и свързаните с услуги права върху интелектуална собственост. По искане на една от страните или при препращане на въпрос от съответния специализиран комитет, или при подготвяне на обсъждане в рамките на Съвместния комитет по ВИТС Комитетът по по услугите и инвестициите може също така да разглежда въпроси, възникващи в областта на финансовите услуги или държавните поръчки, ако с това се улеснява намирането на решение на въпрос, който не може по друг начин да бъде разрешен от съответния специализиран комитет.

Създава се Съвместен комитет по въпросите на взаимното признаване на професионалните квалификации, който е под егидата и на подчинение на Комитета по по услугите и инвестициите;

в) Съвместният комитет за митническо сътрудничество (СКМС), създаден по силата на *Споразумението между Европейската общност и Канада относно митническо сътрудничество и взаимопомощ в митническата област*, съставено в Отава на 4 декември 1997 г., разглежда въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, свързани с правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, митниците и улесняването на търговията, граничните мерки и временното преустановяване на преференциалното тарифно третиране;

г) Съвместен управителен комитет по санитарните и фитосанитарните мерки, който разглежда въпроси, свързани със санитарните и фитосанитарните мерки;

д) Комитет по държавните поръчки, който разглежда въпроси, свързани с държавните поръчки;

е) Комитет по финансовите услуги, който разглежда въпроси, свързани с финансовите услуги;

ж) Комитет по търговията и устойчивото развитие, който разглежда въпроси, свързани с устойчивото развитие;

з) Форум за регулаторно сътрудничество, който разглежда въпроси, свързани с регулаторното сътрудничество; и

и) Комитет по географските означения по ВИТС, който разглежда въпроси, свързани с географските означения.

2. Специализираните комитети, създадени по силата на параграф 1, действат в съответствие с разпоредбите на параграфи 3 — 5.

3. Кръгът от компетенции и задачите на създадените по силата на параграф 1 специализирани комитети са допълнително определени в съответните глави и протоколи на настоящото споразумение.

4. Освен ако е предвидено друго съгласно настоящото споразумение или ако съпредседателите решат друго, специализираните комитети заседават веднъж годишно. По искане на една от страните или на Съвместния комитет по ВИТС могат да бъдат свиквани допълнителни заседания. Те се председателстват съвместно от представители на Канада и на Европейския съюз. Специализираните комитети определят графика и дневния ред на своите заседания по взаимно съгласие. Те изготвят свои собствени процедурни правилници и ги изменят, ако сметнат това за целесъобразно. Специализираните комитети може да предлагат проекторешения, които да бъдат приемани от Съвместния комитет по ВИТС, или вземат решения, когато това се предвижда в настоящото споразумение.

5. Всяка от страните гарантира, че когато заседава даден специализиран комитет, по всеки въпрос от дневния ред са представлявани всички компетентни във връзка с него органи, по преценка на всяка от страните, и че всеки въпрос може да бъде обсъждан на адекватното ниво на експертни знания.

6. Специализираните комитети информират Съвместния комитет по ВИТС за графиците и дневния ред на своите заседания достатъчно рано преди провеждането им и представят на Съвместния комитет по ВИТС доклад с резултатите и заключенията от всяко от своите заседания. Създаването или съществуването на даден специализиран комитет не е пречка която и да е от страните да отнася всеки един въпрос директно до Съвместния комитет по ВИТС.

ЧЛЕН 26.3

Вземане на решения

1. С цел постигане на целите на настоящото споразумение Съвместният комитет по ВИТС разполага с правомощия да взема решения по всички въпроси, когато това се предвижда в настоящото споразумение.

2. Взетите от Съвместния комитет по ВИТС решения са задължителни за страните, при условие че са спазени всички необходими вътрешни изисквания и процедури, и страните са длъжни да изпълняват тези решения. Съвместният комитет по ВИТС може също така да отправя подходящи препоръки.

3. Съвместният комитет по ВИТС взема своите решения и отправя препоръки по взаимно съгласие.

ЧЛЕН 26.4

Споделяне на информация

Когато дадена страна предоставя на Съвместния комитет по ВИТС или на специализиран комитет, създаден по силата на настоящото споразумение, информация, считана за поверителна или защитена от разгласяване съгласно нейното право, другата страна третира тази информация като поверителна.

ЧЛЕН 26.5

Звена за контакт по ВИТС

1. Всяка от страните в кратки срокове определя звено за контакт по ВИТС и уведомява за това другата страна в срок от 60 дни след влизането в сила на настоящото споразумение.

2. Звената за контакт по ВИТС:

а) наблюдават работата на всички институционални органи, създадени съгласно настоящото споразумение, включително комуникацията във връзка с правоприемниците на тази органи;

б) координират подготовката за заседанията на комитетите;

в) предприемат последващи действия, по целесъобразност, по решенията, взети от Съвместния комитет по ВИТС;

г) освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, получават всички уведомления и информацията, предоставяна съгласно настоящото споразумение, и при необходимост улесняват комуникацията между страните по всеки въпрос, попадащ в обхвата на настоящото споразумение;

д) отговарят на всякакви искания за предоставяне на информация по реда на член 27.2 (Предоставяне на информация); и

е) разглеждат всякакви други въпроси, които може да засягат действието на настоящото споразумение, в съответствие с възложените им правомощия от Съвместния комитет по ВИТС.

3. Звената за контакт по ВИТС осъществяват комуникацията помежду си в съответствие с изискванията.

ЧЛЕН 26.6

Заседания

1. Заседанията, посочени в настоящата глава, се провеждат присъствено. Страните може също да се договорят да провеждат заседанията чрез видео- или телеконферентна връзка.

2. Страните полагат усилия да проведат заседание в срок от 30 дни, след като една от страните получи от другата страна искане за провеждане на заседание.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

ПРОЗРАЧНОСТ

ЧЛЕН 27.1

Публикуване

1. Всяка от страните гарантира, че нейните законови и подзаконови актове, процедури и административни актове с общо приложение във връзка с всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение, в кратки срокове се публикуват или се предоставят на разположение по начин, който дава възможност на заинтересованите лица и на другата страна да се запознаят с тях.

2. В рамките на възможното всяка от страните:

а) публикува предварително всякакви такива мерки, които предлага да приеме; и

б) предоставя на заинтересованите лица и на другата страна разумна възможност да направят коментари по така предложените мерки.

ЧЛЕН 27.2

Предоставяне на информация

1. Всяка страна, по искане на другата страна и доколкото това е възможно, в кратки срокове предоставя информация и отговаря на въпроси, отнасящи се до всяка съществуваща или предложена мярка, която съществено засяга функционирането на настоящото споразумение.

2. Информацията, предоставена съгласно настоящия член, не засяга преценката дали мярката е съвместима с настоящото споразумение.

ЧЛЕН 27.3

Административни производства

С цел управление на изпълнението на дадена мярка с общо приложение, която засяга попадащи в обхвата на настоящото споразумение въпроси, по последователен, безпристрастен и разумен начин, всяка от страните гарантира, че нейните административни производства за прилагане на посочените в член 27.1 мерки по отношение на конкретно лице, стока или услуга от другата страна и в конкретния случай:

а) предвиждат винаги, когато е възможно, при образуване на конкретно производство, отправянето, в съответствие с вътрешните процедури, на разумно предизвестие до пряко засегнатото от производството лице от другата страна, включващо описание на естеството на производството, изявление относно законовите правомощия, по силата на които е образувано производството, и общо описание на спорните въпроси;

б) предоставя на посоченото в буква а) лице разумна възможност да представи факти и доводи в подкрепа на своята позиция преди предприемането на окончателно административно действие, когато времето, естеството на производството и общественият интерес позволяват това; и

в) се провеждат в съответствие с нейното право.

ЧЛЕН 27.4

Преразглеждане и обжалване

1. Всяка от страните създава или поддържа общи, квазисъдебни или административни съдилища или процедури с цел извършване на незабавно преразглеждане и когато има основания за това, коригиране на окончателни административни действия, свързани с въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение. Всяка от страните гарантира, че нейните съдилища са безпристрастни и независими от службата или органа, оправомощени да извършват административното правоприлагане, и че те нямат съществен интерес от резултата от разглеждания въпрос.

2. Всяка от страните гарантира, че във всякакви съдилища или в рамките на всякакви процедури, посочени в параграф 1, на страните в производството е предоставено правото на:

а) разумна възможност да поддържат или да защитават своите съответни позиции; и

б) решение, основано на доказателствата и представената документация или, ако това се изисква от нейното право, на документацията, събрана от административния орган.

3. Всяка от страните гарантира, че в зависимост от изхода на процедурата за обжалване или допълнително преразглеждане, предвидена в нейното право, такива решения се прилагат от службите или органите, компетентни по отношение на въпросното административно действие, и определят практиката на тези служби или органи.

ЧЛЕН 27.5

Сътрудничество за насърчаване на по-голяма прозрачност

Страните се съгласяват да си сътрудничат в рамките на двустранни, регионални и многостранни форуми относно начините за насърчаване на прозрачността във връзка с международната търговия и инвестиции.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

ЧЛЕН 28.1

Определения

За целите на настоящата глава:

пребиваване означава пребиваване за данъчни цели;

данъчна спогодба означава спогодба за избягване на двойното данъчно облагане или друго международно данъчно споразумение или договореност; и

понятията **данък** и **данъчна мярка** включват акциз, но не включват:

а) мито съгласно определението в член 1.1 (Общи определения), и

б) мярка, фигурираща сред изброените в буква б) или в) изключения в определението за „мито“ в член 1.1 (Общи определения).

ЧЛЕН 28.2

Специфични за страните определения

За целите на настоящата глава:

орган за защита на конкуренцията означава:

а) за Канада — комисарят по въпросите на конкуренцията или негов правоприемник, за когото другата страна е уведомена чрез звената за контакт по ВИТС; и

б) за Европейския съюз — Комисията на Европейския съюз, съобразно нейната компетентност съгласно законодателството на Европейския съюз в областта на конкуренцията;

законодателство в областта на конкуренцията означава:

а) за Канада — *Competition Act*, R.S.C. 1985, с. C-34; и

б) за Европейския съюз — членове 101, 102 и 106 от *Договора за функционирането на Европейския съюз* от 13 декември 2007 г., Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятията, както и регламентите по прилагането им и измененията към тях; и

информация, защитена съгласно неговото (нейното) законодателство в областта на конкуренцията означава:

а) за Канада — информацията, попадаща в обхвата на член 29 от *Competition Act*, R.S.C. 1985, с. C-34; и

б) за Европейския съюз — информацията, попадаща в обхвата на член 28 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 г. относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора, или на член 17 от Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 г. относно контрола върху концентрациите между предприятията.

ЧЛЕН 28.3

Общи изключения

1. За целите на член 30.8, параграф 5 (Прекратяване, преустановяване на прилагането или инкорпориране на други съществуващи споразумения), на втора глава (Национално третиране и достъп до пазарите на стоки), пета глава (Санитарни и фитосанитарни мерки) и шеста глава (Митници и улесняване на търговията), на Протокола относно правилата за произход и процедурите, свързани с произхода, на раздел Б (Установяване на инвестициите) и раздел В (Недискриминационно третиране) от осма глава (Инвестиции), в настоящото споразумение се инкорпорира и става част от него член XX от ГАТТ от 1994 г. Страните приемат, че мерките, посочени в член XX, буква б) от ГАТТ от 1994 г., включват мерките в областта на околната следа, необходими за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията. Страните приемат, че член XX, буква ж) от ГАТТ от 1994 г. се прилага за мерките, насочени към опазването на живите и неживите изчерпаеми природни ресурси.

2. За целите на девета глава (Трансгранична търговия с услуги), десета глава (Временно влизане и пребиваване на физически лица със стопанска цел), дванадесета глава (Вътрешна нормативна уредба), тринадесета глава (Финансови услуги), четиринадесета глава (Услуги по международен морски транспорт), петнадесета глава (Телекомуникации), шестнадесета глава (Електронна търговия) и на раздел Б (Установяване на инвестициите) и раздел В (Недискриминационно третиране) от осма глава (Инвестиции), при спазване на изискването такива мерки да не се прилагат по начин, който би представлявал средство за произволна или неоправдана дискриминация между страните, когато преобладават сходни условия, или прикрито ограничение на търговията с услуги, никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува като пречка за някоя от страните да приема или да осигурява изпълнението на мерки, необходими:

а) за защита на обществената сигурност или обществения морал, или за поддържане на обществения ред[33];

б) за опазване на живота или здравето на хората, животните или растенията[34]; или

в) за да се осигури съответствието със законовите или подзаконовите актове, които не са в противоречие с разпоредбите на настоящото споразумение, включително онези, отнасящи се до:

i) предотвратяването на заблуждаващи и измамни практики или до справянето с последиците от неизпълнение на договори;

ii) защитата на неприкосновеността на личния живот на лицата във връзка с обработването и разпространението на лични данни и защитата на поверителността на личните досиета и сметки; или

---

[33] Изключенията във връзка с обществената сигурност и обществения ред може да бъдат посочвани като основание само когато съществува реална и достатъчно сериозна заплаха за един от основните интереси на обществото.

[34] Страните приемат, че мерките, посочени в буква б), включват мерките в областта на околната следа, необходими за защита на живота или здравето на хората, животните или растенията.

iii) безопасността.

ЧЛЕН 28.4

Временни защитни мерки по отношение на движението на капитали и плащанията

1. Когато при изключителни обстоятелства движението на капитали и плащанията, включително преводите, предизвикват или съществува опасност да предизвикат сериозни затруднения за функционирането на икономическия и паричен съюз на Европейския съюз, Европейският съюз може да наложи защитните мерки, които са стриктно необходими за справянето с такива затруднения, за срок, който не надхвърля 180 дни.

2. Мерките, наложени от Европейския съюз по силата на параграф 1, не представляват средство за произволна или неоправдана дискриминация на Канада или на нейните инвеститори в сравнение с трета държава или с нейните инвеститори. Европейският съюз незабавно информира Канада за такива мерки и възможно най-скоро представя график за премахването им.

ЧЛЕН 28.5

Ограничения в случай на сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция

1. Когато Канада или държава — членка на Европейския съюз, която не е членка на Европейския паричен съюз, изпитва или съществува опасност да изпита сериозни затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, тя може да приеме или да запази в сила ограничителни мерки по отношение на движението на капитали и плащанията, включително преводите.

2. Мерките, посочени в параграф 1:

а) не подлагат никоя страна на третиране, по-неблагоприятно от третирането на трета държава в сходни ситуации;

б) са съвместими с *Учредителния договор на Международния валутен фонд*, съставен в Бретън Уудс на 22 юли 1944 г., както е приложим;

в) предотвратяват ненужно накърняване на търговските, икономическите и финансовите интереси на някоя от страните;

г) са временни и с подобряване на описаната в параграф 1 ситуация поетапно отпадат, като не надхвърлят 180 дни. Ако възникнат крайно извънредни обстоятелства, поради които една от страните иска удължаване на срока от 180 дни за прилагане на защитните мерки, тя се консултира предварително с другата страна по отношение на прилагането на евентуално предложено удължаване.

3. В случая с търговията със стоки дадена страна може да приеме ограничителни мерки, за да защити своя платежен баланс или своята външна финансова позиция. Такива мерки трябва да са в съответствие с ГАТТ от 1994 г. и с *Договореността относно разпоредбите за платежния баланс от Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г,* фигуриращa в приложение 1А към Споразумението за СТО.

4. В случая с търговията с услуги дадена страна може да приеме ограничителни мерки, за да защити своя платежен баланс или своята външна финансова позиция. Такива мерки трябва да са в съответствие с ГАТС.

5. Страна, която приема или запазва в сила мярка, посочена в параграф 1, в най-кратки срокове уведомява другата страна за това и възможно най-скоро представя график за нейното премахване.

6. Когато ограниченията се приемат или запазват в сила съгласно настоящия член, страните незабавно провеждат консултации помежду си в рамките на Съвместния комитет по ВИТС, ако такива консултации вече не се провеждат в рамките на форум извън настоящото споразумение. При провежданите съгласно настоящия параграф консултации се подлагат на оценка довелите до съответните мерки затруднения, свързани с платежния баланс или с външната финансова позиция, като се вземат предвид, наред с другото, фактори като:

а) естеството и степента на затрудненията;

б) външната икономическа и търговска конюнктура; или

в) наличието на алтернативни корективни мерки.

7. При консултациите по реда на параграф 6 се подлага на оценка съответствието на всякакви ограничителни мерки с параграфи 1 — 4. Страните приемат всички констатации от статистическите и други факти, представени от Международния валутен фонд („МВФ“), отнасящи се до валутен обмен, парични резерви и платежен баланс, като техните заключения се основават на оценката на МВФ за платежния баланс и за външната финансова позиция на засегнатата страна.

ЧЛЕН 28.6

Национална сигурност

Никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не се тълкува по начин, който:

а) изисква от която и да било страна да предоставя или разрешава достъп до информация, ако въпросната страна прецени, че разгласяването на тази информация би било в противоречие с нейни основни интереси в областта на сигурността; или

б) възпрепятства която и да било страна да предприеме действие, което тя счита за необходимо, за да защити своите основни интереси в областта на сигурността, и което е:

i) свързано с производството или с трафика на оръжие, муниции и военна техника и с подобен трафик и сделки с други стоки и материали, услуги и технологии, и с икономически дейности, осъществявани пряко или косвено с цел снабдяване на военен обект или на друг обект, свързан със сигурността[35];

ii) предприето по време на война или друго извънредно положение в международните отношения; или

iii) свързано с материали, свързани с ядрения разпад или ядрения синтез, или с материалите, от които те се извличат; или

в) възпрепятства която и да било страна да предприеме каквото и да е действие в изпълнение на поетите от нея международни задължения за поддържане на международния мир и сигурност.

[35] Изразът „трафик на оръжие, муниции и военна техника“ в настоящия член е равностоен на израза „търговия с оръжие, муниции и военни материали“.

ЧЛЕН 28.7

Данъчно облагане

1. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува по начин, който възпрепятства дадена страна да приема или да запазва в сила каквато и да било данъчна мярка, която прави разграничение между лица, които не се намират в еднакво положение, по-специално по отношение на мястото им на пребиваване или по отношение на мястото, където е инвестиран капиталът им.

2. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не се тълкува по начин, който възпрепятства дадена страна да приема или да запазва в сила каквато и да е данъчна мярка, която цели предотвратяване на избягването на данъци или отклонение от данъчно облагане, в съответствие със своето данъчно право или данъчни спогодби.

3. Настоящото споразумение не засяга правата и задълженията на дадена страна, предвидени в данъчна спогодба. В случай на несъответствие между настоящото споразумение и данъчна спогодба, последната има превес в рамките на несъответствието.

4. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение или на която и да било договореност, приета по силата на настоящото споразумение, не се прилага за:

а) данъчна мярка на една от страните, с която се предвижда по-благоприятно данъчно третиране на дружество или на притежател на дялов капитал в дружество, въз основа на това, че дружеството изцяло или отчасти е притежавано или контролирано, пряко или непряко, от един или повече инвеститори, които са пребиваващи в тази страна лица;

б) данъчна мярка на една от страните, с която се предоставя предимство във връзка с вноските, които се правят в схема, предвиждаща отсрочено плащане на данъци или освобождаване от данъци с цел осигуряване за пенсия за прослужено време и старост или друга пенсия, спестявания, образование, здравеопазване, увреждане или други подобни, или във връзка с приходите, които се получават от такава схема, при условие че е спазено изискването тази страна да запази непрекъснато компетентността си по отношение на такава схема;

в) данъчна мярка на една от страните, с която се предоставя предимство във връзка със закупуването или потреблението на конкретна услуга, при условие че е спазено изискването услугата да е предоставена на територията на тази страна;

г) данъчна мярка на една от страните, с която се цели осигуряването на справедливо и ефективно данъчно облагане или събиране на данъци, включително мярка, предприета от дадена страна с цел да се осигури съответствие с данъчната система на страната;

д) данъчна мярка, която предоставя предимство на правителство, на част от правителство или на лице, което е пряко или непряко притежавано, контролирано или учредено от правителство;

е) съществуваща несъответстваща на изискванията данъчна мярка, която иначе не попада в обхвата на параграфи 1 и 2 и на параграф 4, букви а) — д), и за продължаването или незабавното подновяване на такава мярка, или за изменението на такава мярка, при условие че с изменението не се намалява степента на нейното съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение в сравнение със степента на съответствие, съществуваща непосредствено преди изменението.

5. В интерес на правната сигурност се уточнява, че фактът, че такава данъчна мярка представлява съществено изменение на съществуваща данъчна мярка, че тя поражда незабавно действие от момента на съобщаването ѝ, че пояснява предвиденото прилагане на съществуваща данъчна мярка или че оказва неочаквано въздействие върху инвеститор или върху попадаща в обхвата инвестиция, сам по себе си не представлява нарушение на член 8.10 (Третиране на инвеститорите и на попадащите в обхвата инвестиции).

6. Член 8.7 (Третиране като най-облагодетелствана нация), член 9.5 (Третиране като най-облагодетелствана нация) и член 13.4 (Третиране като най-облагодетелствана нация) не се прилагат за предимства, предоставени от дадена страна съгласно данъчна спогодба.

7. а) Когато инвеститор отправи искане за консултации съгласно член 8.19 (Консултации), като твърди, че дадена данъчна мярка представлява неизпълнение на задължение по раздел В (Недискриминационно третиране) или раздел Г (Защита на инвестициите) от осма глава (Инвестиции), ответникът може да отнесе въпроса за провеждане на консултации и за вземане на съвместно решение от страните дали:

i) мярката е данъчна мярка;

ii) ако е установено, че мярката е данъчна мярка, дали тя представлява неизпълнение на задължение по раздел В (Недискриминационно третиране) или раздел Г (Защита на инвестициите) от осма глава (Инвестиции); или

iii) има несъответствие между задълженията в настоящото споразумение, по отношение на които се твърди, че е налице несъответствие, и задълженията по дадена данъчна спогодба.

б) До такова отнасяне на въпрос по буква а) може да се прибегне не по-късно от определената от Съда дата, на която ответникът трябва да представи своето писмено насрещно изявление. Когато ответникът прибегне до такова отнасяне на въпрос, сроковете или производствата, посочени в раздел Е (Разрешаване на инвестиционни спорове между инвеститори и държави) от осма глава (Инвестиции), спират да текат. Ако в срок от 180 дни от отнасянето на въпроса страните не се договорят да обсъдят въпроса или не успеят да вземат съвместно решение, спирането на сроковете или производствата престава да се прилага и инвеститорът може да продължи със своя иск.

в) Съвместно решение, взето от страните съгласно буква а), е задължително за Съда.

г) Всяка от страните осигурява в състава на нейната делегация за участие в консултациите по буква а) да са включени лица със съответните експертни знания по въпросите, попадащи в обхвата на настоящия член, включително представители на съответните данъчни органи на всяка от страните. За Канада това означава длъжностни лица от Министерство на финансите на Канада.

8. В интерес на правната сигурност се уточнява, че:

а) **данъчна мярка на една от страните** означава данъчна мярка, приета на което и да било равнище на управление на дадена страна; и

б) за мерки на субнационално равнище на управление **пребиваващо лице от една от страните** означава пребиваващо лице, което е субект на тази юрисдикция на субнационално равнище, или пребиваващо лице от страната, част от която е тази юрисдикция.

ЧЛЕН 28.8

Разгласяване на информация

1. Настоящото споразумение не изисква от никоя от страните да предоставя или да разрешава достъп до информация, чието разгласяване би възпрепятствало правоприлагането, или е забранено или ограничено по силата на нейното право.

2. В хода на процедура по уреждане на спор съгласно настоящото споразумение

а) от никоя страна не се изисква да предоставя или да разрешава достъп до информация, която е защитена съгласно нейното законодателство в областта на конкуренцията; и

б) от никой орган за защита на конкуренцията на дадена страна не се изисква да предоставя или да разрешава достъп до информация, която е привилегирована или по друг начин защитена срещу разгласяване.

ЧЛЕН 28.9

Изключения, приложими за културата

Страните припомнят изключенията, приложими за културата, съгласно посоченото в съответните разпоредби на седма глава (Субсидии), осма глава (Инвестиции), девета глава (Трансгранична търговия с услуги), дванадесета глава (Вътрешна нормативна уредба) и деветнадесета глава (Държавни поръчки).

ЧЛЕН 28.10

Освобождавания в рамките на СТО

В случай че дадено право или задължение в настоящото споразумение дублира право или задължение в рамките на СТО, страните се споразумяват, че за мярка, която е в съответствие с решение за освобождаване, прието от СТО съгласно член IX от Споразумението за СТО, се счита, че тя е в съответствие и с дублиращата разпоредба в настоящото споразумение.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

РАЗДЕЛ А

Уводни разпоредби

ЧЛЕН 29.1

Сътрудничество

Страните непрестанно се стремят да постигат съгласие по тълкуването и прилагането на настоящото споразумение и полагат всички усилия да постигнат взаимно удовлетворяващо решение по всеки въпрос, който може да касае неговото функциониране, чрез сътрудничество и консултации.

ЧЛЕН 29.2

Приложно поле

Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, настоящата глава се прилага за всеки спор, свързан с тълкуването или прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 29.3

Избор на орган за разрешаване на спорове

1. Прибягването до разпоредбите на настоящата глава относно уреждането на спорове не засяга прибягването до уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО или всяко друго споразумение, по което страните са страна.

2. Независимо от параграф 1, ако дадено задължение по същество е равностойно съгласно настоящото споразумение и съгласно Споразумението за СТО или всяко друго споразумение, по което страните са страна, никоя от страните не може да сезира и двата органа за защита във връзка с такова нарушение на задължение. В такъв случай след започването на производство за уреждане на спор съгласно едно споразумение, страната не може да предявява иск във връзка с нарушението на задължение, което по същество е равностойно, съгласно другото споразумение, освен ако избраният орган за разрешаване на спорове не може да се произнесе по този иск по причини от процесуален характер или свързани с компетентността, различни от прекратяване на производството съгласно параграф 20 от приложение 29-А.

3. За целите на параграф 2:

а) производствата за уреждане на спорове съгласно Споразумението за СТО се считат за образувани, когато някоя от страните поиска сформирането на група на съдебните заседатели съгласно член 6 от ДППУС;

б) производствата за уреждане на спорове по настоящата глава се считат за образувани, когато някоя от страните поиска сформирането на арбитражен състав съгласно член 29.6; и

в) производствата за уреждане на спорове съгласно друго споразумение се считат за образувани, когато някоя от страните поиска сформирането на група заседатели за уреждане на спорове или на съд в съответствие с разпоредбите на въпросното споразумение.

4. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства страните да спират изпълнението на задължения, когато това е разрешено от Органа за уреждане на спорове на СТО. Никоя страна не може да посочва Споразумението за СТО като основание, за да възпрепятства другата страна да спре изпълнението на задълженията съгласно настоящата глава.

РАЗДЕЛ Б

Консултации и медиация

ЧЛЕН 29.4

Консултации

1. Дадена страна може да поиска писмено консултации с другата страна по всякакви въпроси, посочени в член 29.2.

2. Страната ищец предава искането на страната ответник и посочва мотивите за искането, включително описание на конкретната спорна мярка и правното основание за жалбата.

3. При спазване на параграф 4 страните започват консултации в срок от 30 дни от датата на получаване на искането от страната ответник.

4. При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се или сезонни стоки или с услуги, които бързо губят своята търговска стойност, консултациите започват в срок от 15 дни от датата на получаване на искането от страната ответник.

5. Страните полагат всички усилия да постигнат взаимно удовлетворяващо решение на въпроса чрез консултации. За тази цел всяка от страните:

а) предоставя достатъчно информация, за да позволи пълното проучване на спорния въпрос;

б) защитава всяка поверителна или представляваща изключителна собственост информация, която се обменя в хода на консултациите, в съответствие с поисканото от страната, предоставяща информацията; и

в) предоставя на разположение персонала на своите държавни агенции или други регулаторни органи, който има експертни познания по въпроса, по който се провеждат консултациите.

6. Консултациите са поверителни и не засягат правата на страните в производства съгласно настоящата глава.

7. Консултациите се провеждат на територията на страната ответник, освен ако страните договорят друго. Консултациите може да са присъствени или да се провеждат по друг начин, договорен от страните.

8. Предложена от дадена страна мярка може да бъде предмет на консултации съгласно настоящия член, но не и на медиация по реда на член 29.5 или на процедури по уреждане на спорове по реда на раздел B.

ЧЛЕН 29.5

Медиация

Страните може да прибегнат до медиация във връзка с дадена мярка, ако тя засяга неблагоприятно търговията и инвестициите между страните. Процедурите за медиация са описани в приложение 29-B.

РАЗДЕЛ B

Процедури по уреждане на спорове и изпълнение

Подраздел A

Процедури по уреждане на спорове

ЧЛЕН 29.6

Искане за сформиране на арбитражен състав

1. Освен ако страните решат друго, ако посочен в член 29.4 въпрос не бъде решен в срок от:

а) 45 дни от датата на получаване на искането за консултации; или

б) 25 дни от датата на получаване на искането за консултации по въпроси, посочени в член 29.4, параграф 4,

страната ищец може да отнесе въпроса до арбитражен състав, като отправи писмено искане до страната ответник за сформиране на арбитражен състав.

2. Страната ищец посочва в своето писмено искане конкретната спорна мярка и правното основание за жалбата, включително пояснение по какъв начин с тази мярка се нарушават разпоредбите, посочени в член 29.2.

ЧЛЕН 29.7

Състав на арбитражния състав

1. Арбитражният състав се състои от трима арбитри.

2. Страните провеждат консултации помежду си, за да постигнат съгласие по състава на арбитражния състав в срок от 10 работни дни от датата на получаване от страната ответник на искането за сформиране на арбитражен състав.

3. Ако страните не съумеят да постигнат съгласие относно състава на арбитражния състав в посочения в параграф 2 срок, всяка от страните може да поиска от председателя на Съвместния комитет по ВИТС или от неговия представител да избере арбитрите чрез жребий от списъка, съставен съгласно член 29.8. По един арбитър се избира от подсписъка на страната ищец и от подсписъка на страната ответник, и един арбитър — от подсписъка на председателите. Ако страните постигнат съгласие за един или повече от арбитрите, останалите арбитри се избират по същата процедура от приложимия подсписък на арбитри. Ако страните постигнат съгласие за един арбитър, различен от председателя, който не е гражданин на нито една от страните, тогава председателят и другият арбитър се избират от подсписъка на председателите.

4. Председателят на Съвместния комитет по ВИТС, или неговият представител, избира арбитрите възможно най-скоро и обикновено в срок от пет работни дни от посоченото в параграф 3 искане от една от страните. Председателят, или неговият представител, дава разумна възможност на представители на всяка от страните да присъстват на тегленето на жребия. Един от председателите може да пристъпи към тегленето на жребий сам, ако другият председател е бил информиран за датата, часа и мястото на тегленето на жребий, но не е приел да участва в срок от пет работни дни от посоченото в параграф 3 искане.

5. Датата на сформиране на арбитражния състав е датата, на която е избран последният от тримата арбитри.

6. Ако предвиденият в член 29.8 списък не е съставен или не съдържа достатъчно на брой имена към момента на подаване на искане съгласно параграф 3, тримата арбитри се избират чрез жребий измежду арбитрите, които са били предложени от едната страна или и от двете страни в съответствие с член 29.8, параграф 1.

7. Заместване на арбитри се извършва единствено поради причините и съгласно процедурите, изложени в параграфи 21 — 25 от приложение 29-А.

ЧЛЕН 29.8

Списък на арбитрите

1. На своето първо заседание след влизането в сила на настоящото споразумение Съвместният комитет по ВИТС изготвя списък от най-малко 15 физически лица, избрани въз основа на тяхната обективност, надеждност и задълбочена преценка, които желаят и са способни да изпълняват функциите на арбитри. Списъкът съдържа три подсписъка: по един подсписък за всяка страна и един подсписък с лица, които не са граждани на нито една от страните, които да изпълняват функциите на председатели. Всеки подсписък съдържа най-малко пет лица. Съвместният комитет по ВИТС може да подложи на преглед списъка по всяко време и следи списъкът да е в съответствие с настоящия член.

2. Арбитрите трябва да имат специализирани познания по международно търговско право. Арбитрите, изпълняващи функциите на председатели, трябва да имат и опит като съветници или членове на състав в производства по уреждане на спорове по въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение. Арбитрите трябва да са независими, да изпълняват функциите си в личното си качество и да не приемат инструкции от нито една организация или правителство, нито да са свързани с правителството на някоя от страните, и трябва да спазват кодекса за поведение, фигуриращ в приложение 29-Б.

ЧЛЕН 29.9

Междинен доклад на арбитражния състав

1. Арбитражният състав представя на страните междинен доклад в срок от 150 дни от датата на своето сформиране. Докладът съдържа:

а) фактическите констатации; и

б) заключения дали страната ответник е изпълнила задълженията си съгласно настоящото споразумение.

2. Всяка от страните може да предостави на арбитражния състав писмени коментари по междинния доклад, при условие че се спазят определените от арбитражния състав срокове. След като проучи евентуални такива коментари, арбитражният състав може:

а) да преразгледа доклада си; или

б) да предприеме всякакви допълнителни проучвания, които смята за целесъобразни.

3. Междинният доклад на арбитражния състав е поверителен.

ЧЛЕН 29.10

Окончателен доклад на арбитражния състав

1. Освен ако страните се договорят друго, арбитражният състав изготвя доклад в съответствие с настоящата глава. Окончателният доклад на арбитражния състав съдържа установените факти, приложимостта на относимите разпоредби от настоящото споразумение и основните мотиви за всички направени в него констатации и заключения. Решенията на арбитражния състав, включени в неговия окончателен доклад, са обвързващи за страните.

2. Арбитражният състав представя на страните и на Съвместния комитет по ВИТС окончателния доклад в срок от 30 дни от представянето на междинния доклад.

3. Всяка от страните прави публично достояние окончателния доклад на арбитражния състав, при спазване на разпоредбите на параграф 39 от приложение 29-А.

ЧЛЕН 29.11

Производства при неотложни случаи

При неотложни случаи, включително тези, които са свързани с бързоразвалящи се или сезонни стоки или с услуги, които бързо губят своята търговска стойност, арбитражният състав и страните полагат всички усилия да ускорят в максимална степен производствата. Арбитражният състав се стреми да представи междинен доклад на страните в срок от 75 дни от сформирането си, а окончателен доклад — в срок от 15 дни от междинния доклад. По искане на една от страните арбитражният състав произнася предварително решение дали смята случая за спешен в срок от 10 дни от искането.

Подраздел Б

Изпълнение

ЧЛЕН 29.12

Изпълнение на посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав

Страната ответник предприема всички необходими мерки за изпълнение на посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав. Не по-късно от 20 дни след получаването от страните на окончателния доклад на арбитражния състав, страната ответник уведомява другата страна и Съвместния комитет по ВИТС за намеренията си във връзка с изпълнението.

ЧЛЕН 29.13

Разумен срок за изпълнение

1. Ако не е възможно посоченото в окончателния доклад да бъде изпълнено незабавно, не по-късно от 20 дни след получаването от страните на окончателния доклад на арбитражния състав страната ответник уведомява страната ищец и Съвместния комитет по ВИТС за срока, който ще ѝ бъде необходим за изпълнението.

2. В случай на разногласие между страните относно разумния срок за изпълнение на посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав, в срок от 20 дни след като получи от страната ответник уведомлението по параграф 1, страната ищец подава писмено искане до арбитражния състав той да определи продължителността на разумния срок. За такова искане се уведомяват едновременно другата страна и Съвместният комитет по ВИТС. Арбитражният състав обявява своето решение на страните и на Съвместния комитет по ВИТС в срок от 30 дни от датата на искането.

3. Разумният срок може да бъде удължаван по взаимно съгласие на страните.

4. По всяко време след изтичане на половината от разумния срок и по искане на страната ищец страната ответник следва да е на разположение за обсъждане на стъпките, които предприема, за да изпълни посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав.

5. Преди изтичането на разумния срок страната ответник уведомява другата страна и Съвместния комитет по ВИТС за мерките, които е предприела, за да изпълни посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав.

ЧЛЕН 29.14

Временни средства за защита в случай на неизпълнение

1. Ако:

а) страната ответник не уведоми за намерението си да изпълни посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав съгласно член 29.12 или за срока, който ще ѝ бъде необходим за изпълнението, съгласно член 29.13, параграф 1;

б) при изтичането на разумния срок страната ответник не уведоми за мерките, които е предприела, за да изпълни посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав; или

в) арбитражният състав по въпросите на изпълнението, посочен в параграф 6, установи, че предприетата мярка не е в съответствие със задълженията на страната ответник съгласно разпоредбите, посочени в член 29.2,

страната ищец има право да преустанови изпълнението на задължения или да получи обезщетение. Размерът на пропуснатите ползи и причинените вреди се изчислява с начална дата датата, на която страните са уведомени за окончателния доклад на арбитражния състав.

2. Преди да преустанови изпълнението на задължения, страната ищец уведомява страната ответник и Съвместния комитет по ВИТС за това свое намерение, включително за степента, в която възнамерява да преустанови изпълнението на задължения.

3. Освен ако е предвидено друго в настоящото споразумение, преустановяването на изпълнението на задължения може да се отнася за всяка разпоредба, посочена в член 29.2, и се ограничава до степен, равностойна на пропуснатите ползи или причинените вреди, дължащи се на нарушението.

4. Страната ищец може да приложи преустановяването 10 работни дни след датата на получаване на уведомлението по параграф 2 от страната ответник, освен ако дадена страна е поискала арбитраж съгласно параграфи 6 и 7.

5. В случай на разногласие между страните, що се отнася до съществуването на мерки, предприети с цел изпълнение на посоченото в доклада, или до тяхната съвместимост с разпоредбите, посочени в член 29.2 („разногласие относно изпълнението“), или до равностойността между степента на преустановяване на изпълнението на задължения и степента на причинените от нарушението пропуснати ползи или вреди („разногласие относно равностойността“), въпросът се отнася до арбитражния състав.

6. Дадена страна може да свика повторно арбитражния състав, като отправи писмено искане до арбитражния състав, до другата страна и до Съвместния комитет по ВИТС. В случай на разногласие относно изпълнението арбитражният състав се свиква повторно от страната ищец. В случай на разногласие относно равностойността арбитражният състав се свиква повторно от страната ответник. В случай на разногласие както относно изпълнението, така и относно равностойността, арбитражният състав първо се произнася по разногласието относно изпълнението, а след това — по разногласието относно равностойността.

7. Арбитражният състав уведомява за своето решение страните и Съвместния комитет по ВИТС съответно:

а) в случай на разногласие относно изпълнението — в срок от 90 дни от искането за повторно свикване на арбитражния състав;

б) в случай на разногласие относно равностойността — в срок от 30 дни от искането за повторно свикване на арбитражния състав;

в) в случай на разногласие както относно изпълнението, така и относно равностойността — в срок от 120 дни от първото искане за повторно свикване на арбитражния състав.

8. Страната ищец не преустановява изпълнението на задължения преди повторно свиканият съгласно параграфи 6 и 7 арбитражен състав да е постановил своето решение. Всяко преустановяване следва да е съвместимо с решението на арбитражния състав.

9. Преустановяването на изпълнението на задължения е временно и се прилага само докато мярката, за която е установено, че е несъвместима с разпоредбите на член 29.2, бъде отменена или изменена така, че да бъде в съответствие с посочените разпоредби, както е предвидено в член 29.15, или докато страните уредят спора помежду си.

10. Във всеки момент страната ищец може да поиска от страната ответник да представи предложение за временно обезщетение и страната ответник следва да представи такова предложение.

ЧЛЕН 29.15

Преглед на мерки, предприети с цел изпълнение след преустановяване на изпълнението на задължения

1. Когато, след преустановяване на изпълнението на задължения от страната ищец, страната ответник предприеме мерки с цел изпълнение на посоченото в окончателния доклад на арбитражния състав, страната ответник уведомява другата страна и Съвместния комитет по ВИТС за това и отправя искане да се прекрати преустановяването на изпълнението на задължения, предприето от страната ищец.

2. Ако страните не постигнат съгласие относно съвместимостта на мярката, за която е направено уведомление, с посочените в член 29.2 разпоредби в срок от 60 дни от датата на получаване на уведомлението, страната ищец се обръща с писмено искане до арбитражния състав да се произнесе по въпроса. За такова искане се уведомяват едновременно другата страна и Съвместният комитет по ВИТС. Страните и Съвместният комитет по ВИТС се уведомяват за окончателния доклад на арбитражния състав в срок от 90 дни от датата на подаване на искането. Ако арбитражният състав постанови, че дадена мярка, предприета за изпълнение, е в съответствие с разпоредбите, посочени в член 29.2, преустановяването на изпълнението на задължения се прекратява.

РАЗДЕЛ Г

Общи разпоредби

ЧЛЕН 29.16

Процедурен правилник

Процедурата по уреждане на спорове по настоящата глава се урежда с процедурния правилник за арбитраж, фигуриращ в приложение 29-А, освен ако страните решат друго.

ЧЛЕН 29.17

Общо правило за тълкуване

Арбитражният състав тълкува разпоредбите на настоящото споразумение в съответствие с обичайните правила за тълкуване на международното публично право, включително правилата, определени във *Виенската конвенция за правото на договорите*. Арбитражният състав също така взема под внимание имащите отношение тълкувания в доклади на групи на съдебни заседатели и на Апелативния орган, приети от Органа за уреждане на спорове на СТО.

ЧЛЕН 29.18

Решения на арбитражния състав

Решенията на арбитражния състав не могат да допълват или намаляват правата и задълженията, предвидени в настоящото споразумение.

ЧЛЕН 29.19

Решения по взаимно съгласие

Страните могат да достигнат по всяко време до взаимно приемливо решение на спор по настоящата глава. Те уведомяват Съвместния комитет по ВИТС и арбитражния състав за всяко такова решение. След уведомяването за решение по взаимно съгласие арбитражният състав прекратява работата си, като се прекратява и производството.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 30.1

Неразделни части от настоящото споразумение

Протоколите, приложенията, декларациите, съвместните декларации, договореностите и бележките под линия към настоящото споразумение са неразделни части от него.

ЧЛЕН 30.2

Изменения

1. Страните могат писмено да се споразумеят да изменят настоящото споразумение. Дадено изменение влиза в сила, след като страните обменят помежду си писмени уведомления, които удостоверяват, че те са изпълнили своите съответни приложими вътрешни изисквания и процедури, необходими за влизането в сила на изменението, или на дата, договорена между страните.

2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, Съвместният комитет по ВИТС може да реши да измени протоколите и приложенията към настоящото споразумение. Страните може да одобрят решението на Съвместния комитет по ВИТС в съответствие със своите съответни вътрешни изисквания и процедури, необходими за влизането в сила на изменението. Решението влиза в сила на дата, договорена между страните. Тази процедура не се прилага за изменения на приложения I, II и III, както и за изменения на приложенията към осма глава (Инвестиции), девета глава (Трансгранична търговия с услуги), десета глава (Временно влизане и пребиваване на физически лица със стопанска цел) и тринадесета глава (Финансови услуги), с изключение на приложение 10-A (Списък на звената за контакт в държавите — членки на Европейския съюз).

ЧЛЕН 30.3

Използване на преференции

В продължение на период от 10 години след влизането в сила на настоящото споразумение страните обменят тримесечни данни на равнище тарифна линия за глави 1 — 97 от ХС относно вноса на стоки от другата страна, които са предмет на тарифни ставки, прилагани за НОН, и тарифни преференции по настоящото споразумение. Освен ако страните решат друго, този период ще се поднови с пет години, а впоследствие може да бъде продължен от страните.

ЧЛЕН 30.4

Текуща сметка

Страните разрешават всякакви плащания и преводи по текущата сметка на платежния баланс помежду си, в свободно конвертируема валута и в съответствие с член VIII от *Учредителния договор на Международния валутен фонд*, съставен в Бретън Уудс на 22 юли 1944 г.

ЧЛЕН 30.5

Движение на капитали

Страните провеждат консултации помежду си с цел улесняване на движението на капитали между тях, като продължават да изпълняват политиките си във връзка с либерализацията на капиталовата и финансовата сметка и като поддържат устойчива и сигурна рамка за дългосрочни инвестиции.

ЧЛЕН 30.6

Частни права

1. Никоя от разпоредбите в настоящото споразумение не може да се тълкува като предоставяща права или налагаща задължения на лица, различни от правата и задълженията, възникнали между страните по силата на международното публично право, нито като позволяваща директно позоваване на настоящото споразумение във вътрешните правни системи на страните.

2. Никоя страна не предвижда право на иск по реда на своето вътрешно право срещу другата страна на основанието, че дадена мярка на другата страна не е в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 30.7

Влизане в сила и временно прилагане

1. Страните одобряват настоящото споразумение в съответствие със своите съответни вътрешни изисквания и процедури.

2. Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец, следващ датата, на която страните обменят помежду си писмени уведомления, удостоверяващи, че те са изпълнили своите съответни вътрешни изисквания и процедури, или на друга договорена между тях дата.

3. а) Страните може да започнат да прилагат временно настоящото споразумение от първия ден на месеца, следващ датата, на която страните взаимно са се уведомили, че техните съответни вътрешни изисквания и процедури, необходими за временното прилагане на настоящото споразумение, са изпълнени, или на друга договорена между тях дата.

б) Ако дадена страна възнамерява да не прилага временно конкретна разпоредба на настоящото споразумение, тя първо уведомява другата страна за разпоредбите, които няма да прилага временно и предлага провеждане на консултации в най-кратки срокове. В срок от 30 дни от уведомлението другата страна разполага с възможността да възрази срещу това, като в този случай настоящото споразумение не се прилага временно, или да представи свое собствено уведомление за равностойни разпоредби на настоящото споразумение, ако има такива, които тя не възнамерява да прилага временно. Ако в срок от 30 дни от второто уведомление другата страна направи възражение, настоящото споразумение не се прилага временно.

Разпоредбите, които не са предмет на уведомление от дадена страна, започват да се прилагат временно от тази страна от първия ден на месеца, следващ по-късното уведомление, или на друга договорена между страните дата, при условие че страните са разменили уведомления съгласно буква а).

в) Всяка от страните може да прекрати временното прилагане на настоящото споразумение с писмено уведомление до другата страна. Това прекратяване поражда действие от първия ден на втория месец, следващ това уведомление.

г) В случаите, в които настоящото споразумение или определени разпоредби от него се прилагат временно, под израза „влизане в сила на настоящото споразумение“ страните разбират датата на начало на временното прилагане. Съвместният комитет по ВИТС и други органи, създадени по силата на настоящото споразумение, могат да упражняват своите функции по време на временното прилагане на настоящото споразумение. Действието на всяко решение, прието при упражняването на тези функции, ще се прекрати, ако временното прилагане на настоящото споразумение се прекрати съгласно буква в).

4. Канада подава уведомленията съгласно настоящия член до Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз или неговия правоприемник. Европейският съюз подава уведомленията съгласно настоящия член до канадското Министерство на външните работи, търговията и развитието или неговия правоприемник.

ЧЛЕН 30.8

Прекратяване, преустановяване на прилагането или инкорпориране на други съществуващи споразумения

1. Действието на изброените в приложение 30-А споразумения се прекратява и те се заменят от настоящото споразумение. Прекратяването на изброените в приложение 30-А споразумения поражда действие от датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

2. В случай на временно прилагане на осма глава (Инвестиции) в съответствие с член 30.7, параграф 3, буква а), прилагането на изброените в приложение 30-А споразумения, включително произтичащите от тях права и задължения, се преустановяват, считано от датата на временното прилагане. В случай на прекратяване на временното прилагане преустановяването на прилагането на изброените в приложение 30-А споразумения се прекратява.

3. Независимо от параграфи 1 и 2 може да бъде предявен иск съгласно включено в списъка в приложение 30-А споразумение в съответствие с установените в споразумението правила и процедури, ако:

а) третирането, предмет на иска, е било предоставено по времето, когато споразумението не е било преустановено, нито прекратено; и

б) са изминали не повече от три години от датата на преустановяване или прекратяване на споразумението.

4. Независимо от параграфи 1 и 2, ако временното прилагане на настоящото споразумение бъде прекратено и настоящото споразумение не влезе в сила, в срок от не повече от три години след датата на прекратяване на временното прилагане може да бъде предявен иск съгласно раздел Е от осма глава (Инвестиции) във връзка с всякакви въпроси, възникващи по време на временното прилагане на настоящото споразумение, в съответствие с установените в него правила и процедури.

5. *Споразумението между Европейската икономическа общност и Канада относно търговията с алкохолни напитки*, съставено в Брюксел на 28 февруари 1989 г., с последващите изменения в него („Споразумението от 1989 г. относно алкохолните напитки“) и *Споразумението между Европейската общност и Канада относно търговията с вина и спиртни напитки*, съставено в Ниагара-он-дъ-Лейк на 16 септември 2003 г. („Споразумението от 2003 г. относно вината и спиртните напитки“) се инкорпорират в настоящото споразумение и стават част от него, с измененията, предвидени в приложение 30-Б.

6. Разпоредбите на Споразумението от 1989 г. относно алкохолните напитки и на Споразумението от 2003 г. относно вината и спиртните напитки, във вида, в който са изменени и инкорпорирани в настоящото споразумение, имат превес доколкото е налице несъответствие между разпоредбите на тези споразумения и всяка друга разпоредба на настоящото споразумение.

7. *Споразумението за взаимно признаване между Европейската общност и Канада,* съставено в Лондон на 14 май 1998 г. („Споразумението за взаимно признаване“), се прекратява от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. В случай на временно прилагане на четвърта глава (Технически пречки пред търговията) в съответствие с член 30.7, параграф 3, буква а), прилагането на Споразумението за взаимно признаване, включително произтичащите от него права и задължения, се преустановява, считано от датата на временното прилагане. В случай на прекратяване на временното прилагане преустановяването на прилагането на Споразумението за взаимно признаване се прекратява.

8. Страните признават постигнатото в резултат на прилагането на *Споразумението между Европейската общност и правителството на Канада относно санитарните мерки за защитата на общественото здраве и здравето на животните, приложими в търговията с живи животни и с продукти от животински произход*, съставено в Отава на 17 декември 1998 г. („Ветеринарното споразумение“), и потвърждават намерението си да продължат усилията си в тази насока в рамките на настоящото споразумение. Ветеринарното споразумение се прекратява от датата на влизане в сила на настоящото споразумение. В случай на временно прилагане на пета глава (Санитарни и фитосанитарни мерки) в съответствие с член 30.7, параграф 3, буква а), прилагането на Ветеринарното споразумение, включително произтичащите от него права и задължения, се преустановява, считано от датата на временното прилагане. В случай на прекратяване на временното прилагане преустановяването на прилагането на Ветеринарното споразумение се прекратява.

9. Определението за израза „влизане в сила на настоящото споразумение“ в член 30.7, параграф 3, буква г) не се прилага за настоящия член.

ЧЛЕН 30.9

Прекратяване

1. Дадена страна може да денонсира настоящото споразумение с писмено уведомление за прекратяване, отправено до Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз и до Министерството на външните работи, търговията и развитието на Канада или техните правоприемници. Настоящото споразумение се прекратява 180 дни след датата на това уведомление. Страната, отправяща уведомление за прекратяване, предоставя също така копие на уведомлението на Съвместния комитет по ВИТС.

2. Независимо от разпоредбите на параграф 1, в случай че настоящото споразумение бъде прекратено, разпоредбите на осма глава (Инвестиции) остават в сила за срок от 20 години след датата на прекратяване на настоящото споразумение, по отношение на инвестициите, направени преди тази дата. Настоящият параграф не се прилага в случай на временно прилагане на настоящото споразумение.

ЧЛЕН 30.10

Присъединяване на нови държави — членки на Европейския съюз

1. Европейският съюз уведомява Канада за всяко постъпило искане от дадена държава за присъединяване към Европейския съюз.

2. В хода на преговорите между Европейския съюз и държавата кандидатка, която желае да се присъедини, Европейският съюз:

а) предоставя, по искане на Канада и в рамките на възможното, информация по всякакви въпроси, попадащи в обхвата на настоящото споразумение; и

б) взема предвид всички опасения, изразени от Канада.

3. Европейският съюз уведомява Канада за влизането в сила на всяко присъединяване към Европейския съюз.

4. Достатъчно рано преди датата на присъединяване на дадена държава към Европейския съюз Съвместният комитет по ВИТС проучва евентуалните последици от присъединяването за настоящото споразумение и взема решение относно необходимото адаптиране или необходимите преходни мерки.

5. Всяка нова държава — членка на Европейския съюз, се присъединява към настоящото споразумение, считано от датата на присъединяването си към Европейския съюз, чрез нарочна клауза в акта за присъединяване към Европейския съюз. Ако актът за присъединяване към Европейския съюз не предвижда автоматичното присъединяване на държавата — членка на Европейския съюз, към настоящото споразумение, въпросната държава — членка на Европейския съюз, се присъединява към настоящото споразумение чрез депозиране на акт за присъединяване към настоящото споразумение при Генералния секретариат на Съвета на Европейския съюз и при Министерството на външните работи, търговията и развитието на Канада или при техните правоприемници.

ЧЛЕН 30.11

Автентични текстове

Настоящото споразумение е съставено в два еднообразни екземпляра на английски, български, гръцки, датски, естонски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, хърватски, чешки и шведски език, като текстовете на всички тези езици са еднакво автентични.